

RIM / SENAT ODOBRILO NOV ZAKON O KRAJEVNIH UPRAVAH

Nov volilni sistem za občine in skrajšanje mandata na 4 leta

Kaj mislijo upravitelji

Miloš Budin

Župan občine Zgonik

sistem nasprotno vabil stranke, ki so si blizu, da so med sabo tekmovali, namesto da bi sodelovali.

Upam, da bo ta zakonski ukrep se izboljšal. Nisem navdušen nad mehanizmi, ki dajejo pretirano vlogo županu, zato je prav, da je slednji vezan na listo oziroma na koalicio. Zdi se mi, da nova dolocila vabijo tudi k neizogibnemu sodelovanju vse slovenske politične sile. Za krajevne uprave je namreč zajamčeno zastopstvo manjšine težko opredeliti.

Martin Brečelj

Podžupan občine Devin Nabrežina

V italijanski javnosti vlada ta čas naivno prepričanje, da je volilna reforma ključ za reševanje vseh težav političnega vsakdana. Ta zakon je bil odobren v tem vzdušju in vrh tega predvideva se zelo zapleten sistem, tako da se človek sprašuje, če bo sploh lahko dosledno izvedljiv.

Iz specifičnega vidika manjšin je zakon ze v nacelu krivicen do manjšin, saj sprejema večinski volilni sistem, ki je sam na sebi oskuduje manjšine. To seveda velja tudi za nase skupnost, ki tvega, da bo ob glavnem njeno predstavništvo v vseh večjih upravah. Če gremo v večinski sistem je zakonodajalec dolzan rešiti vprašanje zajamčenega zastopstva za nase manjšino. SSK opozarja že precej časa na to kocljivo vprašanje. To dela v Rimu preko svojih zaveznikov. Zal moram reci, da tudi levičarske stranke ne kažejo velike občutljivosti za ta problem.

Marino Pečenik

Župan občine Dolina

Zadovoljen sem, da bo reforma krajevnih uprav kmalu postala realnost. Občinske in pokrajinske uprave bodo odslej naprej bolj stabilne in torej tudi bolj učinkovite. Tudi upravitelji, ki jih sedaj prevečkrat duši birokracija, bodo imeli več dolžnosti, a tudi več pristojnosti. Celotno politično in upravno življenje bo bolj jasno.

Levica bo sedaj prisiljena k združevanju. Tudi nasa slovenska, ki preživlja krizo in je preveč razdrobljena. Treba bo ustvariti pogoje za nove politične odnose. Na levici in tudi med slovensko manjšino. Jaz mislim, da je nujno odkrito soocenje med nami, o nasi politični usodi, od krajevnih uprav pa vse do parlamenta. Sem za jasno razpravo, ki je ne sme nihče izkloriti v lastne strankarske namene in interese. To seveda velja tudi za zajamčeno zastopstvo in za morebitne skupne volilne liste.

RIM - Raztegnitev večinskega volilnega sistema za vse občine z do 20.000 prebivalci, neposredna izvolitev župana, »nagrada« za listo, ki si bo zagotovila največ glasov, skrajšanje mandata s 5 na 4 leta, nove norme za volilno kampanjo, nezdržljivost odborniške dolžnosti s svetovalsko, podvojitve honorarjev za župane in predsednike pokrajin in visji honorarji za svetovalce, bolj uravnoteženo predstavništvo med spoloma (v vsaki listi sta lahko največ dve tretjini predstavnikov enega spola) so glavne značilnosti zakonskega predloga, za izvolitev krajevnih uprav, ki ga je včeraj sprejel senat s 188 glasovi proti 57 in o katerem se bo morala izreči se enkrat poslanska zbornica (predsednik zbornice Giorgio Napolitano meni, da bo zakon sprejet do konca meseca).

Za zakonski predlog so glasovali predstavniki KD, PSI, PSDI in DSL (v poslanski zbornici se je vzdržala), proti so bili PRI, PLI, SKP, MSI, Mreža in Severna liga, medtem ko so se Zeleni vzdržali. Ob koncu glasovanja je predsednik Giovanni Spadolini poudaril pomen reforme, ki je po njegovih besedah dokaz, da je parlament kos zahtevi po reformah. Notranji minister Nicola Mancino pa je izrazil upanje, da zbornica ne bo spet spremenila predloga in da se bo tako mogoče izogniti referendumu na to temo.

A glejmo si značilnosti zakonskega predloga nekoliko podrobneje.

OBCINE Z DO 20.000 PREBIVALCI

-Večinski sistem: v teh občinah se za župana in

občinski svet voli z večinskim sistemom.

-Skupno glasovanje: volilci bodo z istim glasom glasovali za župana in za listo, katere izraz župan je. Lahko bodo oddali tudi preferenčni glas enemu od kandidatov za svetovalca.

-Porazdelitev sedežev: 2/3 svetovalskih sedežev bo dobila lista, ki je zmagala, ostalo tretjino glasov pa bodo s proporcionalnim sistemom porazdelili ostalim listam (Sedaj gre znagovalcem 80 odstotkov sedežev, 20 odstotkov pa drugouvršeni listi).

-Število svetovalcev: V občinah z do 3.000 prebivalci bo občinski svet stal 12 svetovalcev in 2 odbornika, v drugih občinah z do 20.000 prebivalci pa 16 svetovalcev in 4 odbornike. Za predstavitev list bo (k temu bodo prisiljene tudi stranke, ki so zastopane v parlamentu) v občinah s številom pre-

bivalcev med 5 in 10 tisoč potrebnih od 80 do 250 podpisov, v občinah med tisoč in dva tisoč prebivalci od 30 do 60 podpisov, medtem ko niso potrebni podpisi v občinah z manj kot tisoč prebivalci.

OBCINE Z VEČ KOT 20.000 PREBIVALCI

-Obvezna povezava: vsak kandidat za župana se bo moral obvezno predstaviti na volitvah v povezavi z eno listo ali koalicio list. Med prvim in drugim krogom volitev ni mogoče spremeniti povezav med kandidatom za župana in listo, prvotni listi pa se lahko pridružijo se druge.

-Dvojni glas na eni sami glasovnici: volilec bo na eni glasovnici lahko oddal dva glasova: enega za župana, drugega za stranko ali koalicio strank. Na ta način lahko volilci tudi zavrnejo

povezavo med županom in listo s tem, da volijo za kandidata za župana s prvim glasom, z drugim pa podprejo njemu nasprotno listo, lahko podprejo povezavo s tem, da glasujejo za kandidata župana in njegovo listo, lahko glasujejo tudi samo za župana.

-Prvi krog: za župana je izvoljen kandidat, ki dobi absolutno večino veljavnih glasov. Če nihče ne doseže tega rezultata, je potrebna balotaza v drugem krogu.

-Balotaza: Pomerita se kandidata, ki sta dobila največje število glasov.

-Porazdelitev sedežev: listi, ki je povezana z izvoljenim županom, je dodeljenih 60 odstotkov svetovalskih mest. Vendar večinski sistem v tem primeru ne drži kot pribito: porazdelitev svetovalskih sedežev je proporcionalna, če je večino glasov dobila lista, ki ni povezana z izvoljenim županom.

Občinski svet: njegov mandat traja 4 leta, svetovalci so lahko izvoljeni samo dva mandata zaporedno. Občinski svet ima pristojnost načrtovanja, usmerjanja in nadzorstva nad delom župana in njegovega odbora. V primeru sporov med županom in svetom, lahko občinski svet odstavi župana z nezaupnico, ki jo podpiseta 2/5 svetovalcev in za katero se na javnem poimenemskem glasovanju izreče absolutna večina.

Župan in odbor: Župan je odgovoren za upravo občine. Odbor je pomožno telo, njegove članice izbere in imenuje župan. Dolžnost odbornika ni združljiva z dolžnostjo svetovalca.

Poleg tega zakon predvideva večje število podpisov za predstavitev list (če se omejimo na primer FJK je v občinah od 100 do 500 tisoč prebivalci potrebnih od 700 do 1.500 podpisov, v občinah s številom prebivalcev med 40 in 100 tisoč pa od 250 do 800 podpisov), zmanjšano je število svetovalcev in odbornikov, navedena so nova pravila za volilno kampanjo, ki zagotavljajo vsem kandidatom enakopraven pristop k medijem, prepovedana je televizijska propaganda, objavljeni bodo reklamni stroški kandidatov.

POKRAJINE

Za pokrajine velja podoben sistem kot za občine z več kot 10.000 prebivalci z neposredno izvolitvijo predsednika pokrajine in pokrajinskega sveta. Večinska korektura je uvedena za sedanjim unimominalni volilni sistem po volilnih okoliših.

Tako za občine kot za pokrajine se bo volilo en sam dan in sicer v nedeljo od 7. do 22. ure.

Gradimo skupaj.

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Peterle sprejel predstavništvo slovenske manjšine

Slovenski zunanji minister Lojze Peterle je včeraj v Lipici sprejel predstavništvo slovenske manjšine v Italiji, s katerim se je pogovarjal o nadaljevanju slovensko-italijanskih pogajanj o nadgradnji osimskih sporazumov. Peterle se je srečal tudi z župani obmejnih občin v Sloveniji in s predstavniki italijanske manjšine v Istri

stran 9.....

Altissimo odstopil

Potem ko je prejel jamstveno obvestilo zaradi škandala o podkupninah je tajnik liberalne stranke Renato Altissimo včeraj odstopil.

stran 4.....

Pretep v parlamentu

Med včerajšnjo razpravo o moralnem vprašanju v poslanski zbornici so poslanci neofašistične stranke izvali prepričanje, pri tem pa so se jim pridružili predstavniki Severne lige.

stran 4.....

Framazoni vplivajo na tržaško politiko

Prostozidarske lože negativno vplivajo na tržaško politično življenje. V to je prepričan prof. Fausto Monfalcon, ki že vrsto let proučuje vplive tajnih lož na krajevno politiko.

stran 5.....

Že tretji proces Pahor pred kasacijskim sodiščem

Prof. Samo Pahor je že tretjič, dosegel, da se kasacijsko sodišče izreče o tem, če je politično razpoloženje v Trstu naklonjeno ali nenaklonjeno slovenski narodnostni skupnosti. Prav zato so včerajšnjo razpravo na procesu v zvezi z dogodki pri Sv. Ivanu leta 1991 prekinili in vse akte naslovili v Rim.

stran 6.....

Drevi občni zbor obrtne sekcije SDGZ

Pred občnim zborom slovenskih obrtnikov, ki bo drevi ob 20. uri v Prosvetnem domu na Opčinah, objavljamo na gospodarski strani intervju s tajnikom sekcije, openskim zlatarjem Petrom Malalanom.

stran 10.....

Danes Milan - Porto

Danes bo spel na evropskih nogometnih igriščih vse živo. Na sporedu bodo namreč tekme v vseh treh evropskih klubskih pokalih. Osrednje srečanje bo v pokalu prvakov med Milanom in Portom. Po zadnjih neuspehih v prvenstvu pa bo danes za Juventus tekma pokala UEFA z Benfico verjetno poslednja priložnost, da turinski klub »reši« to sezono.

stran 19.....

RIM / NACIONALNA SKUPŠČINA

V novem vodstvu PSI stari voditelji stranke

Za predsednika stranke izvoljen Gino Giugnii

RIM- Nacionalna skupščina PSI je včeraj izvolila novo vodstvo stranke, potem ko je v ponedeljek pozno ponoči izvolila za predsednika Gino Giugnija (na sliki z Benvenuto). Vodstvo obsega 110 ljudi, v njem pa je, poleg nekaterih novih obrazov, vsa stara garda stranke od nekdanjega tajnika Bettina Craxija, Giannija De Michelisa in Paola

Pillitterija. Benvenuto je pri vodstvu moral popustiti, ni pa popustil pri Giugniju, s katerim imata skupne poglede na prenovitev stranke ter zagovarjata izvolitev istih ljudi v izvršni odbor in v ožje tajništvo stranke. Vprašljivo je, o kakšni prenovi v stranki lahko govorimo, ko so v vodstvu vsi stari in diskreditirani nekdanji voditelji.

RUSIJA / KRIZA

Predsednik Jelcin je za pomoč zaprosil najbolj razvite države sveta

Za reforme se zavzema tudi Mitterrand

MOSKVA - Včeraj je v znamenje podpore na obisk k ruskemu predsedniku Jelcinu prispel francoski predsednik Mitterrand. Pogovarjala sta se o politični krizi, ki je kar nekaj časa pretresa rusko politično življenje, najbogatejše države sveta pa sta pozvala, naj se udeležijo izrednega sestanka, kjer bodo, se preden bo prepozno, razpravljali o nujni podpori moskovskim reformam.

Predsednik Jelcin je zaskrbljen povedal, »da obstaja velika možnost revanšizma, če države ne bodo pomagale ruski demokraciji.« Predsednik Mitterrand je predlagal celo izreden sestanek industrijsko najrazvitejših (G7), ki so lansko leto namenile Rusiji in drugim sovjetskim republikam denarno pomoč v visini 24 milijonov dolarjev. Srečanju pred julijem, ko bo v Tokiu redno zasedanje držav članic G7, nasprotuje predsedujoča japanska, Jelcin pa je na tiskovni konferenci povedal, da ne smejo odlašati in čakati do rednega zasedanja,

saj bo takrat zanesljivo že prepozno. Na pogovorih so razpravljali tudi o nadaljnjih ruski zunanji politiki, ki bo ostala nespremenjena.

O ruski krizi je na dvodnevem obisku v Avstriji spregovoril tudi češki predsednik Havel, ki je v govoru na tiskovni konferenci podprl moskovske reforme Borisa Jelcina. Hkrati Havel upa, da bo Jelcin zmagal v boju z nacionalnim kongresom.

Obisk predsednika Mitterranda pa ni edina podpora, ki jo v teh razgretih političnih trenutkih doživlja Jelcin, ko mu hoče kongres odvzeti skoraj vso politično moč in ga spremeniti v reprezentančno lutko; vsak dan prispe tudi skoraj 3000 pisem podpore, v katerih preprosti ljudje prisegajo, da mu bodo stali ob strani še naprej, ne glede na to, kaj bo sklenil kongres. Očitno so Rusi nezadovoljni zaradi odločitve kongresa proti izvedbi referendumu, s katero so jim poslanci odvzeli možnost odločanja o novi ustavni ureditvi. (Reuter, STA)

BIH / POGAJANJA

Srbi izzivajo

Konvoj naprej, konvoj nazaj

SARAJEVO - Predstavnik srpskih strani v BiH so v tork odstopovali v New York na naslednji krog mirovnih pogajanj. Predsednik bosanskih Srbov Radovan Karadžić je pred odhodom javnost seznanil, da pogoji za nadaljevanje pogovorov zanje niso sprejemljivi in da bodo zahtevali preložitve pogajanj. »Ce bo kdo postavil pogoje, bo to srbska stran,« je poudaril Karadžić. Nact Vancea in Owna je znan, vendar v ugoden izid pogajanj ne verjame skoraj nihče, se najmanj prebivalci BiH.

Iz Sarajeva poročajo, da je v zadnjem tednu zaradi umazanih, pomanjkanja vode in higienskih potrebščin za zlatenico zbolelo več kot 70 ljudi. Pojavili so se primeri črevesnega katarja in drugih nalezljivih bolezni. Nadaljujejo se tudi topniški napadi srbskih sil. O spopadih poročajo skoraj iz vseh območij BiH. Razmere se zaostrujejo predvsem na vzhodu države. Srbska vojska je v ponedeljek dokončno zavzela Konjević Polje. Okoli 12.000 prebivalcev tega kraja je pobegnilo v Srebrenico, ki je že 11 mesecev odrezana od sveta. Po podatkih UNHCR je v to mesto prispelo že več kot 60.000 beguncev. Med njimi je 900 otrok, od teh 150 dojenčkov. Ljudje umirajo od lakote (približno 40 vsak dan), saj pomoč »z neba« ne prihaja

do njih. Ameriška letala so nadaljevala človekoljubno akcijo. V noči na tork so nad Srebrenico odvrkla 20 ton hrane in 0,4 tone zdravil. General Philippe Morillon vztraja pri svoji odločitvi, da ostane v tem kraju. Včeraj se je nedaleč od Srebrenice pogovarjal z načelnikom staba vojske tako imenovane Republike srbske Borićem. Od Srbov naj bi dobil zagotovila o prekinitvi ognja. Dogovoril naj bi se tudi za evakuacijo približno 130 najhuje ranjenih oseb, za prihod konvoja s človekoljubno pomočjo, za odprtje koridorja in za odhod Srbov iz Tuzle in Muslimanov iz Srebrenice. Da konvoji s pomočjo za Srebrenico lahko nadaljujejo pot, sta v telefonskem pogovoru visoki komisar ZN za begunce Sadako Ogata zagotovila Radovan Karadžić in Slobodan Milošević, poroča Reuter. To naj bi bil tudi vzrok, da je poveljnik glavnega staba vojske BiH Sefer Halilović ukazal prekinitev vseh spopadov na območju Srebrenice, vendar enote ostajajo v popolni bojni pripravljenosti. Konvoj s človekoljubno pomočjo za prebivalce Srebrenice je dobil zeleno luč za odhod iz Malega Zvornika, vendar pod pogojem, da ga zapusti kanadsko oklepno spremstvo. Tako usoda konvoja in prebivalcev ostaja še zmeraj negotova. (STA, Reuter)

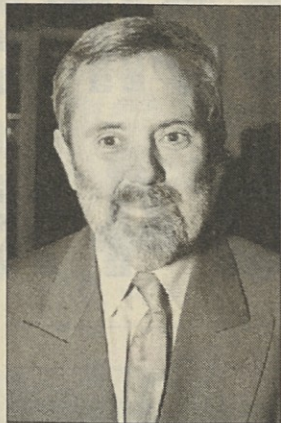
RAZSTAVA O URBANISTIČNEM GENOCIDU

Mostar - mesto, ki ga ni več

V Mestni galeriji do 28. marca

LJUBLJANA - Sinoci je v Mestni galeriji v Ljubljani razstirano razstavo Urbicid (urbani genocid) Mostar 92 odprli kulturni minister Sergij Pelhan. Del fotografij je bil razstavljen že februarja na Soli za arhitekturo v Ljubljani, ko smo razstavo v Republiki tudi predstavili. Organizacijski odbor Hercegovcev iz Ljubljane (Ignacij Sunjić, Petar Antunović, Nenad Markić in Omar Kajan) nam je tokrat s pomočjo Javnega podjetja za izgradnjo Mostarja in podjetja Arching inzerig d. o. o. iz Ljubljane prikazal slike kot opozorilo, da se vojne grozote, uničevanje človeka in njegove kulture ne bi več ponovili. Razstava nam brise varni prevod, da se vojna dogaja »nekje daleč«, naenkrat se zavemo in prepoznamo svoje lastno življenjsko okolje. Nič več se ni mogoče slepiti, ni mogoče uiti dejstvu, da je mesto porušeno. Zanimalo nas je, kako so razstavo doživeli obiskovalci.

IGNACIJ SUNJIĆ, direktor Lutkovnega gledališča Ljubljana: »Namen razstave je, da ljudem predstavi resnico tragedije Mostarja. Če le en Ljubljančan dojamemo strahota, smo naredili ogromno. Glede na gospodarski položaj v Sloveniji ne moremo pričakovati dejanskega odziva, vendar

bi se ze z dobro voljo dalo narediti veliko. Povezali smo se z Zavodom za spomeniško varstvo in s slovenskimi arhitekti, ki so v Mostarju že gradili in so pripravljeni sodelovati pri obnovi mesta. Razstava bo predstavljena v Avstraliji, Ameriki in na Dunaju, kjer bomo pokazali, kaj se dogaja v Mostarju.

JOŽE STRGAR, ljubljanski zupan: »Razstava prikazuje resnico dogaja-

nja v Mostarju, koliko je v mestu zla. Sam sem obiskal nekaj bosanskih mest in pretreslo me je, kar sem videl. Za to, kar se dogaja v Mostarju, pa nimam besed. Preseneča me vojska preracunljivost in natančnost, prikazana v načrtu 'Izvod iz plana dejstva' za uničenje arhitekture in kulture nasploh.«

GOJKO ZUPAN, kon-

servator, likovni kritik: »Razstavo sem si ogledal iz dveh razlogov: prvič iz stanovske solidarnosti in drugič zato, da bi bil informiran, kaj se tam dogaja. V novicah o vojni se vedno govori o ljudeh in njihovih stiskih ter o politiki, medtem ko kultura ostaja v drugem planu. Dejstvo, da gre za uničevanje kulture in arhitekturne dediščine, pomeni vdor neciviliziranih motivov v mestna okolja. Mostarja mi je žal. (E. E.)

POLJSKA / SPLAV

Stroge omejitve

Na Poljskem je začel veljati zakon, ki je za mnoge sporen

VARSAVA - V tork je na Poljskem začel veljati skrajno restriktivni zakon, ki praktično preprečuje abortus, čeprav se 60-80 odstotkov Poljakov, ki se imajo za verne - ce gre verjeti raziskavam - zavzema za prostovoljno prekinitev nosečnosti.

Preden je parlament končno sprejel ta zelo strogi zakon, po katerem vsakomur, ki bi izvedel splav, razen nosečnicam, grozi dve leti stroge ječe, so vroče razprave na Poljskem trajale tri leta in Poljake razcepila na dva skrajno sovražna tabora. Zbigniew Bujak je tako uspel zbrati več kot milijon podpisov v prid referendumu o abortusu. Brezpogojni nasprotniki splava so pod vodstvom poljskih skofov začeli skrajno »agresivno kampanjo«, katere cilj je bil popolna kriminalizacija vsakršne prekinitve nosečnosti. Uradna cerkev je zavrnila tudi sleherni zamisel o referendumu z utemeljitvijo, da je »splav skoraj umor« in da je »zanositel naravna pravica, navdahnjena od Boga, vanjo se človek nima pravice vmešati«.

Zdaj se lahko vsemogočna Katoliška cerkev in Krščansko-nacionalna stranka, ki je v vladni koaliciji, pohvalita, da jima je končno uspelo ukiniti liberalni zakon iz leta 1956, ki je precej na širo-

ko dopuscal splav, čeprav gre vendarle za Pirovo zmago.

Prisiljeni so bili namreč sprejeti vrsto amandmajev, ki so jih zahtevali zagovorniki splava ter ženske organizacije. Tako so z amandmajem ukinili kazenski člen, ki je grozil z dvema letoma zapora ženskam, ki bi same opravile splav.

Drugi amandmaji pod določenimi pogoji dovoljujejo zdravnikom opravljati abortus v javnih bolnišnicah, ce bi bilo s tem ogroženo zdravje nosečnice, ce je nosečnost posledica posilstva ali incesta, ali v primeru, ko je ugotovljeno, da bi zarodek utrpel »težke in nepopravljive posledice«.

V zadnjih letih je na Poljskem vse manj splavov tudi zaradi zdravniškega etičnega kodeksa, ki velja od lani, saj zdravniku, ki opravi splav, grozi prepoved opravljanja poklica. Za številne pravnike je ta dokument v nasprotju z veljavno zakonodajo.

Medtem je začela na Poljskem nastajati skrivna mreža za nelegalno opravljanje abortusov. V skrbno sestavljenih časopisnih oglasih ponujajo ginekologi svoje zasebne ordinacije. Stroški za tovrstni kirurški poseg so visoki: med 1,5 in 6 milijoni zlotov (90 do 350 USD). AFP

KOMENTAR

General je postal odrešenik

TONE HOCEVAR

Pise se Philippe Morillon, po poklicu je vojak, v vojaški službi general. Trenutni položaj: poveljnik modrih celad v Bosni. Prej so ga zmerjali, ces da zamizi vsaj na eno oko, kadar Srbi zagresijo pokol vec. Zdaj je ime s prvih strani svetovnega casopisja, ker si je upal v obupano vzhodno Bosno in tam ostati. Srbe naj bi prisilil, da bi umirajočim dovolili pripeljati hrano in zdravila, ki sicer padajo tudi z neba, vendar premalo, pa se kadar padajo, njihce zagotovo ne ve, kam padejo in kdo jih dobi.

Skoraj leto dni je ze minilo, odkar Srbi nikomur ne dovolijo vstopa na ozemlja, ki so jih zapisali za svoja. Tudi Morillon ni sel na bosanski vzhod, dokler ni bilo jasno, da bodo Cersko opisovali preživeli, ki se tja ne bodo vec vrnili, da se bodo Muslimani svojih domov v Konjević Polju samo se spominjali. Da so Srbi zavzeli tudi Konjević Polje, je svetu pravzaprav sporočil prav francoski general, ki je videl, da v Srebrenici, kjer je zacasno, vendar najbrz ne cisto prostovoljno, njegov zacasni glavni stan, ni vec prejsnjih devet tisoč prebivalcev, ampak petdeset tisoč. Samo ugrabimo lahko, kaj se je generalu v resnici zgodilo, da se je odločil postati junak, ki ga v prihodnje utegne opevati balada iz kaksne vasi, kamor se bodo zatekli pregnani Muslimani iz Srebrenice, ki se ni srbska, ali iz Konjević Polja in Cerske, ki sta ze srbska. Prav mogoče je, da so ga zajeli, ko je prišel v Srebrenico, vendar svoje usode ni obesil na veliki zvon. Iz vojaka se je znal spremeniti v odrešenika. Srbi sicer grozijo, da mu posledje ne bodo vec zaupali, ampak to je za Morillona in za Srbe cisto vseeno. Morillon bo zapisan kot junak, ki si je upal pisati zgodovino na svojo roko, Srbi pa bodo, bati se je, da celo brez posebnih zapletov, morda zavzeli se tistih nekaj muslimanskih krajev v Vzhodni Bosni, ki jih niso ze prej. Pogajanja na Vzhodni reki bi bila potem za nekatere manj zapletena.

NOVICE

ZDA grozijo Severni Koreji

WASHINGTON - ZDA ne bodo prenašale jedrskih ambicij Severne Koreje. Tako so sporočili včeraj iz vladnih krogov, ki opozarjajo, da si bo predsednik Clinton prizadeval, da OZN odloca o embargu proti Severni Koreji, ce bo ta država vztrajala pri svojih ambicijah za jedrsko oborožitev. Iz Bele Hiše so tudi sporočili, da Amerika ne bo pustila na cedilu Juzne Koreje in da bo južnokorejski zunanji minister v kratkem obiskal Washington. (Ansa)

Požar hotela v Chicagu

NEW YORK - najmanj 13 oseb je izgubilo življenje in 26 je bilo ranjenih pri požaru, ki je izbruhnil v hotelu Paxton v severnem predmestju Chicaga. Hotel je v starem stitnadstropnem poslopju in lastnik je bil že nekajkrat prijavljen sodišču, ker ni spoštoval protipožarnih določil. Gasilci ne izključujejo možnosti, da bi bil požar podtaknjen. (Ansa)

Pavarotti ne bo pel

MILAN - Znani tenorist Luciano Pavarotti je odpovedal nastop v Leoncavallovi operi Glumaci, ki je na sporedu v milanski Scali. Premiera je napovedana za 1. april, Pavarotti pa je včeraj sporočil, da se iz zdravstvenih razlogov ne more udeležiti priprav; sporočilo je priložil zdravniško spricevalo, iz katerega izhaja, da mora na operacijo. V zadnjem času je bil Pavarotti zaradi slabih nastopov že dvakrat izžvigan. (Ansa)

S kancerogenim čajem reševal problem poklicnega ljubosumja

HEIDELBERG - Mlad raziskovalec je hotel na dokaj nenavaden način rešiti problem ljubosumja: svojo kolegijo je hotel zastrupiti s čajem, kateremu je prinesel kancerogeno snov; ko so ga odkrili je naredil samomor. Zgodilo se je v Heidelbergu v Nemčiji, kjer je 31-letni farmakolog, zaposlen v nekem raziskovalnem inštitutu, hotel na ta način zastrupiti 33 let staro kolegico, ker je bil ljubosumen nad njenimi znanstvenimi dosežki. Ženska pa je zaznala nenavaden okus in dala čaj analizirati. Ko je uvidel, da je razkrit, je farmakolog naredil samomor z veliko količino uspavalnih sredstev. (AFP)

Slovenija: Združevanje socialnih demokratov

LJUBLJANA - Za včerajšnje Večerne razglede v hotelu Lev je Lev Kreft kot gosta povabil dr. Matjaža Kmeclja in dr. Jožeta Pucnika. Tema izredno obiskanega večera je bila v zadnjem času sila aktualno združevanje socialnih demokratov ali »na svidenje na naslednjih volitvah«. Dr. Kmecl je predstavil začetke socialne demokracije predvsem z dveh vidikov: socialni demokrati so bili vedno proti nasilju in zanje je značilna najširša intelektualna strpnost. Da SDSS ni bila uspešna na volitvah, je krivda verjetno v tem, da je bila stranka dve leti izgubljena v DEMOSu. Dr. Pucnik je poudaril da socialna demokracija ni vezana le na svojo ideologijo in delavsko tradicijo. V zadnjem času gre bolj za to, da najdemo smisel v njeni državotvornosti in nadrazednosti. Če bo v Sloveniji obstajal tripartitni sistem, ima SDSS vsekakor pomembno mesto. (A.Z.)

PRAGA / AZILANTI

Poenotenje ukrepov

Posvet notranjih ministrov

PRAGA - V českem glavnem mestu so se včeraj na delovnem sestanku, ki ga je vodil avstrijski notranji minister Franz Lösch, srečali notranji ministri Češke, Slovaske, Poljske, Madžarske in Slovenije. Gre za nadaljevanje pogovorov o problemih azilantov in emigracije nasploh, ki so se začeli že na konferenci evropskih notranjih ministrov sredi februarja v Budimpešti.

V ospredju zanimanja sta bila tokrat predvsem vprašanje, kako nacionalno zakonodajo v posameznih državah prilagoditi novemu zakonu o azilu, in izmenjava pogle-

dov o izkusnjah v migracijski politiki Nemčije.

Restriktivna nemška zakonodaja predvideva takojšen izgon vseh ilegalnih migrantov in oseb, ki so jim oblasti odrekle prošnjo za azil. To velja do določene mere tudi za Avstrijo, saj se prizadeti tuji delavci, ki izgubijo službo, delovno dovoljenje ali stanovanje, znajdejo v sosednji državi, skozi katero so pripotovali v Nemčijo.

Države udeleženke posveta so se zavzele za enotnejšo politiko do azilantov in oseb, ki so jim oblasti odrele prošnjo za azil. To velja do določene mere tudi za Avstrijo, saj se prizadeti tuji delavci, ki izgubijo službo, delovno dovoljenje ali stanovanje, znajdejo v sosednji državi, skozi katero so pripotovali v Nemčijo.

OTOCAC - Več kot 600 Hrvatov z okupiranih območij Knina in Drnisa naj bi v prihodnjih treh dneh prišlo na ozemlje, ki ga nadzoruje hrvaška oblast. V Pakovo selo pri Sibeniku naj bi v tork prišli dve skupini Hrvatov, skupaj 630 ljudi, ki so pred nedavnim zaprosili za varstvo ZN.

Njihov položaj se je poslabšal pred mesecem in pol, po bojih okoli Maslenice. Takrat je prišlo iz Obrovca, Benkovca in drugih vasi na tem območju v Knin blizu 10.000 Srbov, ki so bežali pred vojno.

S pomočjo Martičeve policije, Arkanovih »tigrov«, četnikov in drugih paravojskih sil so se vselili v hiše Hrvatov na

HRVAŠKA / PRESELJEVANJE BEGUNCEV

Vukovarčani nočejo iz Istre

V prihodnjih treh dneh naj bi se vrnilo šeststo trideset Hrvatov

GORAN MORAVCEK

kninskem območju. Zato so se Hrvati zatekli v varstvo k modrim celad in so jih nastanili v begunskem centru v vasi Vrpolje pri Kninu. Predstavniki Unproforja v tork niso dovolili, da bi ta velika skupina Hrvatov prišla prek Pakovega sela do Sibenika, ces da za to »ni varnostnih pogojev«.

Na območju srednje Dalmacije tečejo topniški boji pri Kninu. Predstavniki Unproforja v tork niso dovolili, da bi ta velika skupina Hrvatov prišla prek Pakovega sela do Sibenika, ces da za to »ni varnostnih pogojev«.

Na območju srednje Dalmacije tečejo topniški boji pri Kninu. Predstavniki Unproforja v tork niso dovolili, da bi ta velika skupina Hrvatov prišla prek Pakovega sela do Sibenika, ces da za to »ni varnostnih pogojev«.

rek prišlo osem ljudi hrvaške narodnosti, ki so bili v kninski bolnišnici. Petar Pasić, pooblaščenec hrvaške vlade za obcino Knin, pravi, da bo v sredo prišlo na hrvaško stran 180 ljudi, v četrtek 280, v naslednjih dneh pa se preostali nesrečniki.*

Hrvaška oblast ima velike težave z begunci. Za skoraj 650.000 ljudi primanjkuje hrane, mleka v prahu, riza, testenin in drugega. Akcija preselitve beguncev s turističnih območij Istre in Kvarnerja ne poteka, kot je bilo načrtovano.

Približno 700 beguncev iz Vukovarja, ki so nastanjeni v Opatiji, se

noče preseliti. Zahtevajo, naj jih oblast preseli v naselje Barbariga pri Pulju, ki je večinoma v lastništvu slovenskih državljanov.

Oblast je takšno zahte-

vo zavrnila in beguncem iz Vukovarja ponudila hotele na otoku Korčula, smučarsko naselje Bjelolasico in montažne hiše v Rokovcih pri Vinkovcih.

Vukovarčani to zavrtajo in ni jasno, kako se bo spor razrešil.

Slovenska pomoč hrvaškim beguncem

V Zagrebu je bilo objavljeno, da se je v pomoč beguncem z veliko donacijo Karitasa in Rdečega križa vključila tudi Slovenija. Iz Slovenije je prišlo v ponedeljek 18 ton raznovrstne pomoči. Napovedali so, da bo v sredo slovenski minister za zunanje zadeve Lojze Peterle obiskal Karlovac, da bi se seznanil z vojnimi grozotami in življenjskimi razmerami beguncev.

POGLED

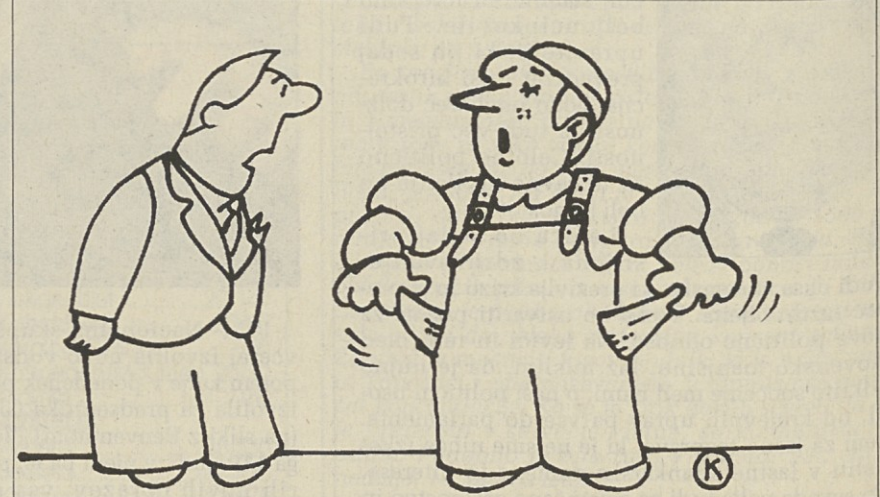
Kam s tujimi ribami?

VIDA PETROVIC

kapitala spustiti v deželo in v kaksne namene. Za pot iz recesije bi nam najhitreje pomagal kapital, ki bi ga tuji vložili v zbankrotirana socialistična podjetja v procesu lastninjenja. Ker smo se, v novci tudi v Slovenijo. Vse to seveda ni prav nič narobe. Ce se kapital ne bi oplajal, ga ze zdavnaj ne bi bilo vec. Prav pa je, da kot majhen samobiten narod to formulo poznamo in da smo pripravljeni, da bomo morali slejkoprej sprejeti temeljno politično odločitev, koliko tujega

odločili za manj tveganje in hitrejšo pot. Ker je pri nas donosnost naložb se vedno pod evropsko ravnilo, upniki pa poleg tega niti niso pravno zaščiteni, tuje trgovine, zavarovalnice in banke, ki vznikajo pri nas, odnasajo ze tako skromno »akumulacijo« iz nogavic naših državljanov na tuje. Tega jim seveda ne smemo zameriti, saj imajo celo slovenske banke naše devizne rezerve naložene na tujih računih. Za gospodarsko rast, nova delovna mesta in dobiček, ki bo obdavčen

doma, bomo potrebovali naložbe, tudi tuje. Vendar včasih ne bi bilo narobe, ce bi se ob nekritični dobrodošlici tujim cekinom spomnili starega kitajskega rekla, da bolj kot riba pomagata ribiska palica in znanje, kako ribo ujeti, ter tistega, velja predvsem za nas, ki kljub številnemu gospodarskemu močanskemu trudu se vedno nimamo pravih izvoznih zanimivih proizvodnih programov - namreč: konja lahko pripelješ do vode, ne moreš pa ga prisiliti, da bo pil.

Vidiš, Lojze, tudi v novih časih živimo po starem

GLEDALIŠČE / POGOVOR Z REŽISERJEM EDVARDOM MILERJEM

Šarm dekadence

Predstavo, ki jo je sicer pripravil za zagrebško mladinsko gledališče, bo nočjo v Cankarjevem domu videlo tudi slovensko občinstvo

»V kaosu vojne in političnih dogajanj se predstava, ki nosi naslov po Lou Reedovem LP, v teh dneh spreminja v pravi jesenski hit Zagreba«. Tako je novembra lani poročal nas sodelavec iz Zagreba o novi predstavi Zagrebskega mladinskega gledališča (Zagrebsko kazaliste mladih). Predstava Magic & Loss je nastala po besedilu Ferdinanda Brucknerja Bolezen mladih; nemajhen delež umetniške naložbe» v njej je tudi slovenski. Stilizirani, upocasnjeni gib je namreč koreografil Matjaz Faric, predstavo pa režiral Eduard Miller, s katerim se pogovarjamo pred današnjim gostovanjem te predstave v Cankarjevem domu.

Ko neki režiser zdrzema režira avtorje z določenega jezikovnega območja, to ne more biti več naključje. Odkod pri vas to zanimanje za nemške avtorje?

Ja, res, tudi zdaj, ko isčem nova besedila za Slovensko mladinsko gledališče, se spet obračam k nemškimi avtorjem. Zakaj? Preprosto zaradi njihove kvalitete. Od začetka stoletja do danes po mojem mnenju najboljša besedila nastajajo ravno v nemško govorečem prostoru. Jasno, to je povezano tudi z jezikom, ki ga dobro govorim.

Za vas je značilen tudi interes za psihološko

dramo, psihologijo likov in podobno, kar ni tako pogosto pri drugih režiserjih mlajše generacije v Sloveniji. Ali so, ko se odločate za besedilo, v ospredju njegovi »psihološki« potenciali?

Isčem na večih nivojih. Recimo, kaj pomeni igrati Ferdinanda Brucknerja danes na Hrvaškem? Pomeni vprašati se po različnih človeških obrambnih mehanizmih, ki odlagajo soocanje z realnostjo. Je pa tudi paradoks dekadentnosti: v času, ko pri Brucknerju clovek hrepeni po smrti, se v Sarajevu ljudje borijo za življenje. V vsem tem isčem motive, da delam v nekom določenem prostoru. In gotovo ni vseeno, v katerem okolju režiram neko besedilo.

Sicer pa v procesu dela raziskujem do takrat, dokler ne začutim, da je vsakdo, ki sodeluje pri projektu, globoko prizadet s temo, s katero se ukvarjamo. Na začetku so fiksirane samo nekatere osnovne stvari - npr. scenografija, potem glasba, ki jo pogosto sam izberem, in podobno. Vendar pa se stvari, ki jim imam »zafiksiranje« v glavi, pravzaprav najbolj bojim. Rad samega sebe presenecam.

Kolikor vem, so igralci v Magic & Loss, med ka-

terimi je nekaj res izjemnih, imeli velike težave z identifikacijo, s samoprepoznavanjem v določenih fazah dela pri projektu ...

Igralec se mora intimno soociti sam s sabo. Nekateri igralci pa so močno sramežljivi, čeprav si to steska priznavajo. Spominim se, da smo z nekaterimi igralci iz Malomeščanske svatbe v ljubljanski Drami imeli velike težave, ker je slo za to, da poiscemo malomeščanstvo v sebi. Pri Magic & Loss so nekateri igralci trdili, da so zapriseženi optimisti, da jim je hrepenenje po smrti tuje, potem pa se je pokazalo, da je vse to vendarle globoko v njih. Podobni procesi so se dogajali tudi pri Susn.

Vendarle gre za razgaljanje nekaterih zaupnih, intimnih stvari. Zakaj kot režiser pri tem vztrajate?

To mi ni pomembno samo zaradi prepričljivosti, ampak se bolj zato, ker se potem lahko približam do nekaterih univerzalnih stvari, ki na predstavah pridejo tudi do gledalcev. Mislim, da je ravno zaradi tega Magic & Loss na Hrvaškem postala kulturna predstava.

Ja, reakcije so res bile zelo močne - socustvovanje, solze ... Danes je zelo malo predstav, ki lahko

proizvajajo tako visoko stopnjo identifikacije. Kako ste vi doživeli to reakcijo publike?

V okolju, kjer so mladi pod vplivom vojne postali nekako trivialni, grobi, smo pri predstavi dosegli neverjetno koncentriranost, tišino v gledališču. Verjamem, da je to brezizhodnost zagrebško občinstvo v predstavi zelo dobro, globoko začutilo. Ne vem sicer, kako bo danes na vse to reagirala publika v Cankarjevem domu, saj je to predstavo težko prenesti v drug prostor.

V Magic & Loss je izjemno zanimiva tudi glasba, ki dodatno poudarja nekatere pomembne točke v predstavi.

Glasba ima svojo dramaturgijo in zgodbo. Večina gledaliskih kritikov je zal brez posluha. Ljudje, ki so brez posluha, pa težko kaj napišejo o glasbi. Zame so v Magic & Loss najmočnejši ravno ti isti deli, ki so brez besedila, ker sta brez njega igralci in glasba pogosto bolj transparentna, močnejša.

Vse to pravzaprav pomeni, da se se vedno premalo ukvarjamo s tekstom. Na odru »telovadimo« z besedami, smo površni, potem se pa čudimo, zakaj nas ljudje ne poslušajo. Magic & Loss je zelo počasna, tiha pred-

stava in je bila ravno zato velika izkušnja za hrvaške igralce, s katerimi sem sodeloval. Zgodil se namreč, da sijajni igralci, ki brez težav zdržijo tri ure kričanja na odru, nimajo koncentracije, da bi povedali tri ali štiri mime, navadne stavke. To je popolnoma drugačna »kondicija«, s katero se na zalost premalo ukvarjamo.

Občutek brezperspektivnosti, dekadentnosti, o katerem ste prej govorili, je proizvedel identifikacijo in razkril čustva gledalcev. Pri tistih, ki so blizu oblastniški strukturi, pa ta učinek ni bil ravno zazelen. Menda so nekateri reagirali zelo živčno?

Ja, predstavo so označili za zelo mračno, pesimistično. Paradoks je namreč v tem, da sva z Magellijem, s katerim sva se poskušala po svojih močeh angažirati za Hrvaško, zdaj postala nekakšna Antihrvata. Hrvaška tako ne bo dala nobenega denarja za gostovanja te predstave, čeprav so nas že povabili v tujino. Do gostovanja v Cankarjevem domu je prišlo le s težavo; če na predstavi ne bo dovolj gledalcev, bodo nekateri imeli se dodatne »argumente« proti njej.

V hrvaškem gledališču je trenutni položaj dejansko katastrofalen. Dovolj je, če pogledate, kaj se dogaja s splitskim ali reškim

Eduard Miller (Foto: Jani Štravs)

gledališčem, z zagrebškim ZKM ali ITD, z Evrokom ... Za nekatere kvalitetne predstave v vodilnih strukturah ni nobenega zanimanja, ker jim se vedno veliko več pomeni jo tudi tretjerazredne predstave, ki so močno

nacionalno obarvane.

Hkrati opazam slovensko nezainteresiranost za hrvaško kulturo, izgubljanje pomembnih, neposrednih kulturnih vezi, kar se nam lahko zelo maščuje. Je pa v tem tudi nekaj prepotentnosti, značilne za

majhne narode, čes: zakaj bi se spuščali v komunikacijo z Zagrebom ali Celovcem - če je naš nivo Dunaj, Berlin ipd. Ampak, poglejte, pravkar sem prišel s premiere nove predstave Martina Kuseja, Slovenca, ki je prijal v režisersko

prvo ligo v Nemčiji. Zrežiral je izjemno sokantnega in provokativnega Schillerja, predstava pa se je zgodila takoj za našo mejo, v Celovcu! Ljubljana bi morala skrbeti, da bi bilo naše občinstvo s tem bolje seznanjeno.

ŽIVLJENJE METROPOL - LJUBLJANA (4)

Elegantna in provincialna

BRATKO BIBIC

Ljubljanska Opera in Opera bar (Foto: A.P./TRIO)

izpraznjeni avstroogrske vojašnice na Roski cesti. Njen sportno-diplomatski duh biva v spominu na teniško igrišče, ki so si ga v tej dvorani podjetno omislili nasledniki avstrijskih, to je jugoslovanski oficirji. Cas rajanja bi bilo lahko ne toliko nazaj minulo obdobje karnevalov. V tako zagotovljeni dramaturški enotnosti kraja in casa bi postali ljubljanski fantomi iz dunajskih oper kratkocasnega, ljudstvu in evrovizijskega realnosti. V njej bi tištemu, ki nekoga vleče za nos, ta z brki vred zares ostal v roki, onemu, ki vleče samega sebe za lase, pa lasulja.

Priložnost se ni zamujena. Hvalabogu sodi k praznikom to, da se ponavljajo. Tako kot Godničev Tito, nesmrtni aristokratski svetovljan, pride tudi po pustu pust. Med letosnimi maskarami na ljubljanskih ulicah je bilo mogoče opaziti, da so Ljubljano spet enkrat in po svoje preživeli tudi pionirski v belih srajcah, rdečih rutah in plavih titovkah. S kratkim slavnostnim nagovorom: »Matr kva smo dons odcepljeni«.

V slovenski in ljubljanski javnosti smo v tem trenutku lahko priča zaostrovanju problema provincializma. Oba letosnja Prešernova nagrajenca, Drago Jancar in Milena Zupancic, sta v sicer ločenih intervjujih v Sobotni prilogi Dela izrazila zaskrbljenost nad njegovim močnim prodorom v slovenski duhovni in politični prostor. Tomaza Pandurja

sti in ki pomeni niansiranje koncepta »urbanizem versus etatizem« Georgija Konrada. Ljubljana je ekscentrična zato, ker je v slovenski podhranjenosti z urbanostjo večjih mest - poleg potencialno Maribora kot edinega resnega konkurenta - tako rekoč edino slovensko mesto, ki upravičuje rabo te besede. Ekscentrična je tudi zato, ker ne sodi (več) v nobenega od »notranjih« slovenskih regionalnih krogov. V strogem pomenu ni ne na Primorskem, ne na Stajerskem, ne na Gorenjskem, ne na Dolenjskem, ne v Prekmurju. Zato pa človek, če hoče, najde vse to v Ljubljani.

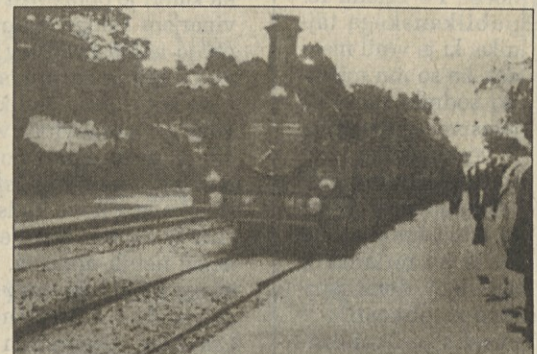
Iz Ljubljane so - vsaj kar zadeva povojne migracije prebivalstva znotraj slovenskega nacionalnega prostora, ki povečajo število prebivalstva za sto odstotkov - naredili mesto »prisleki« s slovenskega podežela in iz manjših slovenskih mest. Grobo rečeno: kmetje in kmetice, provincialci in provincialke, ki so v Ljubljani ostali za določen čas ali za zmeraj, so se s svojimi potomci pridružili starim malomestnanom v ustvarjanju tistega, kar je Ljubljana danes. Meje, ki v odnosu do drugonacionalnih zunanjosti zaokrožajo notranjo enotnost slovenskega nacionalnega prostora, znotraj tega oblikujejo množico različnih, prav na zunanosti navezujočih kulturnih in duhovnih regij. Iz njih so povojni »prisleki« - da o imigrantih iz južne Slovenije ne govorimo - vnesli in se vnasajo v Ljubljano tisto dozo multikulturalnosti, s katero se vedno znova vzpostavlja znano značilno krhko ravnotežje med provincialnostjo in svetovljanskostjo. Konec koncev je Laibach nastal v Trbovljah. Zato je Ljubljana lahko (bila) ekscentrična tudi v evropskih merilih.

(Nadaljevanje prihodnje sredo)

NA KRATKO

Stoletje bratov Lumière

LJUBLJANA - Dve leti pred okroglo stoletnico filma je Francoski kulturni center Charles Nodier naravnost s pariške premiere pripeljal v Ljubljansko Kinoteko fantastično razstavo gibljivih slik: reprezentativno predstavitev dokumentarnega filma iz države, ki ga je ustvarila, in kjer se je sedma umetnost razvijala, če pogledamo nazaj, s se najmanj zlorabami in »uporabnimi vrednostmi« (kot na primer v Nemčiji od konca 30. let, v socialističnih dezelah do konca 70. ali v Hollywoodu). Med 15. marcem in 15. aprilom je tako na ogled izjemen razpon: od pionirskih projektov bratov Lumière, začetkov fikcije z Mélièsom, navezave filma na umetnost nasploh - od dadaizma in impresionizma do zametkov eksistencializma pri Vigoju, refleksije na obe veliki vojni, filmov o umetnosti in refleksije modernega sveta kot takega - vse do Ulikasa Agnèsa Varda iz leta 1983. Filmi so po eni strani zgodovina Francije 20. stoletja, po drugi antološka zgodovina filmske tehnike in hkrati življenja samega. Predstave so vsak večer ob 20. uri, spremna knjižica Stole-tje Lumière pa je na voljo pri blagajni Kinoteke. Na sliki prizor iz filma Prihod vlaka na postajo, posnetega 1895. (T. D. V.)

Malle predsednik v Cannu

PARIZ - Gerarda Depardieuja, ki je lani predsedoval zbirji cannskega festivala, bo letos zamenjal režiser Louis Malle. Sestdesetletni režiser bo predsedoval osem do devetclanski zbirji, ki bo med 13. in 24. majem izbirala najboljši film festivala. Znani francoski režiser Louis Malle, ki je svojo kariero pri filmu začel kot snemalec Jacquesa Costeauja in zaradi zdravstvenih težav moral opustiti podvodno snemanje, se je proslavil s filmi kot se Pretty Baby, Atlantic City, Na svidenje otroci (za katerega je leta 1987 prejel Zlatega leva na Beneskem festivalu), predvsem pa z zadnjim filmom Damage, ki že nekaj mesecev buri duhove širom Evrope. Film pripoveduje zgodbo o strastni ljubezni med Ano in Stephanom, očetom Aninega zaročenca. Ljubezenski trikotnik se konca nesrečno ali kot pravi Ana: »Mi, ljudje nesreče, smo nevarni: vedno se zdi, da preživimo.« Tankočutno slikanje značajev, ki je lastno prav Mallejevimi filmom, se z Damage se bolj približa meji med resničnostjo in filmom. Vroče debate, katerim se ne more izogniti noben tuj medij, razpravljajo o vlogi ženske, ljubezni, usodnosti, ki jo ljubezen prinese, bolečini, ki jo človek, ki ljubi, zada sebi in drugim itd., se bolj potrjujejo uspešnost filma. Je zgodba, ki jo slika Louis Malle, res samo film? (AFP, A.K.)

NOVICE

»Desničarski« Istran Vattovani proti oddaji RAI o Istri

TRST - Istran proti Istranom - tako bi lahko označili vprašanje, ki ga je deželni svetovalec KD Lucio Vattovani, Istran po rodu, naslovil na predsednika deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine, partijskega kolego Vinicia Turella, v katerem se je obregnil ob oddajo deželnega sedea RAI »Voci e volti dell'Istria« (Glasovi in obrazi Istre). Po Vattovanijevemu mnenju naj bi bila oddaja, ki ima za sabo že dolgoletno tradicijo, premalo pluralistična, v njej naj bi sodelovali če že ne vedno pa vsaj zelo pogostoma isti ljudje. Do tu nič posebnega, od tu dalje pa je mogoče razumeti, zakaj pravzaprav tolikšno svetovalcevo naprežanje. Mnogo teh ljudi je levčarskega prepričanja, njihov »greh« pa je ta, da niso povezani - razen izjem - z organizacijami istrskih, reskih in dalmatinskih beguncev.

Gledališče La Contrada gostuje v Istri

TRST - Trzasko gledališče La Contrada začneja danes krajšo turnejo po Istri z mladinskim gledališkim delom »Favole in tasca« (Pravljice v žepu) znanega italijanskega mladinskega pisatelja Gianija Rodarija. Danes bo skupina nastopila na sedežu Skupnosti Italianov v Galizanu, jutri pa na osnovni šoli v Dinjanu. V igri, ki jo je režirala Luisa Crismani, igra Giorgio Amodeo in Paola Bonesi, spremni glas pa je Arielle Reggio.

DSL proti deželnemu odboru ker ne odgovarja na vprašanja

TRST - Svetovalska skupina Demokratične stranke leve je prijavila deželni odbor Furlanije-Juljske krajine, »ker ne opravlja svoje dolžnosti«. Predsednik svetovalske skupine Travanut je obrazložil, da se je njegova stranka odločila za ta korak, da bi dobila od odbora odgovor na nekatera pomembna vprašanja, ki so mu jih vložili svetovalci DSL. Prvo tako vprašanje se nanasa na zahtevo po suspendiranju nekaterih osebnosti, ki jih je odbor imenoval za vrsto del, a so prejela pred časom že kopico jamstvenih obvestil in so vpletene v preiskave sodnih organov. Drugo je v zvezi s preureditvijo bregov Tilmenta in Korna, za kar naj bi porabili kar 60 milijard lir. DSL je mnenja, da bi bila lahko ta dela cenejša.

V Italiji ugotovili 26 žarišč parkljevke in slinavke

RIM - Italijansko ministvo za zdravstvo je sporočilo, da so doslej ugotovili 26 žarišč parkljevke in slinavke, in sicer v Bazilikati, kjer je epidemija najprej izbruhnila, v Venetu, Kalabriji, Kampaniji ter Apuliji. V zvezi s poslati vsega skupaj 3921 glav živine, ki je bila okuženo z virusom »01« (pravi, da slednji prihaja z Vzhoda).

Skoraj pretep v zbornici

Trezna opozicija izrekla priznanje premierju Amatu zaradi njegovega resnega in tvornega nastopa - Predsednik vlade ponovno povabil Occhetto, PRI in radikale k sodelovanju

VOIMIR TAVCAR

RIM - V senatu je bila glasnejša in vztrajnejša, v poslanski zbornici nedvomno bolj mrcajnaska. Če so se v senatu misovci, predstavniki SKP in Severne lige zadovoljili s kričanjem in z metanjem lažnih bankovcev, so si njihovi poslanski kolegi izbrali zgovornejšo protestno »rekvizito«. SKP je zapustila dvorano, misovci so predsednika vlade obdarili s spuzvami in gumijastimi rokavicami, Liga pa kar z... vislicami.

Ura je bila trideset na 14. in Giuliano Amato je med kričanjem misovcev že zaključeval svojo repliko o moralnem vprašanju, ko je med poslanci Severne lige zavrsalo. Mladi »lumbard« Leone Orsenigo (na sliki) je izpod svojega pulta potegnil debelo vrvo z značilnim drsečim vzorom in z njo pomahal predsedniku vlade, ki je ravno v tistem trenutku potrjeval svoj izstop iz aktivne politike ob koncu premierskega mandata. Predsednik Giorgio Napolitano, ki je dotlej že izključil iz dvorane dva misovska poslanca, je posegel se bolj energično, naročil je uslužbencem, naj iztržejo Orsenigo vrvo, toda vsa njegova energičnost ni kaj prida zalegla proti kričecim misovcem in legistom. Severna liga je najprej odkorakala iz dvorane skozi stranska

vrata, nato pa se premislila, se vrnila v dvorano ter jo zapustila po glavnem vhodu, medtem ko so misovci »vztrajali na okopih« ceprav že hripavi.

Razburjenje se je nadaljevalo tudi v predverju, medtem ko je v dvorani Giuliano Amato trudoma zaključeval svojo repliko. Poslanec Orsenigo je novinarje prepričeval, da njegove vislice niso bile namenjene premierju, pač pa so hotele biti le simbol »italijanske ekonomije, ki jo vlada davi s svojo gospodarsko politiko«. Preprical pa ni nikogar, se zlasti ne predsedstva zbornice, ki mu je popoldne naložilo sedemdesetno izključitev. Pa tudi med drugimi poslanci, predvsem misovci in de-

mokristjani se je v predverju kar iskriilo in le uslužbencem zbornice gre pripisati, če so se »castiljivi« obdelovali samo s psovskami in ne s pestmi.

Mracnjski simbol vislic je izzval ogorčeno obsodbo vseh ostalih skupin, ki so opozorile, kako je ideolog Lige Gianfranco Miglio v senatu govoril o lincanju kot moralni reakciji ljudstva na korupcijo.

Mimo izgrediv, ki njihovim pobudnikom niso v cast, pa je bilo večrainsje soocanje o moralnem vprašanju tvornejše kot prejšnji teden. K temu je prispeval tudi Giuliano Amato, ki je v svoji repliki med drugim ugotovil, kako so predlogi resolucij DSL, PRI in Pannellove liste propositivni

in v precejšnjem sozvočju s tistim, ki ga je pripravila vladna koalicija. Tudi zato je vse te stranke spet povabil k sodelovanju. S svojimi besedami je premier izzval simpatijo nekaterih predstavnikov opozicije, ki so mu priznali, da je glede volilne zakonodaje in ustavnih reform nakazal pravilno smer dela in obzalovali, da je ujetnik koalicije in krivd, ki niso njegove. Vsekakor pa sta PRI in DSL ponovila, da je odstop sedanje vlade predpogoj za oblikovanje nove, sirše večine in vlade, ki naj pomeni jasen preokret v dosednji politiki in praksi.

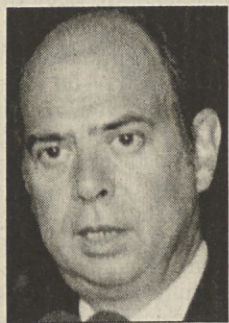
Razprava se je končala popoldne, v manj naelektrinem vzdušju, ceprav ni manjkalo nekaj verbalnih spopadov (Liberalci Sgarbi je opsoval nacelnika Mreže Diega Novelija, misovci pa so se znesli nad nacelnikom DSL Massimo D'Alema, ko je spomnil, da sodstvo ni poslalo nekaterim poslanecem samo jamstvenih obvestil zaradi korupcije pač pa tudi zaradi sodelovanja pri pokolih). Ob koncu so poslanci z večino glasov sprejeli resolucijo večine, ki zavezuje zbornico naj se loti volilne reforme, problema finansiranja politike, reforme zakona o drazbah in o imuniteti parlamentarcev.

Razprava v poslanski zbornici bi se skoraj sprevrgla v pretep (Telefoto AP)

RIM

Tajnik liberalne stranke Altissimo odstopil

RIM - La Malfa docet. Po zgledu republikanskega tajnika, ki je vrnil mandat, ko so mu milanski sodniki naslovili jamstveno obvestilo, je včeraj zjutraj vrnil tajniški mandat tudi liberalni tajnik Renato Altissimo, potem ko je od milanskih sodnikov dobil jamstveno obvestilo v zvezi s podkupniško afero, ki zadeva poslovanje električne ustanove Enel.

Altissimo je naslovil predsedniku PLI Valeriu Zanoneju pismo, s katerim je vrnil svoj mandat. V tem pismu sicer zanika, da bi bil kakorkoli vpleten v podkupniško afero, vendar meni, da v nastalem položaju ni primerno, da bi ohranil tajništvo. Stranka bo tako svobodnejša, sam pa se bo lahko posvetil obrambi svoje casti.

V pismu Altissimo zavzeto brani svoje delo in dosežanje politiko stranke, kateri pripisuje veliko angaziranost v naporih za moralizacijo politike. (VT)

RIM / VSEDRŽAVNA SKUPŠČINA

Novo vodstvo po starem kalupu

RIM -Socialistična stranka med starim in novim: tako bi lahko ocenili zadnjo sejo nacionalne skupščine, ki se je končala v ponedeljek pozno ponoči z izvolitvijo senatorja Gina Giugnija za novega predsednika stranke in z izvolitvijo novega vodstva. Novi tajnik Giorgio Benvenuto, kot je včeraj priznal na tiskovni konferenci, na kateri je obrazložil novinarjem sklepe skupščine, je izsilil izvolitev Gina Giugnija za predsednika kot dokaz strankine volje po prenovitvi, vendar je za to moral popustiti pri sestavi vodstva. In tako je v novo vodstvo (110 ljudi) bilo izvoljenih nekaj novih obrazov, potrjena pa je bila vsa »stara garda« z Bettinom Craxijem, Giannijem De Michelisem in Paolom Pillitterijem na čelu.

Toda, je poudaril Benvenuto, pri izvolitvi izvršnega odbora in tajništva, »ne nameravam popustiti«. In dodal, da bo ravnal tako, kot pri kandidaturi Gina Giugnija za predsednika stranke, ko je med sejo dosedanje direkcije zagrozil z odstopom, če stranka ne bo podprla njegovega kandidata. Benvenuto in Giugnij imata namreč v mislih zelo jasen organigram tako za novi izvršni odbor kot za ozje tajništvo, ki ju bo izvolilo vodstvo na jutrišnjem sestanku. Novi mladi obrazi, ki naj delujejo v sozvočju s tajnikom je recept, s katerim je po njunem mnenju mogoče prenoviti stranko in prekiniti s preteklostjo.

Mattina, Benvenuto in Giugni (Telefoto AP)

Benvenuto in Giugni sta med pogovorom z novinarji minimizirala razdelitve, do katerih je prišlo v stranki, in izpostavila enotnost, ki se je izkazala v glasovanju. Kljub temu pa je jasno, da ne bosta imela lahkega dela, saj se stari strankini veljaki ne nameravajo odpovedati kar tako vplivu, ki so ga spet pridobili z umikom Bettina Craxija.

Sicer pa je tudi v nakozovanju političnega programa Benvenuto poudaril razliko s Craxijem. Kot v svojem poročilu skupščini je včeraj spet pozval PRI in DSL, naj stopita z Aventina in naj prevzameta odgovornost do države. Pri tem je poudaril zakoreninjenost PSI v levici in DSL, zagotovil, da »nimamo več tistih hegemonističnih teženj, ki jih je včasih v preteklosti imela PSI«. (VT)

PODKUPOVANJE / POZORNOST SODSTVA SE SELI PROTI JUGU

Preventivni pripor za poslanca KD in bivšega ministra Riccarda Misasija

V Reggio Calabrii razkrinkali združbo politikov, podjetnikov in mafijcev

MILAN - Demokratska parlamentarna Piccano in Moschetti sta zadnja dva naslovnika jamstvenih obvestil iz najnovejšega obseznega svežnja (v katerem so tudi zveneca imena kot Altissimo, Cariglia, Craxi), pripravljenega v milanski sodni palaci. Tam so včeraj med drugim odločili o zahtevi po osvoboditvi bivšega predsednika družbe Sea Giovannija Manzija, ki je v zaporu od 23. januarja, vendar se je javni tožilec zahtevi zagovornikov postavil po robu. Odločitev bo znana v prihodnjih dneh.

V urade milanskega tožilstva se je včeraj vrnil tudi Manzijeve naslednik na krmilu druž-

be Sea Pierfranco Faletti, ki so ga zaprli 15. januarja in ga kasneje pustili na prostost. Sodnik Colombo ga je zaslisal o nekaterih podrobnostih, medtem ko se je Di Pietro ukvarjal z bivsim tajnikom milanske KD Prado, ki naj bi mu pojasnil nekatere okoliščine, za katere je izvedel od Fiatovega finančnega menedžerja Mattiolija. V okviru preiskave o korupciji na milanski zelenjavni tržnici pa je javno tožilstvo pripravilo 11 zahtev po uvedbi sodnega postopka, med drugim proti bivšemu občinskemu odborniku PSI Angelu Caponeju in bivšemu predsedniku tržnice Dariu Di Gennaru (KD). Pozornost sodstva se

medtem vse bolj seli tudi proti jugu, kjer prihaja na dan prvi »poslovni odbor« politikov, podjetnikov in mafijcev. V Reggio Calabrii so včeraj izdali šest nalogov za preventivni pripor prav tolikih politikov, v glavnem demokristjanov, med katerimi je tudi bivši minister in sedaj poslanec KD Riccardo Misasi. Družbo mu delajo bivši deželni tajnik KD Francesco Quattrone, deželni svetovalec PSI Giovanni Palamara, bivši socialistični podzupan Reggio Calabrie Vincenzo Logoteta in bivši deželni svetovalec KD Giuseppe Nicolò. Logoteta so medtem se aretirali, medtem ko so ostalim inte-

resentom (razen Misasija) sodna obvestila predali v zaporu, kjer se sedijo zaradi drugih prekrškov. Enaka usoda je doletela tudi domnevnega mafijskega bossa Domenica Librijia, ki so ga pred meseci aretirali v Franciji, medtem ko je vseh šest podjetnikov, ki naj bi bili člani iste družbe, zabilislo sledi za seboj.

Misasi je skupaj z ostalimi politiki osumljen združevanja v zločinske namene mafijskega tipa. »Poslovni odbor« naj bi namreč prek politične oblasti nadzoroval izbire osrednjih in krajevnih ustanov na področju zakupov javnih del na strani, po drugi strani pa naj bi selekcionir-

al podjetja, katerim so bila potem ta dela oddana. Podjetnike pa sodniki dolžijo sožitja z mafijskimi organizacijami, medtem ko se je ves »odbor« povrhu posluževal kriminalnih dejanj in molka tretjih oseb, s čemer si je ustvaril pogoje za neposredno ali posredno upravljanje glavnih ekonomskih in upravnih dejavnosti.

Do nadaljnjih aretacij je prišlo včeraj tudi v Rovigu, kjer sodniki preiskujejo zakupe za dela v nekaterih bolnišnicah. V zapor je končalo 12 oseb, javnih upraviteljev, podjetnikov in politikov, predvsem demokristjanov, socialistov in socialdemokratov.

TRST / ZA VZGOJO MLADINE

Univerza in UNICEF sklenila sporazum

Z včerajšnjega sestanka UNICEF (Foto KROMA)

TRST - Končno moramo vedeti, kaksne naloge nam nalagajo spremembe v svetu; potrebna je preureditev zemeljskega planeta, moramo pa tudi vedeti, kaj nas vse čaka v novi svetovni ureditvi, tudi geografski, za mednarodni razvoj in za mir.

Tako poziva predsednik italijanskega odbora UNICEF Arnoldo Farina, ki se obrača na italijanske univerze za stimuliranje znanstvenega raziskovanja in začetek procesa sodelovanja med solami ter državnimi in mednarodnimi institucijami. Poziv je Trzaska univerza včeraj sprejela.

Rektor Borruso je z vrsto ravnateljev in docentov, ki se prepoznajo v naciilih UNICEF-a včeraj podpisal sporazum, na osnovi katerega bodo poudarjene organizacije aktivno prisotne pri delovanju trzaskih univerz. Odnos, ki se je ustvaril med sogovorniki zeli predvsem okrepiti tesnejše sodelovanje med Skladom Združenih narodov za mladoletnike in z Univerzo; slednja se bo morala podrobneje seznaniti s problematiko mladoletnih, tako na svetovnem Severu, kot na jugu, na Vzhodu in na Zahodu. Potrebne bodo znanstvene

raziskave, na osnovi katerih bo treba rešiti vrsto problemov. Meddisciplinarni tečaji o vzgoji in razvoju, ki so namenjeni študentom bodo predvsem težili k temu, da se mladina vzgoji v pravem duhu, da bodo kot državljani odgovorni za svoja dejanja in s svojimi močmi pripomogli, da bi prislo do oblikovanja nove kulture, to je kulture soocanja. Ob vsem tem je bilo tudi poudarjeno, da je treba na mlade vplivati že od mladih let in jih usmerjati, da se bodo lahko »znasli« v današnji družbi.

BRESCIA / ZAPRTA AVTOCESTA

Verižno trčenje zaradi megle in poledice

Dva mrtva na avtocesti A21
Zaprto letališče v Ronkah

BRESCIA - Dve osebi sta izgubili življenje, nekaj desetih pa je bilo ranjenih v hudem verižnem trčenju, do katerega je prišlo na avtocesti A 21 med Brescijo in Cremono. Zaradi goste megle in poledice je približno 100 vozil naletelo drugo na drugo. Avtocesto so morali zapreti tako da je severni pas bil zaprt do 12. ure; južni pa se dlje, saj so po njem vozili reševalci.

Nesreca se je pripetila nekako ob 8. uri pri avtocestnem izvozu za Pontevico. Iz Cremono in iz Brescie je takoj prihitelo, kakor hitro so jim sporočili vest o nesreči, približno 20 gasilskih vozil s približno 100 gasilci. Notranje ministrstvo v Rimu pa je iz Genove in Bologne odredilo, da dva helikopterja priskociata na pomoč kakor hitro bodo vremenske to dovoljevale.

V bolnišnice v Cremono, Brescia in Mannerbio (ki je najbližja kraju nesreče), so sprejeli približno dvajset ljudi, od teh dve zelo težko ranjeni osebi, za kateri si zdravniki sedaj prizadevajo, da bi jima resili življenje. V nesreči je seveda bilo lažje ranjenih tudi več ljudi, ki pa so jih, potem ko so jih obvezali, poslali domov.

Gasilci so ves dopoldan in dober del popoldneva delali, da so odpeljali razbitine vozil s cestišča.

V popoldanskih urah so ugotovili istovetnost obeh mrtvih: gre za delavca, ki sta bila v službi pri nekem gradbenem podjetju in sta se z drugimi kolegi peljali na delo.

Gosta megla je prvih jutranjih urah legla tudi na dober del Veneta pa, tudi Furlanije Julijske krajine. Do 8. ure je bilo zaprto tudi trzasko letališče. Napovedujejo, da bo tudi danes zjutraj v nižinskih predelih bolj ali manj gosta megla.

Tudi v Toskani se je pripetila huda prometna nesreča. Umrli sta dve osebi iz Empolija, ki sta se opoldne vozili s svojim volvom in celno trčili v težki tovarnjak. Dinamika te dokaj čudne nesreče se ni povsem jasna, saj si policija ne zna razlagati, kako je mogoče, da sta obe vozili celno trčili na povsem ravnem odseku ceste. Ena od domnev je, da je voznika volva, 56-letnega Giuseppe Brachelente obsla nadna slabost, ali pa da je prišlo do nepredvidljive mehanske okvare. Policijski izvedenci so na delu, da bi skušali razvozlati skrivnost.

Razbitine minibusa, v katerem sta zgubila življenje dva delavca (Telefoto AP9)

PATRONAT INAC SVETUJE

Kako lahko upokojenci prispevajo za sindikalne organizacije

PISE BORIS SIMONETA

Vpr.: »Prosnjo za pokojnino sem pred leti vložil preko patronazne službe in tedaj nisem podpisal pooblastila za sindikalni prispevek. Ker pa stalno koristim usluge, bi rad tudi jaz prispeval za stroške, kot to že dela večina upokojenih prijateljev. Bi mi lahko razložili, kako teče ta zadeva in v kolikšni meri treba prispevati?« N.F.

Ob upokojitvi ali pa tudi kasneje lahko upokojenec podpiše posebno izjavo, s katero pooblasti zavarovalni zavod INPS, da si na pokojnini neposredno zadrži takimenovani sindikalni odtegljaj, ki ga nato nakaze pooblaščen in pravno priznani sindikalni organizaciji oziroma združenju upokojencev. Na tak način upokojenec, ki sicer brezplačno koristi usluge in storitve na patronatu, prostovoljno prispeva svoj delež za kritje stroškov te službe.

Zavarovanec lahko podpiše pooblastilo za apliciranje sindikalnega odtegljaja ob predstavitvi prošnje za upokojitev in v tem primeru ima

takojšen učinek. Če se pa upokojenec odloči kasneje za ta samoprispevek, INPS začne zadrževati odtegljaj od prvega januarja naslednjega leta, v kolikor je bilo pooblastilo predloženo do 30. septembra na pristojni urad zavarovalnega zavoda. Za pooblastila, podpisana oktobra, pa se ta mehanizem sproži po več kot letu dni, vedno od 1. januarja. Pooblastilo je lahko izdano v korist ene same organizacije: če obstajata dve, velja tisto, ki je bilo kot prvo dostavljeno zavodu INPS. V vsakem trenutku seveda lahko upokojenec preklic pooblastilo in se nato lahko odloči za drugo sindikalno organizacijo.

Visina sindikalnega odtegljaja je premo sorazmerna s pokojninskim zneskom. V mejah minimalne pokojnine se aplicira odtegljaj 0, 50 odstotka, na presežek do dvakratne vrednosti pokojnine se zniža na 0, 40 %, na morebitni višji pokojninski znesek pa pride v postev odstotek 0, 35%.

CGIL / PRED SPLOŠNO STAVKO

Kriza terja izredno ukrepanje

TRST - Včeraj je bilo napovedano zasedanje vodstva CGIL za Furlanijo-Juljsko krajino, ki ga je uvedel dozelni generalni tajnik sindikata Graziano Pasqual, zaključil pa predstavnik vsedravnega vodstva Walter Cerfeda.

Slo je za poglobljeno obravnavo vzrokov in ciljev stiriurne splosne stavke, ki bo tako v deželni kakor v državnem merilu 2. aprila. Sindikat se je obvezal, da bo razloge za aprilski protest nadrobno pojasnil vsem delovnim in upokojenim ljudem, obenem pa seveda sprejel vse potrebne pobude za to, da bodo posamezne manifestacije v okviru splosne stavke prodorno uspele.

Na zasedanju so poudarili, da mora osrednja vlada uveljaviti novo gospodarsko ter industrijsko politiko, takšno, ki bo dajala prednost zaposlovanju, prenosu pogajalskih mehanizmov, zasciti plac in mezo oziroma pokojnin ter pravičnejšemu davčnemu režimu.

Hkrati s tem so naglasili skrajno nujno po različnih, naprednejših odnosih med delojemalci in delodajalci, z druge strani pa potrebo po moralizaciji celovitega ekonomskega sistema ter institucij.

Posebej so seveda obravnavali postopno poslabševanje razmer na področju industrije in zaposlovanja v Furlaniji-Juljski krajini, kjer je prvič videti znamenja »razindustrializacije«, ki zajema širša dezelna območja. CGIL meni, da mora dezelna vlada zaustaviti pohod krize v izrednim ukrepanjem, s specifičnimi pobudami pa naj nastopi tudi rimska vlada in to preko posvetovanja z družbenimi silami ter z usklajenimi posegi, brez cesar ne bo mogoče odpraviti dosedanje teritorialne in sektorske razdrobljenosti.

Iz vrst istega sindikata pa prihaja še ena pobuda, ki jo sproža dezelni koordinacijski organizem upokojenk SPI-CGIL v sodelovanju z združenjem za samoupravljanje storitev in solidarnost AUSER. V sklopu osmomejnega praznovanja in ob evropskem letu starostnikov bo od 16. do 25. aprila v trzaskem krožku Europa (Ul. Torbandena 1) razstava zenskih umetniskih in obrtnih stvaritev (slikarstvo, pesništvo, pripovedništvo, keramika, tkanje idr.), na kateri bodo lahko sodelovale zenske iz vse dezele.

NOVICE

Prošnje za odškodnino zaradi brezposelnosti

TRST - Dezelno vodstvo INPS opozarja vse uslužbenke, ki so v letu 1992 opravili vsaj 78 delovnih dni, da lahko zaprosijo za brezposelnostno doklado (odškodnino) na račun lanskega leta najpozneje do 31. marca. To velja za kmetijske in nekmetijske delavce vključno z učnimi suplenti, sezonskimi in priložnostnimi delavci idr., a pod pogojem, da so poleg omenjenih 78 delovnih dni dozorili ob 31. decembru 1992 tudi vsaj dveletno zavarovalno obdobje proti nezaposlenosti. Ustrezna odškodnina bo znašala 20 odstotkov povprečnega dnevnega prejemka v minulem letu.

Oče Lorelle Cuccarini v zaporu zaradi oderuštva

RIM - Policija je aretirala sedem oseb zaradi oderuštva, združevanja v zločinske namene in izsiljevanja. med sedmerico sta tudi oče in stric znane italijanske subretke Lorelle Cuccarini. Vodja skupine naj bi bil Oberdan Spurio. Tolpa naj bi sposajala denar po 7 do 15-odstotni mesečni obrestni meri. Tako je nekdo za posojilo 140 milijonov lir moral vrniti kar 340 milijonov v najkrajšem času. Preiskovalci so zaplenili bančne račune, nepremičnine, umetniške slike in celo avto rolls royce.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PR.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779609 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI

Slovenija: Studio Vista - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, visina 42 mm) 80.000 LIT,
finančni in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT

Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.200 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

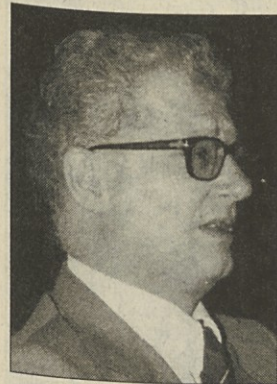
Clan italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NACIONALIZEM / POGOVOR S PROF. MONFALCONOM

»Lože zelo pogojujejo izbire tržaške politike

SANDOR TENCE

TRST - Framazonstvo (negativno) pogojuje trzasko politično življenje, močno vpliva na izbire vodilnega razreda in po svoje spodbuja italijanski nacionalizem. V to je prepričan tudi profesor Fausto Monfalcon, sicer znan politik (prej v KPI, sedaj v SKP), a ob prostem času tudi zgodovinar (poučuje zgodovino na liceju Oberdan), ki je se v zadnjih letih posvetil proučevanju prostoizdarstva in predvsem njegovim vplivom na trzaska dogajanja. O tem je imel pred kratkim dobro obiskano konferenco na univerzi, v mislih - kot nam je povedal - pa ima tudi knjigo o tem vprašanju. Monfalcon, privrženec komunizma, svetovnonazorske ideologije, ki ni nikoli priznala, a se je vedno vneto borila proti tajnim ložam, misli, da je treba sodobno trzasko zgodovino gledati in razumeti tudi skozi "ocala" frama-zonstva.

Trst je spoznal frama-zonstvo ob prihodu Napoleona, lože pa so doživele razvoj sele v drugi polovici 19. stoletja, ko se prostoizdarji zacenjajo

vse bolj identificirati s takratnim liberalnacionalnim gibanjem, ki dejansko se danes vodi to mesto. Lože so se takrat zacele na nek način usposabljalni politike in upravitelje. Felice Venezian je bil voditelj lože in istocasno politični prvak.

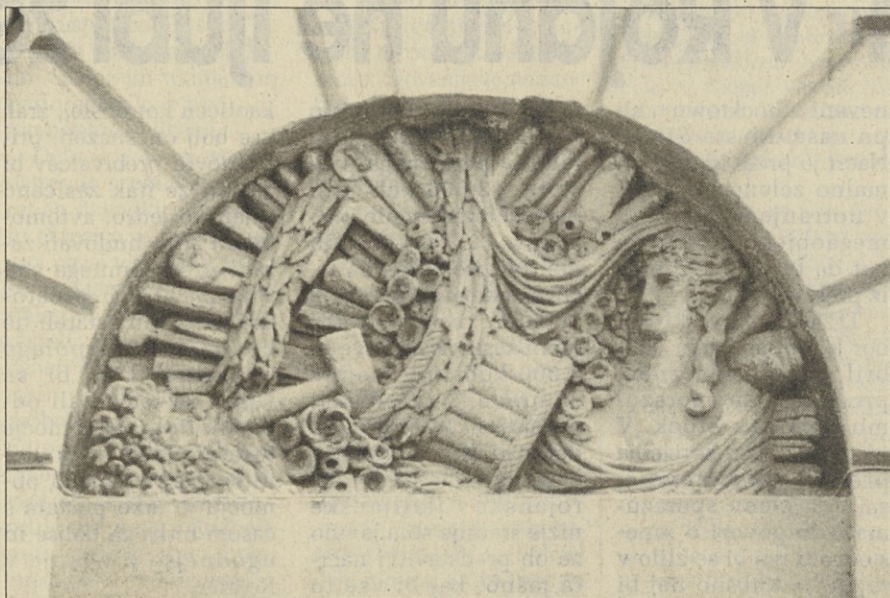
Lože to funkcijo - po Monfalconovem mnenju - opravljajo se danes, kot npr. dokazuje politična pot, ki jo je prehodil nekdanji zupan in priznani framazon Manlio Cecovini. V času avstro-ogrsko monarhije, ki je prepredovala lože, so bili vodilni framazoni identitisti, po drugi vojni pa so se borili za priključitev Trsta Italiji. Njihova značilnost je bila in je se vedno nacionalizem, ki pa je - vsaj v teoriji - v nasprotju z

ideali framazonstva, ki so svoboda, enakost in bratstvo.

Podpis Osimskega sporazuma leta 1975 je nudil priložnost framazonom, da se znova aktivno vključijo v politične dogodke in da sprožijo (in potem vodijo) znano nasprotovanje temu dogovoru. »Ne mislim, da je Lista za Trst odraz nekega framazonskega komplota, ker ima to gibanje tudi druge in bolj zapletene družbene vzgibe, res pa je, da so prav lože nudile protiosimski reakciji ne samo kadre, ampak tudi določeno politično podporo, ki je imela očitno tudi mednarodne povezave, posebno v rimskih protijugoslovanskih krogih.«

Osimska "zgodba" se nadaljuje, »saj je trzasko

framazonstvo vedno zelo politično obarvano ter nacionalistično opredeljeno in - kot vedno - povezano z gospodarsko oblastjo«. Izgubilo je svoje plemenito poslanstvo, ki je sicer pri nas prišlo zelo malo do izraza in je ohranilo ta politični aktivizem. Nekateri trzaski laično-sredinske stranke so pod vplivom framazonov, lože po Monfalconovem mnenju vplivajo tudi na življenje znotraj KD, kot dokazuje polemika, v katero je bil vpleten tudi tajnik Sergio Tripani. »V KD je očitno prišlo do sporov med framazoni in med člani gibanja "Opus Dei", ki je neke vrste klerikalno framazonstvo« je ob koncu našega razgovora povedal se Monfalcon. Sedaj radovedno čakamo na njegovo knjigo.

Framazonški simboli na pročelju palače v Ull. S. Michele v Trstu (f. Farrari/KROMA)

GOSPODARSTVO / SREČANJE NA DEŽELI

Tržaški Lloyd: vse visi na nitki

Lacalamita poročal deželni komisiji

»Trst ne more dovoliti, da ga "oropajo" Trzasko Lloyd, in mu v zamenjavo "podarijo" beneske tankerje!« Tako so odgovorili sindikalni voditelji CGIL, CISL in UIL predsedniku Trzasko Lloyd, da Micheleju Lacalamiti na včerajšnjem srečanju na Deželi. Oboji, sindikalisti in Lacalamita, so bili gostje deželne komisije za prevoze, ki ji predseduje demokristjan Angelo Compagnon, srečanja pa se je udeležil tudi deželni odbornik za prevoze Dario Tersar.

Lacalamita je komisiji poročal o gospodarskih krčih, v katerih se sedaj zvija trzaski brodar. Vzroki krize so po predsednikovem mnenju sledeči: pomanjkanje kapitala, zamude pri izplačevanju državnih prispevkov, administrativna togost (ki ne dovoljuje uporabe ladij na drugih progah, sicer bi bil Lloyd ob državne prispevke), recesija na zahodnih trziščih in stagnacija na azijskih. Lacalamita je obnovil razne etape (beri: nacrte), ki so pogojevale iskanje izhodov iz krize. Najprej je bil govor o združitvi Lloyda z Italio, zatem je IRI zahteval od finančne družbe Finmare (100-odstotnega delničarja Lloyda) nov nacrt, ki naj bi upošteval tudi možnost prodaje podjetja zasebnikom. Tudi v tem nacrtu

tu je govor o združitvi z Italio, dopuščena je možnost privatizacije, osrednje vprašanje pa ostaja sedež novega, združenega podjetja: Genova ali Trst?

Ce bosta vlada in IRI odobrila nacrt, bo imela Finmare poldrugo leto casa, da ga izpelje.

Sindikalisti so na te predlozene možnosti odgovorili z nekaterimi zahtevami. Trzasko Lloyd, združenega ali pa tudi ne, ni mogoče zreducirati v povprečno

pomorsko agencijo, o kateri bodo odločali drugje. Lloyd mora postati podjetje, ki naj bo operativno, trgovinsko in finančno avtonomno. To bo mogoče doseči s povečanjem kapitala, z ohranitvijo plovniš prog v Trstu in z dinamičnim vodstvenim osebjem.

Pri iskanju teh rešitev se sedaj že kar mudi, saj je za 19. april napovedan a izredna seja upravnega sveta Lloyda, ki bo odločala o bodočnosti trzasko brodara.

Dolina: rdeča luč za Maria Vatto

Gradbena komisija Občine Dolina ni vzela v pretes prošnje (oziroma jo je suspendirala) Skupnosti S. Martino al Campo za gradnjo kmetije na Dolgi kroni. Tukaj naj bi uredili center za rehabilitacijo narkomanov. Clani gradbene komisije so bili mnenja, da vodja skupnosti - duhovnik Mario Vatta, ki je podpisnik prošnje za gradbeno dovoljenje - ni mogoče pogojev za povoljno mnenje tega telesa. Prvic, ker formalno ni kmotovalec, saj je omenjeno

območje Dolge krone v skladu z regulacijskim nacrtom namenjeno edino kmetijskim dejavnostim. Drugič, ker don Vatta ni lastnik zemljišča, ki je uradna last Ustanove za industrijsko cono (EZIT).

Dolinska uprava je negativno mnenje gradbene komisije že posredovala Skupnosti S. Martino al Campo. Rdeča luč bo nedvomno sprožila polemike, bila pa je napovedana, saj so podobno stališče že zavzeli načelniki svetovalskih skupin.

SKUPNA POBUDA ACLI IN CIR

Italijansko-slovenski študijski seminar o zaščiti beguncev

Zasedanja se bodo udeležili ugledni strokovnjaki obeh držav

Dezelno združenje ACLI ter italijanski svet za begunce (CIR) prirejata v sodelovanju z Rdecim krizem Slovenije in slovensko Karitas italijansko-slovenski študijski seminar o mednarodni zaščiti beguncev in pribeznikov. Seminar bo od 26. do 28. t.m. na Trzaski univerzi in sicer v konferenčni dvorani ekonomske fakultete. Odvijal se bo pod pokroviteljstvom Univerze in Dezele Furlanije - Julijske krajine.

Seminar se bo začel v petek, ob 15. uri. Po pozdravu rektorja prof. Giacoma Borrusa in predsednika deželne odbora F-Jk Vinicia Turella bo najprej govor o "Mednarodnih instrumentih za zaščito beguncev v Evropi". Sodelovali bodo ugledni strokovnjaki, kot so direktor italijanskega sveta za begunce Christopher Hein, delegat UNHCR v Italiji Michel Dupoizat in profesor mednarodnega prava na Trzaski univerzi Giorgio Conetti. V popoldanskih urah bo generalni tajnik združenja ECRE Philip Rudge predaval na temo: "Begunci in azilanti v EGS - komparativni pregled raznih politik - primer Nemčije, Francije, Anglije..."

V soboto, ob 9. uri, se bo zasedanje nadaljevalo na temo "Problematika beguncev v Italiji in Sloveniji". Sodelovala bosta predstavnik UNHCR v Italiji Giovanni Ferrari in poslanec v slovenskem parlamentu Lev Kreft. Govor bo nadalje o notranji zakonodaji glede beguncev v Italiji in v Sloveniji v luči mednarodnih obveznosti; med drugimi bosta predavala profesorica mednarodnega prava na ljubljanski pravni fakulteti Mirjam Skrk in direktor urada za priseljevanje in begunce slovenske republike Renata Krajnc. Sledila bo razprava na temo "Italijansko-slovenska meja kot vrata EGS-a na vzhod. Sodelovanje med organi za notranje zadeve, varstvo pravice do azila in boj proti ilegalnemu prehodu meje".

Tretji del zasedanja na univerzi pa se bo odvijal na temo "Pravna in socialna zaščita beguncev v primeru množičnega dotoka"; predsedoval mu bo Michel Dupoizat z italijanskega UNHCR; sodelovali bodo predstavitelji komisariata Združenih narodov, Rdečega križa Slovenije, Karitas in predsedstva italijanske vlade.

Tudi Michele Zanetti pred sodniki?

Tudi bivši predsednik trzasko pristanišča Michele Zanetti naj bi v zvezi z dogovorom »Menegon« prejel varstveni nalog. Doslej je omenjeni dogovor že privedel v hišni pripor Luigijskega Rovellija, bivšega glavnega direktorja Avtonomne ustanove za trzasko pristanišče (EAPT), Alda Cuoma, funkcionarja EAPT, ter Vincenza Marinellija, bivšega konzula Enote kompanije pristaniških delavcev (CULT). Vse tri dolžijo prevare, čes da je prihajalo do fakturiranja dela (konkretno na VII. pomolu), ki ni bilo tudi dejansko opravljeno.

Medtem pa se nadaljuje preiskava v zvezi s čistilno napravo v Zavljah, v katero sta vpletena trzaski gradbenik Cividin, ki je v hišnem priporu, ter inž. del Monaco (slednji je v koronejskih zaporih). V Trst so včeraj pripeljali tretjega osumljenca, Biavassija, ki so ga tudi zaslišali. Cividinov zagovornik Dario Lunder je tudi včeraj izrazil optimizem in dejal, da bodo sodniki morda že danes odgovorili na zahtevo po preklicu hišnega pripora.

SODIŠČE / PAHOR IN DOGODKI PRI SV. IVANU

Znova zadolženo kasacijsko sodišče

Izreči se mora o zahtevi po premestitvi procesa - Od januarja sem je to že tretjič

Prof. Samo Pahor je tudi včeraj vgradil nov, pomemben kamen v okviru svojih prizadevanj za uveljavljanje slovenskega jezika v odnosih z javnimi upravami in organi: že tretjič letos je namreč dosegel, da se samo Kasacijsko sodišče izreče o političnem razpoloženju v Trstu, torej o tem, če je to razpoloženje naklonjeno ali nenaklonjeno slovenski narodnostni skupnosti.

Včeraj bi se namreč pred trzaskim sodiščem moral nadaljevati proces v zvezi z znanimi dogodki na svetoivanski soli, ki so junija predlanskim, ob referendumu, Pahorja privedli celo v zapor, kjer je pod obtožbo upiranja javnemu funkcionarju ostal dohrib 48 ur. Sodišče (predsednik Mario Trampus, javni tožilec Gulotta) pa je znova sprejelo zahtevo Pahorjevega zagovornika Bogdana Berdona po premestitvi procesa v drugo mesto. O tem se mora izreči Kasacijsko sodišče, kar pomeni, da bodo vsi akti sedaj romali v Rim. Proces se sicer lahko nadaljuje (nova obravnava bo novembra), vendar v pričakovanju sklepa iz Rima sodišče ne more izreči razsodbe.

Kot prva je bila na Kasacijsko sodišče naslovljena prošnja po premestitvi procesa v zvezi z odmevnim incidentom, do katerega je prišlo 1. novembra lani pred cerkijo sv. Antona: 15. januarja letos je Kasacijsko sodišče odredilo, naj trzasko sodstvo z dodatnimi preiskavami ugotovi, ali je potrebno premestiti proces iz Trsta v Benetke zaradi sovražnega razpoloženja, ki naj bi v Trstu vladalo do obtoženca in sirse do slovenske narodnostne skupnosti. Prejšnji četrtak pa je trzasko prizivno sodišče iz istega razloga poslalo Kasacijskemu sodišču vse akte v zvezi z dogajanjem na glavni trzaski postji leta 1988.

Kot pravi pregovor, v tretje gre rado, in tako je včeraj prišel na vrsto se proces, v katerem je Pahor na klopi obtoženca v zvezi z dogodkom, ki se je pripetil 10. junija 1991 na volišču na osnovni soli Oton Zupancic pri Sv. Ivanu. Tam se je Pahor predstavil, da bi glasoval na referendumu o zmanjšanju števila preferenc na volitvah za poslansko zbornico). V slovenscini je vprašal predsednika, naj mu posreduje slovenski prevod referendumskega vprašanja, naletel pa je na odpor in predsednik mu je ukazal, naj zapusti volišče in poklical policaja, da ga pospremi do izhoda. Kljub Pahorjevemu pasivnemu odporu so ga zatem agentje odnesli na hodnik, kjer je slovenski solnik nehoti med prerivanjem brnil enega od policajev. Pahorja so zatem odvedli na kvesturo in kasneje v koronejske zapore, ki jih je zapustil čez 48 ur.

Podobno kot v četrtak, je bila tudi včerajšnja obravnava dokaj kratka. Odvetnik Berdon je uvodoma predložil zahtevo po premestitvi procesa, čemur pa je Giorgio Borean, zastopnik civilne stranke (agenta Claudia Cecchelina, ki je dobil udarec, in pa sindikata policije SIULP) nasprotoval in zahteval zasliševanje prič. Teh je bilo kar 19, prisle pa so iz vseh vetrov, celo iz južne Italije, a med njimi sta bila tudi bivši prefekt Domenico Mazzurco, predsednik volilnega seveda pri Sv. Ivanu, sklican je bil se bivši prefekt Eustachio de Felice, ki pa se ni predstavil, itd. Borean je trdil, da je zahteva po premestitvi iz trte izvitja. Posegel je odv. Berdon, ki je vztrajal, naj prič ne zaslišijo. Sodni zbor je po krajšem posvetovanju njegovo zahtevo sprejel, akte poslal v Rim in odredil, da bo prihodnja obravnava na tem procesu 18. novembra letos.

NOVICE

DSL ostro o farsih »odstopov« na Občini

Nacelnik svetovalske skupine DSL v trzaskem občinskem svetu Roberto Treu je izdal včeraj ostro tiskovno poročilo, v katerem je oziroga »farsno instrumentalnih in teatralnih odstopov v trzaskem občinskem odboru«. Tako početje sploh ni v pomoč Trzaskemu Lloyd, kot tudi ne drugim podjetjem, ki so na prepihu hude gospodarske krize. Treu meni, da je sedanji odbor povsem nesposoben za upravljanje mesta in mora zato odstopiti. Predstavnik DSL zaključuje svoje poročilo s sodnim kamencom, ob katerega bi se lahko spodtaknili tisti odborniki, ki so pred dnevi najavili odstop. Po razsodbi državnega sveta namreč odborniki ne morejo umakniti odstopa, če so uradno že odstopili. V odbor se lahko vrnejo le, če jih občinski svet ponovno izvoli v odbor...

Novo vodstvo slovenske komisije PSI

Trzaska komisija slovenske PSI ima od ponedeljka novo vodstvo oziroma politično tajništvo, ki bo koordiniralo njeno delo. V tajništvo, ki ga bodo morda v kratkem se razsiri, so bili izvoljeni Rosana Petaros, Filibert Benedetic, Neda Lah in Franko Strajn. Prisotni na seji so se zahvalili dosedanjemu načelniku komisije Branku Pahorju za opravljeno delo, ki je večkrat delal v nelahkih casih in v težkih političnih pogojih.

Novo tajništvo je izbrala komisija, ki so jo izvolili na openskem pokrajinskem kongresu. Na njem je imel uvodno poročilo Pahor, prisotna sta bila tudi deželni nacelnik slovenske komponente Rudi Pavšic in pokrajinski koordinator PSI Franco Todero.

Zaskrbljenost ACLI zaradi stanja na zdravstvenem področju

Trzaski pokrajinski svet ACLI je izrazil globoko zaskrbljenost zaradi stanja v zdravstvenem sektorju po odluku ministra De Lorenza. ACLI obžaluje, da so občanom na tak način odvzete osnovne pravice o zdravstvenem varstvu na osnovi krivičnih ukrepov. Pravico iskanje dodatnih sredstev za kritje državnega primanjkljaja ne sme bremeniti uporabnikov s tem, da plačujejo zdravstvene usluge; po mnenju organizacije je nasprotno potrebno racionalizirati usluge, izboljšati korupcijo in tudi revidirati lekarniški priročnik zdravil. Taki ukrepi bodo po mnenju ACLI se znizali raven zdravstvene oskrbe, poleg tega pa bodo se povečali razkol v odnosih med prebivalstvom in institucijami; nezaupanje v Državo se bo povečalo, kar bo privedlo do tega, da se bo demokracija v državi osibila. Sprico takega stanja ACLI zahteva, naj parlament nujno sprejme nekatere ukrepe, da bi valoriziral solidarnostno usmeritev in učinkovitost državne zdravstvene službe; poleg tega je treba, po mnenju ACLI, ovrednotiti vlogo Občin in Dezel ter ustvariti pogoje za primernejšo integracijo med socialnimi in zdravstvenimi službami; treba pa je tudi podpirati važno vlogo zasebnih in socialnih organizacij prostovoljnega dela.

Cesta pod Ključem zaprta za promet

Obetajo se nove težave za avtomobiliste, ki se z mesta vozijo na Kras in obratno. Včeraj so namreč zaprli za promet odsek ceste med Ključem nad Katinaro in križiščem s cesto za Bazovico. Zaprtje je bilo potrebno zaradi del za postavitev cevi mefanovoda. Po predvidevanjih odgovornih bodo dela trajala 70 dni, prav toliko časa pa bo cesta ostala zaprta. (Foto Krizmančič/KROMA)

OBISK / ITALIJANSKI OPERATERJI

Dijaški dom: začudenje ob tolikem delu

Trzaski operaterji, ki se ukvarjajo z vprašanji otrok in mladostnikov, so bili včeraj gost slovenskega dijaškega doma Srečko Kosovel. Srečanje spada v okvir obsirnega sodelovanja, ki ga je dijaški dom razvil tekom let s službami za pomoč otrokom na Pokrajini in v Občini. Operaterji stanovanjskih skupnosti za delo z otroki, skupnosti za pomoč materam z otroki in skupnosti za pomoč mladostnikom so si pod vodstvom ravnatelja Edvina Svaba ogledali strukturo dijaškega doma in se seznanili z razvejanimi dejavnostmi našega skrbstvenega zavoda.

Med drugim so se seznanili tudi z oddelkom

tako imenovanega »prehodnega doma«, ki mu v Domu pravijo kar milcinskovo Ptiki brez gnezda, v katerem sprejemajo sirote in druge pomoči potrebne mladoletne. Vsa predvidena mesta tega oddelka so sedaj polnozasedena: v dijaškem domu imajo sedaj ob običajnih gojenjih zatocišče deklica iz Sarajeva, dva mala Albanca, Romček iz Prizrena in Srb, ki se je po številnih peripetijah po Italiji in Sloveniji znašel v Trstu. Gostje so se tudi, kako lahko zaobje ma Dijaški dom toliko razvejanih dejavnosti, in pomaga s svojimi strukturami in toplino svoje ga vesnega osebja v tolikšnih primerih cloveske solidarnosti.

Posnetek s srečanja v Dijaškem domu (f. Ferrari/KROMA)

OKOLJE / PROTEST ZAVODSKEGA SVETA ITALIJANSKE ŠOLE ZARADI NAČRTA O PREUREDITVI BIVŠE TOVARNE STOCK

Mestece »Stocktown« v Rojanu ne ljubi zelenja

V tretjič gre rado, prvi pregovor, a ne za italijansko rojansko nizjo srednjo solo Addobbati-Brunner. Zavodski svet je pred slabim tednom odposlal trzaskim oblastem že osmo pismo, v katerem se kot v prejšnjih sedmih, zavzema za takšno urbanistično preureditev Rojana, ki naj bi bila po meri cloveka: naj bi torej ustrezala željam prebivalstva po zelenih površinah, tekočem prometu in dovoljšnemu številu parkirnih prostorov.

Vprašanje, ki jo pismo zavodskega sveta

italijanske sole spet postavlja trzaski javnosti pred oči, zadeva območje bivše tovarne likerjev Stock. V večnadstropnem poslopiju rdecih opek ze nekaj let ne distilirajo več znanih zganih piščal letnika '84. Odtlej se je začelo govoriti o preureditvi tistih 10.000 kvadratnih metrov površine. Rojancani so se pri tem močno zavzeli, da bi to območje namenili zelenim površinam; tudi zato, ker v predmestju večjih zelenih površin dejansko ni. Domacini so pred dvema letoma

zbrali 900 podpisov pod peticijo za ta »rajonski park«. Prebivalci so imeli prvotno tudi močno »orožje« v nacrtu arhitektov Semeranijskega. Drabenija in Zelca o sistem mestnih parkov, saj je le-ta predvideval vključitev Rojana v ta sistem.

Vsa zadeva se je zapletla novembra 1991. leta z varianto, ki so jo vložili arhitekti Damrosi, Bartoli in Montegana. Po tej varianti naj bi območje bivše tovarne Stock preuredili v ogromen trgovsko-rezidenčni center, takoi-

novani »Stocktown«, ali po naše: Mesto Stock. Nacrt je predvidel minimalno zeleno površino v notranjem dvorišču megaobjekta. Skratka: kot da bi se norce brili iz prebivalstva...

Trzaski občinski odbor je januarja lani odobril sklep o okvirnem programskem sporazumu o centru Stock. V njem dejansko sprejema projekt »Stocktown«, saj v 3. členu sporazuma celo govori o »mestcu, ki naj bi se zilo v rajon...« Kaksno naj bi bilo to »mestece«, najbolj zgovorno pove

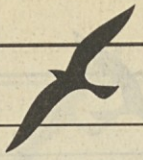
neka številka. Obsegalo naj bi 35.500 kubičnih metrov parkirnega prostora, 12.000 kubičnih metrov rezidenčnih prostorov, 22.000 kubičnih metrov prostorov za trgovske dejavnosti, 6.000 kubičnih metrov za javne in zasebne storitve in 8.000 kubičnih metrov za urade. Gospodarski aspekti so torej prevladali nad družbenimi.

Zavodskemu svetu rojanske italijanske nizje srednje sole je bilo že ob predstavitvi nacrtu jasno, kaj bi vse to pomenilo za Rojan: promet bi postal se bolj

kaotičen kot doslej, zrak vse bolj onesnažen, priliv novih prebivalcev bi zasitil že itak zasiceno rojansko jedro, avtomobilisti bi se hudovali zaradi preskromnega števila parkirnih prostorov, otroci in ostareli ne bi imeli na razpolago površine, kjer bi se lahko razvedrili ali odpocili. Bitka za območje tovarne Stock in za ureditev parka na tem območju je tako postala s časom bitka za boljše in ugodnejše življenje v Rojanu.

Rajonski svet za Rojan, Greto in Barkovlje

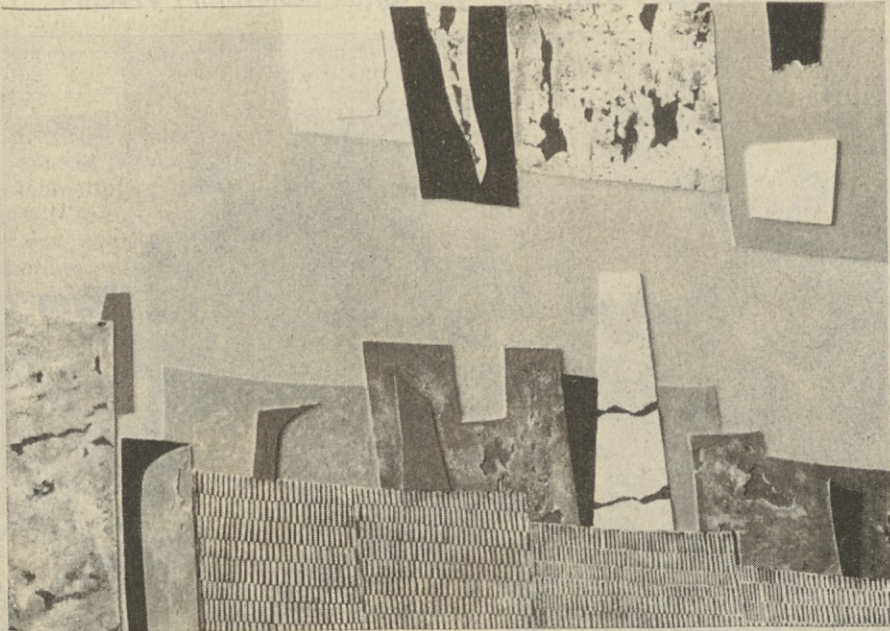
je pred časom sicer izdal povoljno mnenje za preureditev bivšega Stocka v »Stocktown«, a le pod pogojem, da se preuredi v park območje kasarne prometne policije v središču Rojana. Sedaj je ta varianta propadla, saj bo ostala kasarna tam, kjer stoji. To pa dejansko pomeni, da bi moral vzeti rajonski svet vso zadevo ponovno v pretes, kar zahteva navsezadnje tudi zavodski svet italijanske nizje srednje sole Addobbati-Brunner in z njo velik del prebivalstva tega rajona.

DANES V DVORANI BARONCINI V UL. TRENTO

Poklon umetniku Lojzetu Spacalu

O življenjskem delu slovenskega slikarja bo spregovoril umetnostni kritik Montenero

Poklon umetnikemu delu slovenskega likovnika Lojzeta Spacala, tako bi lahko označili današnji večer, ki ga prireja Mednarodna akademija likovne umetnosti v dvorani Baroncini v Ul. Trento 8. Ob prisotnosti umetnika bo o njegovi življenjski izkušnji in o njegovem bogatem umetniškem delu »pokrmljal« bivi ravnatelj mestnega muzeja Revoltella, umetnostni kritik Giulio Montenero. Govornik bo skušal predvsem prikazati kontinuiteto Spacalovega opusa od prvih del, za katera je bil znanen takoimenovani »magic-

ni realizem«, pa do najnovejših stvaritev, ki so na ogled v gradu-muzeju v Stanjelu. Pred Montenerom bosta nekatere umetnikove značilnosti podčrtala Luigi Danelutti in Donatella Surian. Lojze Spacal spada med najbolj pomembne sodobne trzasko likovne umetnike. Leta 1958 je bil dobitnik Velike mednarodne nagrade na beneskem bienalu, leta 1977 pa so ga trzaski kronisti nagradili s Zlatim sv. Justom. Na današnjem večeru bo Lojze Spacal prejel spominsko plaketo Trzasko pokrajine. Zacetek ob 18. uri.

Trst med vojno in povojnim časom

Zgodovinar Galliano Fogar, raziskovalec Dezelnega instituta za zgodovino osvobodilnega gibanja, bo danes ob 17. uri na sežu Centra za svobodnjasko studije v Ul. Mazzini 11 predaval na temo: *Trst med vojno in povojnim obdobjem - 40. in 50. leta. Gre za prvo iz niza zgodovinskih predavanj, s katerim želijo privrediti siri poznavanje bližnje preteklosti Trsta.*

DSI / PONEDELJKOV VEČER

Prevzem oblasti ali »revolucija od zgoraj«

Dr. Jera Vodusek Starič predstavila svojo knjigo o dogodkih v Sloveniji v letih 1944 - 1946

HELENA JOVANOVIC

Dr. Vera Vodusek Starič na ponedeljkovem večeru v DSI (foto Ferrari/KROMA)

»Prevzem oblasti 1944 - 1946« je naslov knjige, ki so jo v ponedeljek predstavili v Društvu slovenskih izobražencev. Govorila je avtorica te obsirne knjige dr. Jera Vodusek Starič. Delo je nastalo kot doktorska dizertacija, pred dve letoma pa ga je objavila Cankarjeva založba iz Ljubljane. Kot piše dr. Vodusekova v spremni besedi knjige, je »revolucija, ki jo opisujem, revolucija od zgoraj, to je trezen in premišljen prevzem oblasti, narejen po vzoru ureditve

v Sovjetski zvezi. Komunistična partija ga je nacrtovala in izpeljala tako, da je postopno prevzemala vse državne, politične in druge ustanove, organizacije in društva, bodisi tako, da je vanje postavila svoje kadre, ali pa jih ukinjala in nadomeščala z njej primernejšimi oblikami...«

Delo je zelo zgosteno, natrpano s podatki, večkrat se dogodki prepletajo in avtorica je morala poseči nazaj v zgodovino, da so nekatere okoliščine postale bolj jasne. »Prevzem oblasti 1944 - 1946« je razdeljen na 7 poglavij, v katerih dr. Vodusekova podrobneje analizira zakonodajo iz tistega obdobja, omenja tudi stanje na Hrvaškem, opisuje zaostritev odnosov na mednarodnem prizorišču, nove značilnosti političnega sistema, nastanek nove države, analizira ideološke

podlage sistema, navaja podatke o pobojih domobrancev ter piše o volitvah v ustavodajno skupščino leta 1945 ter o konsolidaciji oblasti po njih. Skozi vso knjigo pa se vleče rdeča nit partijske centralizacije. Slovenija je namreč federacijo pojmovala v pravem pomenu besede in je hotela nekatere probleme rešiti po svoje, a je doživela ostre kritike iz Beograda.

Dr. Jera Vodusek Starič v svoji raziskavi omenja tudi Trst, kjer je, kot je sama povedala na večeru v DSI, prevzela svoja otroška leta, ko je bil njen oče v našem mestu generalni konzul Jugoslavije. Avtorica je ob koncu poudarila, da je hotela v svojem delu predvsem navesti podatke in da zato ne daje nobene sodbe, pac pa prepustila bralcu, da jo izreče sam.

Ob 50-letnici prisilne mobilizacije v italijansko vojsko vabimo vse nekdane udeležence in njihove svojce na 6-dnevno potovanje po

SARDINIJI IN KORZIKI

ki bo v času od 16. do 21. aprila letos. Podrobnejše informacije daje **INTERTOUR** Sežana, Partizanska 15, od 8. do 16. ure na telefon 0038/67 31577, 73 297 ali 77 568 po 17. uri.

Posebne
ponudbe galerije

TRŽASKE KNJIGARNE

Obiščite nas, ne bo vam žal!

Bernik, Galic,
Debenjak, Manžù,
Mušic, Makuc,
Hozo, Apollonio,
Males in drugi.

Danes praznuje
svoj 60. rojstni dan
nasa predraga

Selma

Kar si sama najbolj
zeli, predvsem pa ljubega
zdravja, ji iz vsega srca voščo
Mladinski dom
Boljunec

KINO

ARISTON - 17.30, 21.00
»Malcolm X«, r. Spike Lee, i. Denzel Washington, Angela Bassett.

EXCELSIOR - 17.15, 18.50, 20.30, 22.15 »L'armata delle tenebre«, r. Sam Raimi.

EXCELSIOR AZZURRA - 17.00, 18.40, 20.20, 22.00 »Orlando«, r. Sally Potter, i. Tilda Swinton.

NAZIONALE 1 - 16.30, 18.05, 19.40, 21.05, 22.15 »2013 - La fortezza«, i. Christopher Lambert.

NAZIONALE 2 - 16.30, 17.45, 20.00, 22.15 »Twin Peaks - Fuoco cammina con me«, r. David Lynch, i. Sherry Lee, David Bowie.

NAZIONALE 3 - 15.20, 17.00, 18.45, 20.25, 22.15 »Trappola in alto mare«, i. Steven Seagal.

NAZIONALE 4 - 15.30, 17.45, 20.00, 22.15 »Gli spietati«, i. Clint Eastwood, Gene Hackman, Morgan Freeman, Richard Harris.

GRATTACIELO - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Il distinguo gentiluomo«, i. Eddie Murphy.

MIGNON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Sister Act - Una svitata in abito da suora«, i. W. Goldberg.

EDEN - 15.30, 22.10 »Femmine bianche, stalloni neri«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.50, 20.00, 22.15 »Dracula«, r. Francis Ford Coppola.

LUMIERE - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »Sex and Zen, il tappeto da preghiera, di carne«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

ALCIONE - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Non chiamarmi Omar«, r. Sergio Staino, i. Ornella Muti, Stefania Sandrelli, Barbara D'Urso, Corinne Clery, Gastone Moschin.

RADIO - 15.30, 21.30 »Offerta speciale con... desiderio bestiale«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

VČERAJ-DANES

Danes, SREDA, 17. marca 1993
JEDRT

Sonce vzhide ob 6.14 in zatone ob 18.13 - Dolžina dneva 11.59 - Luna vzhide ob 3.10 in zatone ob 12.43.

Jutri, CETRTREK, 18. marca 1993
EDVARD

VREME VČERAJ: temperatura zraka 5 stopinj, značilni tlak 1030,3 mb ustaljen, brezvetrie, vlaga 86-odstotna, nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 7,7 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Francesca Marellò, Joel Ambrosino, Francesca Miceli, Armando Polacco, Giorgio Valentì, Nicola Narbone, Serena Narbone, Giacomo Moschioni, Anna Vascotto, Nicolò Di Girolamo.

UMRLI SO: 88-letna Giovanna Vattovez, 79-letni Nildo Dondarini, 81-letna Ada Zanovello, 77-letna Filomena Salvador, 70-letni Romano Stoka, 82-letni André Boeuf, 73-letni Libero Pavanello, 54-letni Bruno Petronio, 62-letni Giuseppe Cont, 84-letna Rosa Gigante, 80-letni Alfonso Canonello, 87-letni Gaetano Leonardoni, 49-letna Giuliana Del Giusto, 71-letni Cosimo Cracovia, 77-letna Nevenka Ivesa, 82-letna Luigia Panusca, 85-letna Vittoria Gulich, 86-letni Mario Rupel, 45-letna Barbara Kralj.

LEKARNE

Od ponedeljka, 14., do nedelje, 21. marca 1993
Normalen umik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Ul. Roma 15 (tel. 639042).

Ul. T. Vecellio 24 (tel. 633050), Lungomare Venezia 3 - Milje (tel. 274998).

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Roma 15, Ul. T. Vecellio 24, Ul. S. Giusto 1, Lungomare Venezia 3 (Milje).

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Ul. S. Giusto 1 (tel. 308982).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA
Urad za informacije KZE-
USL - tel. 39911.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 39911.

Zdravstvena dežurna služba
Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

PRIREDITVE

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO TRST vabi člane in prijatelje na predavanje Rajka Slokarja LEPOTE GRAN SASSA IN ABRUSKEGA NARODNEGA PARKA s prikazom diaprozitivov. Predavanje bo jutri, 18. t. m., ob 20.30 v Gregoricevi dvorani v Ul. sv. Franciska 20.

KD V. VODNIK v okviru 3. niza spoznavamo vas in okolico vabi na RAZMISLANJE OB DIAPOZITIVIH O KRAJEVNI ARHITEKTURI MASSIMA FERLUGE - absolventa fakultete za arhitekturo v petek, 19. t. m., ob 20.30 v društvenih prostorih Dolini.

FOTO TRST 80 vabi na predvajanje diaprozitivov ZENSKI AKTI IN GORISKA S PTICJEGA ZORNEGA KOTA. Gost večera bo Marjan Bazat, mojster fotografije, član Foto kino kluba iz Nove Gorice. Ob tej priložnosti bomo predstavili tudi knjigo TRENUTKI V GORISKIH BRDIH s fotografijami Marjana Bazata in besedilom Marjana Breclja. Srečanje bo v petek, 19. t. m., ob 20.30 v Gregoricevi dvorani (Ul. sv. Franciska 20/II nadst.).

SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA in TABORNIKI RMV v sodelovanju z muzejem NOB v Mariboru prireja razstavo SKAVTI IN GOZDOVNICI NA SLOVENSKEM, ki bo v Kulturnem domu od 19. 3. do 13.4. 1993. Otvoritev bo v petek, 19. t. m., ob 18. uri.

SKD TABOR - Općine: Prosvetni dom. Mladinska gledališka skupina posveca 25-letnici društva mladinsko igranje GENIJI V KRATKIH HLACAH. Režija, adaptacije, songi in koreografija Edita Franceskin, glasha Nevio Miklaucic, scena Magda Tavcar. Premiera v petek, 19. t. m., ob 20.30, ponovitev v nedeljo, 21. t. m., ob 17. uri. Vabljeni!

GODBA NA PIHALA le Ricman priredi v okviru praznovanja vaskga zavetnika sv. Jozefa PROMENADNI KONCERT, ki bo v nedeljo, 21. t. m., ob 14. uri na ricmanjskem trgu. Dirigira Darij Pobega, sledi ob 18. uri v ricmanjski cerkvi celovečerni koncert TROBILNE SKUPINE GLASBENE SOLE GODBE. Toplo vabljeni!

večerni koncert TROBILNE SKUPINE GLASBENE SOLE GODBE. Toplo vabljeni!

TRZASKI VZPI - ANPI organizira v sodelovanju z ZZB NOV iz Nove Gorice VSAKOLETNO MANIFESTACIJO v spomin na padle Garibaldince v Temnici na Krasu v nedeljo, 21. t. m., ob 11. uri. Govorila bosta Giorgio Marzi - podpredsednik trzaskega pokrajinskega odbora VZPI - ANPI in Franc Leskovec - podpredsednik ZZB NOV iz Nove Gorice. Sodeloval bo TTPZ P. Tomazic. Vabljeni!

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV V TRSTU vlijudno vabi na mladinsko zborovsko revijo PESEM MLADIH 1993 v nedeljo, 21. t. m., ob 17. uri v gledališču Miela Reina (TS-Trg Duca degli Abruzzi).

OBVESTILA

SK BRDINA organizira predstavitev sanitarnih artiklov, ki bo danes, 17. t. m., ob 20. uri v Domu Brdina na Opcinah.

ODBOR SD PRIMOREC sklicuje v petek, 19. t. m. redni občni zbor Prvo sklicanje ob 20. uri v Ljudskem domu v Trebach. Vabljeni člani.

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES - Konferenca za Furlanijo-Juljsko krajino, vabi vse člane na javno posvetovanje »Kam s svetovnim slovenskim kongresom« jutri, 18. marca, ob 20. uri v domu Brdina na Opcinah, Proška ul. 109 (nasproti cerkve na bližnjem trgu Brdina).

SD SOKOL in KD I. GRUDEN prireja v soboto, 20. t. m., ob 20.30 DRUŽABNI VEČER. Ob prigrizku in domači kapljici bo priložnost za poravnavo članarine.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO TRST sklicuje v četrtek, 25. t. m., ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju v Gregoricevi dvorani v ul. sv. Franciska 20, v Trstu 39. REDNI OBČNI ZBOR z občajnim dnevnim redom. Volilno pravico imajo člani s placano članarino za leto 1993.

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE obvešča nestalno namescene solnike in pomožne osebe, da 31. t. m. zapade rok za vložitve prošnje za prejem doklade za brezposelnost z omejeno dodelitvijo (attributo ridotto). Doklado prejemoj uslužbenci, ki so v preteklem soncem letu službovali na solah vsaj 78 dni in teden dni pred iztekom leta 1992. SSS opozarja interese, da se letošnji obrazci razlikujejo od lanskih. Morebitna pojasnila in novi obrazci so vam na razpolago na sedežu sindikata, Ul. Carducci 8, tel. st. 370301, po uradnemniku: ob torkih od 11.30 do 13. ure, ob sredah od 17. do 18.30, ob četrkih od 9.30 do 11. ure ter ob petkih od 15. do 16. ure.

MALI OGLASI

BERTO TONKIC je v Doberdolu na Trzaski ulici st. 25, odprl poslojico. Toci belo in crno vino ter nudi domac prigrizek.

OSMICO ima Jozko Colja v Samatorci 21.

OSMICO je odprl Ivan Antonic, Cerovlje 34. Toci belo in crno vino.

OSMICO ima Dusan Gustin - Ropen 22.

OSMICO ima odprto Vladimir Caharija iz Nabrezine st. 22.

PRODAM opremo za trgovino jectiv. Telefon (040) 273337 po 15. uri.

GUME v odličnem stanju za avtomobil fiat ritmo prodam. Tel. ob uri kosila na st. (0481) 78188.

AKCIJEVE KOLE in drva za kurjavo prodajamo. Tel. st. (040) 421508 od 13. do 13.30.

PEDIKERKA - manikerka nudi usluge na dom. Telefon (040) 229347.

NUDIM lekcije iz matematike in slovenscine za srednje in visje sole (bienenj) - telefon 312935

NUDIM instrukcije iz matematike in kemije. Tel. 212688.

ISCEMO upokojeno bolnicarko ali izkušeno hišno pomočnico za službo pri ostareli gospe, včasih tudi ponoci. Tel. na st. (040) 225197.

BOLNICARKO za nego 100-odstotnega invalida v Padovi 15 dni na mesec iscem. Nudimo tudi hrano in prenočisce. Tel. st. (040) 361286 ali (040) 420807 od 19.30 do 20.30.

DELAVEN in mlad fant nujno isce delo kot skladnicnik, nudi tudi pomoc pri sestavljanju pohvista. Tel. st. (0481) 78188 v vecernih urah.

†
Nenadno nas je zapustila ljubljena

Barbara Kralj - Gregorič

Pogreb bo jutri, 18. t. m. Pokojnica bo ležala v kapelici na barkovljanjskem pokopališču od 11. ure dalje, pogrebni obred bo ob 12. uri.

Zalostno vest sporočajo moz Mario, sinova Andrej in Jan, mama Viktorija, sestra Anamarija in brat Martin z družinama, tasca Ida in drugo sorodstvo.

Barkovlje, Općine, 17. 3. 1993

Ob nenadni izgubi drage mame izrekajo globoko sozalie prijatelju Janu in družini

Marko P., Ivan L., Breda, Marko K., Dean, Gorazd, Ivan B., Maksi, Tamara, Katja, Marko K., David, Peter, Igor, Tomaz in Katja

Dragi Andrej!
Ob težki izgubi drage mame izreka tebi in tvoji družini iskreno sozalie

Barbara z družino

Ob nenadni izgubi drage Barbare izrekamo Mariu in družini občuteno sozalie

Sergij, Silvana, Stefano, Vesna in Joze

Vsem svojem, ki jih je nenadna Barbarina smrt tako hudo prizadela izrazamo iskreno sozalie

prijatelji Ani in Rado ter Ani in Milos

Ob nenadni smrti drage zene izrekajo prijatelju Mariu in sorodnikom občuteno sozalie

Igor, Ondina in Kristina Lasic, Mitja, Mikela in Marko Presel, Ales in Laura Lokar

Zalovanju se pridružuje družina Mahnic

Ob nenadni smrti drage Barbare izraza občuteno sozalie družini Gregori

SKD Barkovlje

Vsi na liceju socustvujejo s Saro in Janom, ki sta ostala brez mame.

Ob prerani izgubi prijateljice Barbare izrekata prizadetim svojem globoko sozalie

Miranda in Dario Bensi

Ob nenadni izgubi drage mame izrekajo svojemu igralcu Janu in sorodnikom iskreno sozalie

odbor, igralci in trenerji SZ Jadran

Ob boleci izgubi drage Barbare izrekamo družini Gregori in svojem občuteno sozalie

družine Poljsak, Schilani, Starec in Tavcar

Veliki zalosti ob prerani smrti drage Barbare se pridružujejo

Fonze in Mara, Edi in Violetta, Ziva in Beppino, Dusko in Sonja

Ob nenadni prerani smrti zene Barbare izrekata Kmecka zveza in Patronat INAC dr. Mariu Gregoricu in družini občuteno sozalie

Ob nenadni izgubi Barbare socustvujeta z Mariom in svojci

Ani in Klavdij z družino

Mariu Gregoricu in družini izreka ob smrti zene Barbare globoko sozalie

Slovenska kulturno - gospodarska zveza

Ob smrti drage Barbare iskreno socustvujemo z Mariom, Andrejem, Janom in svojci

Rafko, Nadja, Katja in Erik

Presunjeni ob nenadni smrti drage Barbare socustvujemo z Mariom, Andrejem, Janom ter ostalimi svojci

družine Civardi, Furlan, Godnik, Jagodic D., Jagodic L., Rudez L. in Slokar

Za drago Barbaro zalujemo

Ana, Evgenija, Adriano, Walter ter Alenka z družino

Osnovna enota DSL Općine-Bani izreka tovarisici Anamariji Kralj - Kalc in svojem nagloblje sozalie ob prerani izgubi drage sestre Barbare

Jana in njegove je kruta usoda prerano oropala drage mame. Pretreseni socustvujemo z njim in družino

ekipe in odbor SD Kontovel

Ob smrti drage mame Barbare izrekajo sinu Andreju iskreno sozalie bivsi sosolci znanstvenega liceja F. Preseren

Ob nenadni izgubi drage Barbare socustvujejo z Mariom, Andrejem in Janom

Pavel, Porzia, Andrej in Aleksandra

Ob izgubi drage mame izrekamo Janu in družini iskreno sozalie

Cristina P., Ivana, Katja, Majda, Martina L., Sandra in Tjaša

Andreju in Janu so ob strani

Veronika, Barbara, Fabrizio, Tamara, Dario, Borut, Martina, Irina, Mitja, Marko, Borut, Marjetica in Alenka

Mariu in svojem iskreno sozalie in Barici v pozdrav

tvoja KLAPA, v kateri bos vedno ostala: Aljosa in Marjuka, Milko in Lili, Nazario in Laura, Primož in Aleksija, Rudi in Neva, Sergij in Alda, Vanja in Sonja, Zorko in Laura

Pridružujejo se

Deziderij in Ada, Zivko in Olga ter Mara

Ob boleci izgubi drage zene in mame Barbare izreka mozu Mariu in hudo prizadeti družini iskreno sozalie

Slovenska skupnost

Upravni in nadzorni odbor ter delovni kolektiv Kmetijske zadruge v Trstu izraza globoko sozalie Mariu Gregoricu in družini ob izgubi drage zene in mame

Ob nenadomestljivi izgubi drage zene in mame Barbare izreka iskreno sozalie mozu Mariu ter sinovima Andreju in Janu

TPK Sirena

ZAHVALA
Svojci
Ivanke Bukavec vd. Luxa

se zahvaljujejo vsem, ki so na kakršenkoli način z njimi socustvovali.

Trst, 17. 3. 1993

Osnovna enota DSL z Općin-Banov izreka tovarisici Lili Savrin občuteno sozalie ob smrti drage mame Jelke

parket

Ul. S. Zenone 6
Tel. 763429

NOVICE

Posvet o novih razsežnostih psihiatrije in psihanalize

V sejni dvorani pokrajinskega sveta bo jutri ob 20.30 okrogla miza o sodobnih vprašanih psihiatrije in psihanalize, ki bo sovpadala s predstavitvijo knjige Massima Meschinija »La scienza della parola. Dalla psicanalisi alla cibernetica«. Poleg avtorja bodo sodelovali ravnatelj oddelka za umsko higijeno pri goriski KZE Roberto De Stefano, zdravnik pri istem oddelku Marco Bertali, pokrajinska odbornica za solstvo Aleksandra Devetak in občinski odbornik za kulturo Rodolfo Ziberna. Na srečanju želijo preveriti perspektive psihiatrije po reformi zakona 180 in obenem izkoristiti obmejno lego Gorice za odpiranje mednarodnim izmenjavam na tem področju.

Ziberna s Cisilino o problemu industrijskega konzorcija

V Trstu sta se sestala goriski občinski odbornik Rodolfo Ziberna in deželni odbornik Adino Cisilino. Razpravljala sta o preureditvi konzorcijev, gre za obvezno jonalaga zakon št. 142, ter se posebej o zakonskem osnutku, ki ga je pripravila Dežela in v katerem se ne omenja Konzorcija za industrijski razvoj na Goriskem. Ziberna je svojega strankarskega kolega posebej opozoril na skrajno negativne posledice, ki bi nastale v goriskem gospodarstvu v primeru, da bi se ukinil obstoječi Konzorcij za pospeševanje industrijske dejavnosti. Dežela je namreč v svojem osnutku zakona, ki predvideva novo ureditev, »pozabila« vključiti poleg drugih tudi goriski konzorcij.

Proces Fiorelli-Zucalli odgojen do 22. junija

Proces, na katerem se mora občinski svetovalec zelenih golobice Renato Fiorelli zagovarjati zaradi obrekovanja - tožil pa ga je svetovalec PSI Lanfranco Zucalli - se bo nadaljeval 22. junija. Pretor dr. Milocco, ki je na včerajšnji obravnavi zavrnil zahtevo zagovornika, da bi sodišče med dokumentacijo v tem postopku vključilo tudi akte preiskave, ki jo vodi sodstvo v zvezi z nekaterimi velikimi javnimi deli, je pa odredil, da se na prihodnji razpravi zasliši območni ravnatelj državnega podjetja za ceste (ANAS) iz Trsta v zvezi s stroški izgradnje in načrtovanja nekaterih cestnih odsekov v predmestju Gorice.

Gorelo je v tovarni Zulli

Goriške gasilce so v ponedeljek ponoči poklicali v tovarno Zulli v industrijski coni, kjer je ogenj povzročil precejšnjo škodo na dveh strojih. Gasilci so bili na delu kar nekaj ur. Po informacijah, ki smo jih dobili v tovarni, bodo strojpa predvidoma usposobili za obratovanje že do jutri. Škodo in vzroke požara se ugotavljajo.

PODGORA / OKROGLA MIZA

Odkrivanje namenoma zamolčanih zločinov

Od lagerjev do odpornišva - Odmevi na članek Stojana Spetiča v reviji Avvenimenti

Ceprav je od konca druge svetovne vojne minilo že skoraj pol stoletja in sta medtem odrasli že dve generaciji, ostaja marsikatera stran zgodovine, zlasti kar zadeva vlogo Italije v tem svetovnem spopadu, se zmeraj prikrita. Vse očitnejši in glasnejši so poskusi, da bi obdobje fasizma prikazali v drugačni luči, kakor je v resnici bilo. Poskusi revizije fasizma deloma uspevajo tudi zaradi tega, ker je bilo doslej o vlogi Italije in fasizma, o odgovornostih za zločine, pred in med drugo svetovno vojno namenoma zamolčano marsikaj. Tudi to, da v Italiji ali na po italijanski vojski zasedenih območjih ni bilo zloglasnih uničevalnih taborišč. Slovenci in Hrvati, Zidje iz Sarajeva in drugih krajev imamo seveda drugačne izkušnje kaj je bil fasizem in kakšne cilje si je postavil. Vemo tudi, kako se je rodilo odpornišvo in koliksen krvni davek je ta

upor terjal.

Po tolikih letih namerne molka se zdaj, kot kaže, vendarle prebija led. Revija Avvenimenti je pred dvema mesecema (13. januarja) objavila daljši članek o etničnem čiščenju z ureditvijo številnih lagerjev, kjer je naslo smrt na tisoče civilnih oseb, otrok, žena, starcev. Stojan Spetič je priobčil daljši članek, opremljen s slikami, o taboriščih na dalmatinskih otokih, na Rabu, v Rizarni, v Monigu itd.

Odkril je del italijanske javnosti do zdaj skrbno prikrita resnice o prave svetovno vojno namenoma zamolčano marsikaj. Tudi to, da v Italiji ali na po italijanski vojski zasedenih območjih ni bilo zloglasnih uničevalnih taborišč. Slovenci in Hrvati, Zidje iz Sarajeva in drugih krajev imamo seveda drugačne izkušnje kaj je bil fasizem in kakšne cilje si je postavil. Vemo tudi, kako se je rodilo odpornišvo in koliksen krvni davek je ta

članka na uredništvo prispelo nesteto pismo pric in pricavalcev o »fasistični« obliki etničnega čiščenja. Spetič je na dobro obiskanem srečanju, ki so ga pripravili KD Paglavca v sodelovanju z borbovskimi organizacijami ANPI, ANED in AVL pojasnil tudi ozadje pobude. Spetičev izjavljanje so s pričevanji naslov srečanja je bil namreč Od lagerjev do odpornišva - dopolnili predsednik združenja bivših političnih deportirancev (ANED) Milovan Bressan, predsednik združenja AVL Mario Merni in predstavnik VZPI - ANPI Silvino Polletto.

Spetič je pojasnil tudi ozadje zadeve z odkupom dokumentarne oddaje BBC o italijanskih vojnih zločinih, o tem kako je po neuspešnih poskusih, da bi predvajanje oddaj prepričali filme odkupila italijanska radiotelevizijska mreža.

S predsinočnje okroglo mize v Podgori (foto Studio Reportage)

COOP / ZA DELAVCE IŠČEJO REŠITEV

Zaenkrat menda ne bo odpustov

Priziva na kasacijsko sodišče še niso vložili

VLADO KLEMSE

Stirinajst uslužbencev zadruge Coop-consumatori, ki so že od 1. marca na neplačanem dopustu zaradi znanega zapleta in zaplembe prodajnih prostorov v ulici Lungo Isonzo Argentina, zaenkrat ne bodo odpustili. Na včerajšnji seji vodstva zadruge so se namreč dogovorili, da ne bodo posegli po drastični rešitvi, ampak bodo skušali socialni aspekt zadeve reševati drugače. Višek delovne sile (v novi poslovavnici je bilo predvideno skupaj 27 delovnih mest) bodo za nekaj časa se zadržali s tem, da bodo finančno breme porazdelili na celotno deželno mrezo prodajal. To v upanju, da bo v doglednem času prislo do pozitivnega razpleta.

Po besedah deželnega predsednika zadruge Lucia Tolloia, novega priziva na Kasacijo (proti odločitvi goriskega okroznega sodišča, ki je zavrnilo priziv za prekinitev zaplembe), se niso sestavili. Vsekakor priziv bodo vložili, čeprav bo do razprave minilo še precej časa. Pri Coop-consumatori skušajo kar se da omejiti škodo zaradi zaprtja obrata. Hitro kvarljivo blago so že pred dnevi odpeljali v

Kaj bo z osebjem Coop v Gorici? (foto S. Reportage)

druge blagovnice, premetili pa bodo tudi drugo blago.

Nekateri menijo, da bi se blagovnica v tem vmesnem obdobju, lahko spet premestila v stare prostore v Strazicah. To za zdaj jemljejo samo kot skrajno možnost, nam je pojasnil Tolloi. Zadeva je namreč vezana na trgovsko dovoljenje, ki pa je bilo izstavljeno za novo lokacijo v ulici Lungo Isonzo Argentina. Skratka, težava ne zmanjka. In jih najbrz se lep čas

tudi ne bo zmanjkalo. Blagovnico bi morali odpreti že lani jeseni, a se je stvar že takrat zavlekla. Potem je bilo odprtje napovedano 3. februarja, a so ga bili primorani zadnji tremutek odgoditi, ker se ni bilo dovoljenja. Potem je prisla vest o sodnih obvestilih. Končno je prislo se do začasne zaplembe. Medtem pa vse kaže, da se sodnim organom, ne mudi glede zaključka preiskovalnega postopka.

Četrtna jih bo jeseni ostala doma

Obseg dopolnilne blagajne v trziški ladjedelnici bo obsežnejši kakor so napovedovali. Namesto dvesto delavcev, bo v prihodnjih mesecih, zlasti pa v začetku jeseni, izločenih iz proizvodnje dvakrat toliko. Dopolnilna blagajna bo začela veljati že konec marca, ko bo ostalo doma 40 delavcev, maja 50, junija 75, julija 175, avgusta okrog 300, septembra 400 in oktobra okrog 500. Tak nacr so te dni predstavili v vodstvu ladjedelnice. Nacr je presenetil, seveda v negativnem smislu, saj so doslej v vodstvu prikazovali poseg po dopolnilni blagajni kot nujen ukrep zaradi usklajevanja proizvodnje, pri čemer velja poudariti, da imajo zagotovljena narocila za prihodnji dve leti. Nihče pa ni pričakoval, da bo brez dela ostala kar četrtna delavcev.

Očitni znaki težav se v zadnjem času kažejo tudi v trziški tovarni Eaton Est, kjer napovedujejo dopolnilno blagajno za okrog 200 delavcev za dva dni.

GLEDALIŠČE / GOSTOVANJA PDG PO ŠOLAH

Otroci navdušeni nad igro Slavček

Predstave Andersenove pravljice še do petka po vseh slovenskih šolah in vrtcih

Gledališko doživetje je povsem prevzelo učence v Sovodnjah (foto S. Reportage)

Ansambel Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice se v teh dneh predstavlja po slovenskih osnovnih šolah in vrtcih na Goriskem z otroško predstavo Hansa Christiana Andersena »Slavček«, v režiji in priredbi Marka Sosica. Doslej so Novogoričani opravili že pol »turneje« po goriskih šolah, saj so že nastopili v Pevmi, Dordobu, Ronkah in Sovodnjah. Učenci in malčki v vrtcih so povsod toplo sprejeli pravljicarje ter pozorno in navdušeno sledili njihovi gledališki pripovedi.

Druga polovica turneje novogoriških gledališnikov med najmlajšimi se začneja prav danes, ko bodo pravljicarji gostovali v Gorici, najprej ob 9.30 v otroškem vrtcu v ul. Brolo, nato pa ob 11.15 na osnovni šoli »Oton Zupancič«. Jutri bo na vrsti ob 9.30 predstava v Standrežu v prostorih tamkajšnjega otroškega vrtca in sicer skupaj za malce iz vrtca in učence osnovne šole; prav tako jutri bo nastop ob 11.15 v vrtcu v ul. Max Fabiani v Gorici. Turneja se bo zaključila

v petek, ob 9.30 v Krmini (za vrtec in osnovno šolo na Plesivem) in nato ob 11.15 v Steverjanu (za osnovno šolo »Ivan Gradnik« in tamkajšnji vrtec).

Predstavo »Slavček« prirejajo po Goriskem v skupnem sodelovanju Kulturni dom iz Gorice, Stalno slovensko gledališče iz Trsta in Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice. V zaključku naj se omeni, da nacrtejo po tej prvi preizkusni na Goriskem tudi podobno turnejo po Trzaskih osnovnih šolah in vrtcih. (ik)

CERKEV / DAN HILARIJA IN TACIJANA

Slovesno bogoslužje za mestna zavetnika

Posvetni del praznika je bil letos manj izrazit

Okrog nas je vse polno trpljenja a premalo pravega sočustvovanja. Tako je nadškof Bommarco ugotovil v slovesni homiliji ob praznovanju dneva goriskih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana. Slovesnemu bogoslužju sta prisostvovala tudi dekana iz Nove Gorice in Sempetra. Njima in vsem slovenskim vernikom je Bommarco naslovil nekaj stavkov v slovenscini in rekel: »Priprošnja nasi svetih zavetnikov naj nas podpira, da bomo dalje razvijali in poglobljali v duhu krščanskega občestva medsebojne vezi«.

Posvetni del praznika je bil letos manj izrazit, saj so bile res zaprte sole in večina javnih uradov ne pa trgovine.

Predstavniki oblasti na slovesnem bogoslužju (foto SR)

Razprava o vlogi ženske v družbi

Nocoj na gradu večer SKGZ

Predsednica Komisije za žensko politiko v Državnem zboru Slovenije Vika Potocnik in direktorica Urada za žensko politiko pri slovenski vladi Vera Kozmik bosta nocoj ob 20.30 v dvorani Pokrajinskega muzeja na gradu razpravljali o pogledih svojih ustanov na družbeno stanje v Sloveniji. Na srečanju, ki ga prireja Slovenska kulturna gospodarska zveza in ki ga bo vodila pokrajinska odbornica Aleksandra Devetak, bo se posebej govor o ženskem vprašanju v Sloveniji in v svetu nasploh.

GORICA / KLESTENJE DRŽAVNIH IZDATKOV

Manj denarja za parkirišča

Na občini zaskrbljeni za usodo načrta o preureditvi prometa

Vprašanje preureditve in že nadvse potrebnega omejevanja prometa zasebnih motornih vozil v goriskem mestnem središču je tesno povezano tudi z reševanjem problema parkirišč. Zaradi tega so na občini s precejšnjo nejevoljo sprejeli vest iz Rima o crtanju predvidenega finaniranja v znesku 850 milijonov lir, ki naj bi jih dodelili zavodu za ljudske hiše IACP za novo parkirišče za 150 vozil v Ul. Brass nasproti nogometnega igrišča zavoda za glohume. Državna sekira ni prizanesla te-

mu nacrtu, ki bi bil se kako dobrosel na novem naselitvenem območju, kjer so obnovili številne stare hiše in kjer se torej pojavlja občutna potreba po novih parkiriščih tako za stanovalce kot tudi za oddelce mnogih na novo tam namesenih komercialnih in obrtniških dejavnosti.

Po vesteh teh dni iz Rima naj za Gorico se vedno ostalo na razpolago pet in pol milijard lir za realizacijo skoraj 2 tisoč novih parkirnih mest. V resnici pa so ta finansiranja le predvidena

in najbrz se zelo daleč ob konkretne dodelitve, tako da je kaj lahko predvidevati, da se bo zahtevni nacrt občine vsaj v srednjeročnem obdobju skril na eno samo novo parkirišče in to na širšem danes neizkoriščenem prostoru v drevođu Virgilio. Na spisku so nadalje se druga parkirišča pri Rdci hiši (500 mest), pri športni palaci (480), pri Expomegu (skupno 850), v ulicah Bombi in Giustiniani (260) ter manjša se v ulicah Fatti, della Bona in na Battistijevem trgu.

PRIREDITVE

KD SOVODNJE vabi na predavanje o manjšinski problematiki in perspektivah. Predavanje bo jutri ob 20.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah. Predaval bo Rudi Pavšic.

SKRD JADRO iz Ronk prireja na sedežu v Romjanu tečaj praktične astrologije. Trajal bo deset lekcij, prva bo v sredo, 24. t.m., ob 20. uri v prostorih društva na Trgu sv. Stefana v Romjanu. Informacije na tel. št. 779331 in 482015.

FOTOGRAFSKI KROŽEK CIFI prireja v petek, 19. t.m., ob 21. uri na sedežu v Ul. sv. Klare 15 predvajanje diapozitivov o Srednji Ameriki. Predvajal bo Rinaldo Gorini.

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE obvesča, da bo Seminar slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani od 28. junija do 17. julija. Goriskemu sindikatu sta na razpolago dve stipendirani mesti. Profesorji in učitelji, ki se ga nameravajo udeležiti, naj do konca meseca oddajo prošnjo pri odborikih sindikata.

SSS obvesča učitelje, ki se pripravljajo na izpite za vstop v stalez, da lahko opravijo tudi izpit iz tujega jezika (angleščina, nemščina), kar jim bo lažje omogočilo vstop v stalez ali vsaj, da pridobijo na točkah.

SSS obvesča clane (tudi morebitne nove), da imajo možnost poravnati članarino za l. 1993 pri odborikih.

OBVESTILA

DRUŠTVO SPORTNIH RIBICEV VIPAVA prireja v soboto, 20. t.m., čiščenje bregov Vipave. Zbirališče ob 14.30 v gostilni Rubijski grad. Informacije nudi Rudi Petejan.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO sporoča, da bo redni občni zbor v petek, 26. t.m. ob 20. uri oz. ob 20.30 v dvorani KD Briski gric na Bukovju.

DRUŠTVO SLOVENSKEH UPOKOJENCEV prireja tradicionalni velikončni izlet v ponedeljek, 12. aprila, z obiskom vojnega muzeja v Kobariidu, nato kosilo in zabava v Fojdi. Vpisovanje pri poverjenikih in ob sredah na sedežu.

PRISPEVKI

Mirica Devetak daruje 60 tisoč lir (znesek cene izleta ob 8. marcu) Društvu slovenskih upokojencev za Gorisko.

KONCERTI

OBCINSKO GLEDALIŠČE V TRZICU: danes ob 20.30 koncert ansambla Kronos Quartet.

KINO

GORICA VITTORIA 20.15-22.00 »Sex and Zen - il tappeto da preghiera di carne«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

CORSO 17.30-19.45-22.00 »Trauma«. Rez. Dario Argento.

VERDI 18.00-20.00-22.00 »Sommerby«. Richard Gere, Jodie Foster.

TRZIC COMUNALE 20.30 koncert.

EXCELSIOR Zaprt. Jutri: 17.30-22.00 »Buchi strett«. Prep. mladini pod 18. letom.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI MARZINI Korzo Italia 89 - tel. 531443 DEZURNA LEKARNA V TRZICU ALLA SALUTE, Ul. C. Cosulich - tel. 711315

POGREBI

Danes ob 13.15 Luigi Braida iz splosne bolnice v Koprivno.

PRED NADALJEVANJEM SLOVENSKO-ITALIJANSKIH POGOVOROV / OBMEJNI ŽUPANI NANIZALI VRSTO POBUD

Peterle z župani

Sestlal se je tudi s predstavniki slovenske skupnosti v Italiji

BOGO SAMS

LIPICA - Včeraj dopoldne se je razvila zelo živahna in vsebinsko bogata razprava predstavnikov vseh obmejnih občin z zunanjim ministrom **Lojzetom Peterle**tom in državnim sekretarjem **Nacetom Golob**om o nadaljevanju pogajanj z Italijo. Pozneje so se predstavniki zunanjskega ministrstva sestali na delovnem kosilu z zastopstvom Slovencev v Italiji, na katerem so poglabili nekatere vidike manjšinske zaščite. Srečanja sta se udeležila tudi član mesane komisije **Stefan Cigoj** in slovenski generalni konzul v Trstu **Jože Susmelj**.

Nace Golob je obrazložil pogajalno platformo slovenskega zunanjskega ministrstva, ki je bila v ponedeljek zvečer preverjena na seji vlade. Izhaja iz dejstva, da se pogovarjata dve suvereni državi, da to se niso pogajanja in da je za priznana sukcesija. Lani julija so z izmenjavom not priznali 49 sporazumov in pogodb, sklenjenih med Italijo in bivšo Jugoslavijo in med njimi tudi osimski sporazum.

Cilj je dolgoročno urediti gospodarske, kulturne in druge odnose. Zao- strila pa se je vrsta problemov, kot na primer

tezave z zelenimi kartami, prepoved izvoza živine, omejevanje prometa v koprskem pristanišču in podobno. O meji se ne pogajajo in se ne bodo. Na prvem sestanku na gradu Strmol so se dogovorili za pet sklopov pogovorov. Slovenija postavlja na prvo mesto manjšinsko zaščito, sledijo ji politično-upravna vprašanja, gospodarski odnosi, kultura in sociala. Zlasti atmosfera, ki obstaja v Italiji, otežuje pogovore. Prihaja do pritiskov, zaradi cesar bo reševanje problemov dolgotrajen proces.

To informacijo je Lojze Peterle dopolnil, da je bil dosezen sporazum glede vključevanja Slovenije v Evropsko skupnost in da je ohranjeno spremenjeno določilo o prostih conah, ki niso več vezane na cono na Krasu. Glede zgodovine pa zunanji minister meni, da je potreben resni- coluben in spustljiv odnos, da je treba izhajati iz razdobja po prvi vojni in pregledati vprašanja, ki bremenijo odnose. Veseli ga visoka strokovna raven italijanskih članov komisije in Colombovo dopolnilo, naj raziskujejo tudi pozitiven kulturni prispevek. Vendar

Z včerajšnjih pogovorov ministra Peterleta z obmejnimi župani v Lipici (Foto: Kržmančič)

pa je ministere Peterle vztrajala na ideološkem ključu obravnavanja foj, cesda so bili, mrtvi zaradi komunizma, kot je bil tudi primer v Emiliji Romagni.

Slovenski župani s Koprškega so navedli več primerov pritiskov. Obravnavali so položaj italijanske manjšine, nje- ne ekonomske baze, pa tudi zahtev po dvojezičnosti na območjih. Od- locno zavračajo zlasti trzasko nacionalistične

zahteve in poskuse enostranskega obravnavanja zgodovine. Na Sežanskem, Goriskem in se zlasti na Tolminskem pa so odnosi boljji in so v ospredju zlasti gospodarska vprašanja. Z več strani so prihajale zahteve po izgradnji cest, se posebej takimenovanih "osimskih". Vec je bilo zahtev in konkretnih pobud glede industrijske cone in dokončnega slovenskega odnosa do prostih con in vključevanja v ES.

Osrednja točka razprave je bila prehodnost meje in povezava obmejnega območja z Italijo. Novogoriški predstavniki so navedli zanimiv podatek, da je bilo pred slovensko osamosvojitvijo njihovo gospodarstvo v 60 odstotkih usmerjeno na jug in samo 20 odstotkov proti Italiji. Sedaj so se morali preusmeriti in izkoristiti dejstvo, da je njihovo realno zaledje osem milijonov potrošnikov severe- ne Italije, iz Slovenije

pa zaradi cestnih težav samo nekaj deset tisoč. Tipičen primer je novi mednarodni mejni prehod Neblo, kjer ze dose- gajo promet do 2500 prehodov dnevno.

Tolminci imajo izredno dobre odnose s slovenskimi prebivalci na drugi strani meje pa tudi s predstavniki videmske pokrajine. Odločno se zavzemajo za prosto cono, ki bi bila locirana neke ob meji.

Vec županov, se zlasti goriskega, zanima solst-

Predstavniki slovenskega zunanjskega ministrstva so se sestali se s predstavniki italijanske skupnosti v Sloveniji. V ponedeljek bo na to temo razpravljala komisija za zunanje zadeve slovenskega parlamenta, potem pa se bo sestala ponovno s predstavniki slovenske manjšine. Danes pride v Ljubljano bivši predsednik italijanske republike Francesco Cossiga. V Sloveniji bo imel več važnih pogovorov. Jutri naj bi se v Zagrebu nadaljevali pogovori italijanske triclanske komisije s podobno hrvasko komisijo, a so jih odložili za nedolocen čas.

vo. V Gorici preko 200 slovenskih dijakov obiskuje pouk v italijanskih solah. Ta zadeva sploh ni regulirana in obcasno prihaja do hudih težav. Podobno je s slovenskimi delavci, ki dnevno odhajajo na delo v Italijo. Po nepopolnih podatkih jih je 5 do 6 tisoč. Nekatere socialne in zavarovalne probleme so doslej ze uredili, na pobudo sindikatov z obeh strani meje pa je treba dokončno urediti tudi njihov status.

REAKCIJE/SLAB ZAKON

Nezadovoljni z zakonom o kmetijskih zemljiščih

Na Obali se čutijo prizadete

FRANC ORESNIK

KOPER - Kljub žilave- mu odporu obalnih poslancev je bil zakon o kmetijskih zemljiščih z veliko večino glasov v državnem zboru sprejet in od 11. marca letos na- prej velja. Včeraj naj bi razširjena obalna koordinacija za kmetijstvo razpravljala o njegovem uresničevanju, pokazalo pa se je, da obalni politiki in uradniki zakonu se vedno odločno nasprotujejo. "Bili smo, smo in bomo proti zakonu", je pribral **Branko Andrejasič**, član izolskega izvršnega sveta, izolska poslanka **Breda Pecan** pa je povedala, da bodo spremembe zakona predlagali na aprilskem zasedanju državnega zbora. Ocitev, da so obalne občine delale s kmetijsko zemljo kot svinja z mehom, po njenem mnenju ni vedno upravičen, tudi zato ne, ker republiki organi spornih občinskih sklepov niso ustavljali, čeprav so to možnost imeli. Takih primerov pa prav v Izoli ni bilo malo, sklepamo po razpravi izolske referentke za kmetijstvo, ki je nastevala občinske odloke o zazidavi obrtne cone, območja Morer in drugih, ki so bili po mnenju občinske službe sporni, a republika njihovih pripomb ni podprla. Tistim obalnim politikom, ki bodočemu republikemu skladu stavbnih zemljišč pripisujejo nečedne namene z zemljišci, je odgovarjala v.d. direktorice Sklada **Marija Lukac**ic. Prav

obalne občine so po njem v preteklih letih gro- izigrale obstoječe predpise in neusmiljeno pozidale najboljše vinograde in vrtove v Izoli, Strunjanu in Portorožu, na kmetijskih zemljiščih v koprski občini pa dovolile kaksnih 600 crnih gradenj. Nezadovoljni občinski zemljiški referenti pa se po njenem ne bi smeli bati za službe, saj jih bo republiki sklad v kratkem z javnim razpisom povabil k sodelovanju. Dokler pa stvari ne stečejo po novem, morajo zaceta dela kot dobri gospodarji nadaljevati - tako referenti kot zemljiški zakupniki in drugi - resda v dogovoru z ministrstvom za kmetijstvo. Ker je nejasnosti se vedno ostalo zelo veliko, se bodo o njih spet pogovarjali se ta teden, in to v četrtek.

Od starega Breginja je ostalo tole, pa se to zdaj propada... (Foto: O'Hara)

BREGINJSKI KOT/ ODREZANI

Breginjci pravijo, da so pozabljeni od države in občine

Presekane so življenjske poti

MIRAN MIHELIC

BREGINJ, DOBELA - Pozaba breginjskega kota je tudi del vzroka za slabe stike s slovensko Benecijo v Italiji, kar pa pogosto asimilacijo prebivalstva in tudi izseljevanje, saj je bil prej ta prostor ena celota, dokler ga ni razdelila meja med državama. To potrjujejo stari zapisi, enotna in podobna govorica, enaki ljudski običaji in podobno.

V Sloveniji je postal Breginjski kot poznan ob potresu 1976. leta, ko je bil zal ze na tleh. Potres je te vasi razgibal, da so dobili nekaj pomoči, toda ker se ni uredila boljša cestna in gospodarska povezava s sosednjo slovensko Benecijo, tod skozi niso stekli nekdanji življenjski interesi in tokovi iz slovenskega zaledja. Zal je to območje zopet v po-

zabi in stagnaciji. Celo v tolminski občini ga največkrat obidejo, so povedali Breginjci, ki so sklicali srečanje z občinskimi možmi iz Tolmina, poslancem **Fedjem Klavro** in **Jožefom Skolcem** ter predsednikom Zveze razlascenih vasi **Rudijem Simcem** in PTT-jem.

Povedali so, da ne verjamejo več na obljube. Poleg nujne infrastrukture in prometne odprtosti, želijo takojšnjo podporo pri razvijanju drobne obrti, kmetijstva in trgovine, da bodo lahko s svojimi proizvodi trgovali v sicer idealnem prostoru med državama, toda danes ni čas za drobtinice nekdanje svercarske tradicije iz casov stare avstrijske monarhije. Tu je potrebna strokovna in tehnološka pomoc.

ZAPLETI Z VOLITVAMI

Župana niso izvolili, občina pa je sedaj še ob podžupana

VALTER PREGELJ

NOVA GORICA - Odbornikom novogoriške skupščine na včerajšnji volilni seji ni uspelo izvoliti predsednika! Potem ko je bila z dvotretjinsko udeležbo članov iz posameznega zbora zagotovljena potrebna sklepčnost, so odborniki najprej odločili o statusu novega župana - ali naj funkcijo opravlja poklicno ali amatersko. Tako je dosedanjí podpredsednik in kandidat Demokratorov **Jozko Harej**. Tretji krog je bil "usoden" za **Nado Bolcar**, vendar tudi **Rajko Novak** ni dobil potrebnega števila glasov (37). To se ni zgodilo niti v zadnjem krogu, ko so glasovali le o kandidatu Združene liste. Ta se je vseeno odbornikom zahvalil za strpnost in oznanil, da nepreklicno odstopa s funkcije podpredsednika občinske skupščine. Odborniki so na koncu se sprejeli rok za vložitev kandidatur in datum za naslednje volitve ter imenovali predsedujočega za četrtkovno sejo skupščine.

(37) od tridesetdesetih prisotnih odbornikov odločila, da bo novi predsednik opravljal funkcijo nepoklicno. Po petminutnem odmoru na zahtevo odbornikov SLS so začeli s prvim krogom volitev, kjer je odpadel **Franjo Batagelj**, kandidat socialistov. V drugem krogu je dobil zopet največ glasov **Rajko Novak**, najmanj pa kandidat Demokratorov **Jozko Harej**. Tretji krog je bil "usoden" za **Nado Bolcar**, vendar tudi **Rajko Novak** ni dobil potrebnega števila glasov (37). To se ni zgodilo niti v zadnjem krogu, ko so glasovali le o kandidatu Združene liste. Ta se je vseeno odbornikom zahvalil za strpnost in oznanil, da nepreklicno odstopa s funkcije podpredsednika občinske skupščine. Odborniki so na koncu se sprejeli rok za vložitev kandidatur in datum za naslednje volitve ter imenovali predsedujočega za četrtkovno sejo skupščine.

KMETIJSTVO / OPOZORILNA STAVKA

Tudi kmetje na Bistriškem se odločajo za napovedani "kmečki punt"

ILIRSKA BISTRICA - Po ponedeljkovem sestanku s predstavniki vlade ter Slovenske kmečke in Zadrzne zveze tudi ilirskobistriški kmetje ostajajo pesimisti. Vlada kmetom namrec ni obljubila niti 10-odstotnega povišanja proizvodnih stroškov za kmetijske pridelke.

Vodja bistriškega stavkovnega odbora in koordinator priprav na stavko na občini Postojna in Ilirska Bistrica **Ivan Boštjančič** je povedal, da sedanji čas zamrznjenih plac ni najbolj primeren za njihovo akcijo, ven-

DRAGICA PROSEN

dar, je se enkrat poudaril, od cene mleka (43 tolarjev in trgovini) kmet dobi le 20 ali 21 tolarjev, razliko pa poberejo posredniki - mlekarne in trgovine. Kmetje ne želijo prizadeti potrošnikov; želijo, da za pridelavo na primer mleka in mladega pitane goveda dobijo več iz dela, ki ga sicer poberejo posredniki.

Na Bistriškem tako nadaljujejo s pripravi na stavko, ki naj bi bila 30. in 31. marca in nato se 5. in 6. aprila, ce do tedaj

kmečke stanovske organizacije ne bodo dosegle sprejemljivega sporazuma z vlado. V bistriškem stavkovnem odboru pa ta cas sodelujejo le člani KZ Ilirska Bistrica v ustanavljanju.

Ce vseslovenski "kmečki punt" bo, bodo 30. in 31. marca s traktorji zacasno zaprli magistralni cesti Kozina-Rupa, Pivka-Rupa ter regionalno cesto Ilirska Bistrica-Knezak na petih odsekih. Stavko bodo nato ponovili se 5. in 6. aprila - takrat pa s popolno zaporo prej omenjenih cestnih odsekov.

NOVICE

Spomin na začetek fašističnega terorja

PIRAN - Na seji piranske skupščine so sklenili primerno počastiti spomin na tragični dogodek, ki se je zgodil 19. marca 1921 v Strunjanu. Takrat je skupina fašistov iz vlaka, ki je vozil iz Poreca v Trst, streljala na gručo 13 otrok, ki se je brezskrbno igrala na travniku sredi vasi ter pri tem dva ubila in pet huje ranila. Pobudo za to je dal Strunjancan Rihard Knez, sin ene tedaj hudo ranjene deklice. Ta dogodek pravzaprav nekako simbolično oznanja začetek fašističnega terorja v teh krajih ter izgonov leta 1922, ko je svojo zemljo moralo zapustiti 60-70 tisoč Slovencev in Hrvatov. Odslej naj bi bil 19. marec dan, ko bi se spominu ubitih Domenika Bartola in Renata Brajka prihajali poklanjati vsi solarji v občini in se hkrati spomnili tudi ubitih in mučenih otrok drugod po svetu, v tem hipu zlasti teh na tleh bivše Jugoslavije. Skupščina bo predlagala KS Strunjan, da v svojem kraju po teh otrocih poimenujejo kak trg, ulico ali solo.(A.N.)

Športne in rekreativne prireditve na Slovenskem

NOVA GORICA - Sportna zveza Slovenije je v teh dneh izdala koledar vseh sprtnih prireditev v Sloveniji. Ce primerjamo koledar iz preteklega leta, vidimo da narascajo v glavnem sportnorekreativske prireditve. V Sloveniji številna društva in klubi nactujejo kar 404 prireditve v 25 panogah. Velik delez letos pripada tudi Primorski, saj nasa društva in klubi nactujejo kar 73 prireditev v 14 sprtnih panogah. Najbolj bodo prisli na svoj racun ljubitelji hoje. Za nje je na programu kar 22 nastopov, sledijo tekaci z 15 nastopi, lokostrelci s 6, jadralci s 7, kolesarji z 5 nastopi itd. Ljubiteljem sportne rekreacije na Primorskem, se ni treba bati za njihovo aktivno udeležbo, saj pride na teden v povprečju kar 1.3 prireditev. Ce pa to bo nekaterim se premalo, se lahko vključijo v tovrstne prireditve sirom po Sloveniji, veliko pa je možnosti seveda tudi v sosednji Italiji, kjer imajo v tej zvrsti se bolj bogat koledar prireditev. (R.K.)

Poseben vodnik ogleda ostankov iz prve vojne

TOLMIN - Na območju tolminske občine bo v kratkem mogoče z posebnim vodnikom, opremljenim s kratkim opisom dogodkov, iti po pomnikih prve svetovne vojne. Pod strokovnim vodstvom Zavoda za spomeniško varstvo bodo letos pričeli z obnavljanjem zgodovinskih spomenikov. Obnovili bodo vojaško pokopališče v Bovcu, nemško kostnico v Tolminu, pokopališče v Logu pod Mangrtom in trdnjavo Kluzar, kar bo prispevalo k turistični ponudbi teh krajev. (M.M.)

Sežanska soseska Lenivec bo dobila kabelsko TV

SEŽANA - Kabelska televizija je segla ze v marsikatero slovensko vas. Sežana, mesto ob italijansko-slovenski meji, pa ostaja siva lisa na tem področju. Pa ne bo več dolgo. Krajin soseske Lenivec so se odločili, da bodo v svoja stanovanja napeljali tudi kabelsko satelitsko TV. Za ureditev tega projekta so zaprosili ljubljansko podjetje za inženiring, trženje in montažo telekomunikacijskih sistemov Deltasat, ki naj bi v cimprejsem casu tudi pričelo z deli. Na terenu potekajo ankete, ki bodo dale odgovor, katere programe si krajin želijo. Po besedah direktorja Deltasata Branka Buzleta bodo krajin pridobili največ 24 TV programov, od tega 11 satelitskih, in 6 radijskih postaj. Vrednost celotne investicije bo znasala približno 400 tisoč mark. Zagotovljeno bo tudi lokalno vzdrževanje. Jadran Likar, predstavnik organizacijske odbora, zatrjuje, da bo mogoče s tega dela Sežane napeljati satelitsko televizijo tudi do drugih mestnih jeder. (O.K.S.)

V Postojni jim za kmete ni mar

POSTOJNA - Podružnica SLS v Postojni je imela v nedeljo svoj četrti redni občni zbor. Sicer skromnemu številu zbranih udeležencev so se na povabilo pridružili tudi trije znani strankini mozje: njen predsednik Marjan Podobnik, poslanec v Državnem zboru Stefan Matos (prej član SNS) in nekdanji predsedniški kandidat te stranke Stanko Buser. Na zboru so predstavili poročilo o delu v preteklem letu in predlog programa za letosnje leto. Osrednja pozornost v njem bo tako na republiki kot na občinski ravni namenjena organizaciji in izpeljavi vseslovenskega kmeckege strajka ter prizadevanjem za hitreje vprasanje odvzetega premoženja. Precej kritik je bilo na zboru slišati na racun občinskega vodstva, ki kmetijstvu ne namenja dovolj pozornosti, se manj pa dovolj denarja. Za sofinanciranje letosnjega kmetijskega programa v občini bi po ocenah strokovnih služb potrebovali okoli 9 milijonov tolarjev proračunskega denarja. Z njim bi vsaj omilili težave kmetov pri nakupu dragega reprodukcijskega materiala, in pri drugih stroških. Pomembna naloga postojnske podružnice SLS bo zato spremeniti dosedanjí odnos občinske vlade in skupščine do kmetijstva. Večje možnosti za sodelovanje pa vidijo kmetje sele po občinskih volitvah, na katere se nameravajo dobro pripraviti. (M.G.)

Spomenska slovesnost na padle slovenske in italijanske borce

TEMNICA NA KRASU - Ob spomeniku v Lascu pri Temnici bo v nedeljo, 21. marca, ob 11. uri spomenska slovesnost v spomin na 19 padlih borcev slovenske in italijanske narodnosti. Na slovesnosti bosta spregovorila Franc Leskovec, podpredsednik ZZZB Nova Gorica in Giorgio Marzi, podpredsednik pokrajinskega odbora VZPI ANPI Trst. V kulturnem sporedu bodo sodelovali Trzaski partizanski pevski zbor Pinko Tomazic pod vodstvom Oskarja Kjudra in recitatorji OS Kostanjevica in KS Temnica. Organizatorja prireditve sta občinsko združenje ZZZB Nova Gorica in Krajevna skupnost Temnica. (V.C.)

ZAKON O VARSTVU KONKURENCE / DUMPING

Dumping bo končno pravno urejen

Sprejemanje pomembnega zakona o varstvu konkurence je v sklepni fazi

Posledica neurejenih razmer pri nas, kar zadeva dumping, je med drugim tudi to, da so slovenski izdelovalci gradbenega materiala že pred mesecem sklenili, da bodo poskusili zbrati podatke, ki bi potrdili sum, da hrvaški izdelovalci gradbenega materiala, zlasti opeke, apna in cementa, svoje izdelke pri nas prodajajo po dumpinskih cenah. Dlje od tega seveda doslej se niso mogli priti.

Drugi primer je uvoz zelezarskih izdelkov vprašljive kakovosti iz vzhodnoevropskih držav. Zaradi izjemno nizkih cen, ki so posledica cenene delovne sile, neupoštevanja tako imenovanih ekoloških stroškov in podobno, ravno tako povzročajo precejšnjo škodo domaći zelezarski industriji. Vse te težave naj bi poslej odpravil zakon o varstvu konkurence, cigar sprejemanje je v sklepni fazi. Ta zakon namreč vsebuje tudi določbe o dumpinskem in subvencioniranem uvozu, ki ju doslej skoraj ni bilo mogoče nadzorovati in preprečevati. V predlogu zakona je opredeljeno, da gre za dumpinski uvoz, če je blago uvoženo po ceni, ki je nižja od normalne vrednosti. Za subvencionirani uvoz pa gre takrat, ko je blago, ki se uvaža, deležno pomoči pri proizvodnji ali izvozu v državi, iz katere blago izvira. Če se v pred-

MILE ČUK

pisanem postopku ugotovi, da gre za uvoz, ki povzroča veliko škodo domaći proizvodnji ali znatno zavira njen razvoj, lahko vlada uvede protidumpinske dajatve ali kompenzacijske carine.

Zakon o varstvu konkurence prepoveduje tudi dejanja, ki omejujejo konkurenco na trgu, nasprotujejo dobrim poslovnim običajem pri nastopanju

tudi nelojalna konkurenca. Zakon jo opredeljuje kot nastopanje podjetja na trgu, ki je v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji in povzroča ali utegne povzročiti škodo drugim udeležencem na trgu. Za dejanja nelojalne konkurence se štejejo zlasti reklamiranje ali ponujanje blaga in storitev z navajanjem neresničnih in nedokazljivih podatkov; uporaba izrazov, s katerimi se izkorišča ugled drugega podjetja; omalovaževanje

Z uvajanjem trznih zakonitosti v poslovanje slovenskih podjetij bo vsekakor treba ustrezno zakonsko opredeliti tudi dumping oziroma zaščititi domače proizvajalce v primerih, ko gre za uvoz blaga po nenormalno nizkih cenah. Protidumpinski postopek pri nas namreč doslej pravno ni bil urejen, saj je bil dumping v veljavnih zakonih in predpisih zelo slabo opredeljen. Nekdanja Jugoslavija je sicer ratificirala kodeks o protidumpingu v okviru GATT, Slovenija pa prevzela vse mednarodne obveznosti in splošne določbe tega kodeksa, ni pa bilo izvedbenih predpisov.

na trgu ali pomenijo nedovoljeno spekulacijo. Prepoveduje tudi zlorabo prevladujočega položaja podjetja na trgu, ko za določeno blago ali storitev nimajo konkurentov itd. Podjetje ima tak položaj, če je njegov delež prodaje ali nakupa blaga večji kot 40 odstotkov. Dve ali več podjetji imajo na trgu prevladujoč položaj, če je njihov skupni delež večji od 60 odstotkov. Prepovedana je

druga podjetja itd. Prepovedana je tudi spekulacija, ki je opredeljena kot izkoriščanje nerednega stanja na trgu zaradi pridobivanja neupravičene premoženske koristi, če tako ravnanje povzroči motnje na trgu in pri preskrbi ali neupravičeno povečanje cen. Naloge, določene z zakonom o varstvu konkurence, opravlja Urad za varstvo konkurence pri pristojnem ministrstvu.

ZADRUŽNA ZVEZA SLOVENIJE

Protestne aktivnosti se nadaljujejo

Predvidene zaščitne cene so prenizke, ministrstva pa med seboj neusklajena

LJUBLJANA - Leo Frelih, predsednik Zadružne zveze Slovenije, je na včerajšnji tiskovni konferenci govoril predvsem o doslej opravljenih aktivnostih za uveljavitev zahtev Zadružne zveze in Slovenske kmetijske zveze o nereseni kmetijski problematiki. V četrtki se bodo pogovarjali s predsedniki parlamentarnih strank in poslanskih skupin. Ker vlada napoveduje, da so možni le majhne spremembe odkupnih cen kmetijskih pridelkov, predstavniki kmetov meni-

jo, da bi se morale protestne aktivnosti kmetov nadaljevati. »Vlada je pripravljena sprejeti sistem prelevnanov, vendar po tako nizkih zaščitnih cenah, da se ministrstva med seboj ne morejo uskladiti,« je povedal Zagoren. Znova je opozoril na težavni položaj proizvajalcev mleka, saj je cena mleka nespremenjena že od aprila lani. Stabiliziranje teh cen na sedanjih ravni je po njegovem mnenju povsem nesprejemljivo, zato upa, da bo vlada upoštevala mnenja kmetijskega ministrstva in

Kmetijskega instituta Slovenije. Grobe ocene tega instituta so pokazale, da cen ne bi smeli znižati. Predstavniki Zadružne zveze in Slovenske kmetijske zveze so na novinarski konferenci poudarili: »Če se na našem področju ne bo nič spremenilo, bo to pomenilo, da se odpovedujemo kmetijstvu, pri čemer se gotovo ne zavedamo, posledic. Nas cilj niso stavke in popolna zapora cest, ampak želimo na podlagi argumentov dokazati, da je kmetijstvu pomoč resnično potrebna. (I. P.)

Položaj delavca in kmeta v 1992

Za povprečno mesečno plačo/ZAP

	mleko litrov	klav.gov.-meso kg	prasiči-svinjina kg			
	OCx	MCxx	OCx	MCxx	OCx	MCxx
januar 92	1.161	556	184	47	179	46
februar	1.111	533	189	48	187	47
marec	1.193	580	217	56	211	55
april	1.243	601	230	61	221	58
maj	1.428	697	255	65	235	57
junij	1.439	659	247	60	217	56
julij	1.576	776	260	66	224	61
avgust	1.604	785	253	66	212	57
september	1.651	815	268	69	209	59
oktober	1.688	851	265	68	210	57
november	1.740	886	271	65	219	57
december	1.891	954	297	73	245	67
Ø 1992	1.489	728	248	63	222	57
Leta 1985	1.370	796	237	100	238	74
IND december/januar	163	172	161	155	137	146
IND december/maj	132	137	116	112	104	117

xx - količine, ki jih je moral kmet prodati po odkupni ceni

xx - količine, ki jih je delavec lahko kupil po maloprodajni ceni

OC - odkupne cene

MC - maloprodajne cene

ANGLEŠKI PRORAČUN

Minister se pred predstavitvijo podpre

Sprejemanje marčevskega proračuna je nenavaden in častitljiv britanski obred

PETER MILLERSHIP/REUTER

LONDON - Letošnji marčevski proračun, nenavaden in častitljiv britanski obred, s katerim vlada sporoči državljanom, kako bodo obdavčeni, je letos zadnji. Po toriku, ko bodo proračun predstavili se po starim, bo pred parlamentom in narodom »razgrnjen« skupaj z nacrtom vladnih stroškov, ki ga je doslej običajno zajelo tako imenovano jesensko poročilo, in sicer 6 mesecev po sprejetju proračuna. Ta dvostopenjski postopek je za sedanjo konservativno vlado neločilen, zato bo prvi združeni predračun, ki bo Veliko Britanijo uvrstil med druge države, predložen v novembru. Sprejemanje proračuna je v Veliki Britaniji dogodek, ki se lahko primerja z največjimi športnimi prireditvami, vsaj kar zadeva njegovo medijsko odmevnost. Sijoci minister za finance prinese podolgovato rdečo skatlo, v kateri so proračunske skrivnosti, na stopnice svojega stanovanja v Downing Streetu, potem pa v parlamentu nastopi s branjem svojega proračunskega govora. Pred skoraj 200 leti se je v parlamentu pojavil William Pitt z odkritjem, kako financirati vojno z Napoleonom. Kakšna je bila njegova skrivnost? Povečal je davke na prihodke. Dandanes se pri sprejemu britanskega pro-

racuna ne odkrivajo tako prekratne skrivnosti, ceprav je zanimanje javnosti za davke, predvsem za davke na bencin, cigarete in alkohol, se vedno dovolj veliko, da lahko govorimo o določeni predproračunski napetosti v javnosti. Gospodarstveniki, novinarji in politiki spekulirajo v zvezi s kanclejevimi nacrti, borzni posredniki vlagajo milijone britanskih funtov, da bi se dokopali do novic, ki bi lahko kakor koli vplivale na vrednost britanskega funta. Obred se začne v spodnjem domu, ko predsedujoči prepusti svoj sedež finančnemu ministru. S finančnimi zadevami se ukvarja parlamentarna komisija za prihodke in odhodke, zato obravnavo o tem vodi namestnik predsedujočega. Za finančnega ministra je to tako hud preskus, da mu je izjemoma dovoljen požirek alkohola v ekspeditu, da lahko umiri njegove zivce. George Canning je običajno zaužil manjšo količino pomirila ali opije, preden se je upal soociti s svojimi kolegi v parlamentu. William Pitt je bil tako živčen, da se je moral skriti za naslanjaj predsedujočega, kjer je pred nastopom bruhal. Sedanji nosilec te dolžnosti, Norman Lamont, se bo po vsej verjetnosti okrepčal z viskijem in vodo. Premier Robert

Walpole je v 18. stoletju prvič uporabil usnjeno vrečo, od koder tudi izvira običajen izraz za proračun - budget. Izraz izhaja iz staro-francoske besede »bougette«, ki je označevala majhno vrečo. Skatla se je pojavila šele leta 1733. »Proračun je odprt« (The Budget Opened) so besede, s katerimi je Walpole začel razlagati svoje finančne ukrepe in pri tem kot kakšen mazaški zdravnik odprl vrečo s številnimi zdravili in pomadami.

Danes je to črna skatla, narejena iz lesa in prekrita s skratnim usnjem, z zlatim monogramom kraljice Viktorije VR, vpeljal pa jo je William Gladstone leta 1950. Obred pri sprejemanju proračuna ima svoje korenine v zgodovini. Izhaja iz 17. stoletja, ko je parlament dobil izključno pravico obdavčevanja, pravico, ki je danes temelj njegove moči nad monarhijo. To pravico zelo ljubosumno varujejo, saj bi kakršna koli novica o poteku priprav na sprejem proračuna ali kakršna koli pomankljivost pomenila tudi konec politične kariere finančnega ministra. Zato pripravljanje proračuna, ki je njegovo poglavito opravilo, poteka v strogi tajnosti, in sicer v obdobju po novem letu, ki ga običajno imenujemo »proračunska osama«.

SDGZ / DREVI NA OPČINAH OBČNI ZBOR OBRATNE SEKCIJE

Tudi za obrtnika mora biti sedanji zastoj izziv za pripravo na prihodnost

Tajnik sekcije, zlatar Peter Malalan o svojem delu in obrtništvu nasploh

BORIS SIMONETA

Strokovno usposobljen in podjetniško naravnana mlada garnitura samostojnih obrtnih delavcev si vse bolj utira pot in pridobiva ugled v zamejskem gospodarskem mozaiku. S posluhom za potrebe vse zahtevnejšega tržišča in s sodobnim tehnološkim pristopom do stroke pušča mladi rod obrtnikov prosto pot tudi svoji ustvarjalnosti, tako da njihove obrtne storitve in izdelki dobivajo tudi umetniško razsežnost.

Eden izmed najbolj kvalificiranih in angažiranih predstavnikov te mlade generacije obrtnikov je Peter Malalan, zlatar iz Opčin, ki je pred letom prevzel tudi tajniške po- sle pri obrtni sekciji Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Njegova življenjska strokovna izbira pravzaprav ni bila težka, saj ga je vanjo vodila družinska tradicija.

»Moj oče (Anton Malalan, op.ur.) se z zlatarstvom ukvarja že od leta 1949 in je znal za ta samostojni poklic navdušiti tudi mene. Izsolal sem se na državnem zlatarskem zavodu v Valenzi Po, kjer sem v petih letih osvojil osnove teorije in prakse zlatarstva. Nato sem se vključil v družinsko podjetje in ubral svoj pot.«

Poleg prodaje zlatnine, draguljev in drugih dragocenih predmetov obsega torej vase delo tudi njihovo oblikovanje in dekoracijo?

»Zamisel samoiniciativno ali po naročilu najprej grafično prenesem

na papir, nato pa jo oblikujem in realiziram. To seveda ni serijsko ustvarjanje, saj gre v glavnem za unikatne ali za zelo omejeno število izdelkov. Treba je pripraviti nacrt, sestaviti vse elemente v funkcionalno in estetsko zaokroženo celoto na osnovi izvirnega dizajna, ki je sredstvo za realizacijo figure, ki sem si jo zamislil. To je seveda velik izziv, vedno moras ustvariti kaj novega, da zbudis zanimanje, da ne zastariš in da po svojih močeh in sposobnostih razviješ in udejaniš svoj miselni in umetniški potencial.«

Kot lahko sklepamo po izdelkih v vaši zlatarni, vam to delo leži in ugaja. Prav gotovo ne manjka niti moralnega zadoščenja, saj imate stalno priloznost, da se poklicno potrjujete in uveljavljate.

»Zlatarski poklic daje veliko zadoščenje in trud, ki ga človek vloži, se tudi moralno, ne samo materialno poplaca. Zadnje case pa žal ugotavljam, kako vse večje birokratske obveznosti predstavljajo za nas obrtnike veliko oviro, ki nas teži in dekoncentrira. Namesto da bi osredotočili vse moči in pozornost v iskanje novih figur in izdelkov, moram doberšen del svojega časa zrtvovati za urejanje birokratskih zadev.«

V izlozbi razstavljeni izdelki so prava pasa za oči in jih seveda prodajate. Imate morda v nacrtu, da bi jih predstavili tudi na kaki razstavi?

»V sodelovanju z neka-

terimi drugimi zamejskimi zlatarji nameravam pripraviti razstavo ob Kraski občini, ki bo poleti na Repentabru.«

Gospod Malalan, pred letom ste nasledili umetnostni obrtniki Silvi Bogatec na mestu tajnika obrtne sekcije pri SDGZ, ki bo prav drevi ob 20. uri imela občni zbor v Prosvetnem domu na Opčinah. S kakšno problematiko splošnega značaja se soočate?

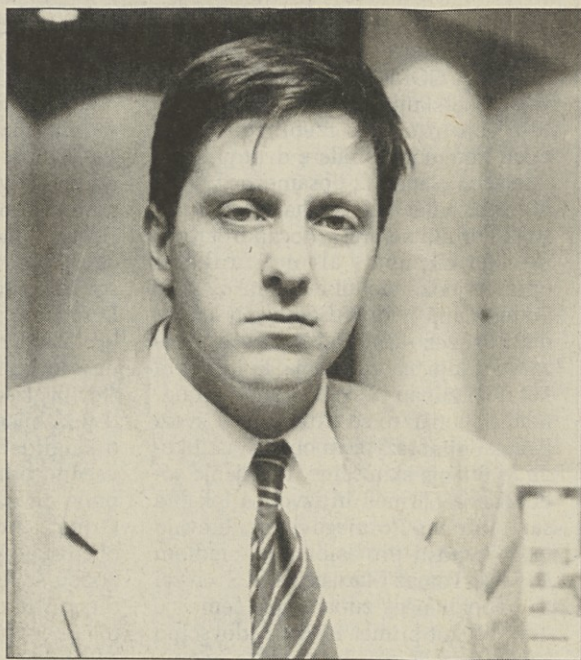
»Za nase manjše obrtnike predstavlja velik problem prilagajanje zelo zapleteni in kar naprej spreminjajoči se zakonodaji. Rezijski stroški postajajo vse večji, prehajamo v fazo nestabilnosti in negotovosti, tako da zaradi birokratskega pritiska dela dejansko ni mogoče nacrtovati. V takih okoliščinah se znižuje delovni elan, človek pa se tudi demoralizira.«

Kakšni ukrepi bi bili po vašem mnenju potrebni?

»Obrtnik bi moral biti drugače in veliko bolj zakonsko zaščiten. Če zabrede v težave, na primer nima na voljo dopolnilne balgajne, omejene so tudi možnosti ugodnega kreditiranja. Odprto je tudi vprašanje statusa vajencev, stroški pa so dosegli nevzdržno raven.«

Kako se obrtniki prilagajate okoliščinam, s katerimi splošna gospodarska kriza ni prizanesla niti vam?

»V tem trenutku negotovosti smo prisiljeni spreminjati pogled na svoje delo in siriti ob-

Tajnik obrtne sekcije SDGZ Peter Malalan (Foto Ferrari)

zorja. Dolžni smo več razmišljati, se v večji meri posodabljati, skratka izboljšati servis in storitve. Mislim, da obstajajo velike možnosti za vzpostavljanje tvornega sodelovanja s Slovenijo, tako na področju delovne sile kot pri sirjenju tržišča.«

Se torej odpira nova razvojna faza?

»Tako je. Vsi moramo spremeniti pristop do dela. Tudi obrtnik bo moral postati podjetnik, si pravilno organizirati čas, poiskati neizkoriščene možnosti, se tržno usmeriti. Doslej se je v glavnem prilagajal povpraševanju, sedaj mora s kakovostjo in pravnimi pristopi iskati novo dimenzijo. Nase obrtnike moramo v tem smislu sensibilizirati, tako da v tem negativnem trenutku utrdijo osnovo, ki naj predstavlja odskočno de-

sko za boljše poslovanje v bližnji prihodnosti.«

Kakšna so vaša pričakovanja: se bo v kratkem obrnilo na bolje?

»Verjetno bo treba kar dolgo čakati, da se izvelecemo iz krize oziroma iz zastoja. Vsekakor pa sem optimist in mislim, da se bomo znati ostreje rutinske, se usmeriti marketinsko in planirati svoje delovanje na osnovi strokovnih analiz. Če bomo znali izkoristiti možnosti sodelovanja s Slovenijo, nam ta dobra lokacija lahko prinese veliko prednost. Te splošne smernice, pa tudi specifične probleme posameznih obrtnih dejavnosti bomo vsekakor imeli priloznost razčleniti in preiskovati na drevisnjem občnem zboru obrtne sekcije SDGZ,« je zaključil svoje razmišljanje njen tajnik Peter Malalan.

POKOJNINE / KDAJ DO REFORME?

Kakor si boš postal tako boš spal...

Vlada in parlament medtem mašita luknje

Ze vrsto let je na dlan, da visok letni primanjkljaj italijanskega zavoda za socialno zavarovanje INPS in demografski trendi hitrega staranja prebivalstva ne dovoljujejo nobenega upanja, da bi lahko mlajše generacije uživale pokojnine, kakršne so v veljavni danes. Po veljavnem pokojninskem sistemu bo nameč moral ze leta 2010 vsak zaposlen v Italiji vzdrževati po enega upokojenca. Takega nesprejemljivega položaja se odgovorni sicer zavedajo, zato se ze vrsto let govori o potrebi po koreniti reformi pokojninskega sistema, vendar sta se vlada in parlament doslej omejevala samo na golo kranje lukenj.

V takih razmerah je vladalo razumljivo veliko pričakovanje za uvedbo pokojninskih skladov. V vseh razvitih zahodnih državah temelji pokojninski sistem na treh stebrih, v Italiji pa sloni na enem samem, na državi, ce ne upoštevamo skromnega deleža zasebnega varčevanja za dopolnilno pokojnino. V zahodni Evropi država navadno poskrbi za neke vrste minimalno pokojnino, ki posamezniku zagotavlja preživetje po opokojitvi, od njega sama pa je potem odvisna, koliko bo privarčeval med svojim delovnim obdobjem in si s tem zagotovil potrebno varnost za čas, ko ne bo več delovno aktiven. Kako lahko posameznik privarčuje potrebno vsoto? Lahko se poslužuje

ustaljenih poti varčevanja, ki so obremenjene z nemajhnimi davčnimi odtegljaji in ki niso zasitene pred razvrednotenjem valute, ali pa se usmeri na posebne, fiskalno ugodnejše poti.

Posameznik lahko torej del svojega dohodka posveti namenskem varčevanju za neke vrste dopolnilno pokojnino (»pensione integrative«). Tovrstno varčevanje navadno ni obdavčeno in lahko doseže tudi 20 odstotkov dohodka posameznika. V Italiji je ta vsota ze približno deset let omejena na največ 2,5 milijona lir, kar je nedvomno premalo, da bi varčevalcu zagotovilo kaj stvarnejšega za dopolnilno pokojnino. Omenjena vsota pa je tako pod silo razmer postala tudi meja, pri kateri se večina varčevalcev ustavi. Donosnost dopolnilnega zavarovanja je namreč nad vsoto 2,5 milijona lir nižja od drugih oblik investiranja, zato izgubi finančno privlačnost.

Prav zaradi sorazmerno nizke privlačnosti zavarovalninskih pokojnin je v Italiji vladalo veliko pričakovanje, da vlada in parlament končno le pripravita zakonsko osnovo za tretji stebel, in sicer za kolektivne pokojninske sklade, v katere naj bi prispevali tako odvisni delavci kot delodajalci. Najprej se je postavilo vprašanje, ali bodo za te kolektivne sklade prisla v postev ze zbrana sredstva skladov za likvidacijo ob koncu delovnega razmerja, tim. TFR (»trattamento di fi-

ne rapporto«), ki jih trenutno upravljajo podjetja in ki predstavljajo zanje cenen vir finansiranja. Da ne bi prislo do nesporazumov z delodajalci, je v vladnem odloku navedeno, da bodo lahko izkoristile možnost prenosa sredstev iz skladov TFR v pokojninske sklade samo tiste osebe, ki se bodo na novo zaposlile od letošnjega leta naprej.

Drugo pomembno in v Italiji zelo boleče vprašanje so davčne olajšave. Tudi v tem primeru je predlog vlade mnogo bolj omejevalen, kot bi lahko pričakovali. Predvsem ne povečuje omejene zgornje meje 2,5 milijona lir za davčno razbremenitev namenskih varčevanja za dopolnilno pokojnino, po vrhu pa uvaaja celo 15-odstotni odtegljaj na vložene zneske, ki naj bi jih država posredno vrnila varčevalcu v enakih odstotkih takrat, ko bo začel izkoriščati pokojnino, torej cez eno ali več desetletij.

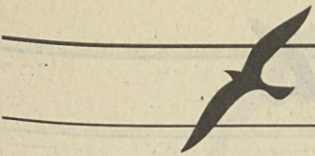
Vladin zakonski odlok, ki naj bi bil osnova za demokratizacijo italijanskega finančnega sistema, se je torej postopoma spremenil v nekaj, kar ni ničemur podobno. Postal je skrupulo, ki gotovo ne more pritegniti pozornosti zaposlenih, zato ga bo treba korenito popraviti in prilagoditi. Država namreč ne more pričakovati, da bo v isti sapi povečala dotok sredstev v svoje suhe blagajne in zaposlenim ponudila finančno zanimive rešitve za čas pokoja. (ok)

Občni zbori sekcij SDGZ: danes obrtniki prihodnji tork pa gostinci

V uradnih Združenja vse informacije o zapadlostih

Kot poročamo posebej, bo drevi ob 20. uri v Prosvetnem domu na Opčinah redni letni občni zbor obrtne sekcije SDGZ, na katerega so njeni člani zaradi vrste pomembnih vprašanj se posebej toplo vabljani. Prihodnji tork pa bodo zborovali člani gostinske sekcije SDGZ, ki ima zaradi težkega gospodarskega trenutka na dnevnem redu prav tako pereče probleme.

Uradi SDGZ so medtem se naprej na voljo za vse informacije v zvezi z odložitvijo vrste zapadlosti, ki bi se bile morale izteci v tem obdobju. Omenimo naj podaljšanje roka za predstavitve dohodkovnikov, za katerih izpolnitev so imeli davkoplacevalci prvotno 45 dni časa, po novem pa jih imajo 75. Rok začne vsekakor teči od dne, ko davkoplacevalec prejme ustrezen obrazec. Za njegovo izpolnitev oziroma pojasnila se lahko člani obrnejo na Slovensko deželno gospodarsko združenje, Ul. Cicerone 8, telefon st. 362925 ali 362949.

MENJALNIŠKI TEČAJI

16. marec 1993

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 LIL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	64,80	66,80	9,10	9,50	6,59	6,87
AMTK plus	65,10	66,10	9,00	9,30	6,65	7,00
Avtohisa	65,20	66,00	8,90	9,50	6,20	6,75
Azur Grosuplje	65,00	65,90	9,12	9,40	6,60	6,95
Banka Vipava	65,07	65,99	9,18	9,35	6,65	6,80
Bobr Fuzine	65,30	65,80	9,20	9,50	6,60	7,00
Bobr Trzin	65,30	65,70	9,20	9,50	6,60	7,00
BTC terminal Sežana	65,10	66,00	9,15	9,40	6,60	6,75
Burin Moste	65,30	66,30	9,00	9,50	6,45	6,85
Burin Center	65,40	65,80	9,05	9,30	6,45	6,85
Come 2 Us*	65,10	66,15	9,10	9,40	6,50	6,90
Dom na trgu	65,40	65,79	9,24	9,34	6,71	6,81
Emona Globtour	64,55	66,30	9,12	9,40	6,25	6,70
Eros Ljubljana	65,40	65,80	9,20	9,40	6,60	6,80
Eros Kranj	65,30	65,90			6,60	6,85
Euroservis Sežana	65,35	65,90	9,00	9,30	6,68	6,77
Eurotours International*	65,20	65,90	9,15	9,60	6,60	6,90
Feniks Markovec Koper*	64,50	66,10	8,90	9,45	6,46	6,99
Feniks Koper*	64,80	66,20	8,94	9,50	6,50	6,99
Feniks Portoroz*	64,80	66,30	8,90	9,45	6,45	6,95
Fiba	64,75	65,95	8,90	9,32	6,55	6,78
Firadas	65,25	66,30	9,10	9,30	6,40	6,90
Galileo - Kozina	65,00	66,00	9,00	9,30	6,65	6,75
Golfurist Ljubljana	65,00	65,95	9,10	9,40	6,55	6,85
Golfurist Domžale	65,00	65,90	9,10	9,60	6,65	7,00
Hida	65,50	65,60	9,27	9,32	6,74	6,79
Hipotekarna banka Koper*	64,20	66,00	9,00	9,50	6,45	6,90
Hranilno kreditna služba	64,90	66,30	9,13	9,40	6,62	7,05
Hram Rozice	65,35	65,70	9,15	9,35	6,70	6,80
Idila Sečovelje	65,10	66,15	9,20	9,45	6,55	6,90
Ilirika Ilirska Bistrica	64,50	66,10	8,90	9,28	6,45	6,80
Ilirika Slovenj Gradec	65,21	65,90	9,21	9,28	6,56	6,89
Ilirika Postojna	65,22	66,00	9,01	9,30	6,70	6,90
Ilirika Sežana	65,35	66,00	9,05	9,30	6,70	6,80
Italdesign*	65,03	65,80	9,17	9,35	6,66	6,80
Klub Slovenijales	65,35	66,00	9,25	9,34	6,70	6,90
Komercialna banka Triglav	64,60	66,15	9,10	9,50	6,50	6,85
Kompas Hertz Celje*	65,00	65,60	9,10	9,35	6,50	6,80
Kompas Hertz Velenje*	65,00	65,60	9,10	9,35	6,50	6,80
Kompas Hertz Idrija*	65,00	65,60	9,10	9,35	6,50	6,80
Kompas Hertz Tolmin*	65,00	65,60	9,10	9,35	6,50	6,80
Kompas Hertz Novo Mesto*	65,00	65,60	9,10	9,35	6,50	6,80
Kompas Hertz Krško*	65,00	65,60	9,10	9,35	6,50	6,80
Kompas Hertz Bled*	65,00	65,60	9,10	9,35	6,50	6,80
Kompas Fintrade	65,20	66,19	9,22	9,35	6,55	6,95
Kompas Holidays	65,40	65,90	9,20	9,40	6,60	6,90
Libertas Koper*	64,80	65,85	9,06	9,37	6,58	6,80
Ljubljanska banka d.d. Lj.	64,55	66,40	9,12	9,43	6,58	6,87
LB Dolenjska banka d.d.	64,25	66,00	9,00	9,40	6,50	6,90
LB Banka Zasavje Trbovlje	64,50	66,10	9,17	9,39	6,45	6,86
LB Splošna banka Celje d.d.	65,00	66,10	9,10	9,40	6,52	7,05
LB Splošna banka Koper d.d.*	63,09	66,18	8,83	9,29	6,29	6,78
LB Kreditna banka Mb d.d.*	64,50	66,50	9,10	9,40	6,60	7,00
MA Vir	65,20	66,00	9,00	9,45	6,70	7,00
Madal*	65,00	65,70	9,12	9,40	6,66	6,75
Media*	65,20	65,90	9,20	9,40	6,70	6,90
Otok Bled	64,83	66,38	9,17	9,41	6,65	6,80
Panna	65,30	65,80	9,20	9,35	6,70	7,00
Petrol*	64,45	66,80	9,23	9,35	6,65	6,90
Pigal Solkan Nova Gorica*	64,80	65,80	9,15	9,40	6,65	6,80
Pigal Kobarič*	64,80	65,80	9,15	9,40	6,65	6,80
Pigal Obutek*	64,80	65,80	9,15	9,40	6,65	6,80
Pigal Diskont*	64,80	65,80	9,15	9,40	6,65	6,80
Poštna banka Slovenije*	63,50	65,80	8,90	9,29	6,10	6,79
Probanka d.d. Maribor	64,30	66,40	9,15	9,50	6,60	6,90
Publikum Ljubljana	65,50	65,75	9,24	9,37	6,70	6,89
Publikum Celje	64,90	65,49	9,15	9,27	6,60	6,89
Publikum Dobova	64,50	65,99	9,08	9,29	6,39	6,80
Publikum Kostanjevica	64,50	65,99	9,08	9,29	6,39	6,80
Publikum Krško	64,50	65,99	9,08	9,29	6,39	6,80
Publikum Maribor	65,30	65,89	9,20	9,29	6,30	6,79
Publikum Metlika	65,10	65,80	9,00	9,40	6,50	6,80
Publikum Mozirje	64,70	65,60	9,09	9,29	6,60	6,90
Publikum Novo Mesto	65,10	65,80	9,00	9,40	6,50	6,80
Publikum Piran	65,00	65,80	9,08	9,28	6,60	6,89
Publikum Tolmin	65,05	65,49	9,07	9,24	6,60	6,70
Publikum Sevnica	65,00	66,10	8,90	9,15	6,45	6,79
Publikum Sentilj	65,45	65,95	9,20	9,33	6,30	6,79
Publikum Sentjur pri Celju	65,05	65,49	9,15	9,28	6,58	6,84
Publikum Trebnje	65,00	66,10	8,90	9,15	6,45	6,79
Publikum Zagorje	65,40	65,99	9,17	9,38	6,60	6,84
Publikum Zalec	65,21	65,59	9,16	9,27	6,60	6,84
Roja	65,45	66,00	9,00	9,45	6,70	6,85
Shalaby	65,00	66,00	8,80	9,40	6,56	6,80
Sit - on	65,20	66,80	9,13	9,41	6,20	7,00
SKB d. d. Ljubljana* **	65,25	65,58	9,27	9,32	6,68	6,85
Slovenijaturist Ljubljana	65,50	65,95	9,26	9,35	6,67	6,82
Slovenijaturist Jesenice	64,90	66,30	9,09	9,48	6,50	6,80
Slovenijaturist zel. postaja Mb.*	65,00	67,00	9,00	9,50	6,10	6,70
Slovenijaturist zel. postaja Lj.*	65,40	66,20	9,15	9,30	6,50	6,77
Slovenska investicijska banka*	65,35	66,20	8,85	9,30	6,40	6,90
Sonce	65,30	65,99	9,18	9,38	6,60	6,90
SZKB	64,90	66,30	9,13	9,40	6,62	7,05
Tartarus Postojna	64,35	66,03	8,94	9,27	6,50	6,76
Tentours Domžale	65,30	66,00	9,00	9,50	6,65	7,00
Tori*	65,20	66,00	9,20	9,42	6,60	7,10
Tourist service Portoroz	64,30	66,10	8,90	9,42	6,50	6,90
Upimo	65,45	65,55	9,26	9,34	6,70	6,80

Tečaj velja danes: * Zaračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA

Pokrita trznica Ljubljana

MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKKE, KRONE, FUNTE, IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVAŠKI DINARJI

Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 52 z dne 16. marca — Tečaji veljajo od 17. 3. 1993 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	73,4615	73,6825	73,9035
Avstrija	040	šiling	100	893,4064	896,0947	898,7830
Belgija	056	frank	100	305,3248	306,2435	307,1622
Kanada	124	dolar	1	83,5573	83,8087	84,0601
Danska	208	krona	100	1634,1191	1639,0362	1643,9533
Finska	246	marka	100	1732,4994	1737,7125	1742,9256
Francija	250	frank	100	1849,1099	1854,6739	1860,2379
Nemčija	280	marka	100	6286,2822	6305,1978	6324,1134
Grčija	300	drahma	100	—	46,4819	46,6213
Irska	372	funt	1	—	153,3424	153,8024
Italija	380	lira	100	6,5063	6,5259	6,5455
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	8,0000	—
Japonska	392	jen	100	88,7937	89,0609	89,3281
Nizozemska	528	gulden	100	5593,5339	5610,3650	5627,1961
Norveška	578	krona	100	1477,2763	1481,7125	1486,1667
Portugalska	620	escudo	100	67,9547	68,1592	68,3637
Švedska	752	krona	100	1332,0632	1336,0714	1340,0796
Švica	756	frank	100	6866,1917	6886,8523	6907,5129
Velika Britanija	826	funt sterling	1	150,7450	151,1986	151,6522
ZDA	840	dolar	1	104,3900	104,7041	105,0182
Evropska Skupnost	955	ECU	1	121,9099	122,2767	122,6435
Španija	995	peseta	100	88,0708	88,3358	88,6008

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 17. MARCA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1)BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10.JUNILJA 1993:					1.000.000	617,243	619,320	1.236,563
85		123,4486%	123,8640%	123,6563%	100,000	61,724	61,932	123,656

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

16.MAREC 1993	v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Azur Grosuplje	7,00	8,50
Fiba	6,00	9,00
Hida	6,00	8,30
Idila	6,50	8,50
Ilirika Ilirska Bistrica	7,00	9,90
Libertas	6,00	9,00
LB Banka Zasavje Trbovlje	6,00	10,00
Ma Vir	6,00	9,00
Otok	3,96	8,48
Sonce	6,00	8,30
Tori	7,00	9,00

Tečaj velja danes: *, Zaračunavajo provizijo: **;

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

16. MAREC 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1580,00	1630,00
neška marka	955,00	977,00
francoski frank	280,00	289,00
holandski gulden	847,00	874,00
belgijski frank	46,00	47,50
funt sterling	2275,00	2345,00
irski sterling	2315,00	2387,00
danska krona	247,00	255,00
grška drahma	6,60	7,50
kanadski dolar	1263,00	1305,00
japonski jen	13,30	13,80
švicarski frank	1045,00	1065,00
avstrijski šiling	135,00	139,00
norveška krona	223,00	230,00
švedska krona	200,00	207,00
portugalski escudo	10,00	10,80
španska peseta	13,00	13,90
avstralski dolar	1110,00	1150,00
madžarski florint	10,00	15,00
slovenski tolar	14,50	15,00
hrvaški dinar	0,80	1,20

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

16. MAREC 1993				
država	banka	nakupni	prodajni	
Avstrija	Posojilnica Pliberk	10,00	11,00	
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,30	11,30	
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,50	11,50	
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,30	11,30	
Avstrija	Posojilnica Ločilo	10,80	11,40	
Italija	Kmečka banka Gorica	14,25	14,95	
Italija	Tržaška kreditna banka	14,50	15,00	

DEVIZNI TRG BEOGRAD

16. MAREC 1993			ZA DEVIZE		
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6371,9498	6391,1232	6410,2966
Francija	frank	100	13200,6050	13240,3260	13280,0470
Nemčija	marka	100	44820,9740	44955,8420	45090,7090
Italija	lira	100	46,5742	46,7143	46,8544
Svica	frank	100	48952,4260	49099,7250	49247,0250
ZDA	dolar	1	747,7500	750,0000	752,2500
V.Britanija	funt	1	1070,9999	1074,2226	1077,4453

Opomba: povzeto po Reuteru.

NOVICE

Britanski opazovalci ZN v Severni Irski

LONDON - Poslanec britanske Laburistične stranke Tony Benn je v ponedeljek zahteval prihod opazovalcev ZN v Severno Irsko. V pismu generalnemu sekretarju ZN Butrosu Galiju je predlagal, naj bi opazovalci, ce bi prišli na to območje, izdelali poročilo o položaju in priporočili ustrezno ukrepanje. VS. Benn je ocenil, da bi opazovalci in kasneje mirovne sile ZN na Severnem Irskem omogočili konec tamkajšnji britanski vladavini. Po njegovem mnenju je to edina pravična rešitev problema Ulstra. (STA, AFP)

Kitajski diplomat pobegnil na Švedsko

MOSKVA - Vang Lidzi, generalni konzul Kitajske v St. Petersburgu v Rusiji, je 13. marca, potem ko so ga kitajske oblasti razglasile za pogrešanega, skupaj z ženo pobegnil na Švedsko. Švedsko zunanje ministrstvo pa je v ponedeljek sporočilo, da se je po begli diplomat takoj po prihodu v državo predal policiji in zahteval politično zatočišče, vendar vzrokov za pobeg ni hotel pojasniti. (AFP, STA)

Češko in Slovaško sprejeli v Gatt

ZENEVA - Gospodarska ministra Češke in Slovaške, Vladimir Dlouhi in Ludovit Cernak, sta v torek v Zenevi kot predstavnika 107. in 108. države podpisala sporazuma o priključitvi v Gatt, ki bo začel veljati 15. aprila. (AFP, STA)

Za vsakega ubitega Rdečega Kmera 40 dolarjev

BANGKOK, PHNOM PENH - Tajska vojska je ponudila svojim državljanom 40 ameriških dolarjev nagrade za vsakega ubitega Rdečega Kmera. Neki tajski general je v torek novinarjem povedal, da s tem poskušajo pripadnike uporniških Kmerov prestrašiti, da ne bi več vdirali v Tajsko, in svoje prebivalstvo spodbuditi k večjemu sodelovanju v boju proti terorizmu. Dodal je še, da je so v zadnjih desetih mesecih na Tajskem ubili 14 kamboskih banditov. Vlada v Kambodži pa zahteva, da Rdečim Kmerom sodi mednarodno sodišče za zločine proti človeštvu in za vodenje etnične čiščenja proti vietnamskemu prebivalstvu v Kambodži. (Reuter)

Dva Palestinca ubita in več kot 70 ranjenih

JERUZALEM - Na zasedenih ozemljih Jordana in Gaze so izraelski vojaki v noči na torek ubili dva Palestinca, več kot 70 pa jih ranili, poročajo palestinski viri. Predsednik izraelske vlade Jicak Rabin, ki se trenutno mudi na obisku v ZDA, pa je v intervjuju za izraelski radio v zvezi s številnimi spopadi izjavil, da bi morali zmanjšati število v Izraelu zaplenjenih Palestincev. (Reuter, STA)

NEMČIJA / SOLIDARNOSTNI SPORAZUM

Denar za gospodarstvo vzhodnega dela Nemčije

Državljeni se bojijo, da se za ukrepi skrivajo le strankarski interesi

MARTA KOS / KÖLN

kazale, da so sposobne ukrepati. Dolgoročno gledano, pa je sprejem solidarnostnega sporazuma pomemben se z drugega vidika. Z drugim načinom financiranja nemških zveznih dežel namreč postavlja temeljni kamen za dejansko zraščanje obeh delov Nemčije. Vzhodni Nemci, prebivalci nekdanje Nemske demokratične republike, doslej namreč niso verjeli, da je Zahodu dejansko do tega, da bi gospodarstvo začel tudi Vzhod. Po drugi strani so se zahodni Nemci počutili izigrane, saj jim je Kohl ob združitvi

obljubil, da nikomur ne bo slo slabše, da davkov ne bodo zviševali, zgodilo pa se je prav to. Zahodni Nemci so doslej plačali že precej, zal pa pravih uspehov ni bilo videti. S kopico drobnih programov za pomoč vzhodnonemškemu gospodarstvu so bolj krpali luknje, medtem ko celostnega programa ni bilo. Solidarnostni sporazum pa je to vsekakor. Zadnja spodbuda za kompromis, za katerega so le redki verjeli, da ga bodo dejansko sprejeli, so bile komunalne volitve v zvezni deželi Hessen. Polom veli-

kih uveljavljenih strank je politikom jasno pokazal, da so volilci siti politike in da je zaupanje v ravnanje oblastniških struktur minimalno. Volilna utrujenost in velika rast števila glasov za desne radikalce sta politike končno prepricala, da morajo ukrepati, ne pa se naprej le besediti.

Glavne točke kompromisa so naslednje:

1. Vsi zaposleni oziroma vsi davkoplačevalci bodo od 1995 naprej plačevali 7,5 odstotkov višji davek. Gre za solidarnostni prispevek.
2. Črtali ne bodo nobene

oblike državne socialne pomoči, bodo pa veliko bolj kot doslej preprečevali zlorabo socialne pomoči.

3. Na novo so določili način financiranja zveze in zveznih dežel. Od leta 1995 naprej bodo dežele dobile 44 odstotkov prihodka od davka na presežno vrednost (Mehrwertsteuer), doslej le 37 odstotkov.

4. Vzhodnonemške dežele bodo dobile precej več denarja kot doslej.

5. Izdelali bodo program za pospešitev stanovanjske gradnje v nekdanji nemški demokratični republiki.

6. Z dodatnimi finančnimi sredstvi bodo izboljšali politiko na trgu delovne sile in s tem zmanjšali število brezposelnih.

7. Črtali bodo nekatere državne izdatke in subvencije v višini 9 milijard mark.

V zvezi nemških sindikatov, v gospodarstvu in industriji so z dogovorjenim zelo zadovoljni. Racunajo, da bo zdaj prišlo do pospešenega vlaganja v vzhodno Nemčijo. Gospodarstvo je s tem dobilo veliko bolj realistične perspektive. Ljudje vedo, kaj jih čaka, to pa bo vsekakor pozitivno vplivalo na oživitve konjunkturo. Prebivalci so do solidarnostnega sporazuma zaenkrat se skeptični. 70 odstotkov zahodnih Nemcev in 76 odstotkov vzhodnih meni, da so pri pogajanjih o sporazumu bolj upoštevali interese posameznih strank, ne pa težav celotne Nemčije.

Delavci kanclerju Kohlu ne verjamejo več.

FINANČNE, MAFIJSKE IN MEDDRŽAVNE AFERE 80. IN 90. LET

Velikopotezni učenci Luckyja Luciana pred obličjem pravice

Če tajni agent med čakanjem pred semaforjem pogleda vstran...

Mafijski šef Al Capone je v 30. letih nehoti prisilil mednarodno podzemlje, da se je začelo učiti tehnike pranja umazanega denarja in v pol stoletja so to prignali do popolnosti. Caponeja so namreč zaprli samo zato, ker ni znal prikriti dobitkov iz svojih dejavnosti. Salvatore Luciano, »Lucky«, veliki mafijski mislec, ni hotel ponoviti Caponejeve usode. Ko je Luciano »pocistil« s starim mafijskim vodstvom in prelomil z nezapisano prepovedjo trgovanja s heroinom, so mu dohodki narasli do neba. Njegov poslovni partner Meyer Lansky je nasel rešitev. V švicarski banki je odprl račun na ime guvernerja Louisiane Hueye Longa, ki je za nasprotno uslugo dovolil odpiranje igralnic v svoji državi. Lansky v naslednjih starih desetletjih ni delal drugega kot izpopolnjeval načine za prenos denarja iz Združenih držav na lepe, čiste švicarske bančne račune. Domnevalo, da prekupčevalci z mamili danes v Združenih državah Amerike zaslužijo 110 milijard dolarjev na leto. Poročilo sedmih najbolj razvitih svetovnih držav iz leta 1990 govori o 232, 115 dolarjih, ki jih prekupčevalci v ZDA in Evropi zaslužijo vsako minuto.

Mednarodna banka za trgovino in kredite BCCI je sla se korak naprej. Zaradi uradnih sedežev v dveh državah je po mili volji skrivala prenose denarja; strogih ameriških nadzorikov se je rešila tako, da je dve banki v Združenih državah nadzorovala naskrivaj. Lastniki BCCI so skrbno negovali svoje vi-

soke mednarodne politične zveze, ki so v tretjem svetu segale do predsednikov in kronanih glav, v Washingtonu pa do najbližjih pomočnikov predsednika Carterja, ki so ostali vplivni tudi po njegovem odhodu. Tako so skrivali pravi namen svojega poslovanja: BCCI je bila en sam velikanski pralni stroj umazanega denarja. Vse bolj in bolj so se zapletali v nezakonite mreže, a odkrili so jih po naključju. Na BCCI je naletel agent ameriške carinske službe Bob Mazur, ko je - kot se veckrat zgodi - v podzemlju zasledoval majhno ribo, medellinskega »poslovneza« uvozno-izvoznih poslov Gonzala Mora.

BARBARA KRAMZAR

Mora je bil tako nepomemben kriminalce, da je denar preciševal v vsotah, manjših od deset tisoč dolarjev, kolikor ameriška zakonodaja dovoljuje bankam brez obvezne prijave. Mazur je upal, da ga bo Mora pripeljal do preprodajalcev mamil Pabla Escobarja, Carlosa Lehderja ali vsaj do Dona Chepa, ki je nadzoroval trgovino v floridski Tampi in Miamiu. Mazur, ki se je pod skrivnim imenom predstavljal kot nadebudni goveec z mamili, je moral svojim poslovnim prijateljem pokazati svoje sposobnosti. Medellinski trgovci so si želeli zvedeti za banko, ki bi imela poslovalnice v ZDA in Panami, da bi si

olajšali preprodajalski posel. Mazur je februarja 1987 odkril BCCI, ko je čakal na zeleno luč pri semaforju v Tampi in po naključju prebral napis »banka« in »mednarodna«. Vrnil se je naslednji dan in takoj odkril neverjetno pripravljenost uslužbencev BCCI, da mu pomagajo pri prenosih velikih količin denarja čez državne meje.

Bob Mazur je zaslužil veliko obsežnejši posel od preprostega sledenja majhnih prekupčevalcev z mamili. Zasumil je, da je prišel na sled mednarodnim mozganom nezakonitega delovanja. Vse drugo je bilo za tako sposobnega tajnega agenta samo rutina. Bobu Mazuru se je v

naslednjem letu posrečilo spoprijateljiti z najvišjimi ljudmi banke BCCI, spoznal je celo karizmatičnega predsednika Abedija. Posnel je pogovore, ki so dokazovali, da sefi BCCI v ZDA vedo, s čim se ukvarjajo.

Ko pa je Mazur hotel, da FBI in druge zahodne varnostne službe zasledujejo BCCI tudi zunaj Združenih držav, je naletel na težave. Washingtonski politiki so odločili, da je prednostna naloga onemogočiti panamskega generala Noriega, agenciji CIA pa se je BCCI očitno zdela še uporabna, saj je imela v tej banki svoj račun. V dveh letih je BCCI sklenila se veliko umazanih poslov in se junija 1991 so se mednarodni preiskovalci odločili za udarec, ki je potem tudi uničil najbolj sleparsko banko na svetu, vsaj od tistih, ki jih poznamo.

Ze med preiskavami o BCCI so namreč izbruhnile nove afere, ki so nezakonita dejanja se bolj povežale z najvišjimi političnimi vrhovi. Italija je danes en sam politično podkupovalski mafijski skandal in kdo ve, kaj se skriva za zidovi bank v vzhodnoevropskih državah?

Ugledni Wall Street Journal je pred slabim letom odkrito obtožil avstrijsko Creditanstalt, da pere umazan denar v vzhodnoevropskih poslovalnicah. Združene države Amerike pa se niso razcistile z afero na najvišji politični ravni, v katero je bila pod predsednikom Bushom vmesna atlantska podružnica italijanske Bance Nazionale del Lavoro. O tem pa prihodnjiki.

PISMO IZ BUENOS AIRESA

Primer ponarejenega vina in drugih ponaredb

ALEJANDRO BRINER

Teško je najti tako zapleteno in hkrati nehvaležno delo, kot je prevajalsko. Dober prevajalec mora ne le do potankosti poznati oba jezika, ampak mora odkrivati slogovne posebnosti in avtorjeve namene; dobro mora poznati miselnosti, ki se pojavljajo na obeh jezikovnih področjih, seznanjen mora biti z jezikovnimi posebnostmi in zlasti mora znati prevesti neprevedljive pojme.

Danes bom govoril o zal precej razširjenem in ze dalj časa navzočem »argentinizmu«. Gre za besedo truco (izg. truco). Od kod ta beseda izvira? Nekateri trdijo, da iz grščine, drugi da iz latinscine, in nekateri celo, da gre za potvorjen angleški priimek. Ne bom se zapletal v nepomembno polemiko o izvoru besede. Pojasnim naj le, da truco pomeni nekaj, kar ni pristno; kar je zlagano, to je ponarejeno, recimo sušmarsko. Tako imamo na primer v umetnosti ponarejeno sliko, falsificirana je lahko diploma, tudi avto, ki ne izpolnjuje standardov. Vse to je truco in se kaj več. Pred letom dni je direktor Državnega denarnega zavoda, dober Menemov prijatelj, s politično propagando natisnil bankovec za en argentinski peso. Razdelil ga je med strankarske somisljenike. Namesto da bi imel bankovec običajni portret narodnozgodovinske osebnosti, je bil na njem natisnjen nasmejan obraz argentinskega predsednika Menema. Ko so mu ponarejeni bankovec pokazali, ga je sam krstil kot »menemtruco«.

Na začetku marca sta se odvijala dogodka, ki sta ponovno zelo popularizirala posrečeno besedico: primer ponarejenega vina in primer filma ponarejene narodno-

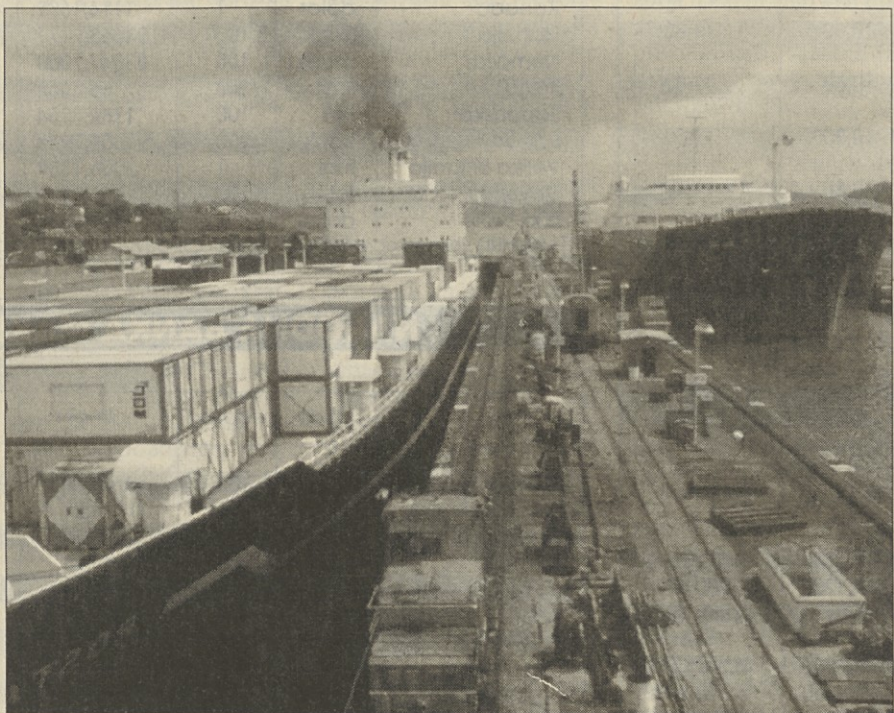
Kljub temu sodnik ni zaprl kleti ali prijel neodgovornih podjetnikov. Tako se je razsirla govorica, da ne gre samo za ponarejeno vino, ampak tudi za sodnika truco (tečejo ze trije nereseni procesi proti njemu). Smrti pa so vseeno pretresle prebivalstvo in tako je sam predsednik Menem ukazal, naj klet zaprejo in sodnika zamenjajo.

Drugi primer, nič tragicen, a z veliko mero razočaranja, pa je film s ponarejeno narodnostjo. Film Adolfa Aristarina Un luger en el mudno

(Prostor v svetu) je najbrz eden izmed najboljših filmov v vsej argentinski filmski zgodovini. Bil je nagrajen na festivalu San Sebastian 92 in dosegel se druga mednarodna priznanja. Kljub temu je Kinematografski institut izbral film El lado oscuro del corazon (Temna stran srca) Eli-sea Subiela, ki se je potegoval za oscarja kot najboljši tuji film. Aristarina pa se ni vdal. Odločil se je, da bo film predstavil v imenu sosedne države, čes da je scenarij napisala Urugvajka in je del denarnih sredstev prišel iz te države.

Na tem koncu sveta, in najbrz tudi na drugih, je zelo razširjeno mnenje, da je vsega kriva vlada. Razumljivo je, da gre za zelo grobo in neresno poenostavitve. Vendar, če razčlenimo oba navedena primera, bomo spoznali, da je državna filmska ustanova tista, ki je povzročila boleče razočaranje, ker ni izbrala najboljšega filma. Kar za zadeva ponarejeno vino, je spet očitno vprašanje državne odgovornosti zaradi pomanjkljivega nadzorstva. Nedavno je bila objavljena shrlljiva raziskava: kar petnajst odstotkov prehrambenih izdelkov v Argentini ni primernih za zdravo prehrano, štirinideset odstotkov pa jih ne vsebuje tistega, kar piše na njihovih nalepkah. Velik del konzerviranih proizvodov vsebuje skoraj po vsem svetu prepovedane konzervanse. Vedicna proizvajalcev sadja in zelenjave pri skropljenju uporablja škodljive snovi.

Ta prispevek (in tudi vsi prejšnji), predvsem vse trditve v njih, se ujemajo z resničnimi dejstvi. Zato upravičeno prosim, naj nihče ne misli, da ima opravka s ponarejenim prispevkom.

Panama, nekdanji raj za pomorske prevoznike - In preprodajalce (Foto: T.H.)

HRVAŠKA / ZA ČLOVEKA DOSTOJNO ŽIVLJENJE

Istrani zavrnili sodelovanje v Šarenićeve vladi

Vse več obtožb na račun vojnih dobičkarjev iz vrst HDZ

PAZIN - Istarski demokratski sabor (IDS) Ivana Jakovčica je zavrnil ponudbo premiera Hrvoja Šarenića, naj bi nekaj Istranov vstopilo v hadezejevske vlado. Predlog je bil naslovljen Jakovčicu po nedavnem sestanku pomiritve med IDS in HDZ v Zagrebu. Stranka dr. Tudmana s tem skuša nekoliko znižati se zmeraj zelo visok jež med Zagrebom in Istro, zlasti se, ker na polotoku hrvaska vladajoča stranka nima skoraj nobenih simpatizerjev. Večino glasov za županijske volitve so pobrali pristasi Ivana Jakovčica, ki pa je kljub temu moral pogoltniti zelo ostre kritike v vrstah IDS, ker naj bi baje »pokleknil« pred vodjem HDZ v Zagrebu, ne pa pred Tudmanom kot predsednikom države.

Ivan Herak, saborski zastopnik IDS, ki se je pred kratkim pogovarjal s premierom Šarenićem in s Tudmanovo desno roko Josipom Manolićem o morebitnem vstopu v vlado, je izjavil, da Istrani na to ne morejo pristati. Razlike med HDZ in IDS so nadvse očitne, saj Istrani zagovarjajo avtonomijo regij, Tudmanova stranka pa se zavzema za močno centralizacijo. Herak poudarja, da bi bila vlada demokracije enotnosti namesto sedanje hadezejevske glavni pogoj, da bi IDS sprejela katerega od ministr-

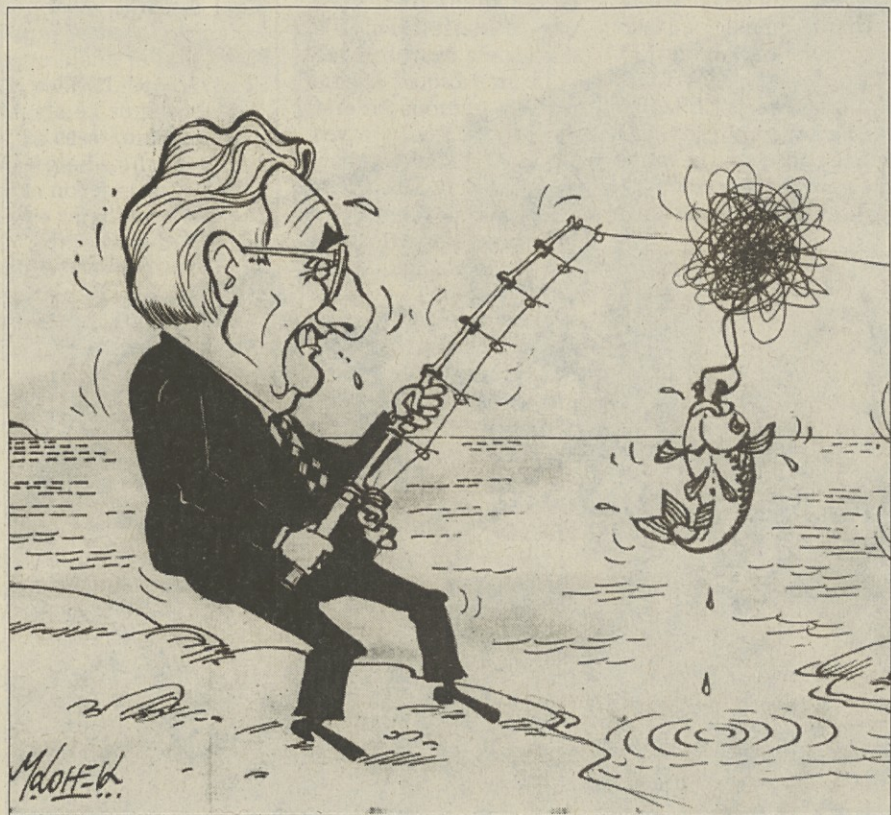
stih stolčkov. Hrvaska opozicija, pa tudi nekateri liberalnejši člani HDZ, zagovarjajo vlado demokracije enotnosti, saj mnogi menijo, da je Hrvaska zabredla v zelo resne gospodarske in socialne težave, za katere ni kriva samo vojna. Božo Kovacević, tajnik liberalov, najmočnejše opozicijske stranke, je izjavil, da je Šarenićevi vladi potekel rok. Takšno stališče ni osamljeno, zlasti se po »kratkem stiku« med vlado in sindikati o višini nadomestil, pa tudi sprico nesposobnosti, da bi zaustavila narasčajočo plimo vsakovrstnega kriminala v državi. Stevilnim Hrvatim je jasno, da v sedanjih vojnih razmerah ne morejo računati na spektakularno visoke zaslužke, vseeno pa zaposleni zahtevajo »človeka dostojno življenje«. Hrvati so zelo ogorčeni zaradi vojnih dobičkarjev, zlasti v vrstah HDZ, zato liberali zahtevajo, da politični funkcionarji na začetku in ob koncu svojega mandata javnosti omogočijo vpogled v svoje premoženjsko stanje. Kupo zolca, zaradi katere bi utegnil Šarenić oditi s svojega premierskega stolca, morajo zdaj piti Dalmatinci. Drastične redukcije elektrike, ki večino dneva in noči Dalmacija pušcajo v mraku, se vse bolj povezujejo z nesposobnostjo vlade, ki takšnega stanja ni predvidela

GORAN MORAVCEK

in ni pravčasno sprejela potrebnih ukrepov. Poleg tega Šarenićevo ime povezujejo s tako imenovanim nuklearnim lobijem, saj je znano, da namerava sedanji premir Dalmaciji »podariti« nuklearno oziroma termoelektrarno na uvoze, ni premog, kar Dalmatinci zavrta. Skoraj vse pomembnejše opozicijske

stranke v Splitu so včeraj zahtevale Šarenićevo odstop. Zagrebški Vijesnik, ki večinoma zagovarja stališča hadezejevcev, saj ga kot glavni urednik vodi Božidar Petrac, visok funkcionar HDZ, je že napovedal padec Šarenićeve vlade. Kot piše ta časopis, naj bi namesto premiera kmalu prišel Nikica Valentić, sedanji generalni direktor Ine. Šareniću so menda rezervirali položaj

ministra za zunanje zadeve, medtem ko naj bi sedanji minister dr. Zdenko Skrabalo odšel za veleposlanika v Svico. V teh zelo nejasnih razmerah je jasno, da IDS ni mogel sprejeti ponujenih ministrskih mest v vladi. Poleg tega bi morebitna koalicijska s HDZ pomenila se večji razkol znotraj IDS, kar je bil morda tudi poglavitni cilj Tudmanove ponudbe Jakovčicu.

Karikatura: M. Kohek

SLOVENIJA - HRVAŠKA

Urejevanje odnosov med državo in verskimi skupnostmi

Na novinarjevo vprašanje, kaj je treba najprej urediti med državo in cerkvijo, je ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šušter povedal, da »gre v prvi vrsti za pravni položaj cerkve«. V Sloveniji in sosednji Hrvaški namreč v zadnjem času poteka pravno urejanje verskih skupnosti z državo.

Zanimivo je, da je za reševanje vprašanj verskih skupnosti v obeh državah najbolj zainteresirana rimsko-katoliška cerkev, tako je vsaj mogoče zaščititi iz javnih razprav. Se bolj zanimivo pa je, da so v Sloveniji in na Hrvaškem že zdavnaj imenovali mešani državno-verski komisiji, ki pa se nista nikoli sestali, predvsem zato, ker je odpovedala »državna stran«.

Kje se je zataknilo med državno (oziroma državama) in verskimi skupnostmi? Na to je težko odgovoriti, saj sta obe strani zainteresirani, da se vprašanje verskih skupnosti pravno uravna čimprej in čimbolj kvalitativno. Po vsej verjetnosti prihaja do zastojev zaradi podedovane mentalitete in podedovanih odnosov iz prejšnjega, socialističnega sistema, v katerem je odnos med državo in cerkvijo uravnaval zakon, ki je cerkvi strogo dolocal meje njenega delovanja, vse pa je bilo usmerjeno skozi verske komisije, od občinske do republiške ravni.

Zdaj bi morali verske skupnosti zakonsko izeenaciti z drugimi, zastavlja pa se vprašanje, kako to urediti, ne da bi po eni strani verske skupnosti zadele ob nekatere pravice oziroma, da se po drugi družba ne bi preveč »klerikalizirala«. Ustava sicer predvideva svobodo delovanja verskih skupnosti, a mladi državi vseeno cutita potrebo, da posamezna vprašanja uredita z zakonom, v Sloveniji tudi s konkordatom.

Na Hrvaškem je pripravljanje zakona vneslo se največ zmede,

zlasti ob tem, da vemo, da v evropskih državah, za katere menimo, da so vzor demokracije, takšne odnose urejajo prav z državno ustavo, z zakoni pa verskim skupnostim krojijo takšno usodo, kot jo imajo drugi. Zagrebški odvetnik Matija Očić, ki zastopa rimsko-katoliško cerkev na Hrvaškem, je pripravo takšnega zakona postavil pod vpra-

DARKO PAVIČIĆ

saj, največ zato, ker predlagani osnutek ministrstva za pravosodje in upravo zajema celo vrsto kontradikcij, prav po socialističnem receptu. Nastaja namreč vtis, da so verske skupnosti »nekaj posebnega v državi« in jih je zato potrebno podpreti z zakonom, ne glede na to, ali gre za njihovo splošno javno ali gospodarsko delovanje.

Zagrebska katedrala

Pritisk za čimbolj vsebinsko reševanje pravnega odnosa med cerkvijo in državo prihaja z obeh strani, iz vsakdanjega življenja cerkve in iz samega Vatikana, pa tudi od papeža, ki lani ni zamudil priložnosti, da je tako slovenskim kot hrvaškim skofom omenil nujnost uravnavanja teh odnosov. Kako je vsa zadeva na Hrvaškem pripeljana do absurda v pravnem smislu, najbolje ponazarja podatek, da v zakonu, ki naj bi uravnaval odnose med državo in verskimi skupnostmi, predvidevajo tudi evidentiranje verskih skupnosti pri ministrstvu za pravosodje in upravo, ki ne predvideva, ali bodo tisti (npr. katoliki, ki jih je 77 odstotkov), ki jih ne evidentirajo, postali ilegalni? Bolj praktičen primer pa je nemara Slovenija, kjer so lani v Mariboru zaustavili pobudo za ustanovitev katoliške banke, saj cerkev pred zakonom ni obstajala kot »fizična in pravna oseba«, da bi lahko kot takšna ustanovila banko.

Primerov je prav gotovo veliko, od statusa duhovnikov in njihovega položaja v družbi, socialnega zavarovanja, gospodarskih vprašanj in človekoljubne dejavnosti, vsega, kar pravzaprav predstavlja življenje neke verske skupnosti. Postsocialistične države, v katerih je se pred kratkim veljal »uračni« ateizem, so se znašle pred veliko dilemo. »Dogovoriti se je treba, kako bomo to vprašanje rešili, da ne bi bilo v javnosti znova napačnih predstav,« je rekel ljubljanski nadškof, hkrati pa dodal, da »cerkev ne zahteva nobenih privilegijev«.

Se kako očitno pa je, da cerkev išče rešitev za problem, pri katerem se marsikaj zaustavi, kar jo ne glede na trenutni zastoj spravlja v položaj enakopravnega sogovornika z državo, naj gre za takšno ali manj pomembna vprašanja.

ZRJ / BOBBY FISHER

Sankcije malo drugače

Velemojster se preseljuje iz hotela v državno vilo in nazaj

ŽARKO RAJKOVIĆ

BEOGRAD - Kralj saha Bobby Fisher ni dokončal partije z organizatorjem svoje spektakularne vrnitve na šahovsko prizorišče, z zasebnim bankirjem Jezdimirjem Vasiljevićem. Prav nasprotno, po begu gazda Jezda mu z vseh strani grozi mat. Ker je prekršil prepoved o spor-tnih srečanjih v Jugoslaviji, se Fisher ne more vrniti v ZDA. Doslej je prebival v najbolj luksuznem apartmaju hotela Interkontinental, vse račune za njegove stroške pa je placeval propadli Jezdov jugoskandik. Zdaj prihajajo novi računi, za katere osebe hotela ni prepričano, da bodo tudi plačani. Preprosto povedano, ob vsem spoštovanju in casteh je direktor hotela pripravljena Bobbyju Fisherju pokazati tudi - vrata!

Sam Fisher zaenkrat molči. Kakor prej je tudi zdaj zlasti novinarjem težko priti do njega. Od ljudi iz hotela je mogoče zvedeti le to, da se je medtem šahovski velikan enkrat že preselil iz apartmaja, a se je vanj tudi hitro vrnil. Ni bil zadovoljen z bivanjem v veliki vili z bazenom na Dedinju. Zaradi njegovega prijateljstva z madžarsko šahistko, ki ga je menda vrnila v boje na 64 poljih, naj bi se preselil na Palic, ob jezero med jugoslovan-

ske in madžarske meje. Do te kombinacije pa ni prišlo. Odpadla je tudi druga priložnost z državno vilo na Dedinju, ki so jo srbski mogotci ponudili Fisherju za neizmerno zaslu-gue, ker je ostal in navkljub sankcijam odigral dvoboj s Spaskim v Jugoslaviji. Fisher se tudi ne more vrniti na Sv. Stefan. Ko je pobegnil njegov sponzor Vasiljević, je prenehala tudi pogodba o zakupu tega ekskluzivnega letovišča. In tako se je Fisher praktično znašel na cesti.

Ameriški velemojster zaenkrat ni brez denarja. Z vsoto, ki jo je prejel, bi precej udobno živel v teh krajih do konca svojega življenja. Vendar pa nam tudi v samem Jugoskandiku ni znal nihče povedati, ali je bila Fisherju izplačana celotna nagrada ali pa se je, kot je imel navado, gazda Jezda z velemojstvom dogovoril za obroke. Vasiljević se skoraj vsak dan oglašal iz svojega izgnanstva v Izraelu z novimi in vse bolj protislovnimi izjavami. Doslej se nikoli ni omenil Fisherja. Če tega ne bo storil v prihodnjih dneh, se bo moral Fisher znova preseliti v državno vilo na Dedinju. Seveda s pogojem, če ga, zaradi sponzorja gazda Jezda medtem ni pozabil tudi - Milošević!

SRBIJA / KRIMINAL

Ljudje iz podzemlja čez noč izginili z beograjskih ulic

Zatišje pred viharjem, pravijo poznavalci

ZORAN JELIČIĆ

BEOGRAD - Prebivalci glavnega mesta so si prejšnji teden, odkar se je začela kampanja proti zatiranemu kriminalu, hkrati pa jim je ta povod zbudil tudi skrb, oddahnili: kakšna so zagotovila, da država ne bo že jutri znova potrebovala kriminalce? Univerzitetni profesor in vodja Kmečke stranke dr. Dragan Veselinov je v nedeljo zvečer javno opozoril, da gre za kampanjo, in ne za pravno državo, saj bi takšna država že zdavnaj morala redno in sistematično zatirati kriminal.

Do začetka prejšnjega tedna je policija osrednje beograjske občine dobivala na dan povprečno po 60 prijav o krajah in divjastvu. Od zdaj pa vsak dan v povprečju prideta po dve prijavi, tako da se logično vsiljuje vprašanje, zakaj je oblast cele mesece preprečevala policiji, da bi opravljala svoje delo. Javnosti seveda niso znani podatki o osupljivem zmanjšanju kriminala v središču Beograda, a veliko spremembo je mogoče zaznati ze s prostim ocesom. Z ulic so čez noč izginili thiotapci in trgovci z valutami, skozi mesto pa je skoraj hitreje, če greste peš kot z avtomobilom. Ulice so namreč preplavljene s policijskimi patrolami, ki zaustavljajo voznike, zlasti tiste s tujimi in dražimi avtomobili, ki preverjajo dokumente in tovarniške številke na motorjih. »Carsija« se ze na veliko hahlja ob zgodbicah, koliko ukradenih avtomo-

ZR Jugoslaviji blizu 11.000 oficirjev nima stanovanj), hkrati pa gre za neproznost vojske ob hitrem razslojevanju družbe; pocasi prihaja na dan tisti del, ki se ponasa z bogastvom, kakršnega si je bilo včeraj komaj mogoče predstavljati.

Povsem drugačni zaradi do kampanje za zatiranje kriminala prihajajo iz vrst zagovornikov

državljanske nepokorščine, ki ji je bila v soboto posvečena redna tribuna »beograjskega kroga«. Na sami tribuni niso prišli dlje od starih predlogov (na primer o zastojnski propagandi državne televizije in podobno), vendar pa se v javnosti vse bolj zlagajo koski nekega navedenega mozaika, ki bi ga lahko zajeli v vprašanju: Kaj je pravzaprav država in kakšno državo je treba placevati?

Konkretno receno, cemu placevati ogrevanje v celoti, ce pa so radiatorji veckrat mrzli kot topli? Cemu placevati javni prevoz, ce je manjše sté-tilo vozil povzročilo tolikšno gnečo, da je v avtobus komaj mogoče priti ali iz njega izstopiti na zazeleni postaji? Cemu placevati davek državi, ki bolj omejuje kot pomaga podjetnikom? Zakaj navsezadnje placevati državo oziroma oblast, ki je pravzaprav povzročila, da je prišlo do mednarodnih sankcij, in svoje prebivalstvo pripeljala v položaj splošne politične, pravne, gmo-tné in verske negotovosti?

Teh zakaj je neskončno sté-tilo, jasno pa je, da jih bo komaj manjše sté-tilo mogoče spremeniti v dejansko državljansko nepokorščino. A tudi to bi bil, kot zagotavljajo treznejši, korak na dobri poti demokratičnega in ustvarjanja stabilnega družbenega in političnega prizorišča na Balkanu. Država bo takrat servis, ne pa lastnik državljanov.

Beograjska razglednica (Foto: Peter Skit)

NOVICE

Zakon o visokem šolstvu

LJUBLJANA - Komisija državnega sveta za nego-spodarske dejavnosti je na včerajšnji seji podprla predlog za izdajo zakona o visokem šolstvu. Zakon o visokem šolstvu bo ponovno vzpostavil univerzo v klasičnem svetovnem pomenu in bo povezal izobraževanje in raziskovanje.

Univerza bo s tem zakonom postala središče strokovne svobode, svobode organiziranosti delovanja in oblikovanja nacionalnega programa, je povedal rektor ljubljanske univerze dr. Miha Tisler, ki je predstavil predlog zakona. Zakon je pozitivno ocenil tudi predstavnik ministrstva za solstvo in sport dr. Pavle Zgaga, ki je dejal, da vsebuje mehanizme za integriranost, vendar dopušča samostojnost članicam univerze. Tudi predstavniki studentske organizacije so zadovoljni z zakonom. Pripombe imajo le na teze, ki določajo položaj studentov. Zavzeli so se za oblikovanje studentskega servisa, ki bi lahko sodeloval v določenih organih univerze. Svetnik Polde Bibić je komisiji povedal, da je sredstev za kulturo v proračunu vse manj.

Od leta 1990 so se zmanjšala ze za 31, 7 odstotka. Bibić je tudi dejal, da sedanji predlog proračuna razpusca določene kulturne dejavnosti, zmanjšuje produkcijo v kulturnih ustanovah, odpravlja sredstva za nakup knjig v knjižnicah in za snemanje filmov, zmanjšuje pa tudi vsoto denarja za investicije. (STA)

Svet Evrope svetuje komisiji državnega sveta

LJUBLJANA - Strokovnjaki Sveta Evrope (SE), ki so se včeraj sestali s poslovnico komisijo državnega sveta (DS), so opozorili, da poslovniško besedilo ne domneva nobene razprave o kandidatih pred volitvami o svetu in da bi bilo treba v njem natančneje določiti odnos med svetniki in volilnim telesom.

Iz predloženega poslovniskega besedila tudi ni razvidna vloga državnega sveta pri sprejemu državnega proračuna, vse štiri clane strokovne skupine pa je presenetila možnost korespondenčne seje, ki jo za nujne primere predvideva poslovnik državnega sveta.

Francoski strokovnjak Yves Michel je povedal, da se davki vedno sprejemajo z zakonom in bi način reševanja brez zakona lahko pomenil zanikanje pravne države in neke vrste državni udar. (STA)

Pogojno odpustili 66 obsojencev

LJUBLJANA - Komisija za pogojni odpust pri ministrstvu za pravosodje je v rednem trimesečnem roku na sejah v tem mesecu obravnavala 144 prošenj za pogojni odpust, ki so jih vložili obsojenci v kazenskih poboljševalnih zavodih v Sloveniji. Komisija je ugodila prošnjam 66 obsojencev in jih pogojno odpustila, je sporočil vodni urad za informiranje.

Sodelovanje je uspešno (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

STRANKE IN SINDIKATI

Vlada naj ne pozabi, da ima tudi papirna industrija prihodnost

LJUBLJANA - Na včerajšnji novinarski konferenci so predstavniki vodstva Slovenske ljudske stranke spregovorili o svojih pogledih na reševanje težav papirne in celulozne industrije. Sodelovala sta tudi Dušan Rebolj, predsednik konfederacije slovenskih sindikatov Pergam, in Aleksandra Libensek, predsednica sindikata podjetja Videm.

Rebolj je povedal, da je propadanje papirne industrije posledica neopredeljenosti slovenske vlade do te industrije, ki je nacionalnega pomena

za Slovenijo. Ta dejavnost ima namreč veliko prednosti - je izvozno usmerjena in ima lastne surovine. Zaradi nejasne politike vlade prihaja do prodaje podjetij tujcem. Konfederacija slovenskih sindikatov Pergam se je zaradi omenjenih težav odločila za protestni shod, ki bo 23. marca.

Aleksandra Libensek je povedala, da izguba Vidma znaša okrog 300 milijonov nemških mark in da je v podjetju se vedno zaposlenih 1.000 delavcev. Franc Zago-

zen, predstavnik SLS, pa je menil, da bi morali sprejeti odločitev, da se celulozna industrija rešuje tudi z odpovedjo prometnega davka na les, ki znaša 10 odstotkov.

Ko so spregovorili o privatizaciji, je podpredsednik komisije za nadzor postopkov preoblikovanja podjetij Ludvik Toplak dejal, da papirna industrija grozi, da jo bodo prodali pod ceno. Po mnenju Dušana Rebolja bi se moralo v državnem zboru oblikovati telo, ki bi spremljalo proces privatizacije. (I. Š.)

JAVNI PROTEST UPOKOJENCEV / NEZADOVOLJNI Z ZAKONOM

Ogrožena eksistenca

Navajajo, da je življenjski standard večine upokojencev že pod robom ali na robu golega preživetja - Delegacijo sprejeli predstavniki državnega zbora in predsednik vlade

KATARINA NOVAK

LJUBLJANA - Upokojenci iz vse Slovenije, ki so se včeraj zbrali na javnem protestu pred dvorano Tivoli, od koder so se napotili najprej pred poslopje državnega zbora, nato pa se vlade, so tako izrazili svoje nezadovoljstvo s trenutnimi razmerami v družbi in s svojim socialnim in ekonomskim položajem. Ogorčeni so zlasti nad tem, da je bil interventni zakon o usklajevanju pokojnin in denarnih nadomestil za primer brezposelnosti v letu 1993 sprejet po hitrem postopku in brez (vsaj delnega) upoštevanja njihovega mnjenja.

Pred parlamentom je predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije Stanko Hvale prebral protestno izjavo. Upokojenci zahtevajo, naj državni zbor omenjeni zakon razveljavi ali spremeni. Pri tem želijo sodelovati kot enakopravni udeleženci, povabljeni k oblikovanju in podpisu socialnega pakta in programa socialne varnosti. Predlagajo, naj se predpisi, ki zadevajo njihove interese, ne sprejemajo brez javne obravnave. Menijo tudi, da je umetno skonstruirano 85-odstotno razmerje starostne pokojnine, preračunane za polno pokojninsko dobo, nasproti povprečni plači. Upokojence posebno moti (to so

izrazili tudi na transparentih in z glasnimi protesti), da jih obravnavajo kot predmet in ne kot aktiven enakopraven subjekt, na katerega oblast (stranke) ne bi smele pozabiti, saj steje 450.000 (volilskih) dus.

V parlamentu je triclansko delegacijo sprejela podpredsednica odbora državnega zbora za zdravstvo, delo, družino

in socialno politiko Metka Karner-Lukac, ki je zagotovila, da bo odbor ze v ponedeljek obravnaval ta vprašanja, k sodelovanju pa so povabili tudi predstavnike upokojencev. Izvedeli smo, da sta poslanski skupini Demokratske stranke in Združene liste predlog za

spremembo zakona zedali v postopek. Državni zbor, ki se, kot je dejala Lukaceva, zaveda, da so težave upokojencev zelo zgoče in jih je treba ustrezno rešiti, bo menda ze v torek dnevni red seje razsiral s to točko.

Po dokaj burnih odzvih, vzklikanju in neljubem incidentu pred glavnim vhodom v parlament so se zbrani upokojenci napotili pred zgradbo vlade, kjer je njihove predstavnike sprejel ministrski predsednik dr. Janez Drnovsek. Tudi njemu so izročili protestno izjavo. Hvale je dejal, da se sicer zavedajo gospo-

darskih težav, vendar želijo biti enakopravno sodelovati pri reševanju razmer. Pri takem gibanju plač in pokojnin, kakršno je bilo pretekle mesece, bi prišlo do zloma sistema in gospodarske politike, je dejal Drnovsek in dodal, da so omejitve zacasne in da ne bodo bistveno prizadele standarda delavcev in upokojencev. Ce pa bi bile posledice interventnega zakona za upokojence prehude, bo sam sprožil pobudo za ustrezne popravke. Letos naj bi prišlo od 3- do 4-odstotnega povišanja plač in pokojnin (in ne več do dvostevilnega odstotnega povečevanja kot doslej). Se pred nekaj leti je prisel en upokojenec na 3,6 aktivna delavca, zdaj

pa je to razmerje ze skrb zbujajoče, saj znaša 1:1,8. Da bodo pokojnine konec marca nižje kot februarja, je posledica gibanja plač. Delegacijo upokojencev je premier seznanil tudi s tem, da so morali pri usklajevanju proračuna marsikje "močno zarezati", da pa se delež za gospodarstvo in socialno realno povečuje, medtem ko se za vojsko in policijo zmanjšuje.

O poslanskih plačah je Drnovsek povedal, da jih je sprejel prejšnji parlament, sami pa so sugerirali njihovo 20-odstotno zmanjšanje. Premier se je s predstavniki upokojencev pripravljen se sestati, v času omejevanja plač pa bo tretjino svoje namenil v človekoljubne namene.

Statistika je neusmiljena

Povprečna pokojnina je lani znašala 21.775, starostna 23.977, invalidska 19.853 in družinska 17.056 tolarjev. Manj kot 35.000 tolarjev je vsak mesec prejelo 78 odstotkov vseh upokojencev v Sloveniji. Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je bilo lani namenjenega 13, 5 odstotka domačega bruto proizvoda, ce pa bi se dosedanja gibanja nadaljevala, bi dosegli ze 15, 5 odstotka. Korekcija za letos znaša 14, 5 odstotka, kar je se vedno vec kot lansko leto.

Pokojnine, ki jih bodo upokojenci prejeli konec marca, bodo manjše kot februarja, za kar pa ni kriv nov zakon, saj bo novi način usklajevanja pokojnin v veljavi sele v začetku prihodnjega meseca.

SLOVENIJA IN HRVAŠKA

Kmalu podpis konvencije o socialnem varstvu

Sestanek ministrov Puharjeve in Juras Sodelovanje je uspešno

MIRA GACNIK

OTOCEC - Ministrica za delo, družino in socialno varstvo Jožica Puhar se je včeraj na Otočcu sestala s hrvaskim ministrom za delo in socialno varstvo Josipom Jurasom. Navzoči so bili tudi hrvaški in slovenski predstavniki ministrstev za zdravstvo in zavodov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje.

Aktivnosti za pripravo konvencije o socialnem zavarovanju, ki so se začele ze lani, tako prehajajo v sklepno fazo. Hrvasko ministristvo je včeraj izročilo osnutek besedila. Kot je dejal Josip Juras, lahko do podpisa konvencije pride ze čez mesec dni. Ta konvencija bo po mnenju Jožice Puhar zelo podobna bilateralnim konvencijam, ki jih je Slovenija podpisala z drugimi evropskimi državami. Delegaciji

razumu, ki bo urejal položaj vojnih veteranov in številnih vojnih invalidov, pa tudi vprašanje zrtev vojne ob razpadu nekdanje Jugoslavije. Ob tem so poudarili, da je treba urediti tudi vprašanje urejanja grobišč. »Govorili smo tudi o uporabi počitniških zmogljivosti, ki jih potrebuje Hrvaska ob preseljevanju beguncev,« je dejala Jožica Puhar. »Menimo, da je te zmogljivosti možno uporabljati le ob predhodni najavi in soglasju lastnikov. Pomembno je tudi, da ti objekti niso komercialni.«

Delegaciji slovenske in hrvaske strani sta se dogovorili, da se na novem delovnem sestanku srečata čez mesec dni. Do takrat naj bi slovenska stran pripravila svoje pripombe na osnutek konvencije o socialnem varstvu.

DRŽAVNI ZBOR / KOMISIJE

Sprememba na vrhu

Zmago Jelinčič predsednik odbora za obrambo

IRENA ŠORN

LJUBLJANA - Zmago Jelinčič, predsednik Odbora za obrambo, je včeraj sklical sejo Odbora državnega zbora za obrambo, ki je potekala v prostorih Državnega zbora. Po predstavitvi članov odbora je Jelinčič dejal, da Odbora za obrambo ne zanima nacrt dela Ministrstva za obrambo in da lahko začnejo delati tudi brez njih. Vendar bi moral odbor dobiti vse njihove dopise na vpogled, da bodo lahko ne glede na ime ministra tehtali njihovo delo, je dejal Jelinčič. Omenil je, da je sedanja obramba slabo vodena, saj kljub kršitvam slovenskega zračnega prostora protizračna obramba ne stori nič. Prav tako ni namen obrambe države v nakupu avtomobilov Puch za rekrute. Odbor je sogla-

sno sprejel sklepe, naj vlada najkasneje do 29. marca, osem dni pred naslednjo sejo, predloži najnovije podatke in papirje o nacionalni varnosti. Prav tako bodo prosili Ministrstvo za obrambo za poročila o izvajanju civilnega sluzenja vojskega roka, o ravnanju in upravljanju z vojaškimi objekti bivše JNA, o porabi finančnih sredstev ter poročilo o komandnem kadru v TO in v Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije. Jelinčič namreč meni, da kadrovska služba se vedno vodijo neslovenski in da so ukazi v srbohrvatskem jeziku.

Neslovenski gradijo koncept obrambe na konceptu

Poslej bo predsednikoval Jelinčič (Foto: A. Pavletič/TRIO)

STRANKE / SODELOVANJE

Srečanje SKD in HDZ

Stranki s podobnim programom (Foto: A. Pavletič/TRIO)

LJUBLJANA - Včeraj sta se prvič sestali delegaciji Slovenskih kršćanskih demokratov (SKD) in Hrvatske demokratske skupnosti (-HDZ). Na novinarski konferenci je vodja delegacije SKD Edvard Stanič, ki je glavni tajnik stranke, povedal, da je vrnitev medsebojnega zaupanja ključnega pomena za Slovenijo in Hrvasko. V prihodnje se nameravajo obveščati o aktualnih vprašanjih in zadevah. Vodja delegacije HDZ dr. Ivica Pašalić pa je povedal, da so njihovi problemi drugačni kot slovenski, vendar stranki družijo podobni programi in skupni interesi. (I. Š.)

EVROPSKA SKUPNOST / RAZISKAVE

Zadovoljni Kranjec?

Raziskava kaže, da so Slovenci najbolj zadovoljni z novim sistemom

TINA LUCU

in Slovenci, saj se je kar 62 odstotkov prebivalcev odločilo za pritrdilen odgovor.

Kljub velikim gospodarskim težavam prebivalci večine držav močno podpirajo oblikovanje trznega gospodarstva in menijo, da so ekonomske reforme prepocasne. Izjema je Makedonija, kjer je večina ljudi proti trznemu gospodarstvu in privatizaciji.

V Sloveniji več kot polovica anketirancev meni, da so človekove pravice

spostovane, kar nas spet uvršča v zgornji del razpredelnice.

Nacionalni radio je medij, ki mu prebivalci Vzhodne in Srednje Evrope najbolj zaupajo. Takoj za njim je televizija, precej manj pa verjamejo tisku.

Slovenija z 92 odstotki absolutno vodi pri podpori vstopu države v Evropsko skupnost. Prebivalci so na ta pomemben korak pripravljeni čakati pet let.

Najbolj zadovoljni in optimistični so Slovenci, mlajši od 25 let, zlasti moški in tisti z visokimi plačami.

ČEŠKA / ZGODOVINSKO OZADJE

Češka in sudetski Nemci

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ/PRAGA - Po mirnem preobratu 1989. leta je na Češkem in Moravskem postalo tudi v zvezi z vprašanjem sudetske nemške manjšine spet bolj živahno. Opravičilo takratnega českoslovaskega predsednika Václava Havla, čes po vojni izgon nemške manjšine je bil krivica in zločin, ki je kajpada dodatno poskrbelo za to, da je vprašanje spet postalo politikum.

Po breobratu pa se je tudi za manjšino samo začelo novo obdobje, saj so videli popolnoma nove možnosti političnega in organizacijskega dela. V novi češki državi zdaj obstojata dve sudetsko-nemski zvezi, ki hoteta zastopati interese nemške narodne skupnosti. Le-ta je stela pri zadnjem uradnem stetju okoli 54.000 oseb, predsednik 'Dezelnega zbora Nemcev v česki republiki' (združenje 22 kulturnih društev s sedežem v Liberecu/Reichenbergu), Erwin Scholz, pravi, da jih je po vsej verjetnosti se okoli 100.000. Njegovo združenje se zavzema za sodelovanje in lojalnost do nove države, svoje naloge in cilje vidi predvsem na kulturnopolitičnem področju.

Drugace je z 'Demokraciicno stranko Sudetov' v Pilsenu, ki sicer ni uradno registrirana kot stranka, zato pa je iz njenih vrst prišlo že kar nekaj 'političnih mučnikov'. Jaroslav Blümel, član vodstva stranke, je lani v televizijski diskusiji zagrozil, če češka vlada ne bo ugodila zahtevam njegove stranke - namreč reviziji Beneševih dekretov, ki so bili po vojni osnova za izgon Nemcev - potem bi lahko prišlo na Češkem do podobnih razmer kot svojčas na južnem Tirolskem za časa bombnega terorja.

Razumljivo, da so češki politiki in državni organi na take izjave odločno reagirali. Jaroslava Blühmela so ogradili zaradi scuvanja. Blümel se je nato umaknil v Avstrijo, kjer je skušal najprej (brez dobrih izsledov) dobiti politični asil kot politično zasledovana oseba, zdaj je menda v Nemčiji. Njegova stranka ga je medtem izključila, svoje delovno mesto pri mestnih obratih v Pilsenu je izgubil.

Česke oblasti in tudi mediji izpostavljajo svojo pripravljenost h kulturnemu pospeševanju nemške manjšine (ustanovljena je bila med drugim nemška sola v Liberecu) in k popraviljanju škode, ki so jo sudetski Nemci utrpeli za časa komunistične oblasti. Vendar glede odprave Beneševih dekretov necejo razpravljati. To pa nenazadnje zaradi tega, ker tudi Nemci do zdaj niso bili pripravljeni podati izjavo o ničnosti münchenskega sporazuma iz leta 1938, ki je omogočil odstop sudetskega ozemlja Hitlerjevi Nemčiji. Tako ena kot druga stran se pri tem opirata na mnenje, da ni mogoče naknadno spreminjati nekdanjih pravnih aktov. Za češko stran bi tak korak pomenil priznanje zahtev pregnancev ali njihovih potomcev po vrniti nekdanje lastnine.

To stališče je ponovil in okrepil česki predsednik Václav Havel tudi v svojem govoru v ponedeljek zvečer pred izbrano publiko na dunajski univerzi. Dejal je, da sicer razume stališča prizadetih, toda čas je faktor, mimo katerega ni moč iti, je poudaril česki predsednik v svojem govoru na dunajski univerzi, ki je močno odmeval v avstrijski javnosti.

DUNAJ / OBISK ČEŠKEGA PREDSEDNIKA HAVLA

Češka JE Temelin ostaja kamen spotike

Predlog za omrežje Avstrija-Češka-Slovenija

DUNAJ - Kamen spotike med Češko in Avstrijo ostaja JE Temelin, ki bo po sklepu vlade v Pragi dograjena. To je po dvodnevem obisku českega predsednika Havla - včeraj je bil na sporedu tudi delovni razgovor z zveznim kanclerjem Vranitzkym - postalo vse bolj jasno, čeprav sta se tako gostitelj, avstrijski predsednik Klostil, kot njegov gost Havel zelo trudila poudariti prijateljski značaj državniskega srečanja in široko paleto tem, ki so bile na sporedu pogovorov.

Kancler Vranitzky je na opoldanski tiskovni konferenci po zasedanju ministrskega sveta ponovno izpostavil, da zanj zadeva 'Temelin' kljub odločitvi česke vlade se ni zaključena. Analize domaćih in mednarodnih strokovnjakov utemeljujejo avstrijsko skeps, tako avstrijski kancler, zlasti pa govorijo o tehnično in ekonomsko smiselni in izvedljivi pregradnji Temelina v kalorično centralo na plin. Energetska kapaciteta bi bila dovolj velika, da bi lahko izključili eno izmed strupenih kaloričnih elektrarn na premost, hkrati bi Avstrija za to nudila ustrezno pomoč. Za tako odločitev se ni prepozno, pravi Vranitzky, ki hkrati odklanja

gospodaske sankcije proti Češki v primeru dograditve JE in ki bo s tem v zvezi českemu premieru Klausu v osebnem pismu posredoval avstrijske pomisleke in predloge. Havel pa je na skupni tiskovni konferenci s Klostilom postavil zadevo prav narobe: alternativ v smislu plinskega obratovanja za Temelin ni, češki strokovnjaki naj bi bili preverili vse možnosti, Temelin bodo dogradili. Pikro vprašanje novinarja, naslovljeno Klostilu, mu je prišlo kot v pomoč: zakaj Avstrija do zdaj ni uspela adaptirati

svoje, začetek 80-ih let dograjene jedrske elektrarne v Zwentendorfu na plinsko obratovanje?

Odprtih vprašanj je dovolj. Tako je Václav Havel pri svojem pogovoru z avstrijskim kanclerjem med drugim intenziviral v prid českega gospodarstvu, ki ga močno ovirajo avstrijska zaščitna trgovinska določila. Vranitzky je izrazil svoje razumevanje ter obetal postopne spremembe. Glede vprašanja sudetske nemške manjšine sta obe strani zadržani: Klostil ni rekel nič več, kot da je bilo na spo-

Češki predsednik Václav Havel

redu pogovorov; Vranitzky na vprašanje po tozadevnem stališču avstrijske vlade ni dejal nič drugega, kot da je za pogajanja, a da češka stran za to se nima izdelanih ustreznih zakonskih izhodišč; Havel pa je vztrajal pri tem, da sedanja demokraciicna oblast ne more spremeniti dejstev, ki jih je ustvarila "prav tako demokraciicno izvoljena oblast v letih 1945-1948" z Beneševim dekretom in izgonom Nemcev, čeprav je dodal, da je takratna dogodka mogoče le razumeti v kontekstu z vojnimi dogajanjem in neposrednimi reakcijami na to.

Kot prvi "konkreten korak na skupni poti v Evropo" sta Klostil in Havel napovedala česko-avstrijski simpozij o varnosti, ki bo potekal jeseni ob sodelovanju politikov in strokovnjakov. Klostil je sprejel tudi vabilo na uraden obisk v Pragi. Havel pa je ponovil svoj nedavni predlog o tesnem sodelovanju Prage, Dunaja in Ljubljane - "to naj ne bo nov klub, ampak tesno omrežje na osnovi tradicionalno dobrih stikov teh držav, tu naj bi res tesno sodelovali" (Havel). Češki predsednik je s tem v zvezi tudi namignil, da bi želel kmalu obiskati Slovenijo.

NOVICE

Generalni konzul Jože Jeraj na obisku pri Reichholdu

CELOVEC - Generalni konzul Republike Slovenije Jože Jeraj je konec preteklega tedna vodil uraden razgovor z drugim namestnikom koroskega deželnega glavarja Matthiasom Reichholdom. Glavne teme razgovora so bili poživitev tako imenovanega "Kon-taktnega komiteja" med Slovenijo in Korosko, katerega koroski politiki že dalj časa predlagajo, mejni prehod Pavličevo sedlo pri Železni Kapli ter tudi nemsko govoreča manjšina oz. Staroavstrijci v Sloveniji. Glede slednjega vprašanja je generalni konzul Jeraj dejal, da je to stvar, ki jo trenutno obravnavajo pristojne institucije v Ljubljani in na Dunaju, glede vprašanja Pavličevega sedla pa je slovenski diplomat poudaril, da slej ko prej obstaja velik interes, da se ta projekt končno uresniči.

Stoisiceva kritizira ÖVP zaradi dvojezičnega šolstva

DUNAJ - Državna poslanka Zelene alternative Terezija Stoisic ostro kritizira odstopanje avstrijske ljudske stranke od prvotnega, pozitivnega stališča pri novelaciji manjšinskega šolstva na Gradiscanskem. Stoisiceva v tiskovni izjavi poudarja, da mora biti v dvojezičnih občinah dvojezičen pouk obvezen za vse solarke in solarje ter da obisk dvojezičnega pouka ne sme biti povezan s priznanjem k neki narodnostni skupnosti. "Kdo je za večjezičnost in proti in proti narodnostnem boju med narodnostnim skupnostim na Gradiscanskem ne more zagovarjati model etničnega ločevanja, ki ga povzroča odjavni princip", je dejala poslanka Zelene alternative v Dunajskem parlamentu.

18 milijonov šilingov za koroski Rdeči križ

CELOVEC - Koroska deželna vlada bo iz deželnega proračuna za leto 1993 podprla Rdeči križ z 18 milijoni šilingov. To je sklenil kolegij deželne vlade na svoji zadnji seji na predlog pristojne referentke Karin Achatz.

Avtocesta ob Vrbskem jezeru: omejitev na 100 km/h

CELOVEC - V dogovoru z avstrijskim ministrom za promet Viktorjem Klimom bo koroska deželna vlada v poletnih mesecih na južni avtocesti navzdol Vrbskega jezera uvedla omejitev hitrosti za vsa vozila na 100 kilometrov na uro. S tem ukrepom želijo znižati obremenitev turistične regije na področju hrupa za najmanj 10 odstotkov. Redukcija hitrosti vozil pa naj ne bi služila samo turizmu, marveč tudi domačinom, ki živijo navzdol avtoceste.

MEDIJSKE TOPLICE / SEMINAR SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE

Nepreslišen poziv k razmejitvi politike in kulture

Seminarju prisostovala tudi Vencelj in Ostermann

ALOIS ANGERER

CELOVEC - Slovenska prosvetna zveza je povabila prestavnike društev in odbornike na vsakoletni seminar v Medijske toplice (Izlake). Letosnja tematika je narekovala politična situacija pri slovenski narodni skupnosti na Koroskem. Prvic se osrednji organizaciji nista mogli zediniti o predlogu Uradu zveznega kanclerja za dodelitev denarne podpore in sta vložila dva predloga, ki se v marsicem razlikujeta. Tudi razprava o skupnem javnopravnem zastopstvu (t.i. slovenskem parlamentu), ki je na Koroskem v polnem razmahu, grozi se bolj zdrobiti slovensko narodno skupnost.

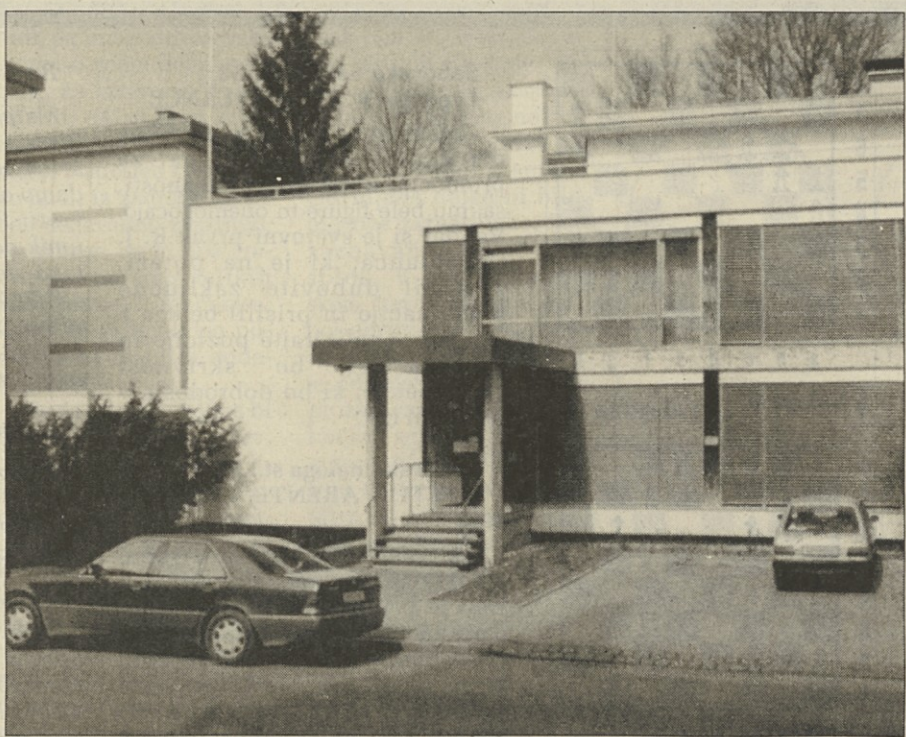
Tako se je prvi dan vecurna debata omejila

na politično vsebino, ki je moč povzeti v zaskrbljujoco vprašanje: Kako bi društva reagirala na morebitno izglasovanje članov za predlagano skupno zastopstvo koroskih Slovencev, kakor si ga predstavljajo bolj desno usmerjene organizacije in ustanove (NSKS, KKZ, EL, i.d.r.). Ze uvodna referenta dr. Janko Malle, tajnik SPZ, in prof. Mirko Wakounig, tajnik Zveza slovenskih organizacij, sta opozorila na pretečo nevarnost politizacije kulturnega delovanja. V razpravi je prišlo se bolj do izraza, da bi prisiljena politična opredelitev v društvih se bolj zdrobila

obstoječe strukture, ki se ze zdaj zaradi narasčajocih razprtij vedno bolj razhajajo. Spregovorila sta tudi predstavnika slovenske vlade. Državni sekretar za Slovence po svetu, dr. Peter Vencelj, je izrazil željo po enotnem glasu koroskih Slovencev, ker politiki znajo izrabljati neenotnost. "Kako pri-dete do avtentične zastopstva narodne skupnosti po demokratiicni poti, moramo pa res vam prepustiti", je dejal Vencelj. Dr. Jože Ostermann je kot zastopnik ministra za kulturo poudaril pomen društev kot nosilci narodnosti in dodal: "Ze po tradiciji in

naši zavesti se potrudimo za enak odnos do vseh organizacij, upamo pa, da se bo v doglednem času višina dotacije spremenila".

Drugi dan je tajnik Malle predstavil letošnji program SPZ, iz katerega naj omenimo le nekaj lepih utrinkov: na izobrazovalnem področju niz predavanj o sožitju obeh narodnostnih skupnosti, na gledališkem novi avtorji in izvajalci (Ervin Fric, plesni teater Ikarus, spomin na 100-letnico rojstva Prezirovega Voranca), filmski festival - promocija slovenskega filma v Avstriji, in politični taborjenje slovenskih otrok iz Koroske v sodelovanju z Zvezo prijateljev mladine.

Poslopje bivšega generalnega konzulata SRFJ v Celovcu

CELOVEC

Čigav je konzulat?

CELOVEC - Poslopje bivšega generalnega konzulata bivše SFRJ Jugoslavije v Radetzkystrasse v Celovcu je od včerja dalje pod nadzorstvom mesta Celovec. Zupan Leopold Guggenberger je poslopje, ki je, odkar je razpadla Jugoslavija, stalo prazno in o katerem ni jasno, kdo je pravni naslednik in tako tudi lastnik, kratkoma vzel začasno pod nadzor mesta Celovec. Odločitev da je sprejel dogovor z zunanjim notranjem ministrstvom na Dunaju, s korosko deželno vlado ter s sodiscem.

KOROŠKA

Razgovor o SPZ in KKZ

ALOIS ANGERER

CELOVEC - Po zaključku dvodnevnega seminarja Slovenske prosvetne zveze smo tajnika SPZ Janka Malleja postavili nekaj vprašanj, med drugim tudi glede odnosov do druge osrednje kulturne organizacije koroskih Slovencev, Krsčansko kulturno zvezo.

Seminar vaše kulturne organizacije je zaključen, tezišci sta bili politični vpliv na kulturno dejavnost koroskih Slovencev in prikaz letošnjega programa kulturnega dela SPZ. So se uresničila vaša pričakovanja?

S potekom seminarja sem zelo zadovoljen. Udeleženci so odkrito povedali, kje in kako politična razprtija, ki vlada trenutno med obema političnima organizacijama na Koroskem, lahko negativno vpliva na delo v društvih. Med udeleženci se je jasno izcimilo mnenje, da je debata o tako imenovanem političnem zastopstvu koroskih Slovencev kulturni vsiljena in da se morajo kulturne organizacije z vsemi močmi truditi, da bo kulturna neopredeljena in ureničevala in da bodo uresničevali samo kulturne pomenke. V mesavanje politike v kulturnem delu lahko pomeni kultur-

ni boj med koroskimi Slovenci, zato se bo SPZ prizadevala, da se kaj takega ne bo zgodilo.

Imate že konkretne nacрте o posvetovanju z predstavniki drugih organizacij?

SPZ bo prav zaradi pretece nevarnosti politizacije kulture stopila do KKZ z pozivom, da tudi ona po svojih zmogljivostih prispeva kot osrednja kulturna organizacija k temu, da se bomo v kulturi dobro razumeli, ne glede na politično opredelitev.

Na tem seminarju se je veliko govorilo o odnosih osrednje organizacije do vključenih društev. V čem vidite bistvo servisa SPZ za kulturno delo v društvih?

Bistvo odnosa do kulturnih društev vidim v prvi vrsti v tem, da ljudem, ki delajo na kulturnem področju, omogočamo to dejavnost. To pomeni, da z vsem organizacijskim aparatom, ki ga ima SPZ, pomagamo pri realizaciji kulturnih programov, za katerega se društva sama odločajo (financna, tehnična, posvetovalna pomoč). Pri tem zelo pazimo, da društvom ne dajemo direktiv, ampak jih vzgajamo s samostojnostjo.

Hvala za razgovor.

CELOVEC / SVOBODNJAŠKA STRANKA

Ponoven napad na dvojezično šolstvo

Odločen protest EL in NSKS

IVAN LUKAN

CELOVEC - Koroska svobodnjakška stranka oz. njen deželni poslanec Fritz Schretter pripravlja nov napad na dvojezično šolstvo na Koroskem. V izjavi za tisk Haiderjeva stranka - po deloma že izvršenemu ločevanju otrok na osnovnih dvojezičnih solah - zdaj zahteva središčne sole za koroske Slovence, v zadevi dvojezične trgovske akademije, ki je bila ustanovljena s solskim letom 1990/91, pa celo njeno ukinitve.

Tako Narodni svet koroskih Slovencev kot Enotna lista sta najnovejšo gonjo proti dvojezičnemu šolstvu na Koroskem ostro zavrnila.

Zahteve da so, tako predsednik Enotne liste Andrej Wakounig, "zabloda v case, ki smo jih smatrali pred pol desetletjem za premagane". Schretterjevo zahtevo po uvedbi središčnih sol za pripadnike slovenske narodnostne skupnosti pa je Wakounig oizgosal kot "za tega politika tipičen spodrsilaj".

Odločno zavrnil je zahteve svobodnjakov tudi podpredsednik Narodnega sveta koroskih Slovencev Marjan Pipp. V tiskovni izjavi Pippovci Schretterjevo zahtevo središčnih solah za posledico spodletelega svobodnjakškega referenduma proti tujcem, na

katere pa - tako Pipp - koroski Slovence lahko ravnodušno reagirajo. Se posebej je podpredsednik NSKS zavrnil zahtevo FPÖ po ukinitvi Zvezne dvojezične trgovske akademije v Celovcu ter gonji proti dijakom s slovenskim državljanstvom, ki obiskujejo višjo poklicno izobrazovalno solo. Zahtevo je Pipp označil kot "spektakel", to predvsem tudi iz vidika, ker postaja Slovenija cedalje bolj zanimiv trgovski partner za Avstrijo in Korosko. Ti stiki pa se bodo po pristopu Avstrije v ES se poglgnili je menil podpredsednik NSKS.

DUNAJ / PO LANSKEM POŽARU V DVORU

Lipicanci spet klopotajo - Konec tedna prvi javni nastop po štirih mesecih

DUNAJ - Lipicanci so se vrnili v dunajski dvor-ski grad! Ta teden so najbolj prominentni konji na svetu ter njihovi oskrbniki - na osnovi provizoričnega dovoljenja za prireditve - lahko spet začeli z rednimi vajami v zimski jahalnici, ki je bila poskodovana ob velikem požaru lani novembra. V nedeljo pa bo z nekoliko zamudo s prvo javno predstavo otvorenja letošnja prireditvena sezona lipicancev. Zanimanje publike je velika, predstava je že včeraj bila razprodana.

Kljub temu vodstvo

svetonvo znane jahalne sole zaradi mnogih, s posledicami požara in po-pravljalnimi deli pogoje-nih omejitev, v letošnji sezoni pričakujejo naza-dovanje dohodkov v visini dveh milijonov šil-ingov.

"Lipicanci so v naj-boljši formi", zatrjuje direkto jahalnice, Jaromir Oulehla, "saj smo tudi v prisilnem odmoru vsak dan vezbali". Dejansko bi na Dunaju verjetno podv-zeli vse, da bi rešili ugled in dobro sezono li-picancev, ki so - kako drugace? - tradicionalni turistični magnet av-

strijske prestolnice. Tako so ze razmišljali o tem, da bi bele konje in prireditve premestili v dunajski ko-lesarski stadion, ki bi ga bili v ta namen celo prek-rili s sotorsko streho.

S provizoričnim do-voljenjem za vezbanje in za prireditve v dvorani zimске jahalnice je zaenkrat takšna improvi-zacija odveč, Provizorij velja do oktobra letos, te-daj pa se lipicanci že od-pravljajo na svojo redno turnejo po svetu, in tedaj je dovolj časa, da bodo opravili vsa popraviljalna dela.

NOVICE

»Mafijsko pokopališče«
nedaleč od Palermo

PALERMO - V gmajni pri kraju San Giuseppe Jato v okolisu Corleoneja, kakih 30 kilometrov daleč od Palermo, se naprej kopljejo, da bi ugotovili prave razseznosti tako imenovanega mafijskega pokopališča. Kot je znano, so odkrili karabinjerji v nedeljo in predvčerajšnjim stiri človeške okostnjake - ostanke ljudi, ki jih je pomorila mafija. Nasli so jih v poldrugi meter globoki in dva metra široki jami, kosti pa so zelo krhke zaradi vlage. Preiskovalci niso nasli ne oblačil ne drugega, na podlagi cesar bi se dalo identificirati pokojne, ki so jih ubili domnevno že pred nekaj leti. Ostanke pregledujejo zdaj strokovnjaki Instituta za sodno medicino Univerze v Palermu.

De Klerkova stranka
na pomoč k... vračem

CAPETOWN - Cez kakšen mesec bodo v Južnoafriški republiki prve volitve, ki se jih bo lahko udeležilo vse prebivalstvo ne glede na vero in barvo polti. Ker se Nacionalistična stranka (NP) F. W. De Klerka, ki je na oblasti ne prekinjeno že od leta 1948, strasno boji premocene zmage temnopoltega Afriskega nacionalnega kongresa (ANC) in ker njeni strategji ne vedo, kako to preprečiti, so se obrnili - čujte, čujte - kar na črnske sangome, vrače, ki so za 28-milijonsko večino v JAR najvplivnejše osebnosti. Vprašali so jih, kako naj si NP pridobi drugačno, sprejemljivejšo podobo, vrači pa so jim med drugim svetovali, naj iz strankinih simbolov odstranijo oranžno barvo, ki da je temnopolti ne morejo, medtem ko imajo radi zeleno, črno in rdečo...

Protest francoskih kmetov

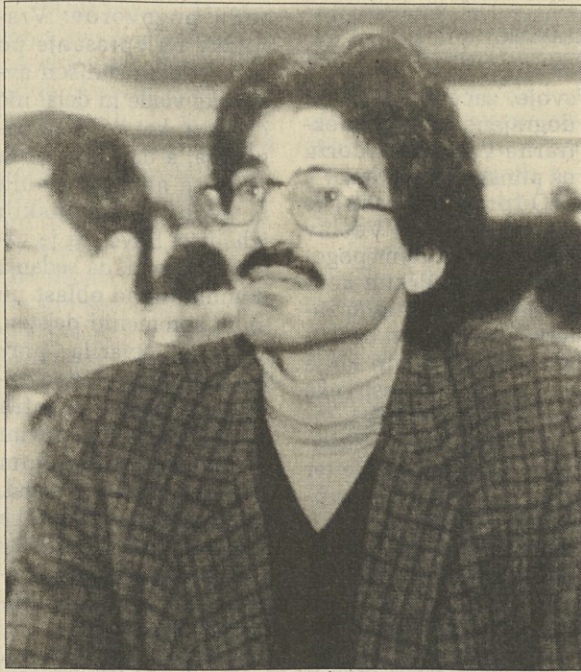

PARIZ - Francoski kmetje spet protestirajo kot to znano samo oni. Tarca je kot vedno kmetijska politika ES, ki jim baje škodi. Na ceste so spet spaznili tone krompirja, ki so ga potem gazili s traktorji.

ITALIJA / VČERAJ DOPOLDNE V RIMU

Nasprotnik iranske
vlade žrtev atentata

Prizadeval si je za demokratizacijo svoje države

Žrtev atentata Nagdhi Mohammed Hussein (AP)

RIM - Z ubojem Nagdhija Mohammeda Husseina je število atentatov na državljane z Bliznjega vzhoda v Rimu naraslo na 9 v zadnjih 20 letih, hkrati pa je to drugi napad na Iranca - oktobra 1984 so ubili Iranko Nushine Montaseri (vicekonzul Arabskih emiratov Mohammad Al Sowaidi je bil hudo ranjen). Montesacro je bil predtem prizorišče uboja palestinskega studenta Naziha Matarja, istega dne pa je podlegel bombi podsef delegacije PLO v Italiji, Jordanec Kamal Hussein. Druga bomba je junija 1982 ubila še enega predstavnika PLO - Magida Abu Shararja, a prvi zastopnik PLO, Jordanec Wael Abdel Zwater, je padel pod streli že oktobra 1972. Aprila 1973 je bil ubit domnevni Zvaterjev morilec Vittorio Olivares, decembra 1984 Palestinec Ismail Darwish, dve leti prej pa se en Palestinec - Imad Osman.

RIM - Uradni zastopnik »Nacionalnega sveta iranskega odpornistva« v Rimu Nagdhi Mohammed Hussein je bil včeraj zjutraj ubit v atentatu. Ob devetih se je z avtomobilom fiat ritmo odpeljal izpred stanovanja v zgodovinskem jedru proti Montesacro, ko sta se mu z vespo približala moska in vanj izstrelila dve krogli kalibra 7, 65: ena ga je zadela v glavo in druga v trebuh; nesrečnik je izdihnil na operacijski mizi v bolnišnici »Sandro Pertini«. Njegov sofer, Italijan, ni bil ranjen. Terorista sta bila po videzu z Bliznjega vzhoda, atentat pa sta izvedla v neposredni bližini sedeza omenjene, teheranskemu režimu nasprotne organizacije, ki ji predseduje Massud Rajavi. Le-ta je brzojavno pozval državnega poglavarja Scalfara in ministrskega predsednika Amata k takojšnjemu posegu za izsleditev in kaznovanje morilcev, ki jih označuje kot »teroriste Rafsanžanijeve vlade«. Italijansko zunanje ministrstvo je v tiskovnem sporočilu ostro obsodilo uboj, se obvezalo za pregon storilcev in ozgosalor terorizem ne glede na to, kdo ga izvaja.

Nagdhi Mohammed Hussein, ki mu je bilo 42 let in je živel z dve leti mlajšo Ferninio Moroni

iz Foligna, je bil do leta 1982 iranski veleposlanik v Italiji, istega leta pa se je vključil v opozicijsko fronto, ki si prizadeva za mednarodno podporo koaliciji laičnih in verskih sil, nasprotnih integralistični vladavini v Teheranu. Nagdhi je užival v Italiji policijsko varstvo, ki ga je dobil takoj po umoru muzahehdina Kazema Rajavija aprila 1990 v Svic.

Iransko veleposlanstvo v Rimu je odločno zanimalo vpletenost teheranskih oblasti v atentat in slednjega pripisalo rezultatom obračunavanja znotraj »teroristične skupinice« muzahehdinov s pripombo, da so oni teroristi, Iran pa žrtev taksnega terorizma. Enako uglaseno je tudi sporočilo iranske tiskovne agencije IRNA, ki dodaja, da ni odgovornosti za včerajšnji atentat prevzela nobena organizacija.

Nagdhi Mohammed Hussein je simpatiziral z italijanskimi radikalc, sicer pa bi se moral jutri sestati na rimskem sedzu Demokratične stranke leve s predstavniki PSI, KD, PRI in seveda DSL, katere je zelel prositi, naj italijanski parlament podpre prizadevanja »za izgradnjo novega, demokratičnega Irana«. (Ansa)

BALKAN / V SPLITU IN V TOMISLAVGRADU

Charles obiskal
britanske vojake

Obiska v osrednji Bosni mu niso dovolili
Velika Britanija ima na Balkanu 2.600 mož

MARK HEINRICH, REUTER

SPLIT - Prestolonaslednik princ Charles, oblečen v uniformo britanskih vojakov, ki strazijo konvoje humanitarne pomoči v Bosni, je včeraj obiskal britanske oddelke, ki sestavljajo sile OZN. Srečal se je z mornarji in vojaki v osrednjem oporišču v Splitu, nato pa je z letalo

Tomislavgradu v jugovzhodni Bosni. Charles pa ni obiskal oddelka cheshirskega regimenta, katerega častni poveljnik je sam prestolonaslednik, v osrednji Bosni. Poveljnik britanskih sil v Bosni in na Hrvaškem brigadni general Andrew Cumming je pojasnil, da vojska pre-

stolonasledniku ni dovolila obiska v krajih, kjer so boji med Srbi, Krvati in Muslimani zelo ostri.

V okviru čet UN-PROFOR-ja je na Balkanu približno 2.600 britanskih vojakov. Doslej je bil en vojak ubit, trije pa so bili ranjeni.

Princ Charles je prvi član britanske kraljeve družine na obisku pri britanskih četah na ozemlju nekdanje Jugoslavije. V Split je prispel s helikopterjem, ki je vzletel z letalonosilke Ark Royal, ki krizari v Jadranskem morju. Oblečen je bil v uniformo cheshirskega bataljona in sproščeno se je začel pogovarjati z angleškimi vojaki v Splitu. Stevilnimi se je rokoval in stalno poudarjal, da hoče vsaj za uro v Bosno. Vojaki sami so bili obiska veseli in so pobudo pozitivno komentirali. Tako je Morag Conway, 24-letno dekle s činom poročnika izrazila upanje, da bo ta obisk opozoril Angleže na vsakodnevno tveganje britanskih vojakov v Bosni. Dodala je, da so bila oklopna vozila angleskih vojakov večkrat tarca napadov.

Charlesov obisk je bil sorazmerno kratek in po kosilu se je prestolonaslednik vrnil na letalonosilko.

Britanski prestolonaslednik princ Charles (Telefoto AP)

KITAJSKA / BOJ PROTI MAMILOM IMA RAZLIČNE OBLIKE

Ideološka prevzgoja
kot sredstvo zoper mamila

KUNMING (Kitajska) - Če je metoda »ideoloske prevzgoje« zastarela na politični ravni, pa je še vedno eden od glavnih pripomočkov, ki se jih na Kitajskem poslužujejo za ponovno vključevanje v družbo ne samo kaznjencev, temveč tudi in predvsem zasvojenecv z mamili.

Učinkovitost te metode v boju proti mamilom potrjujejo zdravniki v Centru za prisilno odpravljanje odvisnosti od mamil v Kunmingu, glavnem mestu pokrajine Yunnan, na jugu države.

Institut, ki je specializiran v zadrževanju zasvojenosti s tezkimi mamili, kot na primer heroin, se lahko pohvali, da je bil uspešen v 25% primerov, kar je vsega splošnega vredna številka glede na poprečje v drugih državah.

Po mnenju zdravnika Panga

Changzhonga, do sprejema v center prihaja na pobudo zasvojenecv samih ali njihovih sorodnikov, ki jih pogostoma sensibilizira kapilarna propaganda oblasti.

Center, ki ga upravlja policija, v začetku vsili bolnikom dva meseca popolnega zapora. V tem obdobju, pravi dr. Pang, »ideolosko prevzgojo« spremljata strog program telesnih vaj in pa jemanje tradicionalnih kitajskih ter zahodnih zdravil.

V institutu, ki so ga odprli leta 1989, je trenutno okrog 2.000 zasvojenecv, gre za precejšen napor, če upoštevamo, da so oblasti do polovice prejšnjega desetletja znikale sam obstoj zasvojenosti z mamili, ki so ga obravnavali kot običajno kazni-vo dejanje. Strah pred hujšimi kaznimi dejansko še vedno obstaja med tistimi, ki jih sprej-

mejo v center: tvegajo namreč (kot se dogaja v 20% primerov), da jih proglasijo za »neozdravljive« in jih pošljejo na prisilno delo. Center, ki ga obkroža visoko zidovje z bodečo žico, leži približno 15 km od glavnega mesta Yunnana, torej pokrajine, ki je eden glavnih kanalov za mamila, ki prihajajo iz področja »zlatega trikotnika, ob bližnji meji med Burmo, Laosom ter Tajsko.

Racunajo, da je v Yunnanu skoraj en prebivalec na tisoč zasvojenecv z mamili in zadnje case oblasti vse bolj pogostoma naslavljajo apele, naj se ljudje samoprijavi. Med tistimi, ki so to storili, je tudi bogat lastnik neke restavracije, ki je brez težav priznal, da je šest let jemal heroin. Ko je kazal svoje roke, polne vbodljajev z injekcijami, je povedal, da je z restavracijo zaslužil več kot 7 tisoč

yuanov (1200 dolarjev) na mesec, kar je 40-krat več kot znaša mesečna delavska plača; »Začel sem iz radovednosti, skupaj z nekim prijateljem, in sem se pogreznil v prepad.« je povedal. Zraven njega je na dvorišču skupina drugih bolnikov igrala kosarko pod budnim ocesom paznikov.

Dolgo poslopje iz rdeče opeke ima na oknih železne pregrade, na zidovih pa je vse polno sloganov: medtem ko skupina bolnikov v vojaškem slogu prečka dvorišče, prepeva »Živela velika Kitajska pod vodstvom slavne komunistične partije«. V notranjosti druga skupina, ki jo sestavljajo brezhibno razvrščene ženske, mehansko ponavlja z razločnim in močnim glasom: »Kesamo se vsega slabega, ki smo ga naredili družbi in svojim družinam.« (ANSA-AFP)

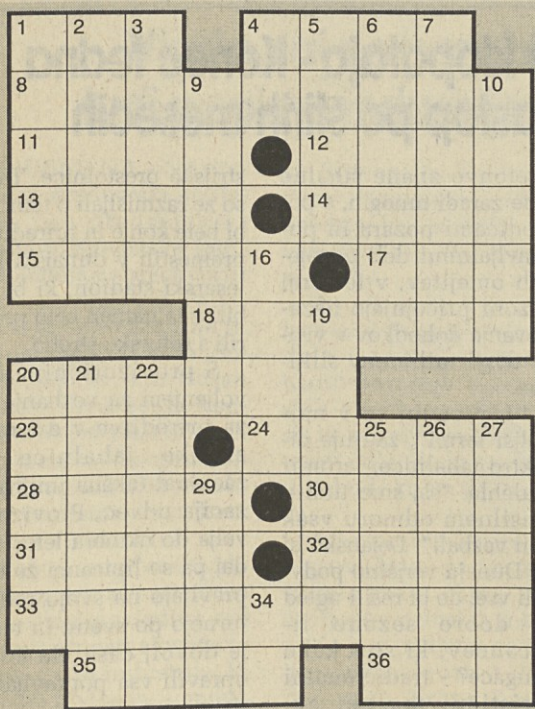
ALJSKA / ZANIMIV NARAVNI POJAV

Severni sij

Severni sij nad Aljasko: pod razsvetljenim nebom se vije tisoče kilometrov dolg naftovod (Telefoto AP)

PRIPRAVILA: SILVO KOVAC

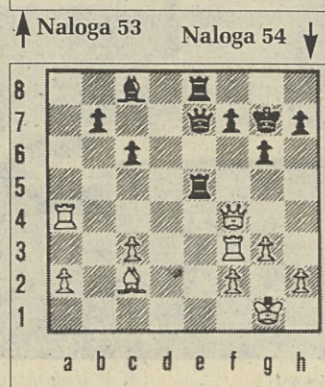
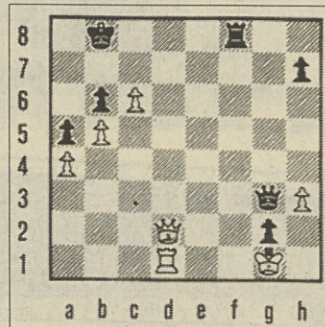

Vodoravno:

- meščanski naziv za staro mamo, 4. prag v reki, katarakt, 8. svicarski matematik in fizik, umrl na današnji dan leta 1782 (Daniel), 11. antično ime hrvaškega otoka Visa, 12. nekdanji prebivalec Pirenejskega polotoka, 13. postava, 14. reka v Zimbabveju in Mozambiku, 15. osvežilna brezalkoholna pijača, 17. reka v vzhodni Angliji, 18. angleški filmski igralec (Peter, Lawrence Arabski), 20. bitka, 23. oblika rastlinskega stebela, 24. poslovni prostor, 28. paralelogram s štirimi skladnimi stranicami, 30. krajša oblika imena Jaroslav, 31. kar vpliva na ravnanje, 32. narod ob Baltiku, 33. sprevodnik na vlakcu, 35. nizozemski kolesar (Jan), 36. angleško svetlo pivo.

Navpčno:
1. prihod v goste, 2. večje naselje, 3. začetnik partske dinastije Arsakidov, 4. avtomobilska oznaka Somborja v Vojvodini, 5. spanska oblika imena Alojz, 6. ime in priimek italijanskega popevkarja, ki poje v duetu z Romino Power, 7. zajedalske rastline na njivi ali gredi, 9. pojavitev v javnosti, 10. ime grške filmske igralka Papas, 16. pergamski kralj, 19. mlad prašiček, podsvince, 20. podolgovat plod, 21. naselje v južni Bosni, srednjeveško središče zupe Rame, danes znano po tkalnicah preprog, 22. osmi del celote, 25. zaprta družbena plast v Indiji, 26. delavska zadruga v carski Rusiji, 27. najdaljša reka v Franciji, ki se pri mestu Saint Nazaire izliva v Atlantski ocean, 29. pokrajina na Goriskem, 34. kratica za United States.

Vodoravno: oma, slap, jaro, ozit, Esti, konduktier, Raas, ale.
Navpčno: 1. prihod v goste, 2. večje naselje, 3. začetnik partske dinastije Arsakidov, 4. avtomobilska oznaka Somborja v Vojvodini, 5. spanska oblika imena Alojz, 6. ime in priimek italijanskega popevkarja, ki poje v duetu z Romino Power, 7. zajedalske rastline na njivi ali gredi, 9. pojavitev v javnosti, 10. ime grške filmske igralka Papas, 16. pergamski kralj, 19. mlad prašiček, podsvince, 20. podolgovat plod, 21. naselje v južni Bosni, srednjeveško središče zupe Rame, danes znano po tkalnicah preprog, 22. osmi del celote, 25. zaprta družbena plast v Indiji, 26. delavska zadruga v carski Rusiji, 27. najdaljša reka v Franciji, ki se pri mestu Saint Nazaire izliva v Atlantski ocean, 29. pokrajina na Goriskem, 34. kratica za United States.

Sahovska naloga st.: 53

Iz partije R. J. CAPABLANCE

Črni kmet na g liniji je prodl na drugo vrsto, vendar pa za promocijo nima veliko možnosti, saj mu bele figure to onemogocajo. Vendar si je svetovni prvak R. J. Capablanca, ki je na potezi, zamislil duhovito zaključno kombinacijo in prisilil belega k predaji. Analizirajte pozicijo in razkrila se bo skrivnost kombinacije, ki bo dobrodošla v praktični igri.

Sahovska naloga st.: 54
NETTO - ABENTE / Paragvaj 1984

Aktivnejše črne figure nevarno ogrozajo belega kralja na prvi vrsti. Beli je pripravljen tudi za ceno materialnih izgub preprečiti vdor črnih figur v beli tabor. Toda črni, ki je na potezi, je napovedal belemu: MAT V SESTIH POTEZAH! Kako poteka matna kombinacija črnega?

Resitev naloge st.: 51

Velemojster Talj - »gusar iz Rige« - je s potezo 1.Lc5! ponudil žrtev lovca, da bi odvrnil črno damo od obrambnih nalog na osmi vrsti. Po isiljenem 1...Dc5: Na umik dame je grozilo 2.Te8+, prav tako sledi 2.Te8+ Tf8 3.De6+ Kh8 4.Df7! Zaključna poanta! Črnemu ni več pomoči. Na 4...Dd5+ 5.Dd5: Ld5: (5...Te8: 6.Db7): 6.Tf8+ Lg8 in beli zmaga.

Resitev naloge st.: 52

Madžarski veleojster Adorjan zrtvuje s potezo 1.Te5! kvaliteto, da bi odstranil črnega skakaca, ki brani polje f7. Po 1...de5 2.Le5: Dd7 3.Lb7: Db7: sledi se žrtev skakaca 4.Se6+! Kg8 Po 4...fe6 5.Ld6+ V partiji je sledilo: 5.Sg7: Sc6 6.Sf5 Se5: 7.Dg5+ Crna obramba je razbita in po 7...Sg6 8.Df6! se je črni vdal! Na 8...Kf8 sledi 9.Te1! in črnemu ni več pomoči.

KOZMOLOGIJA / SNOV, KI MOČNO POVEČUJE GOSTOTO SNOVI V KOZMOSU

Temna snov v vesolju in zgodovinskost

JANEZ ŠTRNAD

Galaksija v ozvezdju Velikega medveda. Rimska cesta ji je podobna. Kaj je temna snov in kje je?

Z nekaj časa se vse bolj povezuje znanost o najmanjšem, to je fizika delcev, in znanost o največjem, to je kozmologija, ki raziskuje Vesolje. Na eni strani so zrasle iz tega teorije, ki se zamisli o zgodnjih razvojnih stopnjah Vesolja. Tedaj so v njem obstajali nenavadni delci, kakršnih ne morejo ustvariti niti z najzmogljivejšimi trkalniki. Na drugi strani si posebno v zadnjem času prizadevajo izdelati merilnik za delce, s katerim bi se približali odgovoru na vprašanje o temni snovi v Vesolju.

Ze več kot stiri milijarde let in pol se na Zemlji leto za letom ponavljajo letni časi in dnevu sledi dan in vse kaže, da bo tako se zelo dolgo. Zemlja je ujeta v gibanje po poti, ki se ne razlikuje znatno od kroga. Sonce jo privlači s silo enake narave, kot je teža, s katero Zemlja privlači telesa na svojem površju. Tako privlačna sila, gravitacija, je tem večja, čim večja je masa enega in masa drugega telesa in pojema z narasčajoco razdaljo med telesoma.

Oddaljenost, v kateri se Zemlja giblje okoli Sonca, ustreza njeni hitrosti. Zemlja bi se gibala v manjši oddaljenosti od Sonca, če bi se gibala hitreje ali bi imelo Sonce večjo maso. Z znano oddaljenostjo Zemlje od Sonca in hitrostjo Zemlje je mogoče izračunati maso Sonca. Tako izračunana masa Sonca se dobro sklada s podatkom o masi, ki ga dobimo drugače, na primer tako, da upoštevamo izsevane svetlobe. Masa namrec določa, koliko svetlobe seva zvezda. Podobno kot za gibanje Zemlje okoli Sonca velja za gibanje Lune ali umetnih satelitov okoli Zemlje.

Privlačijo se tudi zvezde Rimske ceste, katere član je Sonce. Prav ta privlačna sila veže sto milijard zvezd v oblak v obliki diska. Tudi zvezde v Rimski cesti krožijo okoli njenega središča v ravnini diska. Razlika proti Zemlji, ki je vezana na Sonce, ali umetnemu satelitu, ki je vezan na Zemljo, je v tem, da na zvezdo v Rimski cesti deluje veliko zvezd v večji in manjši oddaljenosti. Vseeno je mogoče s hitrostjo zvezd glede na oddaljenost od središča izračunati maso Rimske ceste. Zopet jo lahko izračunamo tudi tako, da upoštevamo vso svetlobo, ki jo sevajo zvezde. V tem primeru nas čaka presenečenje: masi, ki jo izračunamo po obeh poteh, se ne ujemata.

Po računu, v katerem upoštevamo oddaljenost zvezd od središča in njihove hitrosti, je masa Rimske ceste več desetkrat od dvestokrat večja kot masa, določena z vidno svetlobo, ki jo sevajo

zvezde. Masa je premajhna, če sklepamo samo po svetlobi, ki jo sevajo zvezde in veliki oblaki plina. Nekaj manjka! Manjkajoca masa naj bi ustrezala snovi, ki ne seva, tako imenovani temni snovi. Prejšnji podatek povemo z drugimi besedami: masa temne snovi je več desetkrat od dvestokrat večja od mase sevajoče snovi.

Razmerje izrazimo v dokaj širokih mejah, ker pa podatki pri opazovanju v Vesolju niso tako natancni kot pri merjenju v laboratoriju. Do enakega sklepa pridemo, če določimo maso drugih rimskih cest ali galaksij prvič s hitrostjo zvezd in njihovo oddaljenostjo od središča in drugič z izsevanom svetlobo. Enako pokaže tudi preiskovanje jat galaksij, v katere veže galaksije privlačna sila. Tudi v jatah se galaksije gibljejo in lahko iz hitrosti in oddaljenosti od središča ocenimo maso jate. Ta spet izdatno presega maso, določeno s svetlobo, ki jo sevajo galaksije v jati.

Opisana ugotovitve spravlja raziskovalce Vesolja v zadrego, iz katere se poskušajo izviti z različnimi domnevami. Večinoma iščejo izhod v obstoju temne snovi. Temno snov bi lahko sestavljale nevidne zvezde, ki so premajhne, da bi se v njih vnel »jedrski plamen«, in ki jim pravijo rjave pritlikavke. Morda so vmešane tudi razpršene črne luknje z maso, manjšo od mase Sonca, ki jih svetloba sploh ne more zapustiti. Lahko pa gre za doslej neznan delce. Ti delci imajo lahko zelo veliko maso, denimo tolikšno kot vodikov atom ali celo stokrat večjo. Takim delcem pravijo »delci z veliko maso, ki sibko sodelujejo z drugimi delci«, ali z angleško kratkico WIMP. (Tistega najtežjega se posebej imenujejo fotino.) Lahko pa bi imeli zelo majhno maso, na primer aksioni, stobilijonkrat manjšo od vodikovega atoma. Mogoče pa je tudi, da imajo dovolj veliko maso znani delci, nevtrini, za katere so doslej mislili, da so brez mase ali da imajo zelo majhno maso. Naposled bi se lahko izvili iz zadrege tudi z bolj nenavadno zamisljivo, na primer, da bi bila gravitacija na zelo velikih oddaljenostih močnejša, kakor bi sklepali po podatkih na manjših oddaljenostih.

Večja telesa, v kateri bi bila zbrana temna snov, bi bila vezana na galaksije, ampak ne samo na disk, temveč na korono ali halo, ki obdaja disk kot kroglja. Obsejni oblaki redkega plina bi lahko izpolnjevali tudi prostor med galaksijami. Delci temne snovi, ki bi bili vezani na galaksije, bi se morali gibati z dovolj maj-

hno hitrostjo, denimo delci z veliko maso z manjšo od tisočine svetlobne hitrosti. V tem primeru govorijo o hladni trdni snovi. Delci ne bi mogli biti vezani na galaksije, če bi imeli hitrost, ki ne bi bila dosti manjša od svetlobne. To bi bila vrteča se temna snov in bi jo bilo nekoliko teže uskladiti s standardnim modelom Vesolja.

Kot vidimo, je mogočih izhodov iz zadrege več. Povejmo nekaj besed le o delcih temne snovi, ki jih prav v zadnjem času vneta iščejo in na katere stavi precej raziskovalcev. Vsi morebitni delci temne snovi so brez električnega naboja in zelo sibko delujejo na dru-

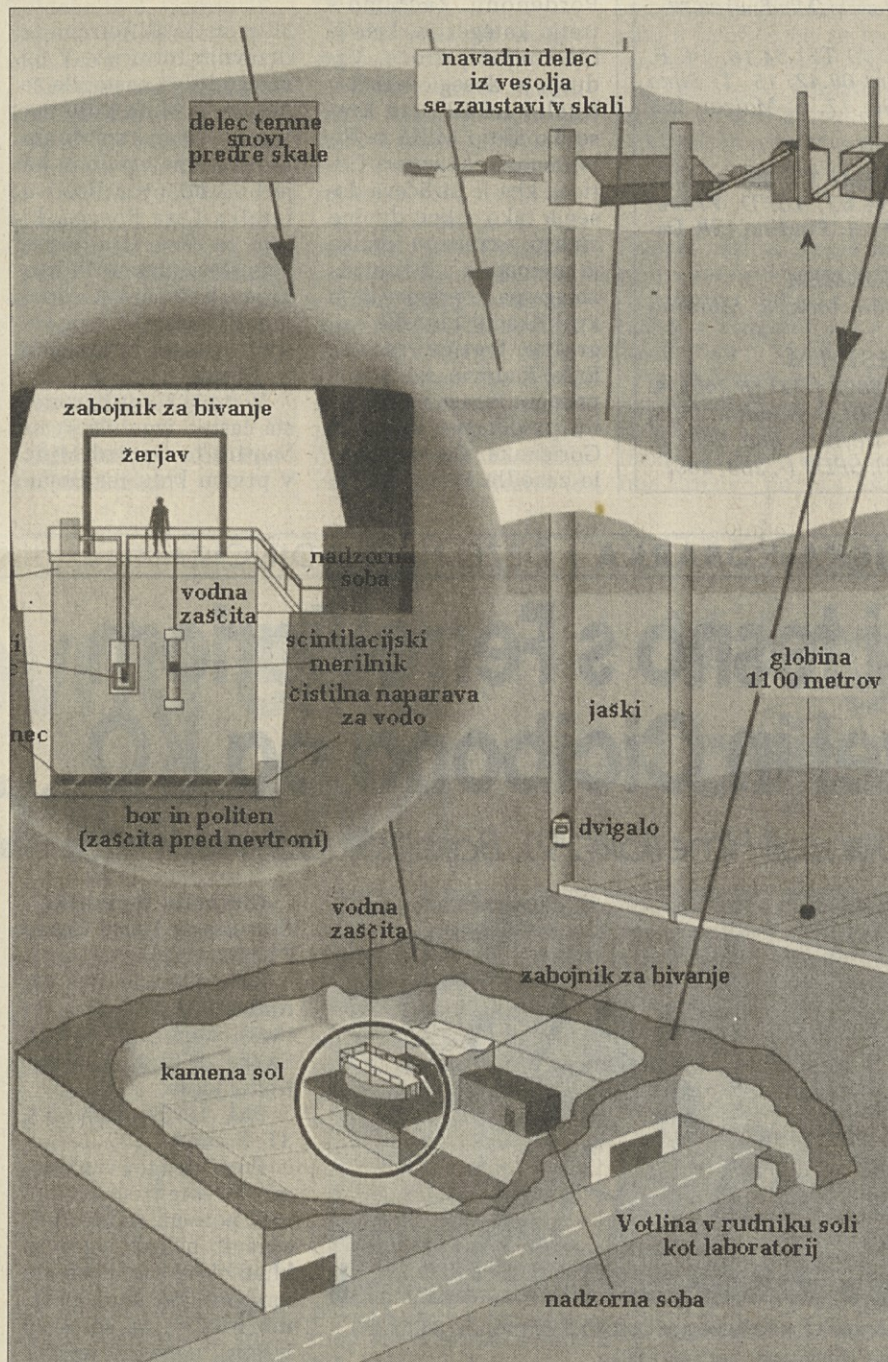
so. Naelektreni delci prihajajo iz radioaktivnih snovi iz okolice in iz Vesolja naravnost ali po trkih z drugimi delci.

Resitev ze dolgo poznajo in jo tudi izkoriščajo pri drugih zahtevnih poskusih. Merijo globoko pod zemljo, kamor dospe malo delcev iz Vesolja, ker jih zadrži debela plast skal. Poleg tega izberejo skale, v katerih je le malo radioaktivnih snovi. Kljub temu je se vedno preveč ozadja, kakor pravijo preostanku nezelenih delcev iz Vesolja in iz radioaktivnih snovi. Zato merilnik se posebej obdaja z debelo plastjo zelo čiste vode, iz katere so odstranili raztopljene soli. Zaznavanje delcev temne snovi

ve v prostore s prestanim zrakom, v katerem ni radona. Naposled jih obdaja s plastičnimi vrečami in prenesejo v laboratorij.

Podzemni poskusi, pogosto zasnovani na mednarodnem sodelovanju z namenom, da bi odkrili delce temne snovi ali kaj drugega, potekajo v predoru pod Gran Sassom v Italiji, v rudniku kalijevih soli v Boulbyju v Angliji, v predoru Fréjus na francosko-sviciarski meji, v predoru Canfranc na špansko-francoski meji, v zlatem rudniku Homestake v Južni Dakoti v ZDA, v železovem rudniku Sudbury v Minnesoti tudi v ZDA in v nikljevem rudniku Sudbury v Kanadi.

V prvih dveh evrop-

Naprave v angleškem laboratoriju za zaznavanje delcev temne snovi.

ge delce. Čeprav se zato ne vedejo v snovi kot sloni v trgovini s porcelanom, se kljub temu obrežejo v kak navaden delec in ga odrinejo, tako da bi jih bilo mogoče po tem zaznati.

Pri tisoč bilijonih delcev z veliko maso, ki bi vsak dan sli skozi cloveško telo, bi jih deset do sto odrinilo kak navaden delec. Približno naj bi prislo do enega odriva na dan v kilogramu snovi. Odrinjene delce bi bilo mogoče zaznati tako, kot zaznavamo delce naplosh. V polprevodniškem stevcu zberemo naboj odrinjenih delcev. V scintilacijskem povzroci-jo odrinjeni delci blisk v prozornem kristalu ali tekočini scintilacijskega stevca. V stevcih, kakršnih doslej se niso uporabljali, bi bilo mogoče zaznati nihanje dela kristala glede na drugi del. Težava je v tem, da je v okolici obilo naelektrenih delcev, na katere se merilnik odzove milijonkrat pogosteje, kot bi se na delce temne snovi z veliko ma-

posebej moti radon, radioaktivni plin, ki nastane ob razpadu radija in sam razpade v radioaktivni svinec. Ta se useda na naprave in moti merjenje. Zato vse površine skrbno sprejeto in zaprejo napra-

skih laboratorijih in v nekaterih ameriških so v teku poskusi, v katerih nameravajo letos uporabiti merilnike delcev prvega rodu. Ti izkoriščajo močnosta, ki smo jih omenili. Z njimi si obetajo

uspeh, v ce v kilogramu snovi odrinejo delci temne snovi vsaj 30 navadnih delcev na dan. Obstajajo pa že načrti za merilnike drugega rodu, v katerih bodo hkrati zaznavali dva pojava, na primer tresenje delov kristala in blisk. Razmerje obeh pojavov bo pri delcih temne snovi izrazito drugačno kot pri navadnih delcih iz ozadja. Tako se nadejajo, da bo mogoče v prihodnjih letih zaznati delce temne snovi, ce ti odrinejo v kilogramu snovi vsaj en navadni delec na dan. Napovedati je mogoče, da bo postal lov vse bolj vročica, čim dlje delcev temne snovi ne bodo našli. Potem bodo dobile večjo veljavo tudi druge, zdaj zapostavljene domneve.

Temna snov v Vesolju je pomembna tudi zaradi nacelega vprašanja. Vesolje se širi. Po standardnem modelu se je Vesolje začelo širiti pred dvajsetimi milijardami let z velikim pokom in se odtelej širi, redci in ohlaja.

O tem prica Dopplerjev pojav, ki ga dobro poznamo: pisk oddaljuječe se sirene se zdi nižji. Svetloba z oddaljenih galaksij je premaknjena k rdeči barvi, se pravi k večji valovni dolžini, kar ustreza nižjemu zvoku. Ta premik je tem večji, čim bolj je galaksija oddaljena. Oddaljenost zelo oddaljenih galaksij in se bolj oddaljenih teles, kvazarjev, ki jim ni mogoče določiti oddaljenosti kakor drugače, določijo kar po tem premiku.

Da se Vesolje širi, prica prasevanje, sevanje na območju zelo kratkih radijskih valov, ki je preostalo iz časov, ko je bilo sevanje zelo gosto. Naposled o širjenju prica se delez lahkih elementov v snovi. Ti so nastali v prvih minutah po začetku širjenja, ko se je Vesolje že nekoliko ohladilo, a je bila snov se dovoj gosta, da so bili trki med atomskimi jedri dovolj pogosti.

Širjenje Vesolja je vse počasnejše zaradi gravitacije med njegovimi deli, denimo jatami galaksij. Ali se bo Vesolje širilo v nedogled ali se bo nehalo širiti in se začelo krčiti? V drugem primeru se bo končalo z veliko eksplozijo na zelo majhnem območju, z velikim zdihlajem. Računi, s katerimi iščejo odgovor na to vprašanje, so zelo zapleteni. A njihove nasledke je mogoče preprosto razumeti, ce nam ni do podrobnosti.

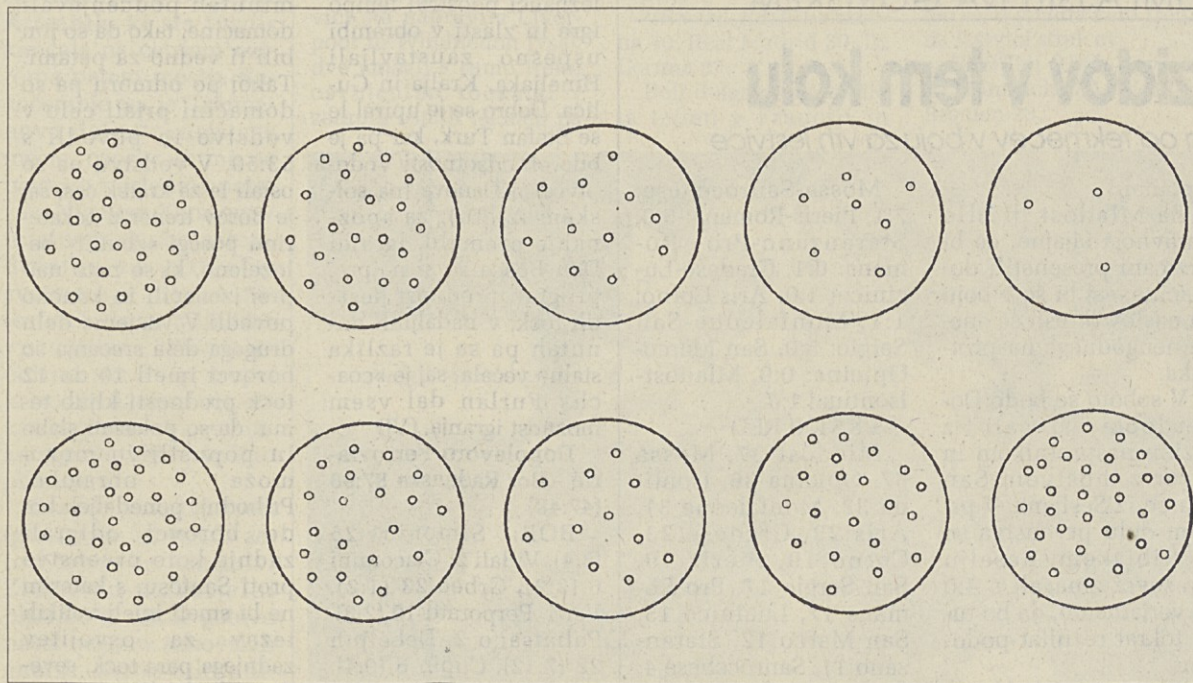
Mislimo si, da strelja-

mo z Zemlje v navpični smeri, da ni zračnega upora in da se Zemlja ne vrtil. Izstrelak, ki ga izstrelimo z veliko začetno hitrostjo, Zemljo zapusti in se v zelo veliki oddaljenosti se vedno oddaljuje, a z manjšo hitrostjo od začetne. Pri vse manjši začetni hitrosti se v zelo veliki oddaljenosti giblje z vse manjšo hitrostjo. Začetna hitrost, pri kateri izstrelak v zelo veliki oddaljenosti miruje, je meja. V casu vesoljskih poletov marsikdo ve, da meri ta ubežna hitrost na Zemlji nekaj več kot enajst kilometrov na sekundo. Izstrelak, ki ga izstrelimo z manjšo hitrostjo od ubežne, se vrne na Zemljo.

Podobno je tudi v Vesolju, le da ne navajamo hitrosti, ampak povprečno gostoto snovi. Večji začetni hitrosti ustreza manjša gostota snovi. Vesolje bi se širilo v nedogled, ce bi bila danes v njem povprečna gostota snovi zelo majhna. Tudi ko bi bile jate dalec vsakdesi, bi se se oddaljevale, a z manjšo hitrostjo od začetne. Pri vse večji današnji gostoti snovi bi se v zelo veliki oddaljenosti oddaljevale jate z vse manjšo hitrostjo. Današnja gostota snovi, pri kateri bi jate v zelo veliki oddaljenosti mirovale, bi bila meja. Računi dajo za to kritično gostoto tri vodikove atome v kubnem metru. Vesolje bi se širilo vse počasneje in bi se nato začelo krčiti, dokler ne bi izdihnilo z velikim zdihlajem, ce bi bila današnja povprečna gostota večja od kritične.

Ali je povprečna gostota snovi v vesolju večja ali manjša kot trije atomi vodika na kubni meter? Po sevanju zvezd in oblakov plina v galaksijah sodec, ce gostota snovi velikokrat manjša od kritične.

Vesolje bi se torej širilo v nedogled, ce ne bi bilo v njem temne snovi. Temna snov močno poveča povprečno gostoto snovi v Vesolju, morda celo do kritične. Nekaj razlogov na osnovi razmišljanja govori prav za to močnost. Prav zaradi negotovosti o temni snovi za zdaj ne moremo odgovoriti na vprašanje, ali se bo Vesolje širilo v nedogled ali se bo začelo krčiti. Na vprašanje utegnejo odgovoriti poskusi, pri katerih so se namenili zaznati delce temne snovi. Ni mogoče, da bomo do podatkov o tem prisli v naslednjih letih in desetletjih. Odkritje delcev temne snovi - ce bo do njega sploh prislo - bo eno pomembnejših v zgodovini clovstva.

Poenostavljena slika Vesolja, ki se širi v nedogled (zgoraj), in Vesolja, v katerem širjenju sledi krčenje (spodaj). Veliki krog kaže del Vesolja, majhni krogi pa jate galaksij.

NOVICE

Ahasver ali bliskovita odločitev

LJUBLJANA/RADOVLJICA - Bogomil Ferfila: Sionizem in Izrael, zalozba Dida-kta 1993, Knjiznica Slovenskega orientalističnega društva, drugi zvezek. Knjizica je zasnovana kot politično antropološki prikaz sionističnega gibanja, ki se ni izčrpalo z ustanovitvijo države Izrael,

Bogomil Ferfila: SIONIZEM IN IZRAEL

niti z njeno ekspanzionistično politiko. Pisec na ta način zapolnjuje vrzel v navzočnosti primarnih podatkov o novejši zgodovini judovstva znotraj slovenske kulture, ne da bi bralce obremenil z obseznimi znanstvenimi pripomembami. Sionizem in Izrael je hkrati tudi nekakšen »vodica« za vse tiste bralce, ki se doslej niso pogosto zanimali za židovsko kulturno dediščino in politično organizacijo sionističnega gibanja. (B. Z.)

Fenomen izpuhtega znanja

DELAWARE - Ce se po srednji soli nič več niste ukvarjali z matematiko, potem ste danes na tem področju najbrz popoln nevednež. Ce pa ste matematiko studirali tudi na univerzi, vam solidno znanje ostane tudi 50 let, ceprav vas je poklicna dejavnost pozneje vodila proč od matematike. Do takšnih sklepov sta prisla Harry Bahrick in Linda Hall z univerze Ohio Wesleyan, ki sta testirala 1543 prostovoljcev. Ljudje, ki so se od matematike poslovili takoj po srednji soli, so v povprečju rešili samo 30 odstotkov nalog, medtem ko so oni s fakultetnimi izkusnjami dosegli 90-odstoten uspeh. Celotisti, ki so diplomirali pred 50 leti, so v povprečju rešili kar 80 odstotkov nalog. Psiholog na temelju teh raziskav opozarja, kako zmotno je zanemarjanje vprašanja »izpuhtega znanja«. Takole pravi: »Namenjamo veliko denarja za vsajanje znanja, prav nič nas pa ne zanima, kako trajno je pridobljeno znanje.«

Najmlajši kraj na Zemlji

REYKJAVIK - Eden izmed najbolj nenavadnih krajev na svetu je vsekakor otok Surtsey, imenovan po velikanu Surturu iz norveške mitologije. Nastal je pred komaj 29 leti, ko se je iz približno 200 metrov dolge razpoke na dnu oceana izlila lava in se tako dolgo kopicila, da je ohlajeni vrhnji del pokukal iz valov. Lava je iztekala s hitrostjo 75 kilometrov na uro in pri tem se je sproščala energija, s katero bi lahko osvetljevali mesto, ki je deseterkrat večje od New Yorka. Otok je še kar rasel, dokler ni lava po kakih starih letih nazadnje presahnila.

Islandska vlada je Surtsey razglasila za narodni rezervat, da bi znanstveniki z vsega sveta mogli na njem preučevati razvoj življenja. Prva živa bitja na novem otoku so bile severne burnice, arktične morske ptice - priletele so ze tedaj, ko se gmote strjene lave se niso ohladile, in si »postregle« z ribami, skuhanimi v vročem morju. Morski tokovi so najbrz prinesli prvo rastlinsko vrsto. Do danes se je na otoku »naselilo« 27 rastlinskih in živalskih vrst, poleg raznih alg in bilk predvsem zuzelk in ptic (gnezdi se šest vrst). Na otoku mora ostati vse nedotaknjeno, celo kosce poginulih ptic, in obiskovalci ne smejo odnesti niti kamenčka. Najnovejše meritve dajejo se en razlog za ta ukrep - otok je namrec obsojen na smrt. Erozijski vetrovi so ga ze načeli in zmanjšali njegovo površino 2, 5 kvadratnega kilometra na približno 1, 8; višino pa s 175 na 150 metrov. Surtsey bo vse ozi in nižji, dokler ne bo povsem izginil in zaokrožena bo sodobna pripoved o nastanku in izginotju nekega sveta.

Multimedia v ospredju zanimanja

SINGAPUR - Izmed vseh azijskih izdelovalcev računalniške opreme je Singapur najbolj sodeloval z vzhodno Evropo. Po zmagi demokracije v državah nekdanjega vzhodnega bloka so se odprla vrata tudi za Tajvan, ki je na računalniškem področju močnejši. Spodrinjeni Singapur se je brz preusmeril k jugovzhodni Aziji, predvsem Maleziji in Indoneziji, a tudi Kitajski, ki mu je etnično zelo blizu. Singapur se vedno ostaja vodilni proizvajalec trdih diskov, vendar je skoraj vsa proizvodnja pod nadzorom tujih investitorjev. »Četrti azijski zmag« (prvi trije so Tajvan, Koreja in Hongkong) se pospešeno loteva novih tehnologij, predvsem multimedijskih sistemov. Podjetje Creative Electronics, na primer, ze slovi po seriji zvonihih kartic Sound Blaster. Tri singapurska podjetja s pomočjo vlade razvijajo multimedijske video kartice. Med obetavne izdelke sodijo se kombinirane kartice za modem in faks, a tudi aplikacijski softver. Analitiki predvidevajo, da bo Singapur tudi letos se izdeloval sisteme osebnih računalnikov, sestavne dele in spretno opremo, vendar predvsem za azijska podjetja, ki sicer upazajo sorazmerno malo računalniške opreme. Na splošno pričakujejo, da bo letosnje leto za Singapur leto konsolidacije.

Vodna ura

EL PASO - Kdor meni, da za uro ni nič hujšega kot voda, se moti. Naredili so namrec uro, ki ne teče brez vode - oziroma sodavice, kave, čaja, sadnega soka, skratka, brez tekočine. Podjetje Ventu Research iz El Pasa je za »pogon« svoje ure namrec uporabila t. i. Voltov člen, imenovan po italijanskem fiziku Alessandru Voltu (pred dvesto leti je »odkril« elektriko, ko je med dvema različnima kovinama, potopljenima v vodo, opazil električno napetost). V »vodni uri« so druga ob drugi tri miniaturne komore, napolnjene z gobasto snovjo, ki vpija vodo; prav zaradi vode med bakreno ploščico na eni strani komore in cinkasto na drugi strani nastane majhna električna napetost. Kadar se ura ustavi, je ni treba ne naviti ne zamenjati baterije - lastnik gre z njo na roki pod prho ali v morje, umije si roke ali pa roko pomoli skozi okno, ce zunaj dežuje... Ura stane vsega 20 do 30 dolarjev, trajnost »akumulatorčkov« pa je deset let. (E. J.)

SMUČANJE / TRŽAŠKO PRVENSTVO

Izredno uspešen nastop zamejskih tekmovalcev

Rapotčeva zmagala, Šuberjeva pa četrta v absolutni kategoriji

V nedeljo je bilo v Sappadi tradicionalno Trzasko prvenstvo v smučanju. Prijavljenih je bilo 463 smučarjev, od teh jih je bilo 97 iz zamejskih smučarskih društev. Kot smo že poročali, je letos že drugi zapored zaslužen zmagala med ženskami Francesca Rapotec (Cus TS). Pri tem ne moremo mimo odličnega četrtega mesta Valentine Suber (Brdina selekcija Indules), ki je tokrat pokazala ves njen potencial v ženski absolutni lestvici.

Na splošno moramo pohvaliti vse naše smučarje, saj se je kar 29 naših smučarjev v različnih kategorijah uvrstilo v prvo deseterico. Zadovaljni moramo biti posebej s stiri tretji mesti, ki so jih dosegli naši smučarji v posameznih kategorijah. Zelo dober vtis je zapustil Bregov smučar Andrej Kosmac, ki se je v kategoriji članov uvrstil na tretje mesto, takoj za trzaskim pravkom Beanom in članom italijanske reprezentance v free stile Tognolijem z zelo majhnim zaostankom.

Na splošno lahko ocenimo letošnje prvenstvo glede rezultatov in tudi organizacije kot eno najboljših v zadnjih letih. Proge so bile odlično pripravljene, vodja smučarskega centra v Sappadi

Puntilo pa je povedal, da je na splošno zadovoljen z vso sezono, ki so jo uspešno izpeljali tudi zahvaljujoč novim snežnim topovom.

Naj omenimo se izredno dobro končno uvrstitev naših društev. Za mladinski agonizem se je kriska Mladina Resco uvrstila celo na tretje mesto. Medtem ko je na skupni lestvici društev SK Brdina na 4. mestu, na 5. Mladina, na 6. SK Devin, na 8. mestu Breg in na 13. mestu SPDT.

Na koncu pa se drobna zanimivost. Trzasko prvenstvo je med veterani izredno občuteno. Stevilni trzaski smučarji pridejo oblečeni po zadnji modi, ki jo vsiljuje Alberto Tomba, tudi smucke morajo biti vsaj take, kot jih ima Girardelli, na koncu pa se nihče prevec ne razburja, če so rezultati podobni kombinizonu Accole, ki je poln lukenj švicarskega ementala, ki je uradni sponzor švicarske reprezentance.

Od četrtega do nedelje bo na Piancavallu se deželni finale za mladince (smuk, superG in veleslalom), na katerem zaradi službenih obveznosti najbrž ne bo nastopila Rapotčeva, ki brani naslov v vseh treh disciplinah, v nedeljo pa se deželni del trofeje Pinocchio za pionirje, miske in cicibane. (E.M.)

IZIDI NEDELJSKIH TEKMOVANJ

MLADINCI

1. R. Radovani (SC 70 TS) 58.46, 4. C. Volpi (Sel. Indules) 60.14, 5. M. Suber (Brdina) 61.54, 9. P. Ferluga (Sel. Indules) 63.02, 15. P. Ferfila (Brdina) 72.39, 17. A. Bratos (Brdina) 18.29, 21. I. Rolich (Brdina) 193.65.

CLANI

1. D. Davide (SC 70 TS) 55.03, 3. A. Kosmac (Breg) 56.58, 14. I. Vodopivec (Breg) 60.79, 15. A. Zezlina (SPDT) 61.07, 16. E. Vodopivec (Breg) 61.34, 22. G. Taučer (Brdina) 63.44, 26. D. Sossi (SK Devin) 64.09, 32. M. Franza (SK Devin) 69.47, 36. M. Presl (SPDT) 70.91, 40. R. Devetak (SPDT) 72.68, 42. M. Kralj (SPDT) 73.41, 47. M. Piccini (Brdina) 79.83.

VETERANI A1

1. A. Beltrame (XXX Ott.) 60.98, 15. M. Corretti (Breg) 76.88, 18. P. Gezzi (Mladina) 80.78, 20. R. Purich (Brdina) 109.90.

VETERANI A2

1. E. Severi (S.A.I. TS) 59.90, 11. E. Bogatec (Mladina) 74.46, 19. L. Popović (Brdina) 87.55.

VETERANI A3

1. M. Marzari (SC 70 TS) 64.66, 4. S. Sossi (SK Devin) 66.93, 7. M. Rapotec (Breg) 70.26, 11. P. Fachin (SPDT) 73.29, 13. M. Suber (Brdina) 75.24, 14. D. Kosmac (Breg) 76.21, 25. S. Ferluga (Brdina) 85.82.

VETERANI A4

1. P. Kulteter (Sci Cai TS) 67.13, 6. A. Furlan (Brdina) 75.68, 7. G. Purich (SK Devin) 77.39, 12. E. Bratos (Brdina) 90.20.

MLADINKE

1. F. Rapotec (Cus TS) 51.09, 3. V. Suber (Sel. Indules) 54.40, 7. S. Sossi (SK Devin) 57.98, 8. V. Mezgec (Brdina) 61.48, 10. H. Sigoni (Mladina) 63.97.

CLANICE

1. M. Sinigoi (CUS TS) 50.87, 9. T. Purich (SK Devin) 60.99, 13. J. Rudez (SPDT) 62.45, 14. G. Pieri (SK Devin) 63.68, 18. M. Janežič (Brdina) 66.48, 22. V. Fachin (SPDT) 68.26.

DAME

1. B. Fornasir (Sci Cai TS) 60.68, 12. Z. Mezgec (Brdina) 77.16, 13. S. Pitacco (Brdina) 78.70, 18. S. Pregarc (SK Devin) 102.34, 19. A. Suber (Brdina) 108.17.

102.34, 19. A. Suber (Brdina) 108.17.

MISKE

1. S. Nider (SC 70 TS) 69.96, 3. M. Bogatec (SK Devin) 78.66, 4. M. Paulina (SK Devin) 78.66.

CICIBANKE

1. D. Zerial (SC 70 TS) 60.92, 4. I. Bianchi (Sel. Indules) 66.40, 5. N. Furlani (Sel. Indules) 68.07, 6. S. Perosa (SK Devin) 82.69.

DEKLICE

1. I. Germani (SC 70 TS) 51.08, 6. F. Mezgec (Sel. Indules) 57.57, 8. K. Mezgec (Sel. Indules) 60.12, 11. A. Strekelj (Sel. Indules) 65.71, 12. T. Trampuz (Sel. Indules) 65.80, 16. K. Furlan (SK Devin) 85.96.

NARASCAJNICE

1. F. Sannini (SC 70 TS) 52.21, 3. A. Hrvatic (Sel. Indules) 64.33, 5. M. Kufersin (Brdina) 65.78, 7. J. Strekelj (Sel. Indules) 74.38.

MISKI

1. M. Scabar (Sci Cai TS) 58.27, 19. D. Ghezzi (Mladina) 102.32.

CICIBANI

1. A. Stocca (SC 70 TS) 58.05, 6. G. Pitacco (Sel. Indules) 62.72, 7. A. Crismancich (Sel. Indules) 63.21, 8. B. Bogatec (Mladina) 63.47, 9. E. Piccini (Sel. Indules) 63.82, 10. P. Kocjancic (Sel. Indules) 64.62, 21. M. Sadlowski (Mladina) 99.77.

DECKI

1. G. Zivoli (SC 70 TS) 54.16, 14. R. Pertot (SK Devin) 68.42, 15. T. Sirca (SK Devin) 68.90, 17. S. Maizan (SK Devin) 69.77.

NARASCAJNIKI

1. M. Bruni (Sci Cai TS) 46.74, 8. D. Tence (Breg) 54.62, 10. D. Prascl (Breg) 55.95, 11. A. Paulina (SK Devin) 57.75.

MLADINSKI AGONIZEM

1. Sci Club 70 38, točk, 3. Mladina 21, 6. Brdina 2.

DRUSTVENA LESTVICA

1. Sci Club 70 (609, 4.741, 5.340), 4. Brdina (-, 989, 989), 5. Mladina (525, 188, 713), 6. SK Devin (-, 660, 660), 8. Breg (-, 467, 432), SPDT (-, 269, 269).

NAMIZNI TENIS / PO ZADNJIH KVALIFIKACIJSKIH TURNIRJIH

Številno slovensko zastopstvo na finalu

Ana Bersan in Monika Radovič na Pokalu Alp

JASNA JURECIC

S stiri urnirji na državnih in deželni ravni so se za Krasove namiznoteniske igralce zaključile individualne kvalifikacije za mladinsko državno prvenstvo in za prvenstvo tretje kategorije. Državno prvenstvo mladinskih kategorij bo 19. maja v Terniju. SK Kras bodo takrat predstavljali: Vanja, Nataša, Nina, Gorazd, Katja Milic, Erika Radovič in Ivana Stubelj. Prve dni junija pa bo državno prvenstvo tretje kategorije, kjer bodo nastopili Vanja, Katja, Gorazd Milic in Erika Radovič ter predstavnica Bora Cunja R.E. Lara Posega.

Zadnji kvalifikacijski turnir na deželni ravni je bil konec tedna v Pordenonu. Zacinimo s tretjo kategorijo, kjer je bilo najbolj vroce. Vzduše je doseglo višek v finalni tekmi med Krasovko Katjo Milic in Simonatovo (Azzurra Gorica), kjer je Miliceva dosegla tako rekoc dvojno zmago: azzurrino igralko je premagala s 3:1, njena zmaga pa je prispevala h kvalifikaciji klubske solgrade tretjeurovrsne Erike Radovič, saj bi se v primeru zmage na državno prvenstvo uvrstila Goricanka. Cetrtto mesto je zasedla Vanja Milic,

Gorazd Milic (f. Krizmančič/KROMA)

Nataša Milic (f. Krizmančič/KROMA)

sicer ze kvalificirana iz državnih turnirjev. V tej kategoriji so nastopile se Nataša in Nina Milic ter Ivana Stubelj s solidnimi uvrstitvami, medtem ko je bila odsotna Borova igralka Lara Posega, ki ima ze rezervirano vozovnico z državnih turnirjev, k cemu sta pripomogli najbolj njeni visoki uvrstitvi iz Cocaglia in Ternija.

V moski konkurenci sta casno izgubila Peter Santini in Gorazd Milic v prvem kolu ter Bojan

Simoneta v drugem. V tekmi za vstop v šestnasterico je Marjan Milic po izjavi trenerja Sergerja po brezglavi igri izgubil s Sossijem 3:2 v nizih, po tekmi zlomil lopar in bil popolnoma upravičeno kaznovan s strani sodnika, tako da je sedaj vpravljava njegova udeležba v Veroni na ekipni prvenstveni tekmi.

V mladinskih kategorijah so bili mladi Krasovci tudi tokrat uspesni. Drugo mesto Gorazda

Milica v Pordenonu in 40 tock v skupnem sestevku je lep uspeh mlajsega pionirja, ki bo letos prvič nastopil na državnem prvenstvu. Tik za njim se je uvrstil Bojan Simoneta. V konkurenci deklis so na zmagovalnem odru stale Vanja, Nataša in Nina Milic. Slednja se je kvalificirala na deželni turnirjih, Vanja in Nataša pa ze na državnih. Med narascajnicami je zopet slavila Katja Milic pred Gambinijevo (Rangers Udine) ter Ivano Stubelj in Eriko Radovič. Vse tri Krasovke so si ze predhodno zagotovile udeležbo na državnem prvenstvu. Med narascajniki se je Peter Santini uvrstil med osmerico, v cetrtini finala pa ga je premagal Sossi.

Mednarodni turnir v Veroni

Krasovi igralci Ana Bersan in Monika Radovič sta bili izbrani v italijansko B reprezentanco, ki je konec tedna nastopila na mednarodnem Pokalu Alp v Veroni. Poleg Italije (A in B) so nastopile tudi ustrezne reprezentance Avstrije in Svice. Za Krasovki je bila to lepa priloznost, da se poiskusita tudi na mednarodni ravni. Krasovski sta se v tej vlogi dobro odrezali. Njuna ekipa je zasedla peto mesto, pokal je osvojila prva avstrijska ekipa, potem ko je premagala ekipo Svice B z 11:5.

Krasovki sta k zmagi doprinesle z osvojitvijo petih tock: 3 Bersanova in 2 Radovičeva. Tudi proti drugim ekipam sta osvojili nekaj dvobojev.

Rokomet: Krasovke počasi prihajajo v formo

Fregona - Kras 17:17 (8:7)

KRAS: Galzi, Bizjak, Citter 2, Jagodic 4, Milkovic 2, Zapusek, Kermec, Bizjak 1, Valentina Ferluga, Dolores Ferluga 8.

Nasim rokometasim je tudi tokrat le za las usel podvig, saj so ponovno igrane neodloceno, tokrat z ekipo Fregona, ki zaseda drugo mesto na lestvici. Ko se je tekma zacela, je zgledalo, da Krasovke ne bodo imele nobene možnosti za zmago, saj je bil rezultat v 10. min. ze 4:1 v korist domačink. Ampak takoj potem so nase izenacile na 5:5, polcas pa se je koncal v korist nasprotnic z izidom 8:7.

V 2. delu so Krasovke takoj povedle in obdrzale vodstvo do polovice polcas. Nato se je zacel pravi boj za zmago. Nasprotnice so najprej izenacile, potem povedle, nato so jih nase ujele in prehitale. Tak ritem so obdrzale vse do konca tekme. Tekma se je koncala z rezultatom 17:17. Kaze, da so Krasove igralke se le ob koncu prvenstva dosegle boljso formo, kar vzbuja precej upanja, da bodo uspesno zainale v play-outu, ki se bo zacel 27. t.m. (Vesna)

Obvestila

PLAVALNI KLUB BOR sklicuje 6. redni občni zbor v soboto, 27. t.m., ob 17. uri na Stadionu 1. maj v Trstu z naslednjim dnevnim redom: otvoritev in imenovanje delovnega predsedstva, predsedniško poročilo, diskusija, poročilo nadzornega odbora in razresnica, volitve, razno.

SD PRIMOREC sklicuje v petek, 19. marca, redni občni zbor. Prvo sklicanje ob 20. uri v Ljudskem domu v Trebach.

ZSSDI obvesca, da bo jutri, 18. t.m., ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah seja izvršnega odbora.

ZSSDI obvesca, da bo jutri, 18. t.m., ob 20.30 na sedežu SD Breg v Dolini seja nogometne komisije.

SMUČARSKI TEK / TRŽAŠKO PRVENSTVO

Tekači ŠD Mladina osvojili štiri pokrajinske naslove in skupno odnesli 10 medalj

Pomembno vlogo je odigralo pravilno mazanje

Kot smo že poročali, so v soboto na Trzaskem smučarskem prvenstvu nastopili tudi tekači, med 115 nastopajočimi pa je bilo tudi 15-člansko zastopstvo ŠD Mladina. Gre za fante in dekleta, ki se v glavnem ukvarjajo z rokanjem, a so na tej ravni nad vse konkurenčni tudi na snegu, o čemer se najbolje potrjuje podatek, da so pobrali kar štiri prva mesta, skupno pa deset medalj!

Na hitri, delno sencni in delno sončni progi so se izkazali prav vsi, pomembno vlogo pa so odigrale tudi maze. Pri Mladini so se opredelili za nekoliko manjše mazanje smuci in izkazalo se je, da so naredili prav.

Na najvisjo stopničko sta se po pričakovanih povzpela Mateja in David Bogatec, presenetljiv in spodbuden obenem je bil uspeh Jana Princica med dečki, med deklkami se je uveljavila Tatjana Kobau, zelo dober čas (in drugo mesto) je med cicibankami dosegla Jelka Bogatec, kadet Rajko Zečević je za las zgrešil me-

daljo.

Najboljši čas in naslov trzaskega prvaka sta si priborila Fabio Fonda (Ski Maraton) med moškimi (15 km) in Mita Crepaz (Sci Cai XX oktobra) med ženskami (5 km).

Uvrstitve
Cicibanke (3 km): 1. Mateja Bogatec14:32, 2. Jelka Bogatec (oba Mladina Resco) 16:03.

Dekllice (3 km): 1. Tatjana Kobau (Mladina Resco) 16:53.

Dečki (5 km): 1. Jan Princic 20:02, 2. Edoardo de Felice 21:03, 3. Mitja Tretjak 21:11, 4. Jara Kosuta (vsi Mladina Resco) 26:49.

Narascajniki (5 km): 1. David Bogatec 15:17, 2. Tibor Drasčič 19:36, 3. Mitja Kosuta (vsi Mladina Resco) 20:01.

Mladinci (15 km): 1. Marco Sirotti (Sci Cai) 46:30, 3. Martin Košuta (Mladina Resco) 1:04:35.

Kadeti (15 km): 1. Daniel Trampuz (Sci Cai) 43:25, 4. Rajko Zečević (Mladina Resco) 57:25.

vedati pa moramo, da ima Isontina tekma manj, saj mora se nadoknaditi zaostalo srečanje s Pierisom.

To zaostalo tekmo bo mostvo iz Morara brzokone osvojilo, a bo kljub temu se vedno za tri točke prekratko za vodilno dvojico in dve točki za tretje uvrščeno Opicino.

Zelo nevarno pa se približuje Monfalcone, ki v tem delu prvenstva ne pozna spodrslijev in dosega same visoke zmage. V naslednjem kolu bo mostvo iz Trziča gostovalo na

Opčinah.

Za Mladost bi bilo naravnost sijajno, če bi Trzičani presenetili domačine, saj bi se v boju za naslov otnesli se enega neugodnega nasprotnika.

V soboto se bodo Doberdobci srečali z lažjim nasprotnikom in sicer z mostvom San Marco iz Sestljana. V prvem delu prvenstva so v Ribiskem naselju Krasčevi zmagali s 4:0 in verjamemo, da bo tudi tokrat rezultat podoben.

Rezultati 6. kola povratnega dela:

Kontovel - Don Bosco 74:102 (45:44)

KONTOVEL: Ban 4, Gulic 7 (3:4), Emili 2, Krizman, Cingerla, Kralj 9, Hmeljak 29 (3:4), Cernec 4, Turk 19 (7:11); trener Furlan.

PM: 13:19. SON: 21. PON: Gulic (35), Hmeljak (38). 3T: Kralj 1.

Sodec po končnem izidu bi lahko sklepali, da so Kontovelci odigrali le stransko vlogo proti vodilnemu Don Boscu, kar pa ni res, saj so se Furlanovi fantje dalj časa povsem enakovredno borili z gostujočo ekipo in se v drugem delu je prislila na dan razlika med ekipama in tehnična premoč nekaterih posameznikov Don Bosca (Vlacci 33).

V prvem polcasu je bi-

Mossa-Sanrocchese: 7:1, Pieris-Romana: 5:0, Staranzano-Pro Romans: 0:1, Gradese-Lucimino: 1:0, Aris-Corno: 1:1, Monfalcone-San Sergio: 5:0, San Marco-Opicina: 0:9, Mladost-Isontina: 1:0.

VRSTNI RED

Mladost 37, Mossa 37, Opicina 36, Isontina 32, Monfalcone 31, Aris 23, Gradese 23, Corno 19, Pieris 19, San Sergio 17, Pro Romans 17, Lucimino 15, San Marco 12, Staranzano 11, Sanrocchese 4, Romana 1.

(Vili Princic)

MLADINSKA KOŠARKA / DEŽELNI MLADINCI

Borovci tesno s Ferroviariom Kontovel in Cicibona pa KO

Največ točk so zbrali Hmeljak(29), Bajc(25) in Simonič(25)

Posnetek z »družinskega« derbija (f. Krizmančič/KROMA)

lo kar prijetno zaznati, da so se Kontovelci povsem enakovredno upirali gostujoči peterki, zlasti pa je zadovoljil Marko Hmeljak, ki je v prvih dvajsetih minutah dosegel kar 22 točk in Furlanovi fantje so tako sklenili prvi del v vodstvu.

V nadaljevanju so Salezijanci poostri tempo igre in zlasti v obrambi uspešno zaustavljali Hmeljaka. Kralja in Gulica. Dobro se je upiral le se Stefan Turk, kar pa je bilo ob odsotnosti Vodopivca in Daneva (na solškem izletu), za spoznanje premalo. Igralci Don Bosca so si najprej priprilali prednost desetih točk, v nadaljnjih minutah pa se je razlika stalno večala, saj je »coach« Furlan dal vsem možnost igranja. (VJ)

Dopolavoro Ferroviario - Bor Radenska 87:98 (47:48)

BOR: Simonic 25 (3:4), Vidali 2, Giacomini 6 (2:3), Grbec 23 (1:2), Verri, Porporatti 10 (2:3), Palmisano 2, Debeljuh 22 (7:12), Cupin 6 (0:4), Bandi 2; trener Martini. PM: 15:28, SON: 19.

NOGOMET / PRVENSTVO NAJMLAJŠIH NA GORIŠKEM

Brez presenetljivih izidov v tem kolu

Doberdobska Mladost se je otnesla enega od tekmecev v boju za vrh lestvice

Tudi v tem kolu v prvenstvu najmlajših na Goriškem ni prišlo do večjih presenečenj. Vsa boljša mostva so v soboto zabeležila zmage, razen Isontine, ki je zlasta vredni točki pustila v Doberdodu.

Izraz »pustila« pa ni najboljši, saj je Mladost povsem nadigrala vrstnike iz Furlanije in popolnoma zasluženo premestila to težko oviro. S to zmago so se igralci s Krasa otnesli nevarnega tekmeča, ki je s tem porazom verjetno tudi že odrezan iz boja za prva mesta. Po-

vedati pa moramo, da ima Isontina tekma manj, saj mora se nadoknaditi zaostalo srečanje s Pierisom.

To zaostalo tekmo bo mostvo iz Morara brzokone osvojilo, a bo kljub temu se vedno za tri točke prekratko za vodilno dvojico in dve točki za tretje uvrščeno Opicino.

Zelo nevarno pa se približuje Monfalcone, ki v tem delu prvenstva ne pozna spodrslijev in dosega same visoke zmage. V naslednjem kolu bo mostvo iz Trziča gostovalo na

KOŠARKA / EVROPSKO KLUBSKO PRVENSTVO

Real že v finalu Benetton izenačil

Benetton in Scavolini še enkrat v četrtak

MADRID - Kot je bilo pričakovati, je Real v Madridu pred 9.000 gledalci drugič visoko premagal bolonjski Knorr in se tako uvrstil na »final-ofur«, ki bo prihodnji mesec v Atenah. Ze v prvem polcasu so Sabonis in ostali vodili z 18 točkami razlike. Bolonjčani so se v začetku drugega polcasa približali na 5 točk, to pa je bilo tudi vse, kar so zmogli proti boljsemu Realu. Zlasti slabo je igral Danilović.

Tekma v Trevisu med Benettonom in Scavolinijem pa je bila bolj izenačena, naposled pa je zaslužen zmagala domača ekipa, pri kateri je bil Kukoč sijajen (dal je 35 točk). Pri Scavoliniju pa se je izkazal Carlton Myers z 82 točkami. Za določitev polfinalista bo potrebno še tretje srečanje, ki bo jutri spet v Trevisu.

Tudi v Limogesu bo potrebno tretje srečanje (ki bo danes) za določitev polfinalista. Na drugi tekmi je namreč Zdovčeva ekipa po zelo izenačenem boju premagala Olympiakos, pri katerem je spet izstopal Paspalj s 27 točkami. Limoges, ki je na prvem srečanju v Grčiji izgubil (67:70), je sicer kot običajno igral odlično v obrambi. Sicer pa so se tudi Grki izkazovali predvsem z obrambno

Arvidas Sabonis (Real) pod košem nenadomestljiv

igro, tako da je bil končni izid temu tudi primeren.

Slovenski reprezentant Zdovc je bil tudi tokrat eden najzaslužnejših za zmago gostiteljev: bil je odličen v obrambi, poleg tega je tudi odlično prispeval, da si je njegovo mostvo priigralo prednost petih točk (38:33), ki jo je ohranilo do konca tekme in nato tudi zmagalo.

Real Madrid - Knorr 79:58 (44:34)

REAL MADRID: Antunez 16, Santos 7, Gargol 11, Brown 18, Sabonis 8, Lasa, Birjukov 10, Martin 7, Romay 2.
KNORR: Brunamonti

10, Danilović 15, Moran-dotti 5, Wennington 5, Coldebella 6, Carera 15, Brigo 2, Binelli, Marcheselli, Diacci.

Limoges - Olympiakos 59:53 (21:23)

LIMOGES: Verove 3, Young 20, Zdovc 14, Bilba 4, Redden 8, Dacoury 6, Butter 4, Forte, M' Baia.

OLYMPIAKOS: Sigalis 4, Paspalj 27, Berry 16, Tomić, Tarlac 2, Eliandis, kamburis, Papadakis 2, Stamatidis 2.

EVROPSKI POKAL FINALE

Aris Solun - Efes Pilsen 50:48 (29:32)

NOGOMET / DANES IN JUTRI V EVROPSKIH POKALIH

Milan - Porto osrednje srečanje »prvakov«

Juventus proti Benfici pred »življenjsko tekmo«

Pokal prvakov

Tudi milijarderski Milan, ki je startal v sezono s 25 odličnimi nogometaši, od tega kar 7 tujcev, ima pred današnjo pokalno tekmo s Portom težave s postavo. Zdi se neverjetno, toda dejansko je tako. Od 7 tujcev je danes nared za igro le Francoz Papin, ki pa je resnici na ljubo na zadnjih tekmah že nekajkrat »rešil« Mila-novo mostvo tako v pokalu kot v prvenstvu. Sam Papin pa meni: »Porto je odlična ekipa, ki je predvsem nevarna v protinapadu. Če premagamo Portugalce, smo zanesljivo v finalu.«

Današnji spored
Skupina A: Olympique Marseille - CSKA Moskva, Rangers - Bruges.

Skupina B: IFK Göteborg - PSV Eindhoven, Milan - Porto (20.30 po TV Canale 5).

Pokal pokalnih zmagovalcev

»Dokaj mirno čakam tekmo s Sparto. Važno je, da moji fantje igrajo na tej tekmi, tako kot znajo in zmorejmo, brez nepotrebnega pretiravanja, da morajo takoj doseči zadetek. Zavedam se, da startamo z dokaj neugodnim izidom 0:0. Če bi namreč Sparta dosegla gol, bi postalo za nas vse zares težje. Potrebna je torej predvsem previdnost in preprican sem, da bomo vsaj en gol le dali,« je

dejal trener Parme Nevio Scala pred današnjo pokalno tekmo proti Sparti iz Prage, ki bo danes ob 14.30.

Na včerajšnji tiskovni konferenci je trener prške Sparte Dusan Uhrin dejal, da upa, da bo njegova ekipa dala vsaj en gol, kar bi bilo verjetno dovolj za uvrstitev v polfinale.

Od ostalih srečanj je moskovski Spartak danes favorit za uvrstitev v nadaljnji del, saj je že v gosteh zmagal z 1:0 proti Feyenoordu. Vroce bo danes v Bukaresti med domačo Steauo in Antwerpom (prva tekma se je končala z 0:0), jutri pa se bosta v Madridu pomerila domaći Atletico in grški Olympiakos (prva tekma 1:1).

Pokal UEFA

Današnje četrtfinalno srečanje tega pokala v Turinu z Benfiko bo za Juventus gotovo »življenjske važnosti«. Trapattonijevo mostvo je namreč v državnem prvenstvu šele sesto, izgubilo je kar šest tekem v gosteh in že dolgo ni več v boju za državni naslov, čeprav so za to sezono potrosili ogromno denarja za najem velikih asov, kot so Viali, Platt in Moeller.

Ce bi Juventus tudi danes »kiksnil«, bi bila to za turinski klub in za stotisoce navijacev, ki jih še ima društvo po vsej Ita-

Ruud Gullit danes ne bo igral (AP)

liji, prava drama. Trener Trapattoni je zato včeraj opravil trening za zaprtimi vrati, kar ni običajno za italijansko »damo nogomet«.

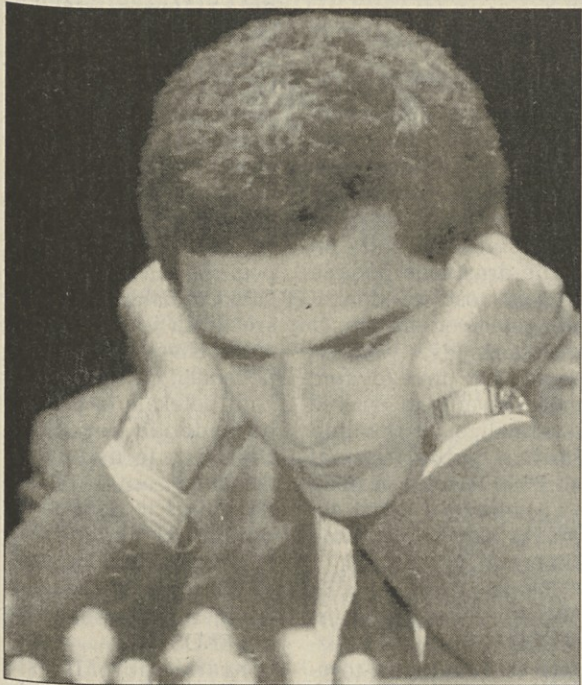
Trener Benfice Toni pa je previden in ne verjame v krizo Turinčanov. »Juventus je sedaj kot ranjena žival in je zato še nevarnejši, sem pa zmeren

optimist.«Srečanje v Turinu se bo pričelo ob 17.45 (tudi po TV 1. spored).

Tekmi Borussia Dortmund - Roma (prvo srečanje 0:1) in Paris SG - Real Madrid (1:3) bosta jutri. Včeraj je Ajax z 1:0 premagal Auxerre, ki pa se je uvrstil v polfinale, saj je prvič zmagal s 4:2.

ŠAH / PO TURNIRJU V LINARESU

Vsa svetovna elita v senci Kasparova

Gari Kasparov je pravi šahovski kralj

Jutri ob 18.30 v Sežani prijateljsko srečanje Smelt Olimpija - Stefanel

TRST - Ljubitelji košarke na Primorskem bodo jutri zares prišli na svoj račun: v sportni dvorani v Sežani bo namreč ob 18.30 prijateljsko srečanje med ljubljansko Smelt Olimpijo in trzaskim Stefanelom.

Za obe ekipi bo tekma se kako koristna preizkušnja pred končnim in ključnim delom obeh državnih prvenstev.

S Stefanelom bo igral tudi nas rojak in bivši Kontovovel košarkar Jan Budin, ki se je na zadnjih dveh prvenstvenih tekmah (predvsem v Trstu proti Scainiju) zelo dobro odrezal.

Na tribunah v Sežani pa bo pozorno sledil jutrišnjemu srečanju tudi novopeceni trener slovenske reprezentance in tudi Jadrinov trener Janez Drvaric, saj pri ljubljanski ekipi igra kar precej kandidatov za državno selekcijo. Kvalifikacije za EP v Wrocławu so skoraj pred vrati in zato bo Drvaric z zanimanjem preverjal formo kandidatov za državni dres. Jutrišnjo tekmo si velja torej zanesljivo ogledati.

LINARES - Na pravkar končanem vele-mojstrskem turnirju najvišje, 18. kategorije so velemojstri igrali res vrhunski sah. Zbrana je bila vsa svetovna šahovska smetana. Odsoten je bil le izzivalec svetovnega prvaka Garija Kasparova, Anglez Nigel Short, ki ima ta hip nizji rating od večine udeležencev turnirja, a bi kljub temu lahko igral vidno vlogo. Tempo na turnirju je narokoval svetovni prvak Gari Kasparov, ki ni ravno blesteče zacek. Ko pa mu je »steklo«, je bil nezadržan. Svoje nasprotnike, sicer vrhunske velemojstre, je pre-magoval tako preprčiljivo in v takem slogu, da ni bilo nobenega dvoma, kdo je šahovski kralj.

Nekdanjega svetovnega prvaka Anatolija Karpova, večnega tekmeča za šahovsko krono, je v značilnem taktično-napadalnem slogu kot črni premagal v lepotici, za katero je sam izjavil, da je njegova najlepša zmaga nad Karpovom sploh. Na gre samo za prvo mesto Garija Kasparova na veleturnirju, ampak tudi za sijajen odstotek: več kot 75 odstotkov osvojenih točk. To je podatek, ki ne potrebuje komentarja.

Kasparov torej suvereno obvladuje položaj v svetovnem šahu na obeh straneh: je svetovni prvak, hkrati pa nedvomno najuspešnejši turnirski igralec med vsemi svetovnimi prvaki v zgodovini šaha.

Se nečesa ne smemo prezreti: prav presenetljive so njegove številne mojstrovine na področju ustvarjalnosti, saj je neverjetno izviren pri iskanju novega, se ne odkriva. Ce ga primerjamo z drugimi vrhunskimi velemojstri, je zanje nedosegljiv tudi na tem področju. Anglez Nigel Short je sicer izzivalec Kasparova, a njegove možnosti, da bi prvaka resno ogrozil, niso večje od simboličnih.

V Linaresu je ponovno odlično zaigral Karpov, nekdanji svetovni prvak, ki ga tudi hud poraz proti Kasparovu ni »iztiril« in je po dobrem finišu z Anandom delil drugo mesto.

Viden prodor sta napravila mlada upa svetovnega šaha Širov in Kramnik, ki sta turnir končala na četrtem oziroma petem mestu. Razocarjanje pa je Timmanova delitev enajstega mesta, čeprav se mu še poznajo posledice poraza z Nigelom Shortom v finalnem dvoboju kandidatov za izzivalca svetovnega prvaka. Na lestvici sta popolnoma »potonila« Gelfand, ki očitno prezivlja hujšo krizo, in Ljubojević, za katerega so turnirji 18. kategorije kar nekoliko premočni.

Zaradi izenačenosti igralcev je bil turnir zelo borben in zanimiv. Zlasti po ustvarjalni plati bo ta turnir gotovo našel mesto v šahovskih analih, saj je bilo odigranih nekaj izrednih partij. (A. P.)

NOGOMET / TUJA PRVENSTVA

V Angliji Norwich spet v boju za naslov prvaka

V Španiji La Coruna počasi zaostaja

DIMITRIJ KRIZMAN

je močno na prepihu Middlesbrough.

VRSTNI RED: Aston Villa in Manchester United 61, Norwich 59.

V Španiji se menda nagiba h koncu borba Davida z Goljatom. Novinec La Coruna je namreč v Barceloni preprčiljivo potegnili krajsi konec. Pred 115 tisoč gledalci je Deportivo deloval neucinkovito, pobudo so vsekoli imeli v rokah domačini, ki so z goli Goicoechee, Amorria in Koemana slavili s 3:0. Do presenečenja je prišlo v Madridu, kjer Realu ni uspelo premagati skromnega Logrones. Po razburljivi tekmi so gostje izenačili v 94. minuti, prav tako kot izid pa je bilo presenetljivo tudi Realu nenaklonjeno sojenje.

VRSTNI RED: Barcelona 40, Real Madrid 39, La Coruna 37.

Bolj dolgocasnno je bilo ta teden v Franciji in

Nemčiji. Francozi so dosegli rekordno nizko bero golov, povrh tega so se na papirju najzanimivejše tekme končale neodločeno. Olympique je doma odbil napad vse bolj nevarnega Bordeauxa. Paris Saint Germain pa je z domačim remijem napravil se eno priložnost, da bi se približal vodilni dvojici. Se najbolj zadovoljen je tako Monaco, ki je s težkega gostovanja odnesel točko.

VRSTNI RED: OM in Monaco 38, Bordeaux in PSG 36, Nantes 35.

V Bundesligi je Eintracht zlahka zmagal in se za točko približal Bayernu, ki je v gosteh igral neodločeno. Po porazu Werderja in remiju Borussia Dortmund se je konkurenca za sam vrh razpolovila. Prijetno novost predstavlja vsekakor Saarbrücken, pri katerem igrajo trije Američani. Ob teh je Wyalda celo tretji na lestvici strelcev.

VRSTNI RED: Bayern 32, Eintracht 30, Werder Bremen 28.

Nemec Rudi Voeller letos uspešno igra v francoskem prvenstvu (AP)

NOVICE

Na hokejskem SP skupine C Slovenija zlahka z Madžarsko

Slovenija - Madžarska 14:2 (4:1, 7:0, 3:1)

S preprčiljivo zmago nad Madžarsko si je Slovenija že zagotovila nastop v polfinalu hokejskega SP skupine C. Madžari niso bili tako nevarni nasprotnik, kot so se nekateri bili in zdaj vsi čakajo na derbi s Kazahstanom.

Gole za Slovenijo so dosegli: Razinger, Tisler, Brodnik, Jug po 1, Smolej, Zupancic Gorenc, Kopitar in Vnuk po 2

Soerensenu etapa Fondriest še vodi

SANT'ELPIDIO A MARE - Danec Rolf Soerensen je zmagal v predzadnji etapi od Monte San Pietrangeli do Sant'Elpidia a Mare (160 km), v skupni uvrstitvi dirke od Tirenskega do Jadranskega morja pa še naprej vodi Maurizio Fondriest, ki je včeraj osvojil tretje mesto z istim casom kot zmagovallec. Danec je za 160 km potreboval 4 ure 19 minut in 47 sekund, skupaj z njim pa je z istim casom na cilj prisla še večja skupina kolesarjev, v kateri so bili vsi najboljši. Danes bo na sporedu zadnja, osma, etapa od Sant'Elpidia do San Benedetto del Tronto. Etapa je dolga 160 km in precej lahka, tako da najbrž Fondriest ne bo imel težav pri obrambi vodilnega položaja.

Egipt - Zimbabwe še enkrat

PARIZ - Kvalifikacijsko tekmo za nastop na svetovnem nogometnem prvenstvu leta 1994 v ZDA med Egiptom in Zimbabwejem (afriška skupina C) bodo ponovili prihodnji mesec v Lyonu. FIFA je zaradi izgredov na stadionu razveljavila prvo srečanje, v katerem je Egipt na domačih tleh zmagal z 2:1. Srečanje bi morali ponoviti že 28. marca, vendar so nato tekmo preložili na čas med 14. in 18. aprilom. Za prelozitev je zaprosil Egipt zato, da tekma ne bi sovpadala z muslimanskimi verskimi praznovanji ob koncu Ramadana. Za uvrstitev v naslednje kolo mora Egipt nujno zmagati, medtem ko Zimbabweju zadosca že neodločen rezultat.

Ben Johson bi rad igral nogomet v Italiji

RIM - Sprinter Ben Johnson, ki ga je mednarodna atletska zveza zaradi ponovljenega jemanja nedovoljenih pozivil diskvalificirala z dosmrtno prepovedjo nastopanja na atletskih tekmovanjih, bi rad igral nogomet v Italiji. To je povedal Johnson v intervjuju za italijansko Tv postajo Canale 5. Intervju bodo predvajali danes v okviru oddaje »Spazio 5«. Kanadski sprinter trdi, da je zelo dober nogometaš.

Priznanje za Juga in Jegliča

STOCKHOLM - Čeprav slovenska rokometna reprezentanca na svetovnem prvenstvu v rokometu na Svedskem ne nastopa, ima Slovenija kljub temu dva svoja predstavnika. Odličnima sodnikoma Jugu in Jegliču so zopet zaupali sojenje na največji rokometni prireditvi. Sodila sta namreč prvo polfinalno tekmo v skupini B med Nemčijo in Islandijo, ki so jo s 23:16 dobili Nemci. V prvi polfinalni skupini tako vodijo Španci, v drugi pa svetovni prvaki Švedi, ki se edini niso izgubili točke. Rezultati prvih tekem v polfinalnih skupinah - skupina A (Halmstad): Švica - Egipt 26:23 (12:9), Španija - Romunija 20:16 (11:7), Francija - mostvo Ceske in Slovaske 26:18 (13:7); skupina B (Stockholm): Rusija - Madžarska 29:22 (15:10), Nemčija - Islandija 23:16 (10:5), Švedska - Danska 23:20 (13:9).

Lestvica - skupina A

1. Španija	56:49	5 točk
2. Francija	73:66	4
3. Švica	70:66	4
4. Romunija	57:61	2
5. Egipt	58:63	2
6. Čes. in Slov.	57:66	1

Skupina B

1. Švedska	64:55	6 točk
2. Rusija	74:59	5
3. Nemčija	62:55	4
4. Islandija	57:65	2
5. Danska	58:71	1
6. Madžarska	62:74	0

Čm dan za nosilce

KEY BISCAYNE - Tretje kolo mednarodnega teniškega turnirja v Key Biscaynu je bilo usodno za nekatere nosilke. Četrto nosilko Americanko Capriatijevo je premagala 25. igralka s svetovne lestvice, Avstrijka Wiesner, Nizozemka Oremans, 78. tenisačica na svetu, pa je porazila sedmo nosilko Huberjevo iz Nemčije. Moški so igrali drugo kolo, od nosilcev pa so izgubili American Chang, Južnoafričan Ferreira, Rus Volkov in Šved Holm. Rezultati tretjega kola - ženske: Graf (Nem, 1) - Arendt (ZDA) 6:1, 6:0; Sanchez (Spa, 2) - Grossman (ZDA) 6:0, 6:2; Oremans (Niz) - Huber (Nem, 7) 7:5, 5:7, 6:2; Tauziat (Fra, 8) - Fernandez (ZDA) 6:1, 6:4; Date (Jap, 16) - Zrubakova (Ceh) 7:7, 6:1, 6:1; Wiesner (Aut) - Capriati (ZDA, 4) 6:3, 5:7, 6:4; Sabatini (Arg, 3) - Van Rensburg (JAR) 6:2, 7:5; Garrison (ZDA, 11) - Durie (Angl) 6:1, 3:6, 6:0; Zvereva (Blš, 14) - Graham (ZDA) 6:3, 6:1; Novotna (Ceh, 6) - Hy (Kan) 3:6, 7:5, 6:2; Moski - drugo kolo: Courier (ZDA, 1) - Black (Zimb) 6:2, 6:2; Cesnokov (Rus) - Holm (Šved, 16) 1:6, 6:1, 6:3; Edberg (Šve, 3) - Lavalle (Meh) 6:4, 6:3; Thorne (ZDA) - Ferreira (JAR, 11) 6:1, 6:1; Rosset (Švi) - Delaitre (Fra) 6:4, 6:4; Krajicek (Niz, 10) - Karbacher (Nem) 7:5, 3:6, 6:3; Ondruska (JAR) - Chang (ZDA, 7) 7:5, 6:1; Washington (ZDA, 14) - Furlan (Ita) 4:6, 6:1, 6:1; Haarhuis (Niz) - Volkov (Rus, 15) 4:6, 6:3, 6:3; Kor-da (Ceh, 5) - Stafford (JAR) 6:4, 6:1.

Veliko zanimanje za tekmo Švica - Italija

ZENEVA - Švicarska nogometna zveza je sporočila, da vlada za kvalifikacijsko nogometno tekmo za nastop na SP v ZDA med Švico in Italijo 1. maja letos izredno zanimanje. V predprodaji so namreč doslej že prodali 30 tisoč vstopnic, na stadionu v Bernu, kjer bo to srečanje, pa je prostora za 50 tisoč gledalcev.

ZBOROVSKO PETJE / ŽE ŠTIRJE KONCERTI

Primorska poje '93 je že krenila na pot

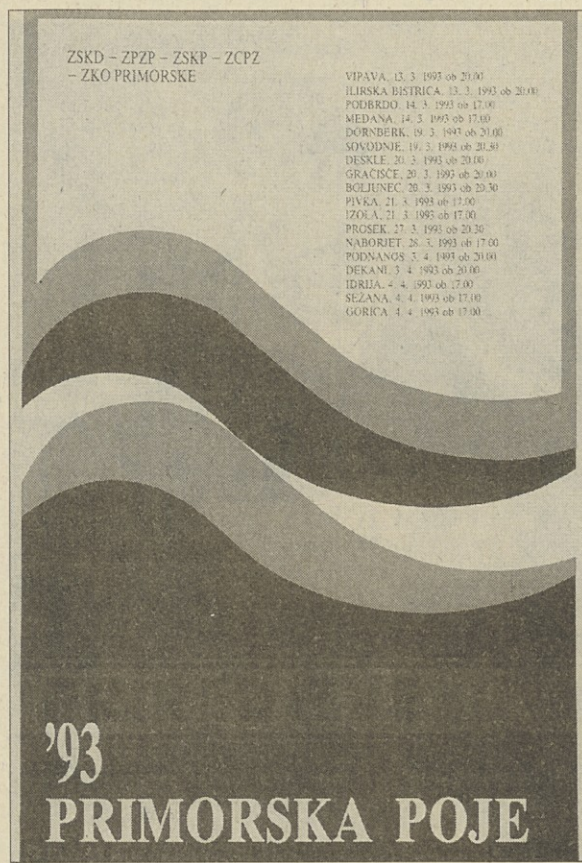
Primorska poje '93, tradicionalna vsakoletna revija pevskih zborov na obeh straneh Primorske, je že krenila na pot. V soboto, 13. tm. in v nedeljo, 14. so bili namrec na sporedu že prvi štirje koncerti od osemnajstih kolikor so jih prireditelji predvidli tokrat. Revija, ki jo ob pomoči številnih organizacijskih izvajalcev prirejajo Združenje pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji in Zveza kulturnih organizacij Nova Gorica, se letos predstavlja v svoji stari, klasični obliki. Kot je v uvodu letošnje brosure zapisal Ace Mermolja, predsednik ZSKD, je bila takšna, želja večine zborov na obeh straneh meja Primorske in ljudi, ki dolga leta spremljajo pevsko revijo.

Na prvih koncertih so seveda nastopili tudi zbori iz Furlanije-Juljske krajine: v Vipavi so se v soboto, 13. marca med drugimi predstavili tudi moski pevski zbor Matajur Klenje (dir. Antonio Qualizza), moski pevski zbor St. Maver Gorica (dir. Gabrijel Devetak) in mesani pevski zbor Tabor Opcine (dir. Sveto Grgič); isti večer pa je v Ilirski Bistrici pel moski pevski zbor Skala Gabrje (dir. Rozina Konjedic). V nedeljo, 14.

marca popoldne sta se občinstvu v Podbrdu predstavila tudi moski pevski zbor Jezero Doberdob (dir. Marij Pavlica) in moski pevski zbor Vesna Kriz (dir. Ivo Lesnik), v Medani pa sta pravtako v nedeljo pela ženska pevka skupina Stu ledi Trst (dir. Tatjana Blokar) in mesani zbor Oton Zupancic Standrez (dir. Miran Rustja).

Ob tem koncu tedna bosta tudi dve prvi prireditvi Primorske poje pri nas, in sicer v Sovodnjah in Boljuncu. V Kulturnem domu v Sovodnjah bo prireditev v petek, 19. tm. ob 20.30, v Boljuncu pa večer kasneje, se pravi v soboto, 20. tm. v gledališču France Prešeren, zacela pa se bo ob 20.30. Nasi zbori pa bodo nastopili na teh dveh in tudi drugih koncertih.

Tako bo na primer v Dornberku, v petek, 19. tm. nastopil Trzaki oktet (dir. Aleksandra Perrot), isti večer v sovođenskem Kulturnem domu pa moski pevski zbor Andrej Paglavac Podgora (dir. Marjan Ciglić). V soboto, 20. tm. se bo v Desklah predstavil moski pevski zbor Vasilij Mirk (dir. Miran Zitko), isti večer v Grasciscu pa dekliski zbor Devin (dir. Herman Antonic), v občinskem

gledališču France Prešeren v Boljuncu pa bosta nastopila dekliska vokalna skupina Sovodnjska dekleta (dir. Sonja Pelicon) in moski pevski zbor Mirko Filej Gorica (dir. Zdravko Klanjscek). V nedeljo, 21. marca bo v Kulturnem domu v Pivki nastopil moski pevski zbor Fran Venturini Domjo (dir. Ivan Tavcar), v Izoli pa ženski pevski zbor Prosek-

Kontovel (dir. Benjamin Makovec) in mesani pevski zbor Francisek B. Sedej Steverjan (dir. Tomaz Tozon).

V Kulturnem domu na Proseku se bo v soboto, 27. marca predstavil mesani pevski zbor Primorec-Tabor Opcine (dir. Matjaz Scek), v nedeljo, 28. marca pa bodo v Beneski palači v Naborjetu nastopili ženski pevski zbor Ivan Grbec

Skedenj (dir. Ignacij Ota), moski pevski zbor Valentin Vodnik Dolina (dir. Ignacij Ota) in mesani pevski zbor Podgora (dir. Mirko Spacapan). V soboto, 3. aprila bodo v Podnanosu nastopili ženski pevski zbor Igo Gruden Nabrezina (dir. Ksenija Kos), moski pevski zbor Igo Gruden Nabrezina (dir. Ksenija Kos) ter mesani pevski zbor Hrašt Doberdob (dir. Hilarij Lavrencic). Isti večer se bosta v Dekanih predstavila mesani pevski zbor Skala Gropada (dir. Anastasia Puric) in moski pevski zbor Fantje izpod Grmade Devin (dir. Ivo Kralj).

Mesani pevski zbor Slavec-Slovenec Ricmanje - Borst (dir. Danijel Grbec) pa bo v nedeljo, 4. aprila nastopil v Idriji. V Kulturnem centru Srečko Kosovel v Sezani bosta prav tako v nedeljo, 4. aprila nastopila mesani pevski zbor PD Mackolje (dir. Ignac Duh) in dekliski pevski zbor Vesna Kriz (dir. Bogdan Kralj), zvečer pa se bodo v Katoliškem domu v Gorici predstavili mesani pevski zbor Pod lipo Barnas (dir. Nino Specogna), dekliski zbor Alenka Steverjan (dir. Anka Cernic) in mesani pevski zbor Primorsko Mackolje (dir. Anton Baloh).

SATIRA / SREČANJE S SERGIOM STAINOM

Težava satirika, ko mu zmanjka sovražnik

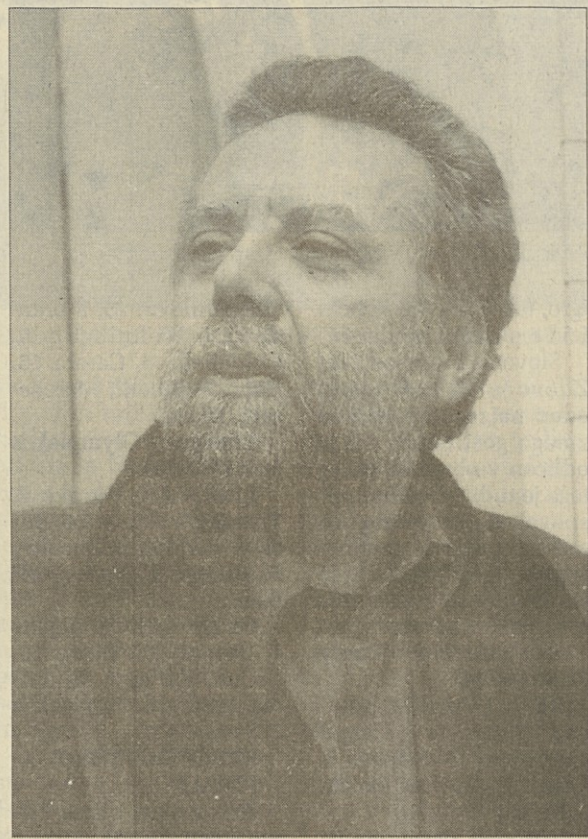
»Najraje bi delal v absolutističnem režimu«

SERGIJ CESAR

zgodovinske trenutke, je to storil skozi malega cloveka, svojo lastno družino, otroke. Tako se je satirčno sporočilo približalo vsem in postalo izredno priljubljeno, razen pri majhnih politikih. Drugace si ne bi mogli razložiti dejstva, da je najhujše kritike in satirčne osti na komunistične politike objavljalo in objavljalo prav uradno glasilo Unità,

kđaj pa kdaj skozi stisnjene zobe, pa vendar. Saj je satira naperjena predvsem proti vsakršni vrsti hipokrizije, pa naj bo ta kjerkoli, deluje pa ob pogojih trdnih in ustaljenih institucij, ki postanejo nujni sovražnik, jasen cilj, karmor lahko letijo jedke puscice.

Danasnji trenutek pa je za satiro težak, ker manjkajo nekatere fiksne točke

kot referenca, saj je stanje v državi v razsulu, manjka nek trden center oblasti, ki bi bil monolit, kar bi bil nato cilj lepe in zdrave satire. Satira v svojem bistru potebuje jasnega sovražnika in občinstvo, ki ji hvaležno sledi. Istocasno pa skriva v sebi nevarnost političnih simpatij, ki se kaj lahko sprevrže v politično propagando, kar postane pogubno. Ravnotoku je druga nevarnost avtocenzura zaradi strahu, da bi oskodoval lastno stranko; na to satirik ne sme misliti, kajti njegovo delo se tako v daljšem obdobju obrestuje tudi na njegovi kritizirane stranke. Zato je poklic satirika zelo redek, saj jih je v Italiji izredno malo.

Razstava originalnih vinjet, ki so osnova pravkar izsle Stainove galerije Tempeste, nam v galeriji Phi, ob poglobljenem pogledu, odkrije drugo, skoro bi rekli avtoanalitično, plast filozofije in idejne globine avtorjevih razmišljanj: o sebi, ljudeh okrog njega in vseh nas v odnosu do političnih dogajanj in oseb v danšnjem času in bližnji preteklosti. Pri tem so zanimive Stainove besede: »Zelet bi delati v absolutističnem režimu, kjer je izziv delati satiro, ki pa mora biti prefinjena, ostra, ampak ovinkasta, pa čeprav bi tvegal tudi glavo, kajti to je pravi izziv, ker je sovražnik močan in institucionalno trden.«

GM / SEDMI ABONMAJSKI KONCERT

Godalni kvartet GM pokazal že znatno kvaliteto in skladje

Prepričljiv predvsem prvi del sporeda

IVAN SILIC

Godalni kvartet Glasbene matice med nastopom na obonmajskem koncertu GM (foto Ferrari/KROMA)

Na sedmem abonmajskem koncertu trzask Glasbene matice smo poslušali Godalni kvartet te za glasbeno vzgojo, sirjenje koncertnega življenja in sploh za razvoj glasbene umetnosti tako važne ustanove. Nastal in razvil se je ter deluje v njenem okrilju in okolju, ki mu tudi sama priliva svoj delez in bogati kulturno ter umetniško razgibanost Trsta in njegovega širšega območja. Ni toliko važno, da je trenutno edini stalno delujoči godalni ansambel v Trstu. Sicer ima tudi to svojo tezo in je

lahko tudi najlepše priznanje ter zadoseenje vsem, ki so se zato prizadevali, vzgojiteljem, organizatorjem in predvsem seveda izvajalcem samim. Vendar mislim, da je pravi pomen v kakovosti ansambla in njegovih programskih nalogah, tako v pogledu del starejših mojstrov kakor tudi spremljanja novih ustvarjalnih pobud naravnost v sodobna snovanja. Kajti zdi se, da je kvartet že dosegel določeno skladje in oblikovalno konsistentnost, da se lahko posveča nadaljnjemu razmišljanju o

programskih nalogah. Posvečati pa se mora se stalno vedno velikemu delu in splošnim izvajalskim, to je tehničnim in seveda predvsem interpretativnim problemom. Zadnji koncert je namreč njegove sposobnosti in delovno ustvarjalno voljo pokazal zlasti v prvem delu sporeda, pri Merkujevem kvartetu st. 3 in pri kvartetu v D-duru op. 44 st. 1 Felixa Mendelssohna-Bartholdyja, ki je imel svoje posebno muzikalno vrednostno tezišče v primerjavi z drugim delom sporeda, v katerem je bil

virtuozno zasnovan kvartet za fagot, violino, violo in violoncelo op. 73 st. 2 v F-duru Francois Devienne-a in kvartet op. 59 st. 4, Kina Tesakova. Pri prvem se je predstavil sodelujoči fagotist Francesco Furlanich, kot izvrsten in tehnično dovršen izvajalec pa tudi muzikalno prefinjen interpretator, ki je iz skladbe izluscil vse, kar je bilo možno. Izvajalci so tudi Tesakovemu kvartetu posvetili vso umetniško pozornost in na svojski način ne preveč zanimivi skladbi utisnili dostojen odziv.

OPČINE / JUBILEJNI OBČNI ZBOR

Veliko požrtvovalnega dela porok za zavidljive uspehe KD Tabor

Društvo pa bi za svoje kvalitetne pobude želelo večjo odmevnost

NEVA LUKES

litetne - torej na več kot dostojni višini, ki pa seveda zahteva oporo, podporo in sodelovanje vseh.

Glavno poročilo je imel na občnem zboru predsednik Viktor Sosic, ki se je predvsem spomnil tistega prvega ustanovnega občnega zbora, ko so v društveni dvorani potekala razna popravljajna dela, ko je članje vodila le dobra volja, da z delom nadaljujejo. »Od tedaj se je veliko sprmenilo. Spremenile so se navade, način življenja in misljenja, pa tudi mi. Takrat smo pisali nase pošto ročno, danes imamo v knjižnici ze kompjuter. Tudi naše glasilo Glasnik je veren dokaz

tega, kar se v našem društvu dogaja.«

Tu je Sosic navedel nekaj konkretnih problemov: popravilo strehe doma, ureditev električne napeljave na dvoriscu, ureditev primernega prostora za slalico, ki naj bi služila ob raznih odrskih prireditvah za shrambo gledalskih potrebščin in drugega materiala.

»Nihe od nas, ki smo sedaj v odboru ni nana domesltiv. Zelimo si novih in svežih moči, ki bi nadaljevale z našim delom.« je Sosic zaključil.

Sledilo je tajniško poročilo prof. Kostane Filipovic, sledila pa so se številna poročila o raznih aktivnostih, ki potekajo v društvu.

Preden bi zaceli s podrobnim opisom posameznih govorov in poročil, bi želeli omeniti nekaj ključnih misli, ki so jih vsa ta poročila vsebovala: ugotovitev namreč, da se društvo trudi, da isče razne nove iniciative, da bi privabilo nove člane, predvsem mlade in druga ugotovitve, da so bile razne, sicer zelo kvalitetne prireditve, pa tudi druge iniciative premalo obiskane, da ostajajo odborniki in referenti za razne dejavnosti brez potrebne solidarnosti in pomoči s strani občinstva.

In vendar je občni zbor pokazal, da je društvo živo, da potekajo v njem številne dejavnosti, da se odgovorni za posamezne iniciative močno angažirajo, da so vse prireditve skrbno pripravljene, kva-

raznih področjih društvene dejavnosti, istocasno pa tudi kritiko glede premajhne udeležbe občinstva na raznih prireditvah in zaskrbljenost, da ne bi le-ta slabo vplivala na razne društvene pobude in dejavnosti in oddaljevala mlade od društva, ki mora ostajati v vasi, ne samo, kot povezovalce vaske stvarnosti temveč kot katalizator številnih idej in pobud, ki naj združijo starejšo in mlajšo generacijo v korist napredka naše narodnostne skupnosti, je poudarila.

Svoja poročila so na občnem zboru podali se: Stanka Hrovatin za knjižnico P. Tomazić in tovarisi, ki je podala nekakšno ankero o tem, kaj bralci v knjižnici isčejo, kaksno ctivo jih zanima in kdo so njeni najbolj zvesti obiskovalci. Njene ugotovitve in razmišljanja o sedanjih tendencah bralcev, so prav gotovo vredne večje poglobitve. Zato se bomo k temu poglavju se vrnili.

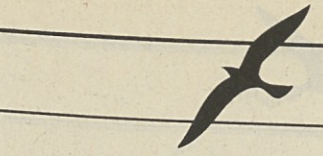
O Openskih glasbenih srečanjih je podala poročilo Nives Kosuta, ki je povedala, da so v tej sezoni potekale te pobude ob nedeljah dopoldne. Inciativa je uspela, je dejala ter ze napovedala, da bodo s to pobudo na pomlad se nadaljevali. Prvi koncert bo na vrsti ze 28. marca z nastopom mednarodno priznanega tria EKOS.

Kratki poročili sta zaobjeli tudi delovanje moskega in zenskega pevskega zbora Tabor, ki sta ju podala Dragotin Danev in Kostanca Filipovic. Sledili pa sta se poročila o delovanju krozka »Ob pletenju se kaj«, ki ga je podala Marija Sosic, in o delovanju Gledalskega krozka, ki se, tako je napovedala Nori Jeric, pripravlja prav za petek, 19. marca, na premiero Preglewe mladinske igre »Geniji v kratkih hlačah«.

Razprave o raznih poročilih, ki so zajemala tudi dejavnost društvenega bara, v katerem se dnevno sestajajo člani, kot tudi sicer domačini, ki najdejo v njem domače in prijetno vzdušje, je sledila se izvolitev novega odbora, ki steje 13 članov, in nadzornega odbora s tremi člani. Za predsednika je bil ponovno potrjen Viktor Sosic.

Del občinstva na jubilejnim občnem zboru KD Tabor (foto Križmancic/KROMA)

Gledališča

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 19.30 uri (Linhartova dvorana) gostovanje Zagrebskega gledališča mladih s predstavo Ferdinand Bruckner: Magic and Loss, režija Eduard Miler. Vstopnice 400 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 20. in 21. t. m. ob 18. uri, 25. t. m. ob 20 uri (Stihova dvorana) P. Shaffer: Leticija in Lustrek. Vstopnice 500 SIT.

Informacije na tel. 061/222-815.

DRAMA SNG

DANES: ob 19.30 uri J. B. P. Molieri: Svatba po silu. Abonma dijaski 5 večerni.

Ob 20. uri (Mala drama) Večer sansovov Jacquesa Brela. V interpretaciji Katje Levstik.

JUTRI: ob 20. uri (Mala drama) Pisma Ani.

V PRIHODNIH DNEH: 19. t.m. ob 19. uri H.Ibsen: Peer Gynt. Za izven in konto.

19.t.m. ob 20. uri A:Nicolaj: Prva klasa. Za izven in konto.

20.t.m. ob 19.30 J.B.Molieri: Svatba po silu. Za izven.

20.t.m. ob 20. uri (Mala drama) M.Gad: Samo igra je in ne boli.

Informacije vsak delavnik od 11. do 12. ure ter ured predstavo na tel. 061/221-511.

OPERA IN BALET

DANES: ob 19. uri Verdi: Requiem. Za red Sreda, izven in konto.

JUTRI : ob 19. uri Čudežni mandarin in Carmen. Za red Petek, izven in konto.

V PRIHODNIH DNEH: 19. t. m. ob 16.30 uri Čudežni mandarin in Carmen. Za red Petek, izven in konto.

20. t. m. ob 19. uri Golob: Krpanova kobila. Blagajna je odprta med 11. in 13. uro ter med 17. in 19. uro. Rezervacije na tel. 331-950 samo med 9. in 11. uro.

MESTNO GLEDALIŠCE LJUBLJANSKO

DANES: ob 20. uri predpremiera G. Tabori: Goldbergove variacije. Za abonma Studentski A.

MGL obvesča svoje obiskovalce, da bo nadomestna predstava za odpovedano predstavo 9. t. m. na programu danes ob 18. uri. Veljajo iste vstopnice.

JUTRI: ob 19.30 uri premiera G. Tabori: Goldbergove variacije. Režija Zarko Petan, igrajo: Ivo Ban, Ales Valic, Jozica Avbelj, Srečo Špiš, Jože Mraz in Mile Stefe.

Informacije in rezervacije od 10. do 12. ure in ured predstavo na tel. 061/210-852.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠCE

JUTRI: ob 9. uri bo tiskovna konferenca ob premieri J.Anouilha: Ljubi ticki. Režija: Jurij Souček. Vabljeni!

MARIBOR

SNG OPERA IN BALET

DANES: ob 19.30 uri Hrestac. Za izven, 50. jubilejna predstava. Koreografija in režija Wazlaw Orlikowski, dirigent Samo Hubad.

JUTRI: ob 19.30 uri Puccini: La Boheme. Za red TAM in izven. Informacije na tel. 062/224-421.

CELJE

SLG CELJE

DANES: ob 10.30 uri P. Corneille: Odrska utvara. Abonma Srednja sola za trgovinsko dejavnost Celje.

JUTRI: ob 19.30 uri P. Corneille: Odrska utvara. Abonma Cetrtek in izven. Informacije na tel. 063/25-332.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠCE

DANES: ob 19.30 Barbara Hieng Samobor: Ha-na tiger. Za abonma Rumeni, izven in konto.

Informacije na tel. 064/222-681.

NOVA GORICA

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠCE

JUTRI: ob 20. uri (Solkan) L.Pirandello: Henrik IV. Za izven

V PRIHODNIH DNEH: 19.t.m. ob 20. uri (Solkan) L.Pirandello: Henrik IV. Za red Petek in izven..

20.t.m. ob 20. uri (v Solkanu) L.Pirandello: Henrik IV. Za red Sobota in izven.

Informacije na tel. 065/25-326, 25-328.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALIŠCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v sredo, 24. t. m., ob 20.30 enkratna predstava Stalnega gledališča FJK - »Amici devo diriv«, poezije in proza Patra D. M. Turolda. Koordinacija in dramaturgizacija Furio Bordon. Nastopa Roberto Sturno. Predstava izven abonmaja, za abonente popust. Predprodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti (tel. 630063) in v gledališču Rossetti (tel. 54331).

V PRIHODNIH DNEH: od 26. do 28. t. m. - Sandro Massimini - »My fair lady«. Predstava izven abonmaja. Za abonente popust. Predprodaja vstopnic in rezervacije v gledališču Rossetti in pri osrednji blagajni v Pasazi Protti. Izkaznice niso veljavne.

NAPOVEDUJEMO: od 30. t. m. do 1. aprila gostovanje gledališke skupine Teatro Eliseo z delom Thomasa Bernharda »Il nipote di Wittgenstein«. Režija Patrick Guinand. V glavni vlogi nastopa Umberto Orsini. Predstava izven abonmaja, za abonente popust. Predprodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti (tel. 630063) in v gledališču Rossetti (tel. 54331).

DVORANA TRIPCOVICH

V PRIHODNIH DNEH: v torek, 23. t. m., ob 20. uri bo na sporedu premiera Donizettijeve opere Lucia di Lammermoor. Dirigent Lü Jia. Režija Patrizia Gracis. Predprodaja vstopnic pri blagajni dvorane Tripcovich.

GLEDALIŠCE CRISTALLO

LA CONTRADA

JUTRI: ob 20.30 premiera John Osbornejevega dela »Ricorda con rabbia«, v izvedbi gledališke skupine Il Palcoscenico iz Imperije. Režija R. Diego Pesaloa. Del izkupičke predstave gre Italijanskemu združenju slepih, da kupi prepotrebni računalnik. Predstave bodo trajale do 21. t.m.

GLEDALIŠCE MIELA

DANES: ob 21. uri v organizaciji Zadruga Bonaventura - zadnja ponovitve monologa Arthurja Schitzlerja »Gospodična Else«. Nastopa Micaela Esdra, ob klavirski spremljavi Ivane Nappini. Režija Walter Pagliaro.

MILJE

GLEDALIŠCE VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 26. t. m., ob 21. uri začetek niza komičnega teatra. Na sporedu bo »La signorina Papillon«, ki jo je napisal in režiral Stefano Benni. V glavnih vlogah Antonio Catania in Gigio Alberti.

TRŽIČ

OBCINSKO GLEDALIŠCE

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 22. in v torek, 23. t. m., ob 20.30 - Plexus T S.r.l. - Il mistero dei bastardi assassini Roberta Thomasa. Režija Guglielmo Ferro. Nastopata Arturo Brachetti in Monica Scattini.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠCE

DANES: ob 19.30 - Kabale und Liebe, drama Friedricha Schillerja.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mladi mladim. Nastopajo: Ljubljanski trobilni kvintet, Slavko Alojz Kovacic, klarinet, Zoltan Peter, klavir. Vstopnice 200 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 18. in 19. t. m. ob 19.30 uri (Gallusova dvorana) koncert orkestra Slovenske filharmonije. Dirigent: Jurij Simonov. Solista: Zoran Markovic, kontrabas in Igor Ozim, violina. Program: Ramovs, Čajkovski, Beethoven. Vstopnice 300, 400, 500 SIT.

Informacije na tel. 061/222-815.

GLEDALIŠCE GLEJ

JUTRI: ob 20.30 Moc vztrajnosti - avtorski projekt Linpe Fuchs. Komponistka, vokalistka in instrumentalistka iz Nemčije bo improvizirala glasbo na posebej skonstruiranih tolkalnih instrumentih. V organizaciji Gleja in društva Muzina. Vstopnina je 400 SIT, študentje in dijaki 200 SI.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

V PRIHODNIH DNEH: 21. t. m. ob 11. uri koncert Orkestra slovenske policije. Dirigent: Milivoj Surbek. V organizaciji Festivala Ljubljana 23. t. m. ob 20. uri koncert iz cikla Pro Musica: Gabrieli Quartet in Tartini kvartet. Informacije na tel. 061/150-155.

KLUB K4

V PRIHODNIH DNEH: 19. t. m. ob 22. uri Pankow. Vodilna skupina italijanskega tehno co-rea kot gostje petkovega Dance Machinea.

MARIBOR

KAZINSKA DVORANA

DANES: ob 19.30 uri Koncertni večer profesorjev Srednje glasbene sole in baletne sole Maribor. Informacije in rezervacije vsak delovnik od 11. do 16. ure na tel. 062/224-421.

SLOVENJ GRADEC

SREDNJA SOLA

V PRIHODNIH DNEH: 20. t.m. ob 18. uri Občinska revija odraslih pevskih zborov Koroska poje. Informacije na tel. 0602/42-660.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALIŠCE MIELA

NAPOVEDUJEMO: v torek, 6. aprila, ob 20.30 abonmajski koncert Glasbene matice. Nastopili bodo gostje iz Minska - Jurij Likin (oboa), Sergej Gromov (violina), Ilija Zukovski (violoncelo), Jurij Gildjuk (klavir). Na programu Mendelssohn, Gazelova, Dješevov, Rahmanoniv, Falik. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta v gledališču Mielu.

GLEDALIŠCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 22. t. m., ob 20.30 koncert Trzaskega koncertnega društva. Nastopil bo Trzaski Trio. Na programu Brahms in Ravel.

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 20. t. m., ob 21. uri celovečerni koncert Ornelle Vanoni. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti. Predstava izven abonmaja, za abonente popust. Izkaznice niso veljavne.

NAPOVEDUJEMO: v soboto, 3. aprila, ob 21. uri celovečerni koncert kantavtorja Fabrizia De André. Predprodaja vstopnic je ze v teku v osrednji blagajni v Pasazi Protti. Predstava izven abonmaja, za abonente popust. Izkaznice niso veljavne; v nedeljo, 4. aprila, ob 21. uri celovečerni koncert Giannija Morandija (predprodaja vstopnic je ze v teku pri osrednji blagajni v Pasazi Protti); v cetrtek, 29. in v petek, 30. aprila koncert-predstava Giorgia Gaberja.

SPORTNA PALACA PRI CARBOLI

NAPOVEDUJEMO: 2. aprila celovečerni koncert kantavtorja Marca Masinija. Predprodaja vstopnic je ze v teku pri osrednji blagajni v Pasazi Protti.

MILJE

GLEDALIŠCE VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 20. t. m., ob 22. ure dalje Dance the jazz. Nastopil bo Maceo Parker & The Roots Revisited.

TRŽIČ

OBCINSKO GLEDALIŠCE

DANES: ob 20.30 koncert kvarteta Kronos, David Harrington in John Sherba (violina), Hank Dutt (viola) in Joan Jeanrenaud (violoncelo). Na programu Riley, Golijov, Gubajdulina, Zorn, Oswald.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠCE

JUTRI: ob 19.30 - Leteci Holandec, romantična opera Richarda Wagnerja.

Alpe-Jadran

MESTRE

PALASPORT

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 19. t. m. celovečerni koncert kantavtorja Ligabue.

GLEDALIŠCE TONIOLO

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 29. t. m. celovečerni koncert kantavtorja Eugenia Finardija. NAPOVEDUJEMO: 6. aprila koncert Fabia Concata, ki pa bo nastopil tudi v diskoteki Hip-podrome v Trzinu, 22. aprila.

TREVISO

PALAUVERDE

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 26. t. m. koncert Marca Masinija.

NAPOVEDUJEMO: 20. aprila bo v Trevisu otvoril turnejo Vasco Rossi, 12. junija pa bo nastopil na stadionu v Vidmu.

Razne prireditve

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: od 9. do 17. ure (sejna E3) predstavitev raziskovalnih in konservatorskih dejavnosti slovenskih arheoloških institucij v letu 1992. Vabljeni.

Ob 21. uri (Klub CD) Večer z umetnikom - Milko Sparembek, hrvaški koreograf. Brezplačne vstopnice lahko dvignete pri blagajni CD.

JUTRI: ob 19. uri (dvorana V4) Budizem in fenomenologija, predavanje dr. Tineta Hribarja v okviru Društva za primerjalno religijologijo. Vabljeni.

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI

DANES: ob 11.uri predstavitev slovenskih ljudskih pesmi Koroske, ki so zbrane v knjigi dr. Zmaga Kumrove. Informacije na tel. 061/559-248.

KULTURNO INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE

DANES: ob 12. uri predstavitev knjige dr. Damjana Prelovska Josef Plecnik - Architectura Perennis.

NARODNI MUZEJ

V PRIHODNIH DNEH: 23. t. m. ob 17. uri spremljevalno predavanje k razstavi Kelti na Celjskem, Tavrtini. Predaval bo Dragan Božić.

26. t. m. ob 17. uri spremljevalno predavanje k razstavi Kelti na Celjskem. Predaval bo Darja Pirkmajer, avtorica razstave, kustosinja za arheologijo v Pokrajinskem muzeju v Celju. Vabljeni.

MARIBOR

DVORANA ROTOVZ

V PRIHODNIH DNEH: 25. t. m. ob 18. uri bo Literarni večer s pesniki Kajetanom Kovcem, Ciriom Zlobcem, Janezom Menartom in Tonetom Pavckom ob ponatisu pesniške zbirke Pesmi stihir. Avtorje bo uvodoma predstavila Geraldine Hrelja.

CELJE

DVORANA SPODNJEGA GRADU

V PRIHODNIH DNEH: 20. t. m. Veronika - predstava v izvedbi Plesnega foruma Celje.

VELENJE

KULTURNI CENTER IVAN NAPOTNIK

V PRIHODNIH DNEH: 18. t. m. ob 19. uri Kulturni večer: portret gledališke igralke Polone Vetrlih. Pogovor ob izidu njene monografije bo vodil Mitja Rotovnik, direktor Cankarjevega doma.

ŠKOFJA LOKA

KNJIZNICA IVANA TAVCARJA

DANES: ob 18. uri Večer z diapozitivi: Iran. Predvateelj: Izidor Tasič, Ljubljana.

JUTRI: ob 17.30 občni zbor Foto-kino kluba A. Azne. Informacije na tel. 064/620-200.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALIŠCE MIELA

DANES: ob 18. uri predavanje prof. Claudia Magrissa s trzasko univerze o predstavi »Gospodična Else«. Sodelovalca bosta tudi prof. Giorgio Cusatelli z Univerze v Paviji in prof. Giuseppe Farese z Univerze v Bariju.

Za najmlajše

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V PRIHODNIH DNEH: 19. t. m. ob 11. in 18. uri (Linhartova dvorana) gostovanje Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta s predstavo Milana Jesiha: Cesarjeva nova oblačila. Vstopnice 300 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

KD SPANSKI BORCI

JUTRI: ob 9. uri Andersen- Lainscek: Snezna kraljica. Predstava je zaključena.

Informacije na tel. 061/448-920.

KULTURNICA VALENTIN VODNIK

DANES IN V PRIHODNIH DNEH: vsako sredo ob 16. uri Cicipio - glasbene igrice skozi pesem v zborčku, pripravnica za glasbeno solo na različnih glasbilih. Vpisujejo dedice in dečke od 3. leta dalje. Vpis in informacije vsak dan ob 9. do 19. ure. Tel. 061/558-973.

KOČEVJE

MUZEJ

DANES: ob 10. uri lutkovna igrica Zlata ribica. Do konca marca bo na ogled razstava V svetu lutk - poskus otroškega muzeja. Odprto od ponedeljka do petka od 9. do 13. in od 16. do 18. ure ter v soboto od 9. do 12. ure. Zaradi lažje razporeditve prosijo, da obiske skupin pravčasno sporočite na telefon 061/851-864.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALIŠCE MIELA

NAPOVEDUJEMO: v torek, 6. aprila, ob 20.30 abonmajski koncert Glasbene matice. Nastopili bodo gostje iz Minska - Jurij Likin (oboa), Sergej Gromov (violina), Ilija Zukovski (violoncelo), Jurij Gildjuk (klavir). Na programu Mendelssohn, Gazelova, Dješevov, Rahmanoniv, Falik. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta v gledališču Mielu.

GLEDALIŠCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 22. t. m., ob 20.30 koncert Trzaskega koncertnega društva. Nastopil bo Trzaski Trio. Na programu Brahms in Ravel.

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 20. t. m., ob 21. uri celovečerni koncert Ornelle Vanoni. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti. Predstava izven abonmaja, za abonente popust. Izkaznice niso veljavne.

NAPOVEDUJEMO: v soboto, 3. aprila, ob 21. uri celovečerni koncert kantavtorja Fabrizia De André. Predprodaja vstopnic je ze v teku v osrednji blagajni v Pasazi Protti. Predstava izven abonmaja, za abonente popust. Izkaznice niso veljavne; v nedeljo, 4. aprila, ob 21. uri celovečerni koncert Giannija Morandija (predprodaja vstopnic je ze v teku pri osrednji blagajni v Pasazi Protti); v cetrtek, 29. in v petek, 30. aprila koncert-predstava Giorgia Gaberja.

Razstave

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Do 21. marca je na ogled razstava Stol-Struktura. Janez Suhadolc predstavlja 45 stolov v avtorski postavitvi razstave. Tel. 061/222-815.

NARODNA GALERIJA

Do 21. marca bo na ogled razstava sedeh ciklov Goyevih grafik: Strahote vojne in Norosti.

Na ogled je razstava Marka Pernharta: Izbrane slike iz Slovenije in Koroske. Informacije na tel. 061/219-740.

GALERIJA GRAD TIVOLI

Na ogled je razstava Mlada slovenska grafika. Razstavljalci: Crtomir Frelih, Klementina Golija, Samuel Grajfoner, Gregor Kokalj, Karel Plemenitas, Natasja Ribic, Zora Stancic, Marija Staric - Jensko in Petra Varl-Simoncic.

MESTNA GALERIJA

Do 28. marca je na ogled razstava dokumentarnih fotografij Mostar 92' - Ubicid.

Do 31. t.m. je na ogled razstava keramičnih objektov in mozaikov Jane Mihel in Majka Mulacka.

Do 31. marca je na ogled razstava sodobnega spanškega slikarstva in kiparstva z naslovom Struktura in koncept. Svoja dela razstavljajo: Artur Aguilar, Jose Maria Alcover, Waldo Bualart, Jose Maria Iglesias, Julian Gil, Paco Lopez, Luis Ventos in Ramon de Soto Y Arandiga.

Informacije na tel. 212-896.

MODERNA GALERIJA

Do 31. marca je v zgornjih prostorih na ogled razstava Jozeta Slaka - Đoke.

Do 4. aprila si lahko ogledate razstavo fotografij Andree Kertesza.

Galerija je odprta vsak dan, razen v ponedeljek, od 10. do 18. ure, ob nedeljah od 10. do 13. ure. Cena vstopnice za odrasle 100, za študente 50 SIT. Tel. 061/214-106.

BEZIGRAJSKA GALERIJA

Na ogled je spominska razstava Riharda Jakopica.

Galerija je odprta vsak dan, razen sobote popoldan in nedelje, od 10. do 13. in od 16. do 19. ure.

GALERIJA KOMPAS

Na ogled je razstava Maska - Joze Ciuha.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

Do konca meseca je na ogled razstava unikatne keramike akademskega kiparja Roka Soucka. Razstava bo odprta vsak dan ob 9. do 13. in od 16. do 19. ure.

Do 10. aprila si lahko ogledate razstavo slik Janeza Ambroziča.

GALERIJA STO-PNISCE

Na ogled je razstava fotografij pod naslovom Voda. Galerija je odprta vsak delavnik ob 8. do 4. jutraj. Informacije na tel. 061/313-926.

GALERIJA SLOVENIJALES

Do konca marca bo na ogled razstava slik na papirju akademskega slikarja Darka Birse. Galerija je odprta vsak dan ob 8. do 16.00 ure, ob sobotah in nedeljah zaprto.

Ameriški letalec pri svojih rešiteljih

»18. marec 1944 - 18. marec 1993. Slovenskemu narodu. Hvala!«To je naslov poslanice, ki jo je te dni prinesel iz ZDA Vernon Jensen. V Slovenijo je prišel, da bi se v imenu članov posadke ameriškega bombnika B 17, ki so ga Nemci sestrelili 18. marca 1944 nad Cerknico, zahvalil vsem, ki so jim tedaj pomagali preživeti. Z njim je prišel tudi 45-letni Bruce Magnuson, sin pilota tega letala, ki s svojim obiskom izpolnjuje očetovo zadnjo željo. Ob jutrisnji obletnici nameravata gosta iz Amerike v Martinjaku pri Cerknici, kjer se je letalo zrušilo, s skromno slovesnostjo počastiti spomin na ta dogodek.

Kaj se je pravzaprav dogajalo tistega usodnega 18. marca 1944 na nebu nad

Cerknico?

Nad Javornikom in Cerkniško dolino so se v minuli vojni večkrat spopadla zavezniška in nemška letala. Samo na tem koscu Slovenije so bila zrušena tri letala. Če so imeli letalci srečo, da so pravčasno odkročili s padali na področje, ki so ga nadzorovali partizani, je obstajalo upanje, da bodo preživeli in se se v času vojne vrnil domov.

Tistega usodnega dne so domačini Jernej Porok, Franc Svigelj, Janez Petrovič, Janez Kranjc in Jože Znidaršič videli, kako so Nemci sestrelili enega od številnih bombnikov, ki so bili namenjeni nad Hitlerjevo Nemčijo. Letalci so se spustili na notranjsko in primorsko stran Javornika. Domačini niso niti

za trenutek pomisljali na nevarnost. Da ne bi bili sumljivi, so s seboj vzeli sekire, kot da gredo v gozd na delo. Pognali so se v hrib in v globokem snegu, ki jim je segal do pasu, po dveh urah napornega iskanja nasli svežo gaz, ki jih je pripeljala do kotanje, v katero se je skrile eden od letalcev, Clifford Magnuson. Ko je zagledal ljudi s sekirami, se jih je ustrašil in se pognal v goščavo. Toda v svoji neustreznosti obleki ni prišel daleč. Ustavil se je in dvignil roke. Tu je Jernej Porok uporabil ves svoj angleški besednjak, da bi ga prepričal, da so mu prisli pomagati. Povedal mu je, da ga bodo peljali k partizanom, ki ga bodo pospremili do partizanskega letališča. To ga je pomirilo, podal je vsakemu roko in ponudil cigarete. Vendar ni bilo časa za počitek. Nemci in belogardisti so že prodirali iz Rakeka. Zato je eden od gozdarjev pospremljal Američana v Dolenjo vas k Jabčevim, kjer so ga postregli. Lovko Jože pa ga je z vozom takoj odpeljal na varno. S tem se je pričela njegova 49 dni trajajoča pot do Drvarja v Bosni, od koder je poletel v Bari in nato domov.

Medtem so ostali domačini nasli drugega letalca, Lea Rossija. Ta je lezal ves prezebel in izčrpan v snegu, medtem ko je izgubljal kri, saj se mu je ranjena roka ko-

maj se držala telesa. Iz rant in padala so napravili zasilna nosila in ga po strmini - da ne bi prišlo do srečanja s sovražnikom - prenesli v dolino, kjer so poskrbeli, da je se pravčasno prišel v partizansko bolnišnico pri Babnem polju. Tu ga je prevzel Tone Klancar skupaj z dr. Juletom Sajetom, dr. Cirilo Maselj in dr. Boženo Ravnihar. Zal so mu morali roko amputirati. Ko je okrevljal, sta ga partizana Tone Klancar iz Cerknice in dr. Jule Sajc odpeljala v osvobojeno Belo krajino. Tudi Leo Rossi se je srečno vrnil domov v ZDA. Se vedno je živ, zal pa se zaradi slabega zdravja ni mogel pridružiti Bruceu in Vernonu. Prek njiju pošilja iskreno zahvalo vsem, ki so mu pomagali, da je preživel.

In usoda drugih članov posadke bombnika B 17?

Laurence Meidl padca letala ni preživel. Pokopali so ga na pokopališču v Zzerovnici pri Cerknici. Raymond McKeeja in Raymonda Horneja so Nemci ujeli pri Postojni. Theodore Lauterbach in nas gost Vernon Jensen pa sta doskocila na primorsko stran Javornika. Padla sta v krasko kotanjo in po starih dneh tavanja prišla v bližino vasice Palcje. Tu ju je onemogla, prezebla in izčrpana našel kmet Tone Rebec - Mihal iz Palcje, ki je vozil gnoj na

Jernej Porok ml. je gostoma iz Amerike prinesel del padala pilota Magnusona

njivo. Naložil ju je v gnojnik, pokril z dračjem, se se prej prepričal, da v vasi ni sovražnika in ju odpeljal v Matkovo gostilno, kjer ju je prevzela gostilničarka Helena Abram. V vasi so postavili strazo, da ne bi prišlo do presenečenja. Vasičani so jima nudili prav vse, da bi čimprej okrevala in si opomogla. Potem so ju pospremili do vasi Jurešče, od koder sta nadaljevala pot v Bosno.

Te dni pa smo bili priča nepozabnim srečanjem, saj smo skupaj z Vernonom Jensenom in Bruceom Magnusonom obiskali ljudi in kraje, kjer so letalci, kot pravijo, doživljali najbolj dramatične trenutke v življenju. Jernej Porok, sin pokojnega Jerneja Poroka st., je prinesel v ljubljanski hotel Union kos padala, s katerim je doskocil pilot Magnuson, ki ob srečanju ni skrival solza.

V Cerknici so gosta iz Amerike pričakali reševalci,

domačini in borci Notranjskega odreda. Dobrodoslico jima je zadel tudi zupan Cerknice Janez Okolis. V imenu borcev Notranjskega odreda ju je pozdravil Bojan Tolazzi in jima izročil spominski odlikovanji odreda.

Podali smo se se na pokopališče v Zzerovnici, da bi se poklonili spominu premignulega Laurencea Meidla. Domačini so nam pokazali kraj, kjer se je zrušilo letalo. Franc Ursic iz Martinjaka je gostom pokazal tudi dele ameriškega bombnika. Se posebej pa ju je presenetil voziček iz aluminija, izdelan iz ostankov letala, ki ga vasičani se danes uporabljajo.

»Vozička bi bili zelo vesel v ameriškem letalskem muzeju v mestu Seattlu, kjer je tudi sedež Boeinga, največjega ameriškega proizvajalca letal,« je dejal Bruce Magnuson.

Vernon Jensen se je hotel zahvaliti tudi kmetu Tonetu Rebcu iz Palcje, ki je le-

talca skrile v vozil v gnojnem kosu. Zal ga ni več med živimi. Pač pa je bila tu njegova 88-letna soproga Pavla, ki je letalca takoj prepoznala. Besede niso bile potrebne, solze so povedale vse. Vernon je ob tej priliki položil na mizo majhno knjižico, Biblijo, ki jo je imel pri sebi ob tragediji in jo vedno nosi s seboj. Povedal ji je, da ni bilo dneva, ko se ne bi s hvaležnostjo spominjal svojega rešitelja.

Podobni prizori so se zvrstili tudi v nekdanji Matkovi gostilni v Palcju, kjer smo obiskali 80-letno gostilničarko Heleno Abram, ki je takrat sprejela izčrpanega letalca.

Na poti proti Ljubljani smo se ustavili se pri Miru Sustersicu, nekdanjemu harmonikarju Notranjskega odreda, ki je kot pred 49 leti tudi takrat zaigral nekaj partizanskih pesmi. Sam pa sem se prepričal, da se vezi, skane v trenutkih nesreče, ne pretirajo.

Radiotelegrafist V. Jensen in pilot C. Magnuson leta 1944

JEDILNIK

SLAVKO ADAMIJE

**zelenjavna juha
puranov medaljon v smetanovi omaki
skutni strukelj
motovilec v solati**

Skutni strukelj

SESTAVINE:

Za palacinke: 2 dl mleka, 150 g moke, 2 jajci, scep soli, masčoba za pečenje; za nadev: 200 g skute, 2 jajci, peteršilj, sol, beli poper, 50 g kisle smetane, muskatni orešček

CAS PRIPRAVE: 40 minut

Pripravimo zmes za palacinke in jih spečemo. Dve do tri palacinke zrežemo na široke rezance, ostale položimo na prtič eno zraven druge. Zmesamo skuto, rumenjaki, sesekljani peteršilj, malo solimo in dodamo žlico ali dve kisle smetane. Nato dodamo sveže nariban muskatni orešček, sveže mlet beli poper in na rezance narezane palacinke. Iz beljakov stepemo sneg in ga rahlo vmešamo v to zmes. Tako dobljeni nadev razdelimo po palacinkah, ki jih nato zvijemo in v prtiču kuhamo približno 20 minut. Skutni palacinkin strukelj narezemo, prelijemo s praženimi drobtinami in ponudimo kot prilogo k mesu.

VEGETARIJANSKI JEDILNIK

NEVA MIKLAUČIČ PRIDAN

sojina sarma

hrustljivo pečena jabolka

Hrustljivo pečena jabolka

SESTAVINE:

8 jabolok, muskatni cvet, kardamom v zrnu, pehtran, piment, 1 dl jabolčnega soka ali zajbljevega čaja, 3 žlice sladkorja, 140 g ovsene moke, 60 g ovsenih kosmičev, 100 g masla, sol (po želji)

Jabolka narežemo na rezine in jih stresemo v pekač, namazan z maslom. Potresemo jih z zmletimi muskatnim cvetom in kardamomom ter prelijemo s sokom ali čajem.

Moko, sol, sladkor in ovsene kosmiče zmesamo z maslom. Zamesimo drobljivo testo, ga razvaljamo in natrgamo na krpice. Krpice položimo na jabolčne rezine in jih pritismo nanje. Pečak postavimo v pečico in pečemo 30 minut pri 200°C.

MOJ VRT

Čas za setev odpornejših vrtnin

MILKA PANCE - CZP KMEČKI GLAS

V drugi polovici marca je zemlja pri nas navadno že dovolj topla, da lahko začnemo s setvijo bolj odpornih vrst zelenjave, na primer boba, graha, spinace, korenčka, blitve, pa tudi solate in zgodnjega peteršilja. Nekateri prisegajo tudi na zgodnje sajenje krompirja, čes da je potem, ko prvi poganki enkrat pozebejo, pridelek boljši.

Najprej posadimo bob. Pri izbiri semen se odločimo raje za svetlozrnate sorte, ker so za kuhanje primernejše od temnozrnatih. Poleg tega, da je bob zdrav in okusna stročnica in zato pomembna sestavina makrobiotske prehrane, ima tudi varovalno vlogo pri vzgoji neznih in krhkih rastlin. Zato bob ponavadi posadimo na obrobju gredic, na tisti strani, od koder piha vetrovi, v zavetrju pa posadimo kumare in bučke, ki bodo tako se posebej lepo uspevale. Kot vse stročnice tudi grah lahko pokrije del svojih potreb po dušiku s pomočjo posebnih bakterij, ki vežejo dušik iz zraka, zato graha nikoli ne sadimo na svežo pognojeno zemljo. Ker pobere iz zemlje malo hranilnih snovi, za grahom lahko sejemo še druge hitro rastoče zelenjadnice. Za zgodnjo setev so primerne rahla, prepustna tla, ki se tudi hitro segrejejo, da grah hitreje kali. Tla naj ne bodo prekisla. Ponavadi ga sadimo na dveh gredicah: na eni za svežo uporabo, na drugi za suho zrnje. Napak delajo tisti, ki z iste gredice prve stroke poberejo za svežo uporabo, preostale pa pustijo, da dozori. Tako ne moremo pridelati kakovostnega semena, saj dozorevajo le najslabši stroki. Visoke sorte sadimo redkeje od nizkih. Večinoma računamo, da na kvadratni meter gredice potrebujemo od 25 do 30 gramov seme-

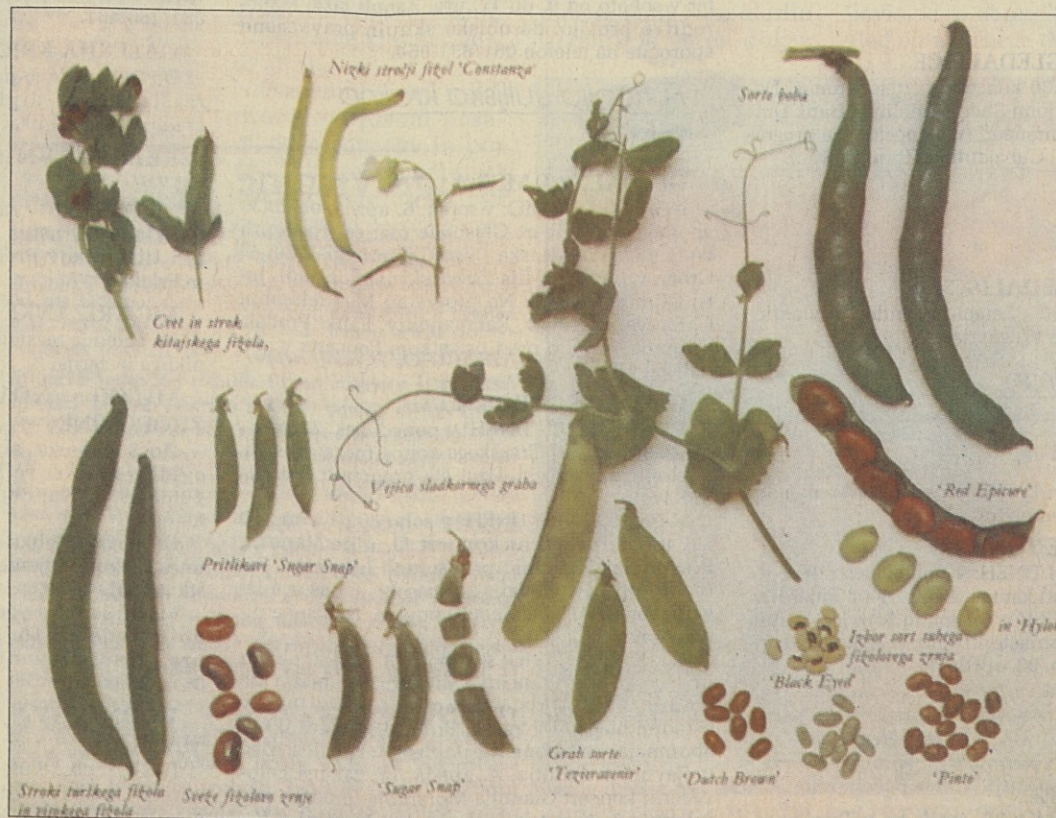
na. Čeprav mnogi grah sadijo podobno kot fižol, torej v gručah po najmanj pet semen skupaj, je pravilno posamično sajenje. Pred tem ob napeti vrvič potegnemo plitke brazdice, v katere približno na tri centimetre položimo po eno seme, ki ga z narobe obrnjenimi grabljami prekrijemo z zemljo. Plast zemlje nad semenom naj ne bo debelejša kot pet centimetrov. Gredo zavarujemo pred pticami z napeto ribiško mrežo, prav tako primerne pa bodo odslužene zavese ali druga redka tkanina.

Najkasneje do sredine marca moramo posejati tudi spinaco, se posebej, če zelimo za njo na gredici pridelati se kaj drugega. Poleg tega pozno sejana spinaca v začetku maja, ko so

temperature že visoke, rada pozene v cvet. Od setve do spravila pridelka je namreč ponavadi 60 dni. Podobno kot spinaca tudi blitva dobro uspeva na srednje težkih in s humusom bogatih tleh. Ker dolga vretenasta korenina prodre globoko v zemljo, mora biti ta temeljito prerahljana. Seme sejemo na stalen prostor, čeprav sadike dobro prenašajo tudi presajanje. Pri nakupu semen se moramo odločiti, zakaj bomo blitvo uporabljali, saj je znanih več vrst. Liste uporabljamo kot spinaco, peclje pa pripravimo podobno kot sparglje. Sorti srebrna kodrava in srebrna gladka imata pet in več centimetrov debelo steblo in ju uvrščamo v skupino rebrac, blitva rezivka pa ima tan-

ka steblo in dolge liste, ki jih lahko večkrat porežemo. Znani sorti sta zelena rezivka in trajna rezivka, v semenarnah pa je mogoče kupiti tudi sestavljeno sorto z imenom lukul. Za kvadratni meter gredice potrebujemo največ 1 do 2 grama semen. Rezivko lahko sejemo bolj na gosto (setvena razdalja je 25 centimetrov), medtem ko rebrace sejemo bolj na redko, v vrste po 35 centimetrov narazen.

Če zelimo, da bodo na prostem posejana semena vzklila se hitreje, čez posevke boba, graha, spinace in blitve napremo vrbove veje, ceznje pa pogrnemo polivinil, ki ga na koncih obtežimo s kamenjem. Večkrat odgremo, da se posevki prezračijo, in zalijemo.

FILATELIJA

Kraljevska tematika

MITJA JANČAR

Svetilniki so stari toliko kot ladje same. Ze prvim pomorskim znakom, ki so se upali podati na odprto morje, so z obale pomagali tako, da so na izpostavljenih mestih zakurili ogenj. Dve izmed sedmih svetilnih čudes antike, rodoski Kolos in aleksandrijski Pharos, sta služili kot svetilnik.

Prvi je bil bronast kip, visok okoli 30 metrov, z iztegnjeno roko, v kateri je držal plamenico. Drugi je bil okoli 100 metrov visok kamnit steb, tako dobro zgrajen, da je vzdržal vse do 15. stoletja, ko so v Egipt prišli Turki. Eden najstarejših, se vedno delujočih svetilnikov je angleški svetilnik pri Dovru, ki so ga zgradili stari Rimljani.

To, da si mornarjem kazal pot, je v preteklosti veljalo za dobro delo. Mnogokrat so ga opravljali menihi - prostovoljci. Delo je bilo vse prej kot enostavno. Stolpi so potrebovali na tone goriva. Če je bil veter premočan, se je ogenj tako močno razgorel, da se je zelezno kurisko stopilo. Ko so kasneje ogenj pred vetrom zaščitili s steklom, je slednjega kaj hitro pocrnil dim. Sveče so dajale premalo svetlobe, nad njimi pa je bilo treba tudi neprestano bdeti, da ne bi ugasnile.

Pravo olajšanje je bil izum svetilke na izhlapevajoče olje leta 1782. Danes ima v svetilniški tehnologiji posebno mesto A. J. Fresnel. Izumil je po njem poimenovana fresnelova zrcala, sistem katadioptrnih leč, ki lomijo svetlobo in jo usmerjajo daleč na morje. Danes je večina svetilnikov elektrificiranih.

Mogoče prav zaradi zanimive zgodovine filatelisti se prav posebno cenimo tematiko o svetilnikih, poimenovali smo jo »kraljevska«.

Najnovejšo »kraljevsko« serijo je izdala Kenija. Na znamkah sta dva svetilnika z Viktorijinega jezera in dva z obale Indijskega oceana pri Mombasi.

JUTRI

18. marca

Najbolj nadarjeni slovenski pesniki so - brez pretiravanja - umirali mladi. Kruto usodo je z njimi delil tudi Srečko Kosovel, ki se je rodil 18. marca 1904.

Kosovela poznamo kot poeta Krasa in njegovi Bori so - v glasbeni obdelavi Alojza Srebotnjaka in s pomočjo mojstrske izvedbe Slovenskega okteta - navdušili številne poslušalce po svetu.

Res je ganljiva predstava krškega poeta, ki otono zre vase in v svet, a Srečko Kosovel je bil mnogo, mnogo več kot le to. V razburljivih casih narodnih, političnih in zlasti socialnih pretresov po koncu prve vojne se je odzval s svojo kompleksno liriko. Teme so bile problemi moderne družbe in civilizacije, upor proletarcev in smrti.

Pri svojem ustvarjanju se je Kosovel upal uporabljati vse drznejše načine. Na koncu je eksperimentaliziral z konstruktivizmom. Če vemo, da je ta mladenič ze kot dijak izdajal list Lepa Vida, pozneje studiral slavistiko, romanistiko, filozofijo in umetnostno zgodovino, po smrti pa je izšlo kar nekaj zbirk njegovih pesmi, potem moremo le občudovati ustvarjalno potenco tega neznege poeta iz Tomaja.

Srečko Kosovel je umrl komaj dvaindvajsetleten.

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

	Tedenski izbor
10.05	Ovčar Hobo, 1/12 del ameriške nanizanke
10.30	Sprehodi po stari Ljubljani, 7/9 del
10.55	Miniature: Kristalni rubin
11.10	F. Giroud: Marie Curie, 4/6 del franc. nadalj., VPS 1110
11.55	Novosti zalozb
12.10	Osmi dan, VPS 1210
13.00	Poročila
14.25	Poslovna borza, ponovitev
13.15	Zivljenje z druge plati: Kako nas vidijo zivali, 5/6 del angleske poljudnoznanstvene serije, ponovitev
	Filmsko popoldne
13.55	V avtobusu, 8. del nanizanke, ponovitev, VPS 1400
14.25	Odletel bom, 12/21 del ameriške nadaljevanke, ponovitev, VPS 1425
15.10	Ciklus filmov J.L. Godarda: Vikend, francoski film, ponovitev, VPS 1510
17.00	TV Dnevnik 1 - slovenska kronika
17.15	Klub klobuk, kontaktna oddaja za otroke
18.50	Stiri v vrstovo, tv-igrice
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.05	Zariske
20.40	Film tedna: Živ in zdrav, angleški film, VPS 2040
22.15	TV dnevnik 3, vreme, VPS 2215; sport
22.50	Oci kritike
23.50	Video strani

SLOVENIJA 2

	Tedenski izbor
09.55	Iz življenja za življenje
10.25	Glasba starega Jadrana: Dubrovnik, Hvar
11.25	Nebesa naj počakajo, 2/4 del angl. dokumentarne serije
11.50	Glasba, show in cirkus: Lepi trenutki v cirkusu, 2. del
13.00	Poročila
16.50	SP v rokometu (M), posnetek iz Stockholma
18.10	Beverly Hills, 90210, 11/22 del ameriške nanizanke
18.55	Turizam: Poljska
19.10	Sanjska potovanja: Z vlakom po Radzastanu, 2/12 del nemške dokumentarne serije
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
	Sportna sredi
20.05	Jeep Rally, reportaza
20.15	Milano: PEP v nogometu, Milan-Porto, prenos
22.15	Glasbeni utrinek: J. Strauss - Romanca Sova
22.25	Buntz z Beverly Hillsa, 12/13 del ameriške nanizanke
23.35	Odletel bom, 13/21 del ameriške nadaljevanke
	Video strani

KANAL A

09.00	RIS, risanke in spoti
10.25	Ninja zelve, 41. del
10.50	Astrološka napoved
11.00	Drugacen svet, ponovitev 117. dela
12.15	MCM
18.40	Male zivali
19.15	MCM
20.00	Risanka
20.15	Dnevnoinformativni program in vreme
20.30	Drugacen svet, 118. del ameriške nadaljevanke
21.20	Kult-ura, pol ure kulture
21.50	Smithsonian, 7. del dokumentarne serije
22.50	Dnevnoinformativni program in vreme, ponovitev
23.05	Porocila v angleščini: Deutsche Welle
23.45	Astrološka napoved
23.55	MCM
01.00	Video strani

KOPER

18.00	Studio 2 - otroški program
	Primorska kronika

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik in gospodarstvo
10.15	Film: La guida indiana, vmes dnevnik
12.00	Nan.: Cuori senza età, La signora in giallo, vmes (12.30) dnevnik
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Fatti, misfatti e...
14.25	Nogomet: Parma-Sparta Praga
15.15	Kolesarstvo
15.15	Variete: Buona fortuna
16.50	Mladinski variete: Big!
17.40	Nogomet: Jeventus-Benfica (p. UEFA)
18.30	Dnevnik 1
19.50	Vreme in dnevnik
20.30	Sportne vesti
20.40	Film: Niente in comune (kom., ZDA '86, i. Tom Hanks, Jackie Gleason, E.M. Saint)
23.00	Dnevnik 1
23.15	Sportna sredi: nogometni pokali, nato boks Nardiello-Closey
0.25	Dnevnik in vreme

RAI 2

7.00	Otroški variete
8.45	Jutranji dnevnik
9.05	Rubrika o vrtnarstvu
9.30	Film: Agguato a Tangeri, nato nan. Lassie
11.30	Kratke vesti
11.45	Segreti per voi...
11.55	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, gospodarstvo, rubrika o motorjih, vreme
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.40 Santa Barbara
15.25	Kronika in živo
17.15	Vesti in iz Parlamenta
17.25	Pogum življenja
18.20	Nan.: L'ispettore Tibbs
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.20	Variete: Ventientini
20.40	Film: Peccato originale (dram., ZDA '91)
22.20	Mixer in Pegaz
23.55	Nočni dnevnik
24.00	Filmske novosti
0.10	Glasba: DOC

RAI 3

6.45	Jutranja oddaja: L'altrarete, vmes vesti
12.00	Dnevnik ob 12-ih
12.15	Pogled na kino
13.45	Znanstveni dnevnik
14.00	Deželne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
15.15	Dokument
15.45	Samo za sport
17.20	Derby in pregled tiska
18.00	Dok.: Geo, nato nan.
18.50	Sport, vreme, dnevnik
19.30	Deželne vesti
19.45	Risanka: BlobCartoon
20.05	Blob in Una carolina
20.30	Aktualno: Mi manda Lubrano
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Aktualno: Milano, Italia, 23.40 Publmanina
0.30	Dnevnik in vreme

RETE 4

6.25	Nan.: Druzina Ad-dams, Jeffersonovi, Druzina Bradford
8.10	Nad.: General Hospital, 8.40 Marilena, 9.55 Ines, 10.50 Amanda, 11.50 Celeste, (9.30) vesti
12.45	Il pranzo è servito
13.30	TG 4 vesti
14.00	Buon pomeriggio
14.05	Nad.: Sentieri, 15.05 Grecia, 15.45 Anche i ricchi piangono
17.00	Aktualno: Lu lei l'altro, nato (17.30) vesti
17.45	Aktualno: C' eravamo tanto amati
18.15	Nad.: La signora in rosa, vmes (19.00) vesti
19.50	Kviz: Il nuovo gioco delle coppie
20.30	Nad.: Ranzo in Lucia
22.30	Film: Voglia di tenerezza (dram., ZDA '83, i. S. MacLaine, Debra Winger), vmes (23.30) vesti

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Nan.: Casa Keaton
9.05	Variete: Maurizio Costanzo Show (pon.)
11.30	Variete: Ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.35	Aktualno: Forum, 14.35 Agenzia matrimoniale, Ti amo parliamone, 15.30 Scene da un matrimonio (vodi Davide Mengacci)
16.00	Otroški variete in risanke
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.30	Nogomet: Milan-Porto (pokal pokalov)
22.30	Aktualno: Spazio 5 (vodi Enrico Mentana)
23.15	Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) nočni dnevnik

ITALIA 1

6.20	Pregled tiska
6.30	Otroški variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odprti studio
13.00	Otroški variete
14.15	Varieteja: Non è la Rai, 16.00 Unomania
16.05	Nan.: Baywatch
17.05	Varieteja: Twin Clips, 17.30 Mitico
18.05	Nan.: Tarzan
18.30	Variete: Ma mi faccia il piacere
19.00	Sport in Unometeo
19.15	Varieteja: Rock & Roll, 20.00 Karaoke
20.30	Film: Scuola di mostri (fant., ZDA '87)
22.20	Nogomet: posebna oddaja o pokalih
22.50	Nogomet: Ifk Göteborg-Psv Eindhoven

TMC

7.00	Euronews
9.00	Nad.: Doppio imbroglio, 9.45 Potere, 10.15 Terre sconfinare
11.00	Qualità Italia
12.00	Variete: Tappeto volante, vmes (12.10) dok. Prijateljska narava
12.45	TMC News - Meteo
14.50	Vreme (tudi ob 13.45, 15.45, 17.45)
13.35	La spesa di Wilma
14.00	Film: Happy (dram., ZDA '83, i. Dom DeLuise, Dee Wallace)
16.00	Risanke
18.00	Sale, pepe e fantasia
18.45	TMC News - Vesti
19.00	Film: Ambra (pust., ZDA '47, r. Otto Preminger, i. Linda Darnell, Cornel Wilde)
22.00	TMC News in Sport
22.30	Sportna oddaja: Mondocalcio (vodi Luigi Colombo)
24.00	Film: Lo scambista (dram., Hol. '86, r. Joe Stelling)
2.30	Aktualno: CNN News

ITALIA 7

7.30	Risanke
12.00	Nad.: Cara a cara
13.05	Nan.: Brothers
13.55	News Line - Vesti
14.00	Nad.: Aspettando il domani, Il tempo della nostra vita
15.50	Dezelni programi
17.15	Filmske novosti
17.35	Risanke
19.15	News Line - Vesti
19.30	Nan.: Samurai
20.25	Il sasso nella scarpa
20.30	Film: Uno di più all'inferno (western, It. '68, i. George Hilton)
22.20	News Line - Vesti
22.35	Colpo grosso story
23.50	Film: La tua pelle brucia (dram., ZDA '58, i. Anthony Quinn, Shirley MacLaine)

TELEFRIULI

16.55	Kratke vesti
17.00	Variete: Starlandia
18.00	Nad.: La via del West, 18.30 Destinì
19.00	Vecerne vesti
19.35	Rubrika o obrtnstvu
20.00	Nan.: Riuscirà la nostra carovana...
20.30	Film: E l'alba si macchiò di rosso (vojni)
22.30	Nočne vesti

TELE 4

	(Se povezuje s sporedi Italia 1)
	Lastne oddaje:
14.00	Kronika in komentar
19.30	Dogodki in odmevi

Koper

13.00	Mannix, am. tv nan.
13.50	Istrska paberkovanja
14.35	Nevidni stotnik, ponovitev it. filma
16.00	TV novice
16.05	Carobna svetilka
	Pustite jih živeti, dok. serija
	Nočni sodnik, naniz.
17.00	Severovzhod, tv magazin
18.00	Studio 2 mladi
18.50	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.25	Mannix, am. tv nan.
20.15	Nočni sodnik, naniz.
20.40	Bersaglio
21.20	Sprehod po moderni umetnosti, italijanska dokumentarna serija
21.45	TV dnevnik
21.55	Arhitektovi nasveti
22.15	Ogenj pod kožo, francoski film (Gisele Pascal, Raymond Pellegrin in drugi; režija: Marcel Blistene)

Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
10.30	Topper gre na potovanja, pon. filma
13.35	Sinha Moca, 119. del
14.00	Big Valley: Napad v puscavi
14.50	Risanka
15.05	Peter Pan in gusarji
15.30	Strah na pikniku, lutkovna igrice
15.50	Rebeka in sosedovi otroci
16.30	Otroci se pogovarjajo z znanimi ljudmi
18.30	Prijatelji za vse življenje, 1. del uvodnega filma k nemški seriji
19.30	Cas v sliki
20.15	Krčma v Spessartu, nemška komedija
22.05	Aljaska: Vse iz ljubezni
22.45	Volcje mleko, ameriški film (Jack Nicholson, Meryl Streep)
01.00	Porocila/Tisoc mojstrov

Avstrija 2

16.50	Tisoc mojstrov
17.00	Poklicne slike: Prevornik
17.30	Zemlja in ljudje
18.00	Hooperman: S praznimi rokami
18.30	Gaduimax, igra
19.00	Regionalna porocila
19.30	Cas v sliki
20.15	Tohuwabohu: Zmešana tv postaja
22.00	Cas v sliki
22.30	Sport
00.30	Round Midnight: Saksafonist James Moody in bobnar O. Jackson v dunajskem Jazzlandu
01.45	Porocila/Tisoc mojstrov

Hrvatska 1

08.00	Dobro jutro, Hrvatska
	Porocila
	Zgodbe iz Monticella, 85. del
10.00	Porocila
10.05	TV sola
11.30	Marijana, 12/13 del francoskega animiranega filma
12.00	Porocila
	Ko se svet vrti, 85. del
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.05	Slika na sliko
14.50	Izza kulis, ponovitev 4/6 dela angl. nadalj.
16.00	Porocila
16.05	Ucimo o Hrvaski
16.35	Divji svet otrok, 24/26 del
17.30	Hrvatska država in ljudje
18.00	Porocila
18.05	Moja knjiga o dzungli: Najboljši lovci v divjini, 11/27 del
18.35	Santa Barbara, 353. del
19.18	Risanka
19.30	Dnevnik 1
20.05	Cas in morje, španski film
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.50	Porocila
00.00	Sanje brez meja

Hrvatska 2

16.40	TV koledar
16.55	Kraljestvo sonca, ponovitev filma
19.20	Glasba
19.30	Dnevnik 1
20.05	Pravi igralci, 11/15 del ameriške humoristične serije
20.40	Zivljenjske preizkušnje, 10/13 del dokumentarne serije
21.35	Izza kulis, 5/6 del angleske nadaljevanke
22.25	Josip Hatze: Vrnitev, opera
	Dotakniti se življenja z glasbo, 3/5 del
23.55	Horoskop

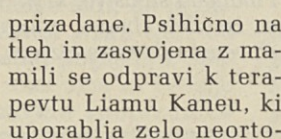
Madžarska

08.35	Cez dan
09.00	Peklenški raj, brazil-ska nadaljevanke
10.00	Tri ljubezni, 2. del švedske serije
11.00	Igra
12.00	Porocila
16.00	Popoldanski saldo
16.10	Zemljazeri, poljudnoznanstveni film
16.45	Igra
17.00	Helena, 16. del it. serije
18.20	Svet denarja
18.50	Vecerna pravljica
19.00	Miami Vice, ameriška kriminalka
20.00	Dnevnik
20.25	Milan-Porto, liga nogometnih prvakov, prenos
23.30	Pot do vrha, nogometni pokali

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 20.40

Svet mamil
in boj proti njim

Film tedna: Živ in zdrav,
angleški barvni film iz leta 1991

prizadane. Psihično na tleh in zasvojen z mamili se odpravi k terapevtu Liamu Kaneu, ki uporablja zelo neorto-

doksnе metode. Kane je odličen psiholog in je že marsikoga rešil pred mamili. Mlado Marie spravi v zatocišče za narkomane, ki se odvajajo mamil. S tako odločitvijo pa ni zadovoljen njen moz Stevie »Tinta« Smith, ki ves divji privihra v Kaneovo pisarno. Vendar doživlja presenečenje. Sicer debeli Kane, očitno pa dovolj okreten, ga kratko malo z vidnim zadovoljstvom premika.

Scenarij je napisal: Al Hunter, režiral je Robert Young, fotografija: Nigel Walters, glasba: Philip Appleby in Mykael Riley, igrajo: Lenny Henry, Robbie Coltrane in drugi.

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4 MHz; od 16.00 SV 918 kHz)

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 8.30 Dnevnikov odmev; 8.40 Minute za smeh; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Odsokna deska; 20.20 Glasbena panorama; 21.05 Koncert ljublj. godalnega kvarteta; 21.40 Ravel; 22.30 Etno glasba sveta; 23.05 Literarni nokturno.

Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9 MHz)

6.00, 6.30, 7.00, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.30 Dopoldne na valu 202; 8.40 Priredive; 9.45 Kje vas čevlji žuli; 10.40 Primorski val; 11.00 Moped Show; 12.00 Opoldne; 12.10 Avtomobilizem; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes

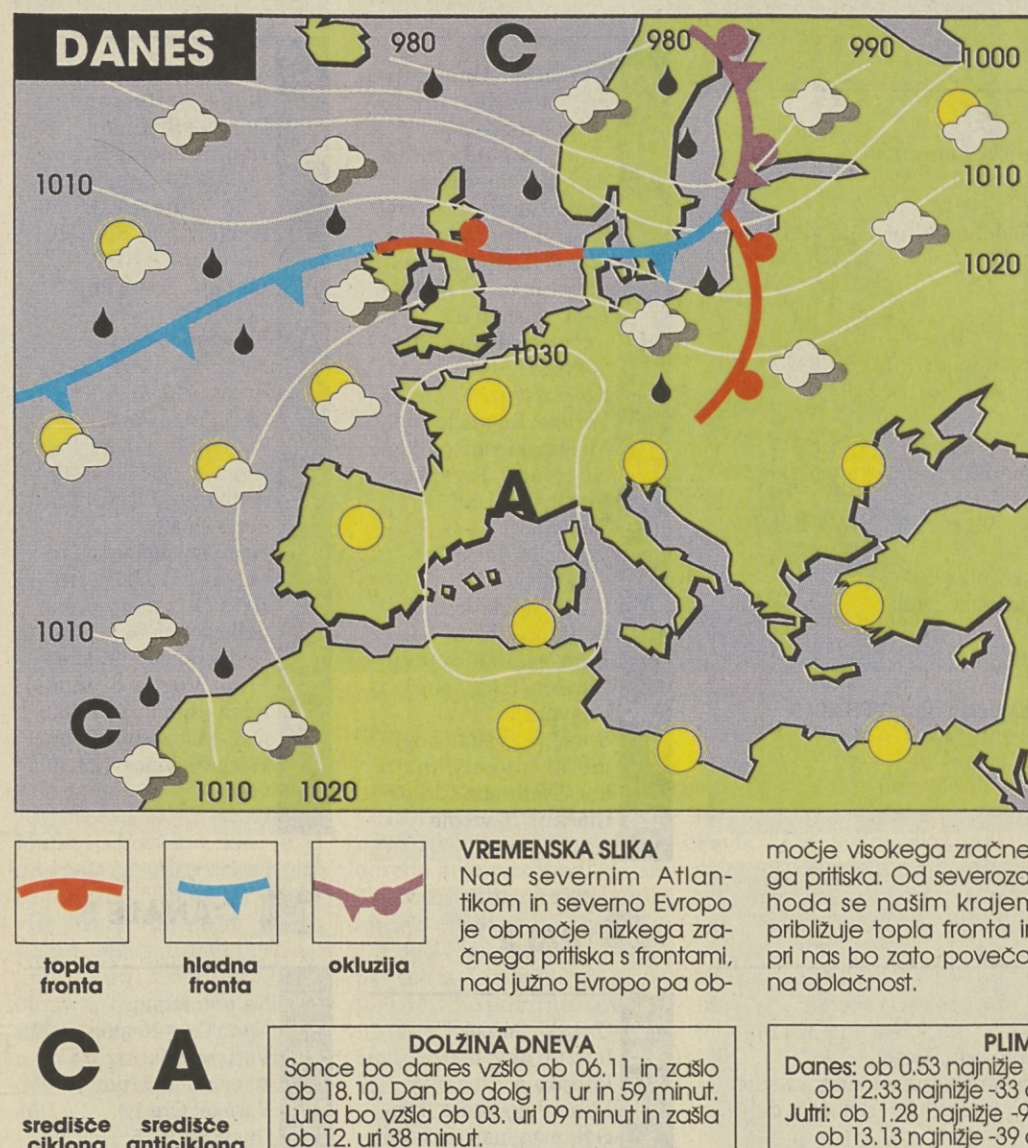
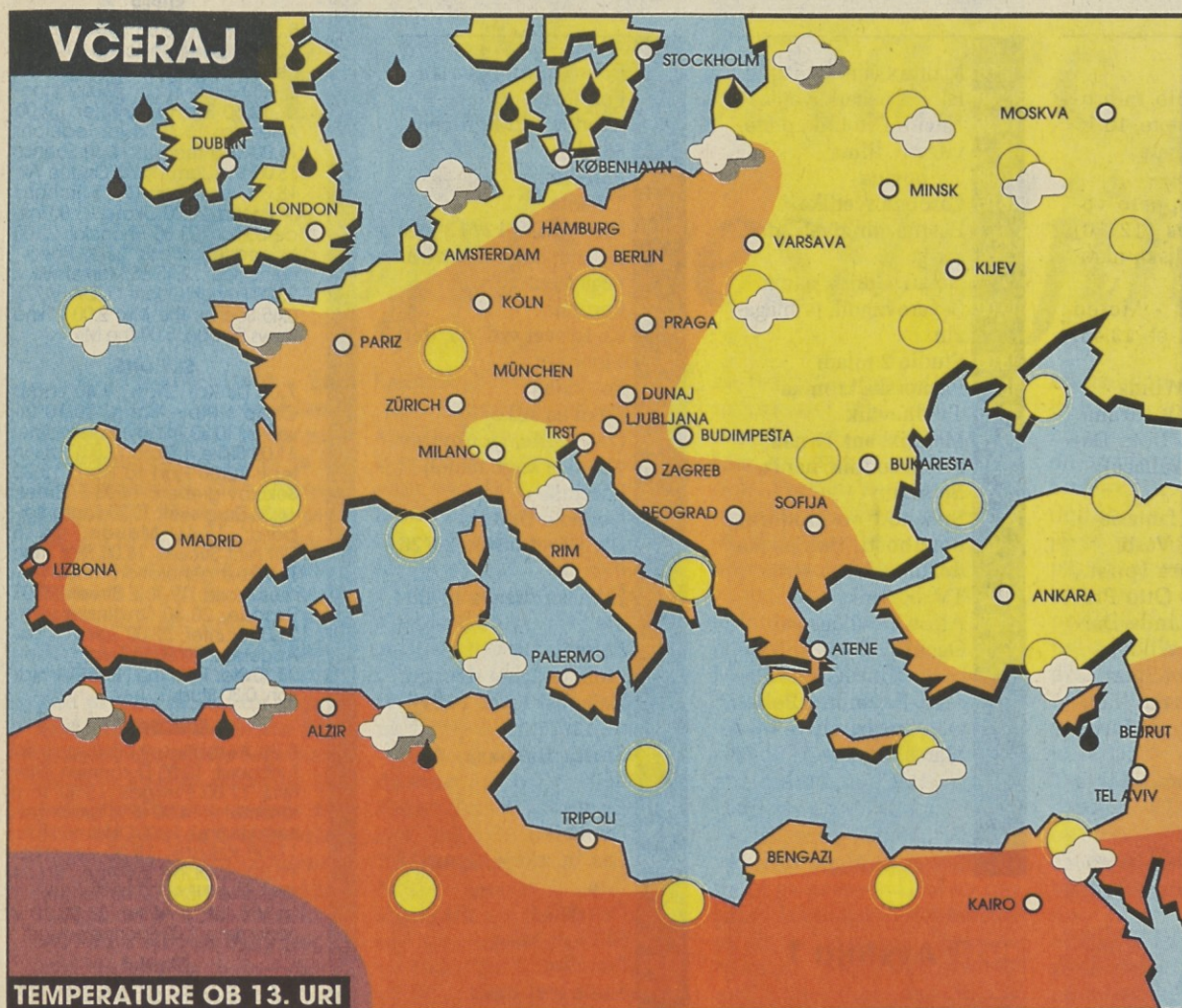
do 13-ih; 14.00 Drobničice; 15.10 Menjalniški tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.50 Sport; 19.30 Melodije po pošti; 21.30 Metalna glasba; 22.20 Rock'n'roll radio.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; 106.4; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; od 16.00 SV 918 kHz)

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00 Porocila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Umetniška beseda; 11.05 Izbrali smo; 12.05 Pojemo in igramo; 13.05 Za knjižne molje; 14.05 Obrazovalni program; 15.00 Mladi na glasbenih revijah; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Glasbena panorama; 16.45 Naši umetniki; 17.00 Koncert;

EVROPA / POMIK TOPLE FRONTE PREK SREDNJE EVROPE IN ALP

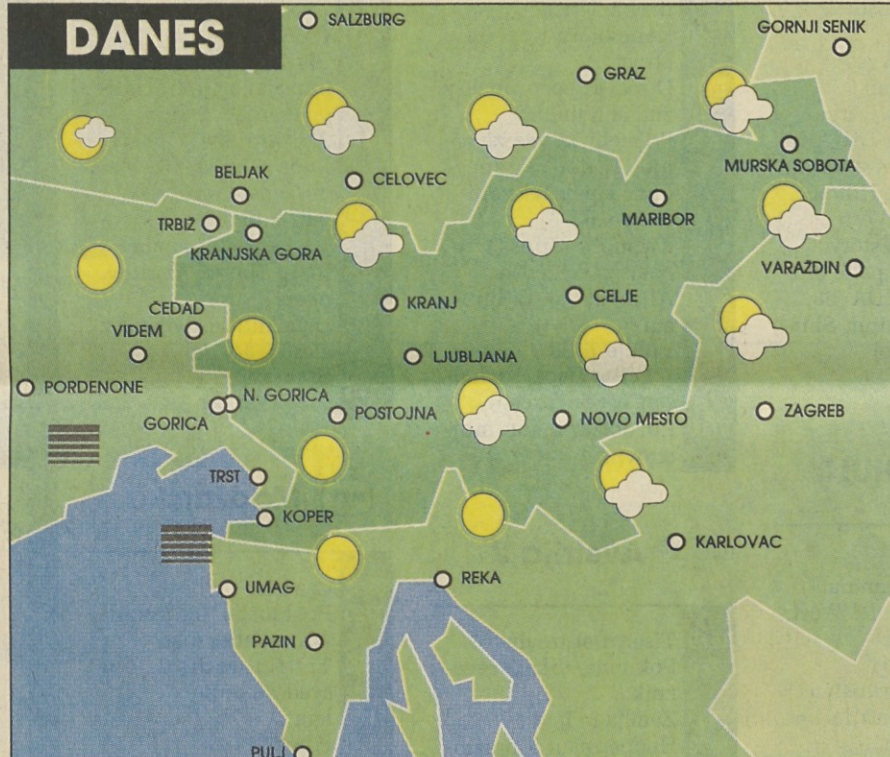

ALPE-JADRAN / POPOLDNE POOBILAČITVE, V ALPAH MANJŠE PADAVINE

TEMPERATURE

VČERAJ OB 7. IN OB 13. URI

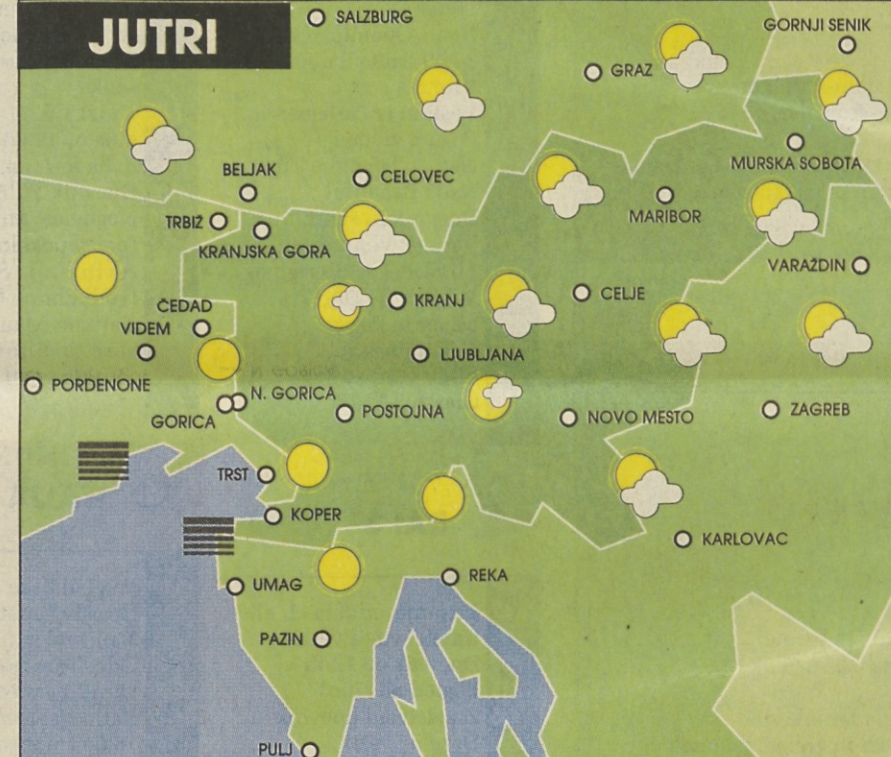
LJUBLJANA	2/17
TRST	3/6
CELOVEC	-1/15
BRNIK	0/16
MARIBOR	3/16
CELJE	1/17
NOVO MESTO	1/17
NOVA GOR.	0/15
MUR. SOBOTA	-1/14
PORTOROŽ	0/10
POSTOJNA	-4/15
IL. BISTRICA	-2/16
KOČEVJE	-2/16
ČRNOMELJ	-2/18
SL. GRADEC	-2/15
BOVEC	2/14
RATECE	-1/12
VOGEL	2/2
KREDARICA	-6/4
VIDEM	1/13
GRADEC	0/15
MONOSTER	1/15
ZAGREB	1/16
REKA	-7/14

V SLOVENIJI: Delno jasno bo, z zmerno oblačnostjo, popoldne se bo od severozahoda pooblačilo. V Alpah bodo manjše padavine. Ponekod ob severnem Jadranu in v severni Italiji bo ponoči in del dopoldneva megla.

SOSEDNJE POKRAJINE: Popoldne se bo od severozahoda pooblačilo. V Alpah bodo manjše padavine. Ponekod ob severnem Jadranu in v severni Italiji bo ponoči in del dopoldneva megla.

OBLACNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	
nad 10 m/s	

V SLOVENIJI: Sončno bo, občasno zmerno oblačno. Še bo razmeroma toplo.

OBETI: V petek bo še suho in toplo.

ONESNAŽENOST ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na m³ zraka:

Ljubljana	57
Maribor	90
Celje	-
Trbovlje	212
Horšnik	104
Zagorje	150
Šoštanj	39

Kritična 24-urna koncentracija SO₂ je 375 mikrogramov na m³ zraka.

STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri:

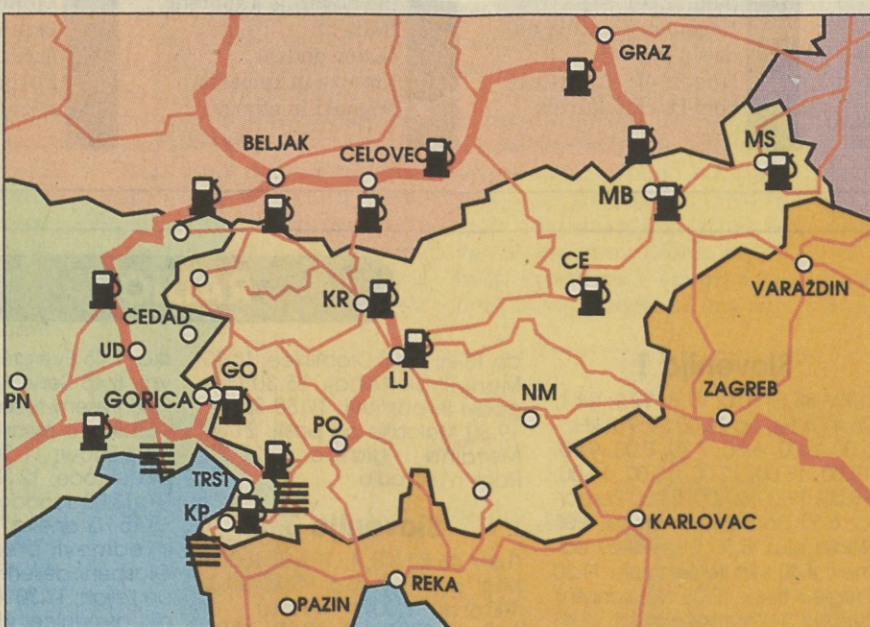
Mura, G. Radgona:	101
Drava, HE Dravograd:	110
Sava, Radovljica:	31
Sava, Šentjakob:	—
Sava, Radeče:	97
Sora, Suha:	—
Učica, Ljubljana:	39
Savinja, Lasko:	86
Krka, Podbočje:	72
Kolpa, Radenci:	75
Soča, Solkan:	—

HOROSKOP

Pise: Aleksandra Zorc Berce

- OVEN 21-3/20-4** : Če boste dan začeli precej nejevoljni in slabe volje, je razlog temu slutnja ali neuresničljiv sen v zvezi z vašo kariero. Prej ko se s tem sprijaznite, bolje bo.
- BIK 21-4/20-5** : Prav hvaležni boste partnerju za vso podporo, ki jo po neprespani noči zelo potrebujete. Sele proti koncu dneva boste priskrbi in se seveda udeležili zabave.
- DVOJČKA 21-5/21-6** : Vse svoje neuspehe in skrbi podoživljate ponovi, zato se zjutraj ne zbujate spociti. Tarejo vas denarni problemi, čez dan pa vam bo postalo jasno, da so skrbi neupravičene.
- RAK 22-6/22-7** : Zakaj dvigujete stopnjo adrenalina pri partnerju ob tako poznih urah? Rezultat je vedno enak in ne uspe vam doseči prav ničesar razen nespečnosti. Opravičite se!
- LEV 23-7/23-8** : Prišel je čas, ko boste morali sesti in temeljito premisliti, kako boste povrnil vse svoje dolge, pa ne samo denarne. Glavobol boste imeli zaradi povsem drugih okoliscin.
- DEVICA 24-8/22-9** : Zaradi včerajšnjega razvoja dogodkov boste imeli čustvenega macka, na srečo pa se ni vse dorečeno in bi lahko že dopolne resili problem. Poslušajte nasvet!
- TEHTNICA 23-9/22-10** : Če želite poskusiti z nečim popolnoma novim, vas bo na srečo vašega partnerja tako razpoloženje minilo, se preden boste utegnili povleči prvo potezo.
- ŠKORPIJON 23-10/22-11** : Čeprav se vam bo ob začetku dneva zdelo, da ne veste, kaj lahko danes naredite, vam bo uspelo predstaviti svoje boljše lastnosti v pravem trenutku in pred pravo osebo.
- STRELEC 23-11/21-12** : Pravi Strelec ste in tudi danes boste zadeli v crno. Čeprav se bo finančna zadeva razpletla v vašo korist, vas bo motila omejenost s časom, toda raje ne prehitujte dogodkov.
- KOZOROG 22-12/20-1** : Če ste se včeraj za nekoga drzno zavzeli, bo kar nekaj časa trajalo, preden se boste vrnili na varna tla. In če ste pametni, boste prav zato tudi sprejeli prijateljsko pomoč.
- VODNAR 21-1/19-2** : Ugotavljate, da včerajšnje napetosti niso bile samo plod trenutne situacije, vendar med vami in partnerjem obstaja nesoglasje, ki se ga bosta morala prav previdno lotiti.
- RIBI 20-2/20-3** : Zberite vsa dejstva skupaj in pretehtajte vse možnosti, da se boste lahko odločili. Tokrat poskusite upoštevati samo gola dejstva in se ne zanašajte na svoj šesti čut.

CESTE / SUHE IN NORMALNO PREVOZNE

V večjem delu Slovenije so danes ceste suhe in prevozne brez vremenskih ovir. Megla zmanjšuje vidljivost na 100 m na Koprskem. Sicer je promet redek in poteka tekoče. Na mejnih prehodih ni daljšega čakanja, razen na mejnem prehodu Dolga vas, kjer vozniški tovornih vozil čakajo za izstop iz države dve uri.

SNEŽNE RAZMERE (v cm)

SLOVENIJA		FURLANIJA-JK		KOROŠKA	
Kope	-120	Cimalis	-120	Podklošter	-135
Vrhnje	-120	Claut	-120	Bad Kleinkirchheim	20/50
Lontovž	-120	Plancavallo	40/60	Pilberk/Peca	-130
Stari vrh	-120	Zabnice/Ovčja vas	-120	Sloveniji Plajberk	-150
Rogla	40/50	Raili	-120	Dobrac	-130
Kanin	-60	Forni Avoltri	-120	Nassfeld/Mokrine	60/80
Cerkno	-30	Forni di Sopra	30/40	Spittal/Goldsee	5/55
Soriška planina	-115	Paluzza-Timau	20/30	Heiligenblut	20/140
Vogel	-120	Paulara	-120	Katschberg	60/80
Kobla	-120	Pontebba	35/35	Koralpe/Golica	-130
Mariborsko Pohorje	-40	Pradibosco	30/60	Kötschach/Mauthen	20/30
Kranjska gora	-120	Prato Carnico	-120	Malnitz	10/150
Pokljuka	-120	Zoncolan	0/30	AVSTRIJA	
Rog - Črmošnjice	-120	Sauris	10/20	Arberg	35/330
Prvine	-120	Sella Chianzutan	-120	Seefeld	20/70
Jezerko	-120	Nevejsko sedlo	30/100	Kitzbühel	10/75
Ulovka	-120	Visarje	35/60	Obertauern	120/220
Krvavec	-120	VENETO		Zell am See	20/100
Črni vrh	-120	Sappada	10/60	Schladming/Planai	10/100

V VEDNOST

Obnova newyorškega vodovoda

Pomembnost vode za sodobno družbo nazorno kaže nekaj tehničnih in finančnih podatkov o oskrbi vele mesta New York z vodo. Blizu 90 odstotkov mesta se oskrbuje iz velikih površinskih akumulacij po dveh predorih, ki dnevno dovajata skoraj pet milijonov kubičnih metrov vode. Letno to znaša skoraj dve milijardi kubičnih metrov, ali opisano bolj nazorno, s porabljenim vodo bi lahko naredili obroč okrog Zemlje v širini deset metrov in višini stiri metre in pol.

Oba predora sta starejša od šestdeset let, zato bi okvara kateregakoli povzročila katastrofo v življenju mesta. Ker se mestne oblasti zavedajo nemotene oskrbe z vodo, so začele leta 1970 izvajati petdesetletni program posodobitve glavnega omrežja, vrednega šest in pol milijard ameriških dolarjev. Letos bo dograjen prvi odsek novega, tretjega predora, ki bo dopolnil že obstoječa dva. Odsek je dolg 21 kilometrov, dograditev preostalih 26 kilometrov načrtujejo do leta 2004. Premer predora meri od tri do sedem metrov in je obložen z betonsko oblogo. Ko bo končan na celotni dolžini in priključen na vodovodno omrežje, bodo zaprti starejša od dveh že obstoječa.

V nekaj letih bodo ta stari predor obnovili, ga potem ponovno priključili na omrežje in se lotili popravila naslednjega. S takim kolobarjenjem bo zagotovljena varna oskrba mesta z vodo.

Ob koncu samo se nekaj primerjav za ponazoritev velikosti opisane obnove. Po omrežju newyorškega vodovoda se pretaka približno tridesetkrat več vode kot skozi omrežje našega vodovoda v Ljubljani. Finančna sredstva, ki jih bodo predvidoma porabili za izvedbo obnove, znašajo toliko kot so šestkratne slovenske devizne rezerve.

Zlatko Mikulic